

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΦΟΡΕΑ.....	1
1.1. Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ	1
1.1.1. Γενικά Στοιχεία	1
1.1.2. Εταιρικό Σχήμα	5
1.1.3. Τεκμηρίωση της αντιπροσωπευτικότητας των φορέων που συμμετέχουν στο εταιρικό	6
1.1.4. Χρηματοοικονομική επάρκεια του φορέα.....	6
1.2. ΕΠΙΠΕΔΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	7
1.2.1. Αναλυτική παρουσίαση της Επιτροπής Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ)	8
1.2.2. Τεκμηρίωση της επιλογής των φορέων που συμμετέχουν στο επίπεδο λήψης αποφάσεων	9
1.3. ΣΤΕΛΕΧΙΑΚΗ ΔΟΜΗ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	13
1.3.1. Το προσωπικό που ήδη απασχολεί ή προτίθεται να απασχολήσει ο υποψήφιος φορέας στο.....	14
1.3.2. Τεκμηρίωση της επάρκειας της στελεχιακής δομής.....	18
1.3.3. Παρουσίαση κτιριακών υποδομών και εξοπλισμού.....	22
1.4. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ 4 ΤΟΥ ΠΑΑ 2007 – 2013 & ΤΟΥ ΕΠΑΛ 2007-2013.....	24
1.5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΦΟΡΕΑ.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	26
2.1. Παρουσίαση προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης.....	26
2.2. Ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και του δυναμικού της περιοχής παρέμβασης	32
2.2.1. Φυσικό περιβάλλον.....	36
2.2.2. Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά πληθυσμού	46
2.2.3. Οικονομικά στοιχεία	56
2.2.4. Χωροταξική – Πολεοδομική οργάνωση	106
2.2.5. Τεχνική υποδομή – Κοινωνική Υποδομή – Αναπτυξιακές παρεμβάσεις	110
2.3. Τεκμηρίωση της επιλογής της περιοχής παρέμβασης.....	118
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	123
3.1. Ενέργειες Διαβούλευσης	123
3.2. Ενέργειες Ενημέρωσης	140

3.3.	Ενέργειες Επιμόρφωσης.....	142
3.4.	Λοιπές Ενέργειες.....	147
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.....		
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.....		
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.....		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΦΟΡΕΑ

1.1. Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

1.1.1. Γενικά Στοιχεία

Η πλήρης επωνυμία του υποψήφιου φορέα

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α

Ο διακριτικός τίτλος

ΑΝ.Η. Αναπτυξιακή Α.Ε. Ο.Τ.Α

Η νομική μορφή

Η νομική μορφή της εταιρίας είναι: Αναπτυξιακή Ανώνυμος Εταιρία ΟΤΑ. Διέπεται από τις σχετικές διατάξεις του Ν.3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» όπως αυτός κάθε φορά τροποποιείται και ισχύει και ειδικότερα από τα άρθρα 252, 253, 265, 268 αλλά και κάθε άλλο άρθρο του παραπάνω νόμου, που άπτεται της λειτουργίας Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρείας ΟΤΑ και της νομοθεσίας περί Ανωνύμων Εταιρειών Κ.Ν.2190/20 – Π.Δ.409/86 – Ν.2339/95 όπως τροποποιούμενη και συμπληρωμένη ισχύει

Μετοχικό κεφάλαιο: 416.740,00€

Το έτος σύστασης

Η εταιρεία συστάθηκε το έτος 1989 με τις υπ' αριθμ. 5368/1989 και 5817/1989 συμβολαιογραφικές πράξεις της συμβολαιογράφου Αρχανών Αικ. Αλεξοπούλου-Γούναρη και δημοσιευμένη περίληψη αυτών στο ΦΕΚ: 203 / 29-01-1990, τεύχος ΑΕ & ΕΠΕ. **(βλ. Δ1.01)**¹

Τροποποιήσεις και κωδικοποιήσεις καταστατικού:

Η τελευταία τροποποίηση του καταστατικού πραγματοποιήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της εταιρείας στις 8/6/2016 **(κωδικοποιημένο καταστατικό βλ. Δ1.02)** και δημοσιεύτηκε στο Γ.Ε.Μ.Η. με κωδικό αριθμό καταχώρησης 666638/13-6-2016 **(βλ. Δ1.03)**.

Ειδικά στοιχεία:

Αριθμός Μητρώου Α.Ε.: 20934/70/Β/90/04 και Αριθμός Γ.Ε.Μ.Η. 77118527000.

Η εταιρεία είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Επιχειρήσεων ΟΤΑ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, με αριθμό μητρώου 46 **(βλ. Δ1.04)**

Ο τόπος εγκατάστασης και τα γενικά στοιχεία του υποψήφιου φορέα

Τα γραφεία της Αναπτυξιακής Ηρακλείου βρίσκονται, στις Αρχάνες, Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων

- Ταχ. Δ/ση: Ν. Παχάκη 2, Αρχάνες, 70100, Ηράκλειο Κρήτης
- Αριθμός τηλεφώνου - φαξ: 2810753300 – 2810753310
- E- mail: info@anher.gr / Ηλεκτρονική διεύθυνση: www.anher.gr
- Α.Φ.Μ.: 094274477 / Δ.Ο.Υ: Α' Ηρακλείου

Σκοποί της εταιρείας:

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου έχει ως όραμα την ισόρροπη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη του Νομού Ηρακλείου και ιδιαίτερα στην ενδοχώρα του Νομού. Αναλυτικά οι σκοποί της εταιρίας είναι οι εξής:

¹ Στο εξής, όπου «βλ. Δ...», με «Δ» σημειώνεται η παραπομπή στο φάκελο **Δικαιολογητικά**, ο πρώτος αριθμός δηλώνει τον αριθμό του κεφαλαίου σύμφωνα με την προκήρυξη και ο αριθμός μετά την τελεία αποτελεί τον αύξοντα αριθμό του δικαιολογητικού.

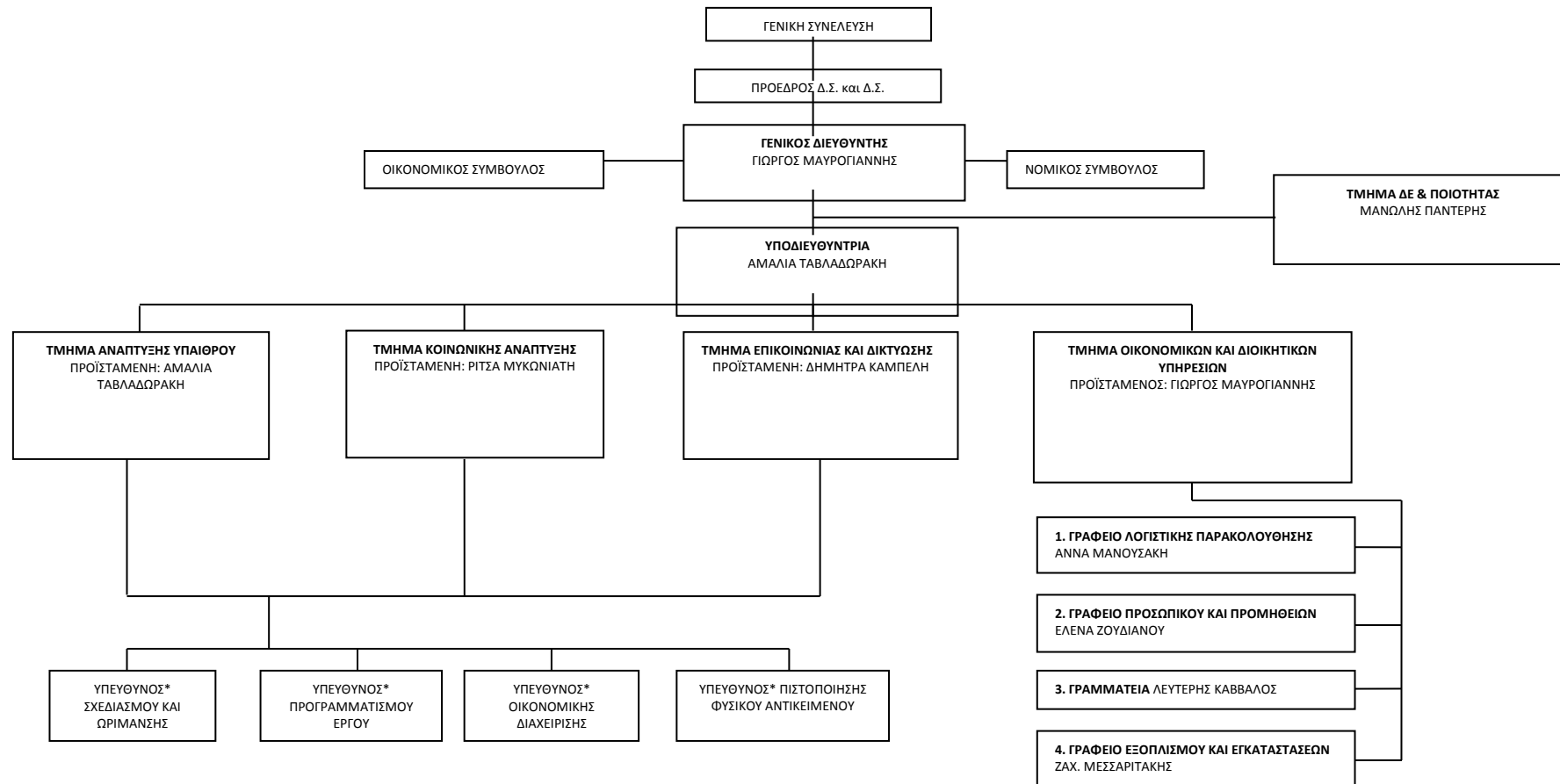
- Η επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των ΟΤΑ και των ενώσεών τους και της αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης.
- Η προώθηση της επιχειρηματικής, οικονομικής και γενικότερα βιώσιμης ανάπτυξης των ΟΤΑ ή της ευρύτερης περιοχής.
- Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας του περιβάλλοντος.
- Η συμμετοχή σε αντίστοιχα προγράμματα και η εφαρμογή σχετικών πολιτικών σε διαδημοτικό ή σε ευρύτερο γεωγραφικό χώρο.

Μέσα επίτευξης των σκοπών και έργο της εταιρείας είναι:

- Η επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, των ενώσεών τους και των νομικών προσώπων τους, της αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης, των Συνεταιριστικών Οργανώσεων καθώς και των μετόχων της εταιρείας.
- Ο σχεδιασμός, η διαχείριση, η υλοποίηση και η προώθηση Εθνικών και Ευρωπαϊκών προγραμμάτων και πολιτικών, σε συνεργασία με τον δημόσιο τομέα, τον ιδιωτικό και τον κοινωνικό τομέα.
- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διακρατικό επίπεδο, που στοχεύουν στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, στην προώθηση της κοινωνικής και επαγγελματικής ενσωμάτωσης ευπαθών ομάδων πληθυσμού, στην ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας, στην καταπολέμηση της φτώχειας, των ανισοτήτων και διακρίσεων, στην προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης και επιχειρηματικότητας.
- Η συμμετοχή στη λειτουργία Δικτύων και Μηχανισμών Στήριξης και ενίσχυσης δράσεων και ενεργειών που προωθούν την επιχειρηματικότητα για την αξιοποίηση γεωργικών, δασικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών, τουριστικών και άλλων φυσικών πόρων και η προώθηση των εγγενών δυνατοτήτων.
- Η επιμόρφωση των στελεχών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, των ενώσεών τους, των Συνεταιριστικών Οργανώσεων, των επιχειρήσεών τους και των άλλων Νομικών Προσώπων που συστήνουν ή στα οποία συμμετέχουν, καθώς και των στελεχών και μετόχων της εταιρείας.
- Η οργάνωση συνεδρίων, εκδηλώσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού, στο πλαίσιο των προγραμμάτων που διαχειρίζεται ή στα οποία συμμετέχει η εταιρεία ή για λογαριασμό τρίτων.
- Η ανάληψη δράσεων και η προώθηση πρωτοβουλιών με στόχο τη διατήρηση της ιστορικής – πολιτιστικής κληρονομιάς και την εξασφάλιση της συνέχειάς της, με στήριξη της σημερινής παραγωγής και πολιτιστικής δημιουργίας.
- Η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων προστασίας, διαχείρισης, βελτίωσης, ανάδειξης, ανάπτυξης και αξιοποίησης του περιβάλλοντος.
- Η εκπόνηση μελετών, η παροχή συναφών υπηρεσιών και η προετοιμασία και διεξαγωγή διαδικασιών ανάθεσης, διοίκησης και επίβλεψης μελετών ή έργων και συναφών υπηρεσιών, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
- Η εμπύχωση, ενημέρωση, πληροφόρηση, ενεργοποίηση φορέων και πολιτών, καθώς και η μεταφορά τεχνογνωσίας από και προς την περιοχή δραστηριοποίησης της εταιρείας.
- Η προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής του Ηρακλείου και ευρύτερα της Κρήτης και γενικά της περιοχής δραστηριοποίησης της εταιρείας με κάθε πρόσφορο έντυπο, ηλεκτρονικό ή άλλο μέσον.
- Η εφαρμογή σχετικών με τα προαναφερόμενα πολιτικών σε εθνικό, διακρατικό και διαπεριφερειακό επίπεδο.

Οργανόγραμμα φορέα

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΑΑΕ ΟΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2008

* Ορίζονται από τον προϊστάμενο του τμήματος που υπάγεται το κάθε έργο

Το παραπάνω οργανόγραμμα απεικονίζει την υφιστάμενη δομή της εταιρίας που έχει πιστοποιηθεί από τον ΕΛΟΤ σύμφωνα με το πρότυπο **ΕΛΟΤ ISO EN 9001: 2008** (βλ. Κεφάλαιο 1.5 και **Δ1.22**). Οι αρμοδιότητες και οι ρόλοι των οργάνων, προκύπτουν από το καταστατικό της εταιρίας, τις αποφάσεις των οργάνων της εταιρίας και το Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας.

Το προσωπικό της εταιρείας απασχολείται με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Για εξειδικευμένες υπηρεσίες η εταιρεία απασχολεί άτομα με συμβάσεις ανεξαρτήτων υπηρεσιών (νομικός σύμβουλος, οικονομικοί σύμβουλοι κλπ).

Το προσωπικό είναι τοποθετημένο στα αντίστοιχα τμήματα και οι αρμοδιότητες καθενός προκύπτουν από τις αρμοδιότητες κάθε τμήματος και έχουν οριστεί αναλυτικά στο Υπόδειγμα 4 του Παραρτήματος VI της πρόσκλησης (**βλ. Δ1.28**).

Τα τμήματα της Αναπτυξιακής Ηρακλείου είναι τα εξής:

1. Τμήμα Ανάπτυξης Υπαίθρου

Το Τμήμα Ανάπτυξης Υπαίθρου ασχολείται με ζητήματα που σχετίζονται με το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την εφαρμογή προγραμμάτων στην ύπαιθρο του Ν. Ηρακλείου. Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου ως Ομάδα Τοπικής Δράσης υλοποίησε το Τοπικό Πρόγραμμα Προσέγγισης LEADER (Άξονας 4 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013), συνεχίζοντας την προσπάθεια που είχε ξεκινήσει με την εφαρμογή των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών LEADER II και LEADER+). Επιπλέον, έχει το συντονισμό του Υποστηρικτικού Μηχανισμού για την υλοποίηση καθεστώτων ενίσχυσης (Ιδιωτικές Επενδύσεις) του Άξονα 3 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013: «Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας» στην Περιφέρεια Κρήτης, και του Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ - Πράσινη Ανάπτυξη».

2. Τμήμα Κοινωνικής Ανάπτυξης

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανάπτυξης ασχολείται με την ανάπτυξη της κοινωνικής συνοχής, την ενίσχυση της απασχόλησης και την αντιμετώπιση της ανεργίας ιδιαίτερα των γυναικών των νέων και ευπαθών ομάδων. Παρέχει επαγγελματική και ψυχοκοινωνική στήριξη με στόχο τη βελτίωση της εργασιακής τους κατάστασης και την ανάπτυξη κοινωνικών και εργασιακών δεξιοτήτων. Παράλληλα, μέσα από την υλοποίηση προγραμμάτων στοχεύει στην ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε νέους τομείς (π.χ. κοινωνική επιχειρηματικότητα), καθώς και στην ευαισθητοποίηση – ενημέρωση - ενεργοποίηση του τοπικού πληθυσμού και των τοπικών ευρύτερων φορέων.

3. Τμήμα Επικοινωνίας και Δικτύωσης

Το τμήμα Επικοινωνίας και Δικτύωσης ασχολείται με θέματα δικτύωσης φορέων της τοπικής κοινωνίας σε τοπικό – εθνικό – διακρατικό επίπεδο μέσω των προγραμμάτων συνεργασίας που υλοποιεί. Ειδικότερα, σχεδιάζει και υλοποιεί προγράμματα διαπεριφερειακής και διακρατικής συνεργασίας (INTERREG, MED, SEE, κλπ.) και συνεργάζεται με διακρατικούς εταίρους και εθνικούς φορείς για την υλοποίηση σχεδίων, ιδιαίτερα, σε τομείς Αγροτικής Ανάπτυξης, Κοινωνικής Πολιτικής, Περιβάλλοντος και Πολιτισμού. Τέλος, το τμήμα είναι υπεύθυνο για την προβολή της εταιρείας, καθώς και για τη διοργάνωση εκδηλώσεων, ημερίδων και συνεδρίων.

4. Τμήμα Οικονομικών και Διοικητικών υπηρεσιών

Το τμήμα Οικονομικών και Διοικητικών υπηρεσιών ασχολείται με την οικονομική διαχείριση της εταιρίας και έχει στην ευθύνη του τα θέματα προσωπικού, προμηθειών και διεκπεραίωση διοικητικών και οικονομικών θεμάτων της εταιρείας (πχ λογιστικές εργασίες, έκδοση μισθοδοσίας, εισπράξεις - πληρωμές, προμήθειες, προκηρύξεις-διαγωνισμοί). Επίσης, έχει την ευθύνη εφαρμογής

και υλοποίησης των κανονισμών και των υπουργικών αποφάσεων σε σχέση με την διαχείριση και την εφαρμογή των κοινοτικών προγραμμάτων.

5. Τμήμα Ποιότητας

Το τμήμα Ποιότητας ασχολείται με την παρακολούθηση της εφαρμογής του Συστήματος Ποιότητας και Διαχειριστικής Επάρκειας από τα διάφορα τμήματα της εταιρείας.

6. Νομικός και Οικονομικός σύμβουλος

Ο νομικός σύμβουλος παρέχει υπηρεσίες σχετικά με τη σύνταξη συμβάσεων, προκηρύξεων, γνωμοδοτήσεων, επίλυσης θεμάτων και γενικότερα προβλημάτων που άπτονται του νομικού αντικειμένου. Ο οικονομικός σύμβουλος παρέχει υπηρεσίες σχετικά με τη φορολογία, τον ΚΒΣ, την σύνταξη οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, ασφαλιστικά θέματα, μισθοδοσία, δημοσιεύσεις ισολογισμών, το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των προγραμμάτων και την επιλεξιμότητα δαπανών τους κλπ.

Διοικητικό Συμβούλιο

Αρμοδιότητες και ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας:

Το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας αποτελείται από έντεκα (11) μέλη, τα οποία εκλέγονται από την Γενική Συνέλευση των μετόχων της εταιρείας, με τετραετή θητεία. Συνεδριάζει μία φορά το μήνα, μετά από πρόσκληση του Προέδρου του και έκτακτα όποτε απαιτηθεί. Η θητεία του δεν επηρεάζεται από τυχόν αλλαγή στα όργανα διοίκησης των μετόχων της εταιρείας.

Το Δ.Σ. της εταιρείας εκλέχτηκε στην Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων, στις 17/04/2015, το οποίο συγκροτήθηκε σε σώμα με το υπ.αριθμ. 10/17-04-2015 πρακτικό Δ.Σ. και έχει καταχωρηθεί στο ΓΕΜΗ (βλ. Δ1.05).

Σύμφωνα με το άρθρο 9, παρ. 2 του καταστατικού της εταιρείας, το Δ.Σ. έχει τη δυνατότητα εκχώρησης αρμοδιοτήτων, ως εξής:

«Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αναθέτει το σύνολο ή ορισμένες από τις αρμοδιότητες και εξουσίες του (εκτός από αυτές που απαιτούν συλλογική ενέργεια), καθώς και την εκπροσώπηση της εταιρείας και τη δέσμευση της με υπογραφή κάτω από την εταιρική επωνυμία σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ή μη, καθορίζοντας ταυτόχρονα και την έκταση της ανάθεσης, καθώς και τον τίτλο, την αρμοδιότητα και εξουσία των προσώπων».

1.1.2. Εταιρικό Σχήμα

Οι φορείς που συμμετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο του υποψήφιου Φορέα είναι:

Πίνακας 1.1.: Μέτοχοι ΑΝ.Η Αναπτυξιακή Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α

A/A	ΜΕΤΟΧΟΙ	Αρ. Μετοχών	%	Κατηγορία βάσει συμφερόντων που αντιπροσωπεύουν
1	Δήμος Αρχανών Αστερουσίων	22.658	16,90	Δημόσιος
2	Δήμος Ηρακλείου	16.895	12,60	Δημόσιος
3	Δήμος Μινώα Πεδιάδα	11.952	8,92	Δημόσιος
4	Δήμος Μαλεβιζίου	9.240	6,90	Δημόσιος
5	Δήμος Χερσονήσου	4.800	3,58	Δημόσιος
6	Δήμος Γόρτυνας	3.600	2,69	Δημόσιος
7	Δήμος Φαιστού	2.400	1,79	Δημόσιος
8	Δήμος Βιάννου	1.200	0,90	Δημόσιος
9	Περιφερειακή Ένωση Δήμων Κρήτης	25.135	18,76	Δημόσιος
10	Περιφέρεια Κρήτης	4.000	2,99	Δημόσιος
11	Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Ένωση Ηρ. ΑΕ	1.340	1,00	Ιδιωτικός
12	Επιμελητήριο Ηρακλείου	4.200	3,13	Ιδιωτικός

A/A	ΜΕΤΟΧΟΙ	Αρ. Μετοχών	%	Κατηγορία βάσει συμφερόντων που αντιπροσωπεύουν
13	Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα	4.020	3,00	Ιδιωτικός
14	Αγροτικός Συν/σμος Προφ. Ηλία ΣΠΕ	3.600	2,69	Ιδιωτικός
15	Αγροτικός Συν/σμος Άνω Ασιτών	2.600	1,94	Ιδιωτικός
16	Αγροτικός Συν/σμος Κάτω Ασιτών	2.600	1,94	Ιδιωτικός
17	Ένωση Αγροτικών Συν/σμών Πεζών Ηρακλείου Κρήτης Α.Ε.Σ. ΑΕ	6.700	5,00	Ιδιωτικός
18	Αγροτικός Συνεταιρισμός Αρχανών	6.540	4,88	Ιδιωτικός
19	Αγροτικός Οικοτεχνικός Συν/σμος Κρουσώνα	400	0,30	Ιδιωτικός
20	Χειροτεχνικός Συν/σμος Αρχανών	120	0,09	Ιδιωτικός
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		134.000	100,00%	

1.1.3. Τεκμηρίωση της αντιπροσωπευτικότητας των φορέων που συμμετέχουν στο εταιρικό σχήμα

Σύνθεση του κεφαλαίου του υποψήφιου Φορέα σε σχέση με τους αντιπροσωπευτικούς φορείς της περιοχής

Πίνακας 1.2.: Σύνθεση κεφαλαίου ΑΝ.Η. Αναπτυξιακή Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α

Φορείς της περιοχής που συμμετέχουν στο κεφάλαιο του υποψήφιου φορέα	Ομάδα που αντιπροσωπεύουν	Ποσοστό συμμετοχής
Δ. Αρχανών Αστερουσίων – Δ. Ηρακλείου – Δ. Μινώα Πεδιάδας – Δ. Μαλεβιζίου – Δ. Χερσονήσου – Δ. Γόρτυνας – Δ. Φαιστού – Δ. Βιάννου – Περιφερειακή Ένωση Δήμων Κρήτης	Όλους τους ΟΤΑ Α΄ βαθμού του Ν. Ηρακλείου	73,04%
Περιφέρεια Κρήτης	ΟΤΑ Β΄ βαθμού	2,99%
Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Ένωση Ηρακλείου ΑΕ, Αγροτικός Συν/σμός Προφ. Ηλία ΣΠΕ, Αγροτικός Συν/σμός Άνω Ασιτών, Αγροτικός Συν/σμός Κάτω Ασιτών, Ένωση Αγροτικών Συν/σμών Πεζών Ηρακλείου Κρήτης Α.Ε.Σ. ΑΕ, Αγροτικός Συνεταιρισμός Αρχανών	Αγροτικοί φορείς	17,45%
Επιμελητήριο Ηρακλείου, Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα	Εμπορικοί Φορείς	6,13%
Αγροτικός Οικοτεχνικός Συνεταιρισμός Κρουσώνα, Χειροτεχνικός Συν/σμός Αρχανών	Κοινωνικοί Φορείς	0,39%

Το εταιρικό σχήμα του φορέα αντιπροσωπεύει πλήρως τη σύσταση της κοινωνίας της περιοχής και ειδικότερα στο εταιρικό σχήμα συμμετέχει το 100% των δήμων του Νομού, η Περιφέρεια Κρήτης, πληθώρα αγροτικών συνεταιρισμών και ενώσεις τους. Επίσης συμμετέχει το Επιμελητήριο Ηρακλείου που είναι ο κύριος φορέας στήριξης και προώθησης της επιχειρηματικότητας, καθώς και η Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα ως κύριο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που μέλη της είναι το σύνολο σχεδόν των επιχειρήσεων του Ν. Ηρακλείου και της Κρήτης. Τέλος, συμμετέχουν και Κοινωνικοί φορείς όπως οι δύο σύλλογοι γυναικών: Αγροτικός Οικοτεχνικός Συνεταιρισμός Κρουσώνα, Χειροτεχνικός Συν/σμός Αρχανών αντίστοιχα.

1.1.4. Χρηματοοικονομική επάρκεια του φορέα

Με βάση τα στοιχεία του ισολογισμού τη τελευταίας περιόδου τα βασικά οικονομικά στοιχεία της εταιρείας έχουν ως εξής:

Καθαρή θέση 2015: 369.247,81€

Δείκτης ρευστότητας 2015:

- ✓ (κυκλοφορούν ενεργητικό + μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού) / (βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις + μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού): **2,558**
- ✓ {(Δείκτης ρευστότητας -0,90) X 100} X 5 μονάδες (βάση κριτηρίου επιλογής Γ5): **829,00**

Δείκτης αποδοτικότητας:

 Έτους 2015: **0,132**

 Μέσο όρο τριετίας (2013 - 2015): **0,171**
Πίνακας 1.3.: Ανάλυση των οικονομικών στοιχείων ΑΝ.Η Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α (2013, 2014, 2015)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ	2013		2014		2015	
Σε ευρώ (€)						
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ	259.859,44		334.773,25		369.247,81	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ						
(Κυκλοφ.ενεργ. + μεταβ. λογ. Ενεργ.)	827.255,05	1,226	629.385,37	1,524	456.115,23	2,558
(Βραχ. Υποχρ. + μεταβ. λογ. Παθ.)	674.581,06		454.341,60		178.309,29	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ						
Καθαρά κέρδη	36.827,23	0,123	92.541,29	0,251	52.280,61	0,132
Ίδια κεφάλαια	300.461,99		368.608,71		396.316,18	
Μ.Ο. ΔΕΙΚΤΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ 2013-2015			60.549,71	0,171		
			355.128,96			

(βλ. Δ.06 Ισολογισμοί και Καταστάσεις Αποτελεσμάτων χρήσεων 2013,2014,2015)

Όπως φαίνεται από την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων της τελευταία τριετίας η εταιρεία:

- ✓ Διαθέτει μεγάλη καθαρή θέση (**369.247,81€**) και αν λάβουμε υπόψη ότι δεν έχει επισφάλειες και έχει ιδιόκτητο κτίριο του 2003, 500 τετραγωνικών μέτρων στις Αρχάνες, που εφόσον γίνει αναπροσαρμογή αξίας αυτού, η πραγματική καθαρή θέσης της εταιρείας είναι πολύ μεγαλύτερη από την προαναφερόμενη.
- ✓ έχει υψηλότατο **δείκτη ρευστότητας 2,558** που της δίνει τη δυνατότητα για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι – οκτώ μηνών να αντιμετωπίζει προβλήματα ρευστότητας που μπορεί να δημιουργηθούν, από πιθανή καθυστέρηση είσπραξης πόρων.
- ✓ ο μέσος όρος **απόδοσης** ιδίων κεφαλαίων ανέρχεται στο 17,10%, ποσοστό ιδιαίτερα υψηλό σε σχέση με την απόδοση ιδίων κεφαλαίων στην Ελλάδα την περίοδο της κρίσης.

1.2. ΕΠΙΠΕΔΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Γενικά στοιχεία

Σύμφωνα με το καταστατικό της εταιρείας (άρθρο 9, παρ.1 και 2) προκύπτει η αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου να συστήνει επιτροπές καθώς και να εκχωρεί και να αναθέτει αρμοδιότητες σε τρίτους.

Με βάση αυτό, το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας με την υπ.αρ. 9 από 27/6/2016 (**βλ. Δ1.07**) απόφαση του, αφού έλαβε υπόψη του τη διαδικασία διαβούλευσης όρισε τους φορείς που θα συμμετέχουν στην Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος (Ε.Δ.Π) CLLD / LEADER N. Ηρακλείου και τον κανονισμό λειτουργίας της.

Στη συνέχεια μετά από τις αποφάσεις των αντίστοιχων φορέων (**βλ. Δ1.09-21**) που συμμετέχουν στην Ε.Δ.Π. προχώρησε με την υπ.αρ. 10 από 15/07/2016 απόφαση του (**βλ. Δ1.08**) στη συγκρότηση της Επιτροπής Διαχείρισης Προγράμματος (Ε.Δ.Π) και όρισε τις αρμοδιότητες που απαιτούνται και προκύπτουν από την Κοινοτική και Εθνική νομοθεσία για την υλοποίηση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων στην περιοχή παρέμβασης της Αναπτυξιακής Ηρακλείου.

Η Ε.Δ.Π. αποτελείται από 13 μέλη – φορείς εκ των οποίων οι πέντε (5) εξυπηρετούν συμφέροντα του δημοσίου τομέα και οι οκτώ (8) εξυπηρετούν συμφέροντα του ιδιωτικού τομέα και είναι οι εξής:

Πίνακας 1.4.: Μέλη Ε.Δ.Π.

A/A	Φορείς της περιοχής που συμμετέχουν στο κεφάλαιο του υποψήφιου φορέα	Ομάδα /Τομείς που αντιπροσωπεύουν
1.	Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων	ΟΤΑ Α΄ Βαθμού
2.	Δήμος Μινώα Πεδιάδας	ΟΤΑ Α΄ Βαθμού
3.	Δήμος Βιάννου	ΟΤΑ Α΄ Βαθμού
4.	Δήμος Ηρακλείου	ΟΤΑ Α΄ Βαθμού
5.	Περιφέρεια Κρήτης	ΟΤΑ Β΄ Βαθμού
6.	Επιμελητήριο Ηρακλείου	Επιχειρήσεις
7.	ΑΕΣ Ένωση Ηρακλείου	Αγρότες
8.	Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Βιάννου	Αλιείς
9.	Κοινωνικό Οικοπολιτιστικό Δίκτυο Φορέων Δήμου Χερσονήσου (ΚΟΙΠΟΔΙ) ΑΜΚΕ	Πολιτισμό
10.	ΙΝΣΠΕΕ ΑΜΚΕ	Περιβάλλον
11.	Σύλλογος Γυναικών Δήμου Μαλεβιζίου «Μαλβαζία»	Γυναίκες – Κοινωνικά
12.	Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ)	Τομέας Αλιείας
13.	ΓΕΩΤΕΕ/ Παράρτημα Κρήτης	Αγρότες, Κτηνοτρόφους, Αλιείς, Περιβάλλον

Με βάση την παραπάνω σύνθεση, καμία ενιαία ομάδα συμφερόντων (δημόσιος ή ιδιωτικός) δεν αντιπροσωπεύει ποσοστό άνω των 49% των δικαιωμάτων ψήφου, καθώς οι φορείς που εκπροσωπούν συμφέροντα του **δημοσίου** (με α/α 1-5) αποτελούν το **38,46%** (<49% και >30% που ορίζει η προκήρυξη), ενώ οι φορείς που εκπροσωπούν συμφέροντα του **ιδιωτικού** τομέα ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή (α/α 6-13) αποτελούν το **61,54%**. Από τους ιδιωτικούς φορείς επίσης, καμία ενιαία ομάδα συμφερόντων δεν ξεπερνά το 49%. Επιπλέον οι φορείς που εκπροσωπούν τον **τομέα της αλιείας** (α/α 8, 12 και 13) αποτελούν το **23,08%**, ποσοστό μεγαλύτερο του 10% όπως ορίζει η προκήρυξη. Όλοι οι φορείς συμμετέχουν στην ΕΔΠ με δικαίωμα **μιας ψήφου**.

1.2.1. Αναλυτική παρουσίαση της Επιτροπής Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ)

Πίνακας 1.5.: Αναλυτική παρουσίαση Ε.Δ.Π.

A/A	Όνομα*	Φορέας που εκπροσωπείται	Αριθμός Απόφασης Φορέα (βλ. Δ9-21)	Κατηγορία φορέα βάση των συμφερόντων που αντιπροσωπεύουν (Δημ. Ή Ιδ.)	% Συμμ.
1	Εμμανουήλ Κοκοσάλης (ΤΜ)	Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων	236/2016 (βλ.Δ1.09)	Δημόσιος	7,69%
	Μιχαήλ Δακανάλης (ΑΜ)				
2	Ζαχαρίας Καλογεράκης (ΤΜ)	Δήμος Μινώα Πεδιάδας	105/2016 (βλ.Δ1.10)	Δημόσιος	7,69%
	Νικόλαος Χρονάκης (ΑΜ)				
3	Παύλος Μπαριτάκης (ΤΜ)	Δήμος Βιάννου	182/2016 (βλ.Δ1.11)	Δημόσιος	7,69%
	Νικήτας Γιαμαλάκη (ΑΜ)				
4	Πέτρος Ινιωτάκης (ΤΜ)	Δήμος Ηρακλείου	508/2016 (βλ.Δ1.12)	Δημόσιος	7,69%
	Ιωάννης Κεφαλογιάννης (ΑΜ)				
5	Ευχαριστία Κουτεντάκη (ΤΜ)	Περιφέρεια Κρήτης	74/2016 (βλ.Δ1.13)	Δημόσιος	7,69%
	Γεώργιος Ματαλλιωτάκης (ΑΜ)				
6	Εμμανουήλ Φραγκάκης (ΤΜ)	Επιμελητήριο Ηρακλείου	48/11-7-2016 (βλ.Δ1.14)	Ιδιωτικός	7,69%
	Μαρία Πιτσικάκη (ΑΜ)				
7	Ανδρέας Στρατάκης (ΤΜ)	ΑΕΣ Ένωση Ηρακλείου	32/29-6-2016 (βλ.Δ1.15)	Ιδιωτικός	7,69%
	Μιχαήλ Καμπιτάκης (ΑΜ)				
8	Γεώργιος Μανετάκης (ΤΜ)	Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Βιάννου	3/5-7-2016 (βλ.Δ1.16)	Ιδιωτικός	7,69%
	Νικόλαος Πετράκης (ΑΜ)				
9	Ελένη Μαραγκάκη (ΤΜ)	Κοινωνικό Οικοπολιτιστικό Δίκτυο Φορέων Δήμου Χερσονήσου (ΚΟΙΠΟΔΙ) ΑΜΚΕ	1-7-2016 (βλ.Δ1.17)	Ιδιωτικός	7,69%
	Ιωάννης Κομανταχάκης (ΑΜ)				

A/A	Όνομα*	Φορέας που εκπροσωπείται	Αριθμός Απόφασης Φορέα (βλ. Δ9-21)	Κατηγορία φορέα βάση των συμφερόντων που αντιπροσωπεύουν (Δημ. Ή Ιδ.)	% Συμμ.
10	Ιωάννης Νικολουδάκης (TM)	Ινστιτούτο Σηπταολογικών Ερευνών Ελλάδας (ΙΝΣΠΕΕ) ΑΜΚΕ	15/29-6-2016 (βλ.Δ1.18)	Ιδιωτικός	7,69%
	Καλούστ Παραγκαμιάν (AM)				
11	Φραντζεσκάκη Άννα (TM)	Σύλλογος Γυναικών Δήμου Μαλεβιζίου «Μαλβαζία»	6/2-7-2016 (βλ.Δ1.19)	Ιδιωτικός	7,69%
	Φρέσκου Ειρήνη (AM)				
12	Γεώργιος Τσερπές (TM)	Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ)	236/-11-7-2016 (βλ.Δ1.20)	Ιδιωτικός	7,69%
	Παναγιώτης Κασαπίδης (AM)				
13	Ευγενία Στυλιανού (TM)	ΓΕΩΤΕΕ/ Παράρτημα Κρήτης	11-7-2016 (βλ.Δ1.21)	Ιδιωτικός	7,69%
	Αλίκη Καρούσου (AM)				

*Όπου TM: Τακτικό Μέλος και AM: Αναπληρωματικό Μέλος

1.2.2. Τεκμηρίωση της επιλογής των φορέων που συμμετέχουν στο επίπεδο λήψης αποφάσεων

Η επιλογή των φορέων που συμμετέχουν στο Επίπεδο Λήψης Αποφάσεων, έγινε μετά από διαδικασία διαβούλευσης και λαμβάνοντας υπόψη τα παρακάτω τυπικά και ποιοτικά στοιχεία:

- Να είναι σύμφωνοι με την προκήρυξη και τους περιορισμούς που τίθενται από το πρόγραμμα
- Να εκπροσωπούν συλλογικά συμφέροντα και να συμμετέχουν οι βασικές παραγωγικές τάξεις της περιοχής (αγρότες, επαγγελματίες, βιοτέχνες, αλιείς κ.λπ.).
- Να εκπροσωπείται γεωγραφικά το σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
- Να έχουν ενεργή συμμετοχή στις δραστηριότητες της περιοχής, να διαθέτουν φερεγγυότητα, καταξίωση στην τοπική κοινωνία, να έχουν εμπειρία στην υλοποίηση προγραμμάτων, να μπορούν να συμβάλλουν στον αναπτυξιακό σχεδιασμό και στην υλοποίηση της παρέμβασης στην περιοχή.
- Να διαθέτουν περιβαλλοντική και κοινωνική ευαισθησία.
- Να έχουν επιστημονικό υπόβαθρο σε σχετικά με την τοπική ανάπτυξη θέματα.
- Να διαθέτουν εμπειρία από την συμμετοχή τους σε προηγούμενες αναπτυξιακές παρεμβάσεις στην περιοχή και να είναι εξοικειωμένοι με την φιλοσοφία και τους στόχους της ΕΔΠ και της εταιρείας

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια επιλέχθηκαν οι παρακάτω φορείς μετά από τη διαδικασία διαβούλευσης και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διαθέτουν ανά φορέα είναι:

Δήμος «Αρχανών - Αστερουσίων»:

Ο Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων (έκταση 339,09 τ.χλμ και 16.692 κάτοικους) έχει αρκετά υπερτοπικά κέντρα στην περιοχή του (Αρχάνες, Πεζά, Πύργος). Ο Δήμος είναι ιδρυτής και μέτοχος της ΑΝ.Η. Αποτελούσε περιοχή παρέμβασης σε όλες τις προηγούμενες εφαρμογές LEADER και εκπρόσωπός του συμμετείχε πάντα στην ΕΔΠ του Τ.Π., ενώ ο Δήμαρχος είναι και Πρόεδρος του Δ.Σ. της ΑΝ.Η. Είναι ο μεγαλύτερος οινοπαραγωγός δήμος του Νομού και έχει αναπτύξει πλούσια δραστηριότητα σε θέματα ανάπτυξης οινοτουρισμού και πολιτισμού, ενώ έχει και παραλιακό μέτωπο στο νότο με αλιευτική δραστηριότητα. Ο Δήμος χαρακτηρίζεται από ένα εξαιρετικά ποικιλόμορφο ανάγλυφο, χάρη στους δύο ορεινούς όγκους του, το Γιούχτα και τα Αστερούσια, την εύφορη πεδιάδα της Μεσσαράς, αλλά και τις λοφώδεις εξάρσεις, τους χείμαρρους και τα φαράγγια που χαράσσουν το τοπίο διαμορφώνοντας ένα ιδανικό περιβάλλον για σπάνια είδη πανίδας και χλωρίδας. Στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου, λόγω της υψηλής οικολογικής και αισθητικής της αξίας, τμήματά της έχουν ενταχθεί σε ειδικά καθεστώτα προστασίας, όπως το Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών «Φύση 2000» (Οδηγία 94/43/ΕΚ – ΦΕΚ

1495/Β/6-9-2010), τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (για τη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς Ν. 1465/1950) και τα Καταφύγια Άγριας Ζωής (Ν. 2637/98 για την προστασία της άγριας πανίδας και της αυτοφυούς άγριας χλωρίδας).

Δήμος «Μινώα Πεδιάδας»:

Ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας (έκταση 398,53 τ.χλμ και πληθυσμό 17.563 κατοίκους) είναι επίσης μέτοχος της ΑΝ.Η. Έχει τρία μεγάλα υπερτοπικά κέντρα στην περιοχή του με έντονη συγκέντρωση και ανάπτυξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων (Θραψανό, Καστέλι και Αρκαλοχώρι). Ο Δήμος εμφανίζει έντονες προοπτικές χωρικής ανάπτυξης λόγω της χωροθέτησης του νέου Διεθνούς Αερολιμένα στην περιοχή του Καστελλίου, καθώς και των διασυνδέσεων με το βασικό οδικό δίκτυο της περιφέρειας, μέσω του επαρχιακού άξονα Ηράκλειο – Αρκαλοχώρι – Βιάννος – Ιεράπετρα και τέλος διαθέτει και αλιευτικό καταφύγιο στο νότο (Τσούτσουρα).

Δήμος Βιάννου

Δήμος «Βιάννου»:

Ο Δήμος Βιάννου ιδρύθηκε το 1997 με το Ν. 2539/97 και παρέμεινε αμετάβλητος με την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης (έκταση 222,39τ.χλμ. και 5.563 κάτοικοι). Βρίσκεται στα νοτιοανατολικά του νομού Ηρακλείου, έχει έδρα την Άνω Βιάννο και είναι μέτοχος της ΑΝ.Η.. Ο Δήμος είναι ορεινός με περιορισμούς ως προς την προσβασιμότητα και σημαντική απόσταση από τις πύλες εισόδου και τα αστικά κέντρα. Κατέχει κομβική γεωγραφική θέση στον οδικό άξονα Ηράκλειο-Βιάννος- Ιεράπετρα, με ιδιαίτερα πλούσιο φυσικό περιβάλλον (εκτεταμένο παραλιακό μέτωπο, ορεινοί όγκοι, φαράγγια, χαράδρες, σπήλαια και οροπέδιο) και σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητους πολιτιστικούς πόρους (αρχαιότητες, εκκλησίες, μουσεία, τοπικές παραδόσεις κ.α.). Τέλος, εμφανίζει αξιόλογες τεχνικές υποδομές (ΧΥΤΑ, βιολογικός κτλ) καθώς και δύο αλιευτικά καταφύγια (Καστρί και Άρβη), με έντονη αλιευτική δραστηριότητα. Θα εφαρμοστεί πρόγραμμα LEADER στο Δήμο για πρώτη φορά, καθώς κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους είτε δεν αποτελούσε περιοχή παρέμβασης (LEADER II), είτε ανήκε στις περιοχές ΟΠΑΑΧ.

Δήμος «Ηρακλείου»:

Ο Δήμος Ηρακλείου είναι το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Κρήτης, έχει έκταση 244.613 τετρ. χιλιόμετρα και αποτελεί τον 4ο μεγαλύτερο Δήμο της χώρας με πληθυσμό που ανέρχεται στους 173.993 κατοίκους, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, ίσο με το 50% του πληθυσμού του Νομού και είναι μέτοχος της ΑΝ.Η. Στα όρια του Δήμου εντάσσεται η Βιομηχανική Περιοχή (Δ.Δ. Καλλιθέας) και οι βασικές πύλες εισόδου στο νησί της Κρήτης (Αερολιμένας Ν. Καζαντζάκη και Λιμάνι Ηρακλείου). Πρόκειται για το πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό, διοικητικό και πολιτιστικό κέντρο της Περιφέρειας Κρήτης με το οποίο προσβλέπουμε στην προώθηση της οικονομικής διασύνδεσής του με την ενδοχώρα του Νομού. Διαθέτει διεθνούς φήμης αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία με υψηλή επισκεψιμότητα (Μινωικό ανάκτορο της Κνωσού, Αρχαιολογικό Μουσείο, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας κ.α.) και είναι η μοναδική πόλη στην Ελλάδα που φιλοξενεί την έδρα ευρωπαϊκού οργανισμού (ENISA) και σχολείο ευρωπαϊκής παιδείας. Η γεωργική γη του Δήμου χαρακτηρίζεται ως γη υψηλής παραγωγικότητας με κύρια παραγωγή τα αμπελουργικά και ελαιοκομικά προϊόντα. Ο Δήμος είναι μέτοχος στην εταιρία με ποσοστό 12,61% (16.895 μετοχές) και υλοποιεί πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα και αντίστοιχες πρωτοβουλίες.

Περιφέρεια Κρήτης:

Η Περιφέρεια Κρήτης αποτελεί το Β΄ βαθμό Τοπικής αυτοδιοίκησης και η έδρα της βρίσκεται στο Ηράκλειο και είναι μέτοχος της ΑΝ.Η.. Η Περιφέρεια Κρήτης σχεδιάζει και εφαρμόζει πολιτικές για την οικονομική, κοινωνική, τουριστική και πολιτισμική ανάπτυξη του νησιού. Η Περιφέρεια Κρήτης συνεργάζεται με το σύνολο των φορέων του νησιού προκειμένου να χαράξει την αναπτυξιακή στρατηγική της Κρήτης λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και ευρωπαϊκές

πολιτικές. Ειδικότερα, μέσα από τη συμμετοχή της στην ΕΔΠ θα επιτευχθεί συνέργεια και συμπληρωματικότητα με το σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων του ΕΠ Κρήτης 2014-2020, καθώς και με τις βασικές πολιτικές που έχει χαράξει η περιφέρεια σε διάφορους τομείς (στρατηγικός σχεδιασμός πρωτογενή τομέα, χωροταξικός και ενεργειακός σχεδιασμός, τουριστική ανάπτυξη και προβολή κλπ).

Επιμελητήριο Ηρακλείου:

Το Επιμελητήριο Ηρακλείου είναι μέτοχος της ΑΝ.Η., είναι ο βασικός εκπρόσωπος των επιχειρήσεων στο Νομό και ο βασικός συνομιλητής με την Πολιτεία για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Ιδρύθηκε το 1923 και απαριθμεί πάνω από 20.000 μέλη. Αποτελεί έναν σύγχρονο και δυναμικό οργανισμό με καταρτισμένο προσωπικό και σύγχρονες υποδομές. Είναι πρωτοπόρο επιμελητήριο και συμμετέχει σε πολλές αναπτυξιακές προσπάθειες της Κρήτης, των Νησιών και όλης της χώρας. Στο πλαίσιο της λειτουργίας του έχει ιδρύσει το Σύνδεσμο Νέων Επιχειρηματιών νομού Ηρακλείου και το Σύνδεσμο Επαγγελματιών Γυναικών νομού Ηρακλείου. Έχει βαθιά γνώση των αναπτυξιακών προβλημάτων αλλά και των προοπτικών της περιοχής, ιδίως σε ότι αφορά στις επιχειρήσεις, ενώ καταβάλει σοβαρές προσπάθειες τα τελευταία χρόνια για τη δικτύωση των επιχειρήσεων.

Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Ένωση Ηρακλείου Ανώνυμη Εταιρεία:

Η Α.Ε.Σ. Ένωση Ηρακλείου Α.Ε. προήλθε από την μετατροπή της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών με την επωνυμία «Ένωση Αγροτικών συνεταιρισμών Ηρακλείου» και είναι μέτοχος της Αναπτυξιακής Ηρακλείου, ενώ συμμετείχε και στην ΕΔΠ του Τ.Π. LEDER του Άξονα 4 . Η Ένωση διαθέτει πλούσια εμπειρία στα θέματα αγροτικής ανάπτυξης και αναλαμβάνει συλλογικές πρωτοβουλίες σε επίπεδο νομού ή Κρήτης για θέματα και προβλήματα που απασχολούν τους αγρότες και την ύπαιθρο. Με βάση τους καταστατικούς σκοπούς και τη δραστηριότητα που έχει αναπτύξει, εκπροσωπεί συμφέροντα των αγροτών και των νέων αγροτών της περιοχής. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη ένωση στο νομό με μεγάλη γνώση αγροτικών θεμάτων και προβλημάτων διάθεσης και προώθησης των Κρητικών προϊόντων, στις Ελληνικές και διεθνείς αγορές.

Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Δ. Βιάννου:

Ο Σύλλογος ιδρύθηκε με κύριο σκοπό τη συνένωση όλων των επαγγελματιών αλιέων του Δήμου Βιάννου σε μία ενιαία οργάνωση με κοινή ενέργεια για τη διαφύλαξη, μελέτη, προστασία και προαγωγή των συμφερόντων των μελών του. Μέσα από το Σύλλογο τα μέλη επιδιώκουν την ενθάρρυνση και την προώθηση της συνεργασίας των μελών του για τα θέματα που τους απασχολούν, αλλά και τη συνέργεια και τη δικτύωση με άλλους τοπικούς φορείς και σωματεία με σχετικά ενδιαφέροντα. Επιπλέον, έχουν ως σκοπό να αναλάβουν δράσεις και πρωτοβουλίες για περιβαλλοντικά θέματα όπως: προστασία και επαύξηση του θαλάσσιου πλούτου, την προστασία θαλάσσιων ειδών υπό εξαφάνιση, ορθολογική εκμετάλλευση του θαλάσσιου πλούτου, προστασία από την παράνομη αλιεία ή την υπεραλίευση και διατήρηση της καθαρότητας των θαλασσών. Τα μέλη του Συλλόγου δραστηριοποιούνται στα δύο αλιευτικά καταφύγια του Δήμου (Καστρί και Άρβη) και έχουν έντονη αλιευτική δραστηριότητα στα νότια παράλια του Νομού, ενώ γνωρίζουν πολύ καλά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος τους.

Κοινωνικό Οικοπολιτιστικό Δίκτυο Φορέων Δήμου Χερσονήσου (ΚΟΙΠΟΔΙ) ΑΜΚΕ

Το Δίκτυο ΚΟΙΠΟΔΙ είναι μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρία που ιδρύθηκε το 2014 και στο σχήμα του συμμετέχουν κοινωνικοί και οικοπολιτιστικοί φορείς του Δήμου Χερσονήσου που αποτελεί τον πιο τουριστικό Δήμο της Κρήτης, ο οποίος ωστόσο έχει πολύ

ενδιαφέροντες οικισμούς στην ενδοχώρα. Κύριο σκοπός του δικτύου είναι η ομοσπονδοποίηση και δικτύωση των σωματείων του Δήμου που δραστηριοποιούνται στους τομείς της κοινωνικής συνοχής, της αλληλεγγύης, του πολιτισμού, της δια βίου μάθησης, της οικοπροστασίας και της οικοανάπτυξης. Ειδικότερα, το Δίκτυο έχει στόχο να δημιουργήσει δομές συμβουλευτικής υποστήριξης για τους φορείς που ενδιαφέρονται να αναπτύξουν σχέδια δράσης, συνεργασίες και πρωτοβουλίες στους παραπάνω τομείς, αλλά και να αναπτύξουν βάσεις δεδομένων γνώσης και να προωθήσουν την κοινωνική και νεανική επιχειρηματικότητα στο Δήμο Χερσονήσου. Το δίκτυο διαθέτει εμπειρία στη δικτύωση φορέων δημοσίου ενδιαφέροντος.

Ινστιτούτο Σπηλαιολογικών Ερευνών Ελλάδος - ΙΝΣΠΕΕ - ΑΜΚΕ

Το Ινστιτούτο ιδρύθηκε το 2001 και έχει ως βασικούς στόχους τα εξής: ανάληψη πρωτοβουλιών και ενθάρρυνση ενεργειών και δραστηριοτήτων που αφορούν στην διαχείριση και προστασία προστατευόμενων περιοχών, την ορθολογική διαχείριση των σπηλαίων, την εισήγηση θεμάτων προστασίας περιβάλλοντος στις αρμόδιες αρχές, την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ επιστημονικών και κοινωνικών φορέων για την έρευνα και προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και την ανάπτυξη τεχνολογίας και παραγωγής τεχνογνωσίας για τη μελέτη και έρευνα θεμάτων που αφορούν στο περιβάλλον. Τα τελευταία χρόνια το Ινστιτούτο επιπλέον προωθεί, οργανώνει και συμμετέχει σε εκπαιδευτικά – επιμορφωτικά προγράμματα, εκστρατείες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και προστασίας της φύσης, εκπονεί περιβαλλοντικά διαχειριστικά σχέδια και μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Έχει πολύ καλή γνώση των προτερημάτων του Νομού και της Κρήτης γενικότερα που σχετίζονται με το περιβάλλον αλλά και άριστη γνώση επίσης για τις απειλές και τα προβλήματά του. Επιπλέον, γνωρίζει πολύ καλά το Ευρωπαϊκό αλλά και εθνικό θεσμικό πλαίσιο που αφορά στο περιβάλλον.

Σύλλογος Γυναικών Δ. Μαλεβιζίου «Μαλβαζία»

Ο σύλλογος «Μαλβαζία» ιδρύθηκε το 2011, είναι ένα μη κερδοσκοπικό σωματείο και κύριοι σκοποί του είναι: η ευαισθητοποίηση των γυναικών της περιφέρειας του Δήμου Μαλεβιζίου σε θέματα τέχνης, εκπαίδευσης, περιβάλλοντος και πολιτισμού, η συνεργασία με τοπικούς φορείς, η προσφορά στον κοινωνικό περίγυρο με πνεύμα εθελοντισμού, αλληλεγγύης, φιλανθρωπίας, αλληλοσεβασμού και η συμβολή στην πολιτιστική ανάπτυξη του Δήμου, μέσω της μέριμνας για την καταγραφή και διαφύλαξη των ιστορικών πηγών της περιοχής, της λαογραφίας, των ηθών και εθίμων, της τέχνης, της μουσικής κτλ. Έχει πλούσια δραστηριότητα και μεγάλο δίκτυο επαφών με συλλόγους γυναικών και κοινωνικούς φορείς.

Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ)

Το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) έχει έδρα στην κοινότητα Αναβύσσου Αττικής, με εγκαταστάσεις επίσης στον Άγιο Κοσμά (Ελληνικό), Κρήτη (Γούρνες, Σούδα), στη Ρόδο και στην Καλαμάτα. Αποστολή του ΕΛΚΕΘΕ είναι η διεξαγωγή υψηλού επιπέδου βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας και ανάπτυξης για κάθε θέμα που αφορά στην έρευνα της Υδροσφαιρας: φυσική και χημική ωκεανογραφία, θαλάσσια γεωλογία και γεωφυσική, παράκτια γεωμορφολογία, θαλάσσια βιοποικιλότητα, αλιεία, υδατοκαλλιέργειες, θαλάσσια βιολογία και βιοτεχνολογία, θαλάσσια γονιδιωματική, εσωτερικά και μεταβατικά ύδατα και θαλάσσια τεχνολογία, επιστημονική και τεχνολογική καινοτομία, εκτέλεση ερευνητικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων που συμβάλουν στην προώθηση και υλοποίηση όλων των Τομεακών Προτεραιοτήτων της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS3) και η εκπαίδευση νέων επιστημόνων στους τομείς βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας στις θεματικές περιοχές των ενδιαφερόντων του και στις συναφείς νέες τεχνολογίες.

Το ΕΛΚΕΘΕ διαθέτει τρία (3) επιστημονικά ινστιτούτα :

- **Ινστιτούτο Θαλάσσιας Βιολογίας, Βιοτεχνολογίας και Υδατοκαλλιεργειών (ΙΘΑΒΒΥΚ)**, με εγκαταστάσεις στον δήμο Χερσονήσου Κρήτης (Γούρνες)
- **Ινστιτούτο Θαλάσσιων Βιολογικών Πόρων και Εσωτερικών Υδάτων (ΙΘΑΒΙΠΕΥ)** με εγκαταστάσεις στον Αγ. Κοσμά και παραρτήματα στην Ανάβυσσο Αττικής και στις Γούρνες του δήμου Χερσονήσου.
- **Ινστιτούτο Ωκεανογραφίας (ΙΩ)** με εγκαταστάσεις στην Ανάβυσσο Αττικής και παραρτήματα στις Γούρνες δήμου Χερσονήσου Κρήτης και στην Ρόδο.

Η συμβολή του ΕΛΚΕΘΕ στην ΕΔΠ και στην υλοποίηση του Τ.Π. θα είναι καθοριστική καθώς διαθέτει την επιστημονική γνώση για σωστές αναπτυξιακές επιλογές στην περιοχή παρέμβασης κυρίως για τις αλιευτικές ζώνες.

ΓΕΩΤΕΕ/ Παράρτημα Κρήτης

Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΓΕΩΤ.Ε.Ε.) λειτουργεί ως σύμβουλος της Πολιτείας και των φορέων της, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για μεγάλη γκάμα εξειδικευμένων αντικειμένων και εκπροσωπεί τους εξής επιστημονικούς κλάδους: γεωπόνοι, κτηνίατροι, δασολόγοι, γεωλόγοι και ιχθυολόγοι. Ειδικότερα λειτουργεί ως σύμβουλος για θέματα επιστημονικά και αναπτυξιακά του πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία) και της μεταποίησης των προϊόντων του, προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος (δάση, δασικές εκτάσεις) και φυσικών πόρων (έδαφος, νερό). Στην Περιφέρεια Κρήτης λειτουργεί το ΓΕΩΤ.Ε.Ε./ Παράρτημα Κρήτης, με έδρα στο Ηράκλειο και δυνατότητα παρέμβασης και εκπροσώπησης σε όλη την περιφέρεια Κρήτης. Σημειώνεται ότι το Παράρτημα Κρήτης αποτελεί βασικό συντελεστή στην σύνταξη του Στρατηγικού Σχεδιασμού του Αγροδιατροφικού Τομέα της Περιφέρειας Κρήτης, καθώς και της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης και συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου στην Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020, στο Δ.Σ της Αγροδιατροφικής Σύμπραξης, της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης και της Επιτροπής Διαβούλευσης των Δήμων Ηρακλείου και Χανίων. Τέλος, στο Ηράκλειο δραστηριοποιείται και εξειδικευμένη ομάδα εργασίας ιχθυολόγων με βασικό θέμα το χωροταξικό σχεδιασμό των ιχθυοκαλλιεργειών.

1.3. ΣΤΕΛΕΧΙΑΚΗ ΔΟΜΗ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Στην Αναπτυξιακή Ηρακλείου εργάζονται δεκατρία (13) άτομα με συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου. Για εξειδικευμένες υπηρεσίες ο φορέας απασχολεί ή μπορεί να απασχολήσει άτομα με συμβάσεις έργου ή ανεξαρτήτων υπηρεσιών (νομικός σύμβουλος, οικονομικοί σύμβουλοι κλπ.). Το προσωπικό είναι τοποθετημένο σε αντίστοιχα τμήματα και οι αρμοδιότητες καθενός προκύπτουν από τις αρμοδιότητες του κάθε τμήματος αντίστοιχα οι οποίες έχουν οριστεί αναλυτικά. Σήμερα στην Αναπτυξιακή Ηρακλείου απασχολούνται άτομα των παρακάτω ειδικοτήτων:

Πίνακας 1.6.: Προσωπικό ΑΝ.Η. Αναπτυξιακή Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α βάση εκπαίδευσης

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΕΙ	ΤΕΙ	ΜΕΤΑ - ΔΕ	ΔΕ	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	5	1	1	1	8
2	ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ / ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	3				3
3	ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟΙ	1	1			2
4	ΝΟΜΙΚΟΙ	1				1
	ΣΥΝΟΛΑ	10	2	1	1	14

Το προσωπικό της ΑΝ.Η. έχει πανεπιστημιακή εκπαίδευση (ΑΕΙ – ΤΕΙ) σε ποσοστό μεγαλύτερο από 85% και το 14% είναι μεταδευτεροβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ο Φορέας διαθέτει ήδη το απαραίτητο στελεχιακό δυναμικό από το οποίο έχει επιλέξει τα άτομα που θα απασχοληθούν στο Τοπικό πρόγραμμα CLLD / LEADER N. Ηρακλείου. Με βάση την απόφαση του αρμόδιου οργάνου του ο φορέας θα απασχολήσει από το υφιστάμενο προσωπικό αυτό που περιγράφεται στο επόμενο κεφάλαιο και είναι στην ευχέρεια της ΕΔΠ του προγράμματος να αξιοποιήσει, όποτε χρειαστεί και το σύνολο του προσωπικού της εταιρίας στο πλαίσιο του γενικότερου σχεδιασμού του.

1.3.1. Το προσωπικό που ήδη απασχολεί ή προτίθεται να απασχολήσει ο υποψήφιος φορέας στο πλαίσιο εφαρμογής της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου για την υλοποίηση του προγράμματος θα απασχολήσει προσωπικό που είχε απασχοληθεί στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους στο Τ.Π. LEADER και είναι ικανό να ανταποκριθεί στα καθήκοντα και στη σωστή υλοποίηση του προγράμματος. Το προσωπικό που θα απασχοληθεί θα είναι με συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου και όπου απαιτηθεί θα απασχοληθεί και προσωπικό με σύμβαση έργου.

Άμεσα για τις ανάγκες υλοποίησης του προγράμματος θα απασχοληθεί το παρακάτω προσωπικό:

Διευθυντικό προσωπικό:

1. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Γενικός Διευθυντής Αναπτυξιακής Ηρακλείου:

- Τίτλοι σπουδών / Γνώσεις: Πτυχιούχος ΑΣΟΕΕ - Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - Διευθυντής Αναπτυξιακής Ηρακλείου (1998 - σήμερα)
 - Διευθυντής στον ΑΚΟΜΜ – Ψηλορείτης (1988-1998)
 - Οικονομικός σύμβουλος στον Σύνδεσμο ΤΕΔΚ Κρήτης και στην Εκπαιδευτική Αναπτυξιακή Πλοηγός (1995 – σήμερα)
 - Λογιστικά – φοροτεχνικά σε Ιδιωτικές εμπορικές επιχειρήσεις (1985 – 1988)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - Διευθυντικός υπεύθυνος και συντονιστής στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης LEADER I (Ορεινού Όγκου Ψηλορείτη - ΑΚΟΜΜ), LEADER II και LEADER+ ενδοχώρας N. Ηρακλείου της Αναπτυξιακής Ηρακλείου, Άξονα 4 – Προσέγγιση LEADER.
 - Συντονιστής του Υποστηρικτικού Μηχανισμού για την υλοποίηση καθεστώτων ενίσχυσης (Ιδιωτικές Επενδύσεις) του Άξονα 3 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013: «Ποιότητα ζωής τις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας» στην Περιφέρεια Κρήτης.
 - Συντονιστής και διαχειριστής των Αναπτυξιακών Συμπράξεων «Ενεργοί Πολίτες» και «ΚΡΗΚΟΣ» για την υλοποίηση των προγραμμάτων της EQUAL I & II, σε επίπεδο Κρήτης.
 - Συντονιστής στα Προγράμματα Ενίσχυσης της Απασχόλησης και Κοινωνικά Προγράμματα του ΕΠ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ και του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ, σε επίπεδο Κρήτης .
 - Συντονιστής και Υπεύθυνος Οικονομικού αντικειμένου στο Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα ΚΡΗΤΗ – ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

2. Αμαλία Ταβλαδωράκη: Συντονίστρια Τ.Π. CLLD/LEADER (υπεύθυνη ομάδα έργου):

- Τίτλοι σπουδών / Γνώσεις: Πτυχιούχος Φιλολόγος
Ξένες γλώσσες: Αγγλικά, Ιταλικά
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - Στέλεχος της Αναπτυξιακής Ηρακλείου και υποδιευθύντρια (1994 – σήμερα)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - Συντονίστρια Τοπικού προγράμματος LEADER+ και του Άξονα 4 ΠΑΑ – Προσέγγιση LEADER της ενδοχώρας του Νομού Ηρακλείου
 - Μέλος της Επιτροπής Αξιολόγησης των υποψήφιων επενδυτικών σχεδίων για τα προγράμματα ΟΠΑΑΧ του Υπουργείου Γεωργίας και της Περιφέρειας Κρήτης, καθώς και του Άξονα 3.
 - Συντονίστρια της ομάδας σύνταξης του «Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος ΚΡΗΤΗ – ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ».

- ο Διενέργεια διαγωνισμών και αναθέσεων έργων: Σύνταξη προσκλήσεων, κανόνες δημοσιότητας, αξιολόγηση προσφορών – ενστάσεων, πρακτικά παραλαβής παραδοτέων, κλπ
- ο Συμμετοχή σε διάφορες ομάδες εργασίας μελετών και στην ομάδα μελέτης με τίτλο «Εξειδίκευση του πλαισίου εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης στην Περιφέρεια Κρήτης για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020», για λογαριασμό της Περιφέρειας Κρήτης.

Επιστημονικό προσωπικό:

Στο επιστημονικό προσωπικό της ΟΤΔ εντάσσονται τα εξής στελέχη:

3. Εμμανουήλ Παντερός, πολιτικός μηχανικός

- Τίτλοι σπουδών / Γνώσεις: Διπλωματούχος Πολιτικός Μηχανικός, μέλος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος από το 2002
 - ο Ξένες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος την ΟΤΔ της Αναπτυξιακής Ηρακλείου (2004 – ως σήμερα)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Μέλος της Επιτροπής παρακολούθησης, διαχείρισης και ελέγχου στα τοπικά προγράμματα της Κ.Π. LEADER+ και Άξονα 4
 - ο Αξιολόγηση και παρακολούθηση επενδύσεων στο πλαίσιο του Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ – Πράσινη ανάπτυξη», ΟΠΑΑΧ και Άξονα 3.
 - ο Υπεύθυνος τμήματος ποιότητας της εταιρίας και ειδικότερα για τη συντήρηση και τις εσωτερικές επιθεωρήσεις για το σύστημα ISO 9001/2008

4. Εμμανουήλ Παρασκευάς: Τ. Γεωπόνος

- Πτυχίο / Γνώσεις: Τεχνολόγος Γεωπόνος
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος της ΟΤΔ της Αναπτυξιακής Ηρακλείου (1998 – σήμερα)
 - ο Στέλεχος της ΟΤΔ της Αναπτυξιακής εταιρείας ΟΡ.Α.ΜΑ (1996-1998)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Μέλος της Επιτροπής παρακολούθησης, διαχείρισης και ελέγχου στα τοπικά προγράμματα της Κ.Π. LEADER II, LEADER+ και Άξονα 4
 - ο Αξιολόγηση και παρακολούθηση επενδύσεων στο πλαίσιο του Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ – Πράσινη ανάπτυξη».

5. Ζαχαρίας Μεσσαριτάκης: μηχανικός Η/Υ

- Πτυχίο / Γνώσεις: Μηχανικός Η/Υ
 - ο Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και Βουλγάρικα
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος της Αναπτυξιακής Ηρακλείου (2003 ως σήμερα)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Παρακολούθηση φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των επενδύσεων στα προγράμματα ΟΠΑΑΧ, Άξονα 3 ΠΑΑ 2007-2013 και του Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος «Κρήτη Πράσινη Ανάπτυξη».

6. Ελευθερία Μυκωνιάτη: Αρχαιολόγος

- Πτυχίο / Γνώσεις: Πτυχίο Αρχαιολογίας και Ιστορίας Τέχνης
 - ο Master στην Προϊστορική Αρχαιολογία University of Sheffield – UK
 - ο Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος της ΟΤΔ της Αναπτυξιακής Ηρακλείου (2000 – σήμερα)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Συντονίστρια της Πράξης «Ισότιμη Πρόσβαση» της Α.Σ. «Δρόμοι Απασχόλησης», Τοπικές δράσεις κοινωνικής ένταξης για ευάλωτες ομάδες (ΤΟΠΕΚΟ) - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού 2007 -2013

- ο Συντονίστρια της Πράξης «Ισότιμη Πρόσβαση στην Απασχόληση» της Α.Σ. «Δρόμοι Απασχόλησης και Ανάπτυξης», Τοπικά σχέδια για την απασχόληση (ΤΟΠΣΑ) - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού 2007 – 2013
- ο Παρακολούθηση και υλοποίηση διακρατικών και άλλων προγραμμάτων της Αναπτυξιακής Ηρακλείου

7. Ζαχαράκης Ιωάννης: Γεωπόνος

- Πτυχίο / Γνώσεις: Γεωπόνος
 - ο Ξένες Γλώσσες: Αγγλικά και Βουλγάρικα
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος της ΟΤΔ της Αναπτυξιακής Ηρακλείου (2005 – σήμερα)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Στέλεχος του τμήματος ΑΝΤΕΝΑ Νομού Ηρακλείου και Δομής στήριξης ΟΠΑΑΧ περιφέρειας Κρήτης στο τμήμα υλοποίησης των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ).
 - ο Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ – ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» με αντικείμενο την τεχνική στήριξη των Φορέων Υλοποίησης και της Τεχνικής Γραμματείας ως προς το σχεδιασμό και την εξειδίκευση των παρεμβάσεων, τη σύνταξη των αναγκαίων μελετών, των Τεχνικών Δελτίων, των αιτημάτων, των δελτίων παρακολούθησης και των απαιτούμενων Εκθέσεων, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των έργων με επιτόπιες επισκέψεις, την υποστήριξη των συνεδριάσεων της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος, παρέχοντας κάθε είδος τεχνικής βοήθειας.

8. Δήμητρα Καμπέλη: Οικονομολόγος

- Πτυχίο / Γνώσεις: Οικονομολόγος
 - ο Ξένες γλώσσες: Αγγλικά,
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος της Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2006 - σήμερα)
 - ο Στέλεχος Αμφίδρομης Επικοινωνίας, Ερευνών Δημοσκοπήσεων, Τμήμα Πολιτικών Ερευνών και Επικοινωνίας – Υπεύθυνη Τμήματος (Project & Account Manager) (2003- 2006)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Υπεύθυνη του τμήματος Επικοινωνίας και δικτύωσης της Αναπτυξιακής Ηρακλείου
 - ο Υπεύθυνη φυσικού αντικείμενου και τεχνικής στήριξης σε προγράμματα διακρατικών συνεργασιών και δικτύων.
 - ο Συγγραφή προτάσεων σε διάφορα κοινοτικά προγράμματα και ανεύρεση εταίρων για διακρατικές συμφωνίες και δράσεις συνεργασίας.
 - ο Εμφύχωση και ενδυνάμωση τοπικού πληθυσμού για συνεργασίες, δικτυώσεις και συνέργειες.
 - ο Υπεύθυνη για ενέργειες δικτύωσης και επικοινωνίας, μελέτες, επιμέλεια εκδόσεων, διάχυση αποτελεσμάτων προγραμμάτων της ΑΝ.Η.

9. Ελένη Ζουδιανού: Οικονομολόγος

- Πτυχίο / Γνώσεις: Οικονομολόγος
 - ο Ξένες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος της ΟΤΔ της Αναπτυξιακής Ηρακλείου (2008 – σήμερα)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Μέλος της Επιτροπής παρακολούθησης, διαχείρισης και ελέγχου στα τοπικά προγράμματα της Κ.Π. LEADER+ και Άξονα 4.
 - ο Οικονομική και διοικητική παρακολούθηση στο Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ – Πράσινη ανάπτυξη».
 - ο Υπεύθυνη προσωπικού και προμηθειών της Αναπτυξιακής Ηρακλείου.
 - ο Υπεύθυνη διοικητικών θεμάτων της εταιρίας που έχουν να κάνουν με το επίπεδο λήψης αποφάσεων Γενική Συνέλευση /ΔΣ / ΕΔΠ.
 - ο Διενέργεια διαγωνισμών και αναθέσεων έργων: Σύνταξη προσκλήσεων, κανόνες δημοσιότητας, αξιολόγηση προσφορών – ενστάσεων, πρακτικά παραλαβής παραδοτέων, κλπ

10. Δέσποινα Ροβίθη: Ειδικός λογισμικών πληροφορικής

- Τίτλος Σπουδών / Γνώσεις: Ειδικός Πληροφορικής
 - ο Ξένες γλώσσες: Αγγλικά, Γερμανικά
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος της Αναπτυξιακής Ηρακλείου (2007 – σήμερα)
 - ο Στέλεχος σε ιδιωτική εταιρεία στη Μηχανοργάνωση επιχειρήσεων.
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Υπεύθυνη για την παρακολούθηση του οικονομικού αντικειμένου των έργων των ΟΠΑΑΧ και του Άξονα 3 του ΠΑΑ.
 - ο Σύνταξη και παρακολούθηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και διαχείριση δεδομένων και απεικόνισή τους μέσα από ολοκληρωμένα πληροφοριακά και γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών.
 - ο Υπεύθυνη και για την ιστοσελίδα της Αναπτυξιακής Ηρακλείου.

11. Ευαγγελία Κατσαράκη: Ειδικός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

- Τίτλος Σπουδών / Γνώσεις: Ειδικός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
 - ο Ξένες Γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος της Αναπτυξιακής Ηρακλείου (2005 – σήμερα)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Υπεύθυνη επικοινωνίας στο γραφείο αντιπροσωπείας της Αναπτυξιακής Ηρακλείου στις Βρυξέλλες (2005- 2007)
 - ο Υπεύθυνη για το σχεδιασμό και την υλοποίηση διαφόρων ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργασίας και δικτύωσης.
 - ο Συγγραφή προτάσεων σε διάφορα κοινοτικά προγράμματα και ανεύρεση εταίρων για διακρατικές συμφωνίες και δράσεις συνεργασίας.
 - ο Διενέργεια διαγωνισμών και αναθέσεων έργων: Σύνταξη προσκλήσεων, κανόνες δημοσιότητας, αξιολόγηση προσφορών – ενστάσεων, πρακτικά παραλαβής παραδοτέων, κλπ
 - ο Εμπύχωση και ενδυνάμωση τοπικού πληθυσμού για συνεργασίες, δικτύώσεις και συνέργειες.

Διοικητικό (Λοιπό) προσωπικό:

12. Άννα Μανουσάκη: Λογίστρια

- Πτυχίο / Γνώσεις: Λογίστρια - ΙΕΚ Λογιστικής
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος της ΟΤΔ της Αναπτυξιακής Ηρακλείου (1997 – σήμερα)
 - ο Λογίστρια σε ιδιωτική εταιρία (1994-1997)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Στέλεχος της ΟΤΔ ως διοικητικό προσωπικό για τις προηγούμενες τρεις (3) προγραμματικές περιόδους (Leader II, LEADER + και Άξονα 4)
 - ο Λογίστρια της ΑΝ.Η. για όλα τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα που υλοποιεί.

13. Ελευθέριος Κάββαλος: Διοικητικό προσωπικό

- Πτυχίο / Γνώσεις: Πτυχίο Λυκείου - Ανώτατη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- Επαγγελματική απασχόληση:
 - ο Στέλεχος της ΟΤΔ της Αναπτυξιακής Ηρακλείου (2000 – σήμερα)
- Κύρια επαγγελματική δραστηριότητα:
 - ο Στέλεχος της ΟΤΔ ως διοικητικό προσωπικό για τις προηγούμενες τρεις (3) προγραμματικές περιόδους (Leader II, LEADER + και Άξονα 4)
 - ο Υπεύθυνος γραμματείας Αναπτυξιακής Ηρακλείου.
 - ο Συνεργασία με τις δημόσιες υπηρεσίες που σχετίζονταν με την υλοποίηση έργων (Περιφέρεια Κρήτης, Νομαρχία, ΟΤΑ, Πυροσβεστική κλπ) και με τη διεκπεραίωση λογιστικών υποθέσεων (Εφορία, Δ/ση εμπορίου, Τράπεζες κλπ).

Νομική Υποστήριξη:

14. Ευσεβία (Βιβή) Δερμιτζάκη: Νομικός – Δικηγόρος

- Πτυχίο / Γνώσεις:
 - ο Πτυχιούχος της Νομικής σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών
 - ο Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
- Σχετική επαγγελματική απασχόληση και εμπειρία:
 - ο Δικηγόρος στον Αέριο Πάγο. Άσκηση ελεύθερης δικηγορίας από το 1982 με ανεξάρτητο δικηγορικό γραφείο στο Ηράκλειο. (1982 – σήμερα)
 - ο Μακρόχρονη ενασχόληση με την διαδικασία των ατομικών εργατικών διαφορών, των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, με θέματα διοικητικού δικαίου και υποθέσεις Αστικού δικαίου και διαφορών γενικότερα. (1982 – σήμερα)
 - ο Νομικός Σύμβουλος του Ν.Π.Ι.Δ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΡΗΤΗΣ με πρόεδρο τον εκάστοτε Περιφερειάρχη Κρήτης (2000 – σήμερα)
 - ο Καθ' υπόθεση νομικός σύμβουλος του ΔΗΜΟΥ ΓΑΖΙΟΥ (1998 – 2007)
 - ο Καθ' υπόθεση νομικός σύμβουλος της ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ έως τη συγχώνευσή της με τη ΔΕΥΑ Μαλίων
 - ο Χειρισμός υποθέσεων Αστικών, οικοδομικών και Αγροτικών συνεταιρισμών ως νομικός σύμβουλος του ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ (2014 – σήμερα)
 - ο Χειρισμός υποθέσεων του ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ΚΑΙ ΜΕΛΩΝ ΤΕΕ/ΤΑΚ ΣΥΝ.Π.Ε." (2000 – σήμερα)

Ακολουθεί παρακάτω ο πίνακας 1.7 με τα συγκεντρωτικά στοιχεία του προσωπικού που θα απασχολήσει η ΑΝ.Η. στο πλαίσιο εφαρμογής της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης CLLD/LEADER:

Πίνακας 1.7.: Προσωπικό ΑΝ.Η. Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α που θα απασχοληθεί στην εφαρμογή του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 2014-2020

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ	ΕΤΟΣ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ	ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΜΠΕΙΡΙΑ
1	Γιώργος Μαυρογιάννης	Γενικός Διευθυντής	1998	Οικονομολόγος	28 έτη
2	Αμαλία Ταβλαδωράκη	Συντονίστρια Τ.Π. CLLD/LEADER - Υπεύθυνη Ομάδας Έργου	1994	Φιλολόγος	22 έτη
3	Μανώλης Παντερός	Επιστημονικό προσωπικό	2004	Πολιτικός Μηχανικός	14 έτη
4	Εμμανουήλ Παρασκευάς	Επιστημονικό προσωπικό	1998	Τ.Γεωπόνος	18 έτη
5	Ζαχαρίας Μεσσαριτάκης	Επιστημονικό προσωπικό	2003	Μηχανικός Η/Υ	16 έτη
6	Ελευθερία Μυκωνιάτη	Επιστημονικό προσωπικό	2000	Αρχαιολόγος	16 έτη
7	Ιωάννης Ζαχαράκης	Επιστημονικό προσωπικό	2005	Γεωπόνος	11 έτη
8	Δήμητρα Καμπέλη	Επιστημονικό προσωπικό	2009	Οικονομολόγος	11 έτη
9	Ελένη Ζουδιανού	Επιστημονικό προσωπικό	2008	Οικονομολόγος	8 έτη
10	Δέσποινα Ροβίθη	Επιστημονικό προσωπικό	2007	Ειδικός Πληροφορικής	9 έτη
11	Ευαγγελία Κατσαράκη	Επιστημονικό προσωπικό	2009	Ειδικός Τοπικής Αυτοδιοίκησης	11 έτη
12	Άννα Μανουσάκη	Διοικητικό προσωπικό	1997	Λογίστρια	19 έτη
13	Ελευθέριος Κάββαλος	Διοικητικό προσωπικό	2000	Υπάλληλος γραφείου	16 έτη
14	Βιβή Δερμιτζάκη	Επιστημονικό προσωπικό	Ανάθεση καθ' υπόθεση	Νομικός – Δικηγόρος	34 έτη

Βλέπε Π.1.01-14² Βιογραφικά σημειώματα στελεχών και Δ.1.28, Υπόδειγμα 4. «Οργανωτικό σχήμα Ομάδας Εργασίας

1.3.2. Τεκμηρίωση της επάρκειας της στελεχιακής δομής

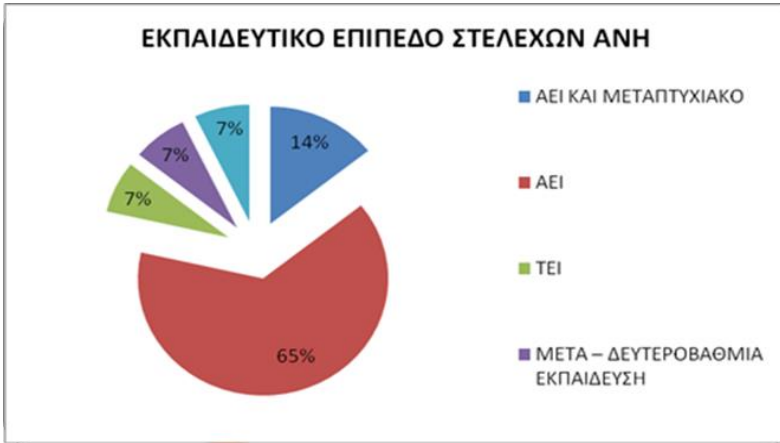
Τα στελέχη της Αναπτυξιακής Ηρακλείου είναι στελέχη με μεγάλη εμπειρία στο αντικείμενο, γενικές και ειδικές γνώσεις και αντίστοιχα πτυχία, γνωρίζουν πολύ καλά και ζουν στην περιοχή παρέμβασης, συνεργάζονται άριστα με τους κοινωνικούς φορείς και το δημόσιο τομέα και ειδικότερα τις διαχειριστικές αρχές προγραμμάτων και αρκετά στελέχη έχουν αναπτύξει ηγετικές ικανότητες, αφού είναι συντονιστές σε διάφορα εταιρικά σχήματα και δίκτυα. Αναλυτικότερα, η επάρκεια της στελεχιακής δομής του φορέα αναγνωρίζεται σε διάφορα επίπεδα, ως εξής:

² Στο εξής, όπου «βλ. Π...», με «Π» σημειώνεται η παραπομπή στο φάκελο **Παράρτημα**, ο πρώτος αριθμός δηλώνει τον αριθμό του κεφαλαίου σύμφωνα με την προκήρυξη και ο αριθμός μετά την τελεία, αποτελεί τον αύξοντα αριθμό του δικαιολογητικού.

Εμπειρία και γνώσεις:

Όλα τα στελέχη της εταιρίας διαθέτουν τουλάχιστον 8ετή σχετική εμπειρία, με Μ.Ο. τα 15 έτη εμπειρίας, όπως αναλύεται και στο κεφ. 1.3.1. Επίσης τα στελέχη έχουν κατά 86% Πανεπιστημιακή εκπαίδευση (Μεταπτυχιακό τίτλο - ΑΕΙ – ΤΕΙ) και μόλις 14% δευτεροβάθμιας και μετα – δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Γράφημα 1.1.: Εκπαιδευτικό επίπεδο στελεχών ΑΝ.Η ΑΑΕ ΟΤΑ

Όσον αφορά στις απαιτούμενες ειδικότητες για την ορθή υλοποίηση και παρακολούθηση – διαχείριση κοινοτικών προγραμμάτων, η ΑΝ.Η. ΑΑΕ ΟΤΑ διαθέτει τις εξής ειδικότητες: Οικονομολόγος, Πολιτικός μηχανικός, Μηχανικός Η/Υ, Επιστημών Πληροφορικής, Γεωπόνος, Τεχνολόγος γεωπόνος, Στέλεχος τοπικής αυτοδιοίκησης, Φιλολόγος, Αρχαιολόγος, Νομικός, Λογιστής, Διοικητικό προσωπικό – υπάλληλος γραφείου.

Το παραπάνω στελεχιακό δυναμικό είναι ικανό να υλοποιήσει τα εξής στάδια:

- Σχεδιασμός ενός τοπικού προγράμματος ανάπτυξης υπαίθρου που θα περιλαμβάνει ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την τοπική κοινωνία.
- Πραγματοποίηση προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος με σκοπό την υποβολή προτάσεων προς χρηματοδότηση από τους εν δυνάμει δικαιούχους του προγράμματος.
- Πληροφόρηση σχετικά με τις προϋποθέσεις και τους όρους συμμετοχής στα μέτρα/ δράσεις του προγράμματος, καθώς και για τις υποχρεώσεις που προκύπτουν για τους δικαιούχους των οικονομικών ενισχύσεων.
- Παροχή διευκρινίσεων και συμβουλών ως προς τη συμπλήρωση της αίτησης ενίσχυσης - φακέλου υποψηφιότητας στους ενδιαφερομένους, καθώς και Υποδοχή και συγκέντρωση των αιτήσεων ενίσχυσης - φακέλων υποψηφιότητας των δυνητικών δικαιούχων.
- Αξιολόγηση των προτάσεων των υποψήφιων δικαιούχων και επιλογή των έργων που θα ενισχυθούν με βάση το θεσμικό πλαίσιο του προγράμματος.
- Παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του κάθε έργου και του χρονοδιαγράμματός του, εξέταση τυχόν αποκλίσεων σε σχέση με τον προγραμματισμό, εντοπισμός προβλημάτων κατά την υλοποίηση και πρόταση μέτρων για επίλυσή τους, καθώς και έλεγχος και παραλαβή των έργων του κάθε προγράμματος.
- Επιτόπια παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων των δικαιούχων, επιβεβαίωση τήρησης των χαρακτηριστικών των έργων, του χρονοδιαγράμματος και του προϋπολογισμένου κόστους και επεξεργασία και υπόδειξη λύσεων σε περίπτωση που οι δικαιούχοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες και σύνταξη των σχετικών εγγράφων.
- Τεχνική υποστήριξη των δικαιούχων στη διατύπωση αιτημάτων τους προς τους αρμόδιους φορείς διαχείρισης και εφαρμογής ή σε άλλους τοπικούς φορείς για τη διεκπεραίωση τεχνικών θεμάτων της επένδυσής τους.
- Πραγματοποίηση πληρωμών των προβλεπόμενων ενισχύσεων προς τους δικαιούχους ανάλογα με την πορεία υλοποίησης των έργων τους και μετά τη διενέργεια των απαιτούμενων ελέγχων.
- Σύνταξη και υποβολή Τεχνικών Δελτίων και άλλων δελτίων παρακολούθησης πράξεων και προγραμμάτων στις αρμόδιες Διαχειριστικές Αρχές.

Γνώση για την περιοχή παρέμβασης

Τα στελέχη της Αναπτυξιακής Ηρακλείου είναι κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής παρέμβασης της Αναπτυξιακής Ηρακλείου, έχουν καταγωγή από την ενδοχώρα του Νομού σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50% και έχουν γενικότερα δεσμούς με την περιοχή παρέμβασης της ΟΤΔ. Επιπλέον, λόγω της ενεργούς συμμετοχής τους σε διάφορες δράσεις διάχυσης, ενημέρωσης, πληροφόρησης, δημοσιότητας και ανάληψης σχετικών πρωτοβουλιών της ΑΝΗ, έχουν αποκτήσει πλήρη γνώση της περιοχής και ειδικότερα των κοινωνικο – οικονομικο – πολιτιστικών χαρακτηριστικών της. Μέσα από τις διάφορες μελέτες που έχουν υλοποιήσει για λογαριασμό διάφορων φορέων, ΟΤΑ, Περιφέρειας κτλ, έχουν μελετήσει και αναλύσει όλα τα σχετικά χαρακτηριστικά για την περιοχή παρέμβασης, έχουν αναγνωρίσει τις δυνάμεις – ευκαιρίες και αδυναμίες – απειλές, καθώς και τις προοπτικές των περιοχών του Νομού. Τέλος, μέσα και από τη συνεργασία με το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας (εκπρόσωποι των Δήμων του Νομού Ηρακλείου) έχουν αποκτήσει ξεκάθαρη εικόνα για το πολιτικό και αναπτυξιακό όραμα των τοπικών αρχόντων και αρχών και μπορούν να δράσουν συμπληρωματικά και συνεκτικά με τις λοιπές αναπτυξιακές παρεμβάσεις στο Νομό.

Συνεργασία με ιδιωτικό και δημόσιο τομέα

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου μέσα από τα διάφορα προγράμματα που έχει υλοποιήσει τα τελευταία 25 χρόνια έχει καταφέρει επιτυχείς συνέργειες μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, αλλά και μεταξύ ομοειδών επιχειρήσεων ή ομάδων ατόμων (γυναικών, ΑμΕΑ κτλ). Ειδικότερα, μέσα από την Κ.Π. Equal δημιουργήθηκαν οι γυναικείοι συνεταιρισμοί σε όλη την Κρήτη (η Αναπτυξιακή Ηρακλείου ήταν ο συντονιστής της Α.Σ. «ΚΡΗΚΟΣ» που είχε ως κύριο στόχο τη στήριξή τους στα πρώτα στάδια της δημιουργίας τους). Οι γυναικείοι συνεταιρισμοί στη συνέχεια ενισχύθηκαν μέσα από διάφορα επενδυτικά σχέδια που εντάχθηκαν στα προγράμματα ΟΠΑΑΧ και LEADER και συνεχίζουν να λαμβάνουν συμβουλευτική και υποστήριξη σε διάφορες δράσεις προώθησης των προϊόντων τους μέσα από διακρατικές συνεργασίες. Επιπλέον, τα στελέχη της ΑΝΗ έχουν συμμετάσχει σε ομάδες εργασίες για τη διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου της κοινωνικής οικονομίας και του τρίτου τομέα σε συνεργασία με το Υπουργείο Απασχόλησης.

Επίσης, μέσα από την Κ.Π. LEADER+ δημιουργήθηκε το Δίκτυο Οινοποιών Ν. Ηρακλείου που σήμερα έχει εξελιχθεί στο Δίκτυο Οινοποιών Κρήτης και είναι ένα από τα πιο επιτυχημένα δίκτυα ομοειδών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, καθώς έχει καταφέρει την αναγνώριση του Κρητικού κρασιού και αμπελώνα σε διεθνές επίπεδο. Μέσα από το διατοπικό πρόγραμμα ΟΡΕΑ ΚΡΗΤΗ έχει γίνει η προσπάθεια διαμόρφωσης θεσμικού πλαισίου για τα επισκέψιμα διδακτικά αγροκτήματα και την οικοτεχνία και σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, την Περιφέρεια Κρήτης και κτηνοτρόφους της περιοχής προετοιμάζεται το έδαφος για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση σύνδεσης του τουρισμού με την κτηνοτροφία.

Τέλος, τα στελέχη της ΑΝΗ έχουν παράσχει τεχνική στήριξη στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού αλλά και σε άλλους τοπικούς φορείς για το σχεδιασμό και την εξειδίκευση αναπτυξιακών παρεμβάσεων στην περιοχή τους και για τη σύνταξη των ανάλογων Τεχνικών Δελτίων Έργων.

Συνεργασία με τις Διαχειριστικές Αρχές Προγραμμάτων – Ευρωπαϊκούς θεσμούς

Για την επιτυχημένη διαχείριση και ολοκλήρωση των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων προϋπόθεση αποτελεί και η άριστη συνεργασία με τις Διαχειριστικές Αρχές των αρμόδιων φορέων κάθε φορά, είτε σε Ευρωπαϊκό, είτε σε Εθνικό, είτε σε τοπικό επίπεδο. Μέσα από την υλοποίηση των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων απευθείας χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η ΑΝΗ έχει δημιουργήσει επαφές σε διάφορες Γενικές Διευθύνσεις και όργανα της Επιτροπής. Σε αυτή της δραστηριότητα έχει βοηθήσει και η λειτουργία του γραφείου Αντιπροσωπείας στην ΕΕ της ΑΝΗ, το οποίο λειτούργησε σχεδόν δέκα χρόνια (2000 – 2010). Στα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα

των Υπουργείων και της Περιφέρειας Κρήτης έχει επιτευχθεί άριστη συνεργασία αλλά και πολύ καλές σχέσεις συνεργασίας και κοινής ανάληψης πρωτοβουλιών και δράσεων, όπως:

- Οργάνωση συνεδρίων στην Κρήτη για την δημοσιότητα και προβολή των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων.
- Οργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων με στελέχη των Υπουργείων και των Διαχειριστικών Αρχών για θέματα θεσμικού πλαισίου και νέων προγραμμάτων.
- Οργάνωση αποστολών σε διεθνείς εκθέσεις και εκθέσεις του εσωτερικού με προσκεκλημένους και σε συνεργασία με τις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές.
- Οργάνωση επιχειρηματικών αποστολών στο εξωτερικό σε παραδείγματα – καλές πρακτικές – επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης και επιχειρηματικής εξέλιξης, όπου συμμετέχουν στελέχη των αρμόδιων Δ.Α.
- Συνεχής ενημέρωση – πληροφόρηση για την εξέλιξη των προγραμμάτων και από κοινού αντιμετώπιση για τα προβλήματα που προκύπτουν.

Εταιρικά σχήματα, διεθνείς συνεργασίες και δικτύωση

Ως προστιθέμενη αξία καίριας σημασίας για την ανάπτυξη της περιοχής θεωρούνται οι δράσεις δικτύωσης και συνεργασίας μέσω διατοπικών ή διακρατικών σχεδίων που υλοποιούνται στο πλαίσιο διαφόρων προγραμμάτων και αναδεικνύουν τον σημαντικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η εταιρία εκτός των ορίων του νομού.

Ειδικότερα, η ΑΝ.Η., συμμετέχει ως εταίρος σε διάφορα διακρατικά προγράμματα και είναι ο συντονιστής εταίρος στα εξής:

- Διακρατική συνεργασία Άξονα 4 ΠΑΑ - «Γαστρονομικές Περιπλανήσεις και ο Πολιτισμός των Γεύσεων – MEDEAT»
- Διατοπική συνεργασία Άξονα 4 ΠΑΑ – Νήσων Περίπλους- Ο πολιτισμός ως εργαλείο ανάπτυξης
- Διατοπική συνεργασία Άξονα 4 ΠΑΑ – ΟΡΕΑ ΚΡΗΤΗ
- Διακρατική συνεργασία Κ.Π. LEADER + «Εμπορευματοποίηση και προώθηση των τοπικών προϊόντων και του αγροτουρισμού»
- Διατοπική συνεργασία Κ.Π. LEADER + «Νήσων Περίπλους» - Δίκτυο Αναπτυξιακών εταιριών Νησιωτικής Ελλάδας
- Αναπτυξιακή Σύμπραξη «Δρόμοι Απασχόλησης», Τοπικές δράσεις κοινωνικής ένταξης για ευάλωτες ομάδες (ΤΟΠΕΚΟ) - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού 2007 -2013
- Αναπτυξιακή Σύμπραξη «Δρόμοι Απασχόλησης και Ανάπτυξης», Τοπικά σχέδια για την απασχόληση (ΤΟΠΣΑ) - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού 2007 – 2013
- Αναπτυξιακή Σύμπραξη «Ενεργοί Πολίτες», Κ.Π. EQUAL Α' Κύκλος
- Αναπτυξιακή Σύμπραξη «ΚΡΗΚΟΣ», Κ.Π. EQUAL Β' Κύκλος

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι και στα προγράμματα συνεργασίας και δικτύωσης η εταιρία έχει βραβευθεί διεθνώς αλλά και σε και εθνικό επίπεδο και ειδικότερα για το έργο «Γαστρονομικές Περιπλανήσεις και ο Πολιτισμός των Γεύσεων – MEDEAT» - Μέτρο 421β Άξονα 4 – Προσέγγιση LEADER. Η πρώτη βράβευση ήταν στο πλαίσιο της διεθνούς έκθεσης τουρισμού στο Βερολίνο (BIT 2014) με την 2^η καλύτερη θέση στην κατηγορία ΜΚΟ για το έργο MEDEAT και η δεύτερη στο πλαίσιο διαγωνισμού βράβευσης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - 2015) με την 3^η καλύτερη θέση στην κατηγορία «Καινοτομία και επιχειρηματικότητα».

Την Δ' Προγραμματική Περίοδο η Αναπτυξιακή Ηρακλείου συμμετείχε ως εταίρος στα εξής διακρατικά – διατοπικά προγράμματα:

- ΕΜΜΑ «Μεσογειακή Μεθοδολογία για την επιχειρηματική στήριξη γυναικών» - MED 2007-2013
- ΟΙΚΟΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2007-2013

- «ΑΓΡΟΤΟΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2007-2013
 - Making Migration Work for Development - Policy tools for strategic planning in SEE regions and cities «MMWD», South East Program 2007-2013
 - REALISE: Making the Most of our Human Capital by 2020 - European Fund for the Integration of Third Country Nationals (2007-2013) - “Community Actions” 2010
 - «Dialogue: Διάλογος μεταξύ νέων πολιτών» - Fundamental Rights for citizenship program 2007-2013
 - SPREAD ART - Leonardo Da Vinci - Πρόγραμμα Δια Βίου Εκπαίδευσης, Γενική Διεύθυνση «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Τέλος, η ΑΝ.Η. συμμετέχει σε διεθνή και ευρωπαϊκά δίκτυα, σε αρκετά από τα οποία είναι και ιδρυτικό μέλος:
- Ευρωπαϊκός Οργανισμός Οικονομικού Σκοπού GEIE – EUROCONSULTING
 - Δίκτυο Αναπτυξιακών Εταιριών Ελλάδος – HELLADA

1.3.3. Παρουσίαση κτιριακών υποδομών και εξοπλισμού

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου εδρεύει στις Αρχάνες, σε ιδιόκτητο κτίριο 500 τ.μ. κατάλληλα διαμορφωμένο για δυνατότητα πρόσβασης από ΑΜΕΑ και διαθέτει γραφεία για το σύνολο των στελεχών της, χώρους υποδοχής, αίθουσα συνεδριάσεων Δ.Σ. και ΕΔΠ, ειδικά διαμορφωμένο χώρο για βιβλιοθήκη – έρευνα και μελέτες, αποθηκευτικούς και υπαίθριους χώρους. Διαθέτει επιπλέον τηλεφωνικό κέντρο 30 γραμμών, χωριστή γραμμή fax και χωριστή γραμμή πρόσβασης στο internet, ενιαίο δίκτυο υπολογιστών, πλήρως εξοπλισμένη αίθουσα εκδηλώσεων 50 ατόμων.

Σε αντιστοίχιση με το οργανόγραμμα του φορέα οι κτιριακές υποδομές έχουν ως εξής:

Πίνακας 1.8.: Κτιριακές υποδομές ΑΝ.Η. Αναπτυξιακή Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α

Τμήμα (βάση οργανογράμματος)	Γραφείο (βάση αρμοδιοτήτων) /Υποδομή – χώρος	Όροφος κτιρίου	Θέσεις εργασίας / χωρητικότητα	Εξοπλισμός
Γενική Συνέλευση / Διοικητικό Συμβούλιο	Χώρος συνεδρίασης Δ.Σ. – ΕΔΠ και συσκέψεων:	Υπόγειο	50 άτομα σε διάταξη κοινού	Φορητό Η/Υ, γραφεία, καρέκλες και βιβλιοθήκες
	Αίθουσα 52,20 τ.μ.		25 άτομα σε διάταξη τραπεζιών εργασίας	
	Αίθουσα ενημερωτικών εκδηλώσεων: Αίθουσα 52τ.μ.,	Υπόγειο	30 άτομα σε διάταξη κοινού	Καρέκλες, γραφεία και είναι πλήρως εξοπλισμένη με φορητό υπολογιστή, projector, ηχητική κάλυψη – μικροφωνική και πρόσβαση σε ΑμΕΑ, και στον αύλειο χώρο
Γραφείο Προέδρου	Γραφείο Προέδρου:	1 ^{ος}	1 θέση	Γραφείο, καρέκλες καθιστικό συνεργασίας και βιβλιοθήκες
	Γραφείο 16,28τ.μ.			
Γενικός Διευθυντής	Γραφείο Διευθυντή:	1 ^{ος}	1 θέση	Πλήρως εξοπλισμένο γραφείο με σταθερό Η/Υ, εκτυπωτή και τραπέζι συνεργασίας 10 ατόμων
	Γραφείο 20,68 τ.μ.			
Νομικός σύμβουλος	Γραφείο Νομικού Συμβούλου:	1 ^{ος}	2 θέσεις	Πλήρως εξοπλισμένο με σταθερούς Η/Υ, εκτυπωτή, βιβλιοθήκες
Οικονομικός Σύμβουλος	Γραφείο 10,47 τ.μ.			
Υποδιευθύντρια	Γραφείο Υποδιευθύντριας - Συντονίστριας LEADER:	Ισόγειο	2 θέσεις	Πλήρως εξοπλισμένο με σταθερό Η/Υ, εκτυπωτή, βιβλιοθήκες και τραπέζι συνεργασίας 8 ατόμων
	Γραφείο 15,33τ.μ.			
Τμήμα ανάπτυξης υπαίθρου / Τμήμα Ποιότητας	Γραφείο Ελέγχου και Πιστοποιήσεων CLLD/LEADER:	Ισόγειο	4 θέσεις	Πλήρως εξοπλισμένο με σταθερούς Η/Υ, βιβλιοθήκες, εκτυπωτές και scanner.
	Γραφείο 23,10τ.μ.			
	Γραφείο Ελέγχου και Πιστοποιήσεων CLLD/LEADER Αλιείας:	Ισόγειο	3 θέσεις	Πλήρως εξοπλισμένο με σταθερούς Η/Υ, βιβλιοθήκες, εκτυπωτές.

Τμήμα (βάση οργανογράμματος)	Γραφείο (βάση αρμοδιοτήτων) /Υποδομή – χώρος	Όροφος κτιρίου	Θέσεις εργασίας / χωρητικότητα	Εξοπλισμός
	Γραφείο 17,63 τ.μ.			
	Γραφείο Μεσσαράς Γραφείο 15 τ.μ. και Γραφείο 25 τ.μ.	Ισόγειο Δημοτικού Καταστήματος Τυμπακίου	3 θέσεις εργασίας, 2 θέσεις εργασίας και χώρος συσκέψεων 30 θέσεων	Εξοπλισμένο με γραφεία, βιβλιοθήκες, συρταριέρες, τραπέζι συνεργασίας 30 ατόμων
Τμήμα κοινωνικής ανάπτυξης	Γραφείο Κοινωνικών προγραμμάτων	1 ^{ος}	2 θέσεις	Πλήρως εξοπλισμένο με σταθερούς Η/Υ, βιβλιοθήκες, εκτυπωτές και scanner.
Τμήμα επικοινωνίας και δικτύωσης	Γραφείο Ενημέρωσης – Πληροφόρησης/ Δικτύωσης: Γραφείο 13,76τ.μ.	Ισόγειο	2 θέσεις	Πλήρως εξοπλισμένο με σταθερούς Η/Υ, βιβλιοθήκες, εκτυπωτές
Τμήμα οικονομικών και διοικητικών υπηρεσιών / Γραφείο προσωπικού και προμηθειών / Γραφείο Λογιστικής Παρακολούθησης	Γραφείο Οικονομικής Διαχείρισης και Λογιστικής Παρακολούθησης: Γραφείο 13,17τ.μ. Γραφείο 10.62 τ.μ.	1 ^{ος}	2 θέσεις 1 θέση	Πλήρως εξοπλισμένα με σταθερούς Η/Υ και βιβλιοθήκες, εκτυπωτές και scanner.
Γραμματεία	Γραφείο εισόδου – Γραμματεία:	Ισόγειο	1 θέση	Πλήρως εξοπλισμένο με σταθερό Η/Υ, εκτυπωτή, βιβλιοθήκες
Γραφείο εξοπλισμού & εγκαταστάσεων	Αίθουσα Server: Αίθουσα 9,54 τ.μ.	Υπόγειο	1 θέση	Πλήρως εξοπλισμένο με σταθερό Η/Υ, εκτυπωτή, βιβλιοθήκες και εγκατεστημένο τον server της εταιρείας
Κοινόχρηστοι χώροι	Χώρος υποδοχής	1 ^{ος}		Καθίσματα αναμονής
	Τρεις (3) χώροι αρχείων	Υπόγειο, Ισόγειο, 1 ^{ος}		Βιβλιοθήκες
	Τέσσερα (4) W.C	1 ^{ος} και Ισόγειο		Ένα είναι και για ΑμεΑ
	Κουζίνα	Ισόγειο		Πλήρως εξοπλισμένη
Αποθήκες	Αποθήκη 80 τ.μ.	Κοντά στο κεντρικό κτίριο της ΑΝ.Η.		Βιβλιοθήκες για τη φύλαξη του αρχείου της εταιρείας.

Προκειμένου να ανταποκριθεί στις διοικητικές απαιτήσεις της προτεινόμενης πράξης διαθέτει τα παρακάτω:

Πίνακας 1.9.: Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός ΑΝ.Η. Αναπτυξιακή Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α

I. Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός					
A/A	Είδος	Ποσότητα	A/A	Είδος	Ποσότητα
1	Κεντρικό SERVER	1	9	Διαφανοσκόπιο	1
2	GIS SERVER	1	10	Μηχανή προβολής Slights	1
3	Προσωπικούς υπολογιστές	18	11	Ψηφιοσανίδα	1
4	Φορητούς υπολογιστές	4	12	Διακριβωμένη μετρητική κορδέλλα	1
5	Φωτοτυπικά μηχανήματα	2	13	Αποστασιόμετρο LASER LEICA DISTO A5	1
6	Εκτυπωτές	13	14	Δημοσιογραφικό κασετόφωνο	2
7	Σαρωτές	2	15	Φαξ	1
8	Projector	2	16	Λοιπός εξοπλισμός (βιβλιοδετικά μηχανήματα, καταστροφέας εγγράφων)	

Πίνακας 1.10.: Λογισμικά Προγράμματα ΑΝ.Η. Αναπτυξιακή Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α

II. Λογισμικά Προγράμματα		
A/A	Είδος	Ποσότητα
1	Άδειες χρήσης για WINDOWS	18
2	Άδειες χρήσης για MS OFFICE	18

II. Λογισμικά Προγράμματα		
A/A	Είδος	Ποσότητα
3	Άδειες χρήσης για Antivirus	18
4	Πρόγραμμα μισθοδοσίας ANACONDA - ΕΡΓΑΣΙΑ	1
5	Πρόγραμμα οικονομικής διαχείρισης EUROFASMA NEXT	1
6	Πρόγραμμα Eurofasma λογιστικής	1
7	Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών (GIS)	1

1.4. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ 4 ΤΟΥ ΠΑΑ 2007 – 2013 & ΤΟΥ ΕΠΑΛ 2007-2013

Η ΟΤΔ έχει υλοποιήσει Δράσεις στο πλαίσιο του Άξονα 4-LEADER του ΠΑΑ 2007 – 2013 και στον πίνακα 1.11 παρουσιάζονται τα βασικά ποσά που αφορούν στα αποτελέσματα του έργου.

Πίνακας 1.11.: Στοιχεία υλοποίησης τοπικού προγράμματος του Άξονα 4 – Προσέγγιση LEADER της ΑΝ.Η. Αναπτυξιακή Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α

Στοιχεία υλοποίησης τοπικού προγράμματος του Άξονα 4 – Προσέγγιση LEADER της Αναπτυξιακής Ηρακλείου ΑΑΕ ΟΤΑ (σε Δημόσια Δαπάνη)	
Συνολικό ποσό Δημόσιας Δαπάνης νομικών δεσμεύσεων, εκτός των λειτουργικών δαπανών, του Τ.Π. μέχρι και στις 31/12/2015.	7.705.564,99€
Ποσό Δημ.Δαπάνης πληρωμών, εκτός των λειτουργικών δαπανών, του Τ.Π. στις 31/12/2015.	6.229.982,66€
Ποσό Δημόσιας Δαπάνης Τ.Π., εκτός των λειτουργικών δαπανών, στις 31/12/2015.	7.815.571,63€
Αρ. σχεδίων Μέτρου 421, στα οποία ήταν συντονιστής / εθνικός συντονιστής η ΟΤΔ 2007-2013	1 σχέδιο*
Αριθμός σχεδίων Μέτρου 421, στα οποία ήταν εταίρος (εκτός συντονιστή) η ΟΤΔ 2007-2013	2 σχέδια

- τους παραπάνω πίνακες δεν υπολογίζεται ο ΦΠΑ.
- Στον υπολογισμό ΔΔ νομικών δεσμεύσεων του Τ.Π. δεν συμπεριλαμβάνονται πράξεις οι οποίες κατά τις 31/12/2015 είχαν απενταχθεί.

*η ΑΝ.Η συμμετείχε σε 3 σχέδια ως συντονιστής. Για λόγους συσχέτισης με το κριτήριο αξιολόγησης (Γ8) αναφέρεται 1 σχέδιο σαν συντονιστής και 2 σχέδια σαν εταίρος

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου συμμετείχε σε ένα διακρατικό, ένα διαπεριφερειακό και ένα διατοπικό σχέδιο, στο πλαίσιο υλοποίησης του Τ.Π. Άξονα 4:

1. «Διατοπική συνεργασία Νήσων Περίπλους: Δίκτυο Αναπτυξιακών Εταιριών Νησιωτικής Ελλάδος» (συμμετέχουν όλες οι νησιωτικές ΟΤΔ της χώρας). / **Συντονιστής εταίρος: Αναπτυξιακή Ηρακλείου**
2. Διατοπική Συνεργασία «ΟΡΕΑ ΚΡΗΤΗ» (διαπεριφερειακή συνεργασία με τις 4 ΟΤΔ της Κρήτης). / **Συντονιστής εταίρος: Αναπτυξιακή Ηρακλείου**
3. Διακρατική Συνεργασία «Γαστρονομικές Περιπλανήσεις και ο Πολιτισμός των Γεύσεων» - ΜΕΔΕΑΤ (συνεργασία μεταξύ 18 ΟΤΔ από 4 χώρες: Ελλάδα, Ιταλία, Πορτογαλία, Κύπρος) Συντονιστής εταίρος: CoGAL Monte Poro, Calabria Ιταλίας / **Εθνικός Συντονιστής εταίρος: Αναπτυξιακή Ηρακλείου**

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου δεν έχει υλοποιήσει **Τοπικό Πρόγραμμα Άξονα 4 του ΕΠΑΛΘ**, καθώς ο Ν. Ηρακλείου δεν πληρούσε το κριτήριο της εξάρτησης από την αλιεία κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο κι έτσι δεν μπορούσε να υποβάλλει πρόταση για χρηματοδότηση.

1.5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΦΟΡΕΑ

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου λειτουργεί σύμφωνα με σύστημα Ποιότητας Διαχείρισης το οποίο καλύπτει τις ακόλουθες δραστηριότητες: **"Προγραμματισμός, σχεδιασμός και ωρίμανση έργων και υπηρεσιών, διενέργεια διαγωνισμών, παρακολούθηση έργων και πιστοποίηση φυσικού**

αντικειμένου και οικονομική διαχείριση των έργων και υπηρεσιών" (Πιστοποιητικό κατά το πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2008 με αρ. QA-C-772B/14 και IQNET - International Certification Network: GR-0061B/QA-C-772B).

Σύμφωνα με την εγκεκριμένη πολιτική διαχειριστικής επάρκειας και ποιότητας του παραπάνω συστήματος, «*το όραμα της ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Α.Ε. ΟΤΑ είναι να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στον τομέα της διεκδίκησης, διαχείρισης και υλοποίησης Ευρωπαϊκών και Εθνικών συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων συμβάλλοντας ενεργά στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας και παράλληλα να αποτελεί πρότυπο για το σχεδιασμό, παρακολούθηση, υλοποίηση και διαχείριση αναπτυξιακών επιχειρηματικών σχεδίων για την ευρύτερη περιοχή στην οποία δραστηριοποιείται η Εταιρεία*».

Στόχοι μας είναι:

- Η μέγιστη και βέλτιστη αξιοποίηση του συνόλου των κονδυλίων των Ευρωπαϊκών και Εθνικών Προγραμμάτων μέσω διαφανών και αξιοκρατικών διαδικασιών προς όφελος της τοπικής κοινωνίας και της χώρας μας
- Η συστηματική παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων και η ενημέρωση των αρμόδιων διαχειριστικών αρχών, ή φορέων ανάθεσης, επίβλεψης και ελέγχου.
- Η ικανοποίηση των στόχων των έργων των προγραμμάτων εντός των προδιαγεγραμμένων χρονικών ορίων υλοποίησης τους, με ποιοτική επάρκεια
- Η άμεση εξυπηρέτηση των ωφελουμένων από την υλοποίηση των ποικίλων προγραμμάτων
- Η πλήρης γνώση και εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου και των τεχνικών οδηγιών που διέπουν τα Ευρωπαϊκά και Εθνικά Προγράμματα
- Η συνεχής ενημέρωση των τοπικών φορέων και του κοινού για τα διαθέσιμα προγράμματα και τους αντίστοιχους πόρους
- Η ανάπτυξη ενός δικτύου αξιόπιστων συνεργασιών με τοπικούς εθνικούς και διεθνείς φορείς
- Η προσφορά ποιοτικών και καινοτόμων υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα προς την τοπική κοινωνία με αξιοποίηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων και άλλων πόρων».

(Βλέπε: **Δ1.22 - 23** Πιστοποιητικά ISO

Δ1.24 Διαπίστευση πιστοποιητικού οργανισμού

Δ1.25 Πολιτική Διαχειριστικής Επάρκειας και Ποιότητας ΑΝ.Η.

Δ1.26 Έκθεση Επιθεώρησης Συστήματος 4/11/2015

Δ1.27 Υπεύθυνη Δήλωση ΑΝ.Η. για το πιστοποιητικό ποιότητας

Δ1.28 Υποδείγματα 3, 4 και 5 του παραρτήματος VI της πρόσκλησης)

Επίσης, η Αναπτυξιακή Ηρακλείου:

- Διαθέτει Διαχειριστική Επάρκεια ΕΣΠΑ 2007-2013 Τύπου Β' και Γ' σύμφωνα με την υπ' αρ. 153/18-01-2012 απόφαση της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής της Περιφέρειας Κρήτης (**βλ. Δ1.29**),
- Είναι εγγεγραμμένη (αρ. πρωτ. 1268/16-05-2016 και 1939/16-05-2016 βεβαιώσεις) στον κατάλογο παρόχων υπηρεσιών τεχνικής βοήθειας της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Κρήτης για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, στις κατηγορίες: Β2- Εκπόνηση Μελετών, Β3-Υπηρεσίες Συμβούλων (Β3.1-Σύμβουλοι), Β4-Δημοσιότητα, προβολή και πληροφόρηση και Β6-Έλεγχοι (βλ. **Δ1.30**).

(βλ. **Δ1.31-32**, υπεύθυνες δηλώσεις Προέδρου Δ.Σ. και Γενικού Διευθυντή, σύμφωνα με τη σελ. 19 της προκήρυξης)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

2.1. Παρουσίαση προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης

Η περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος καταλαμβάνει συνολικά **2.016,70 km²** που αντιστοιχεί στο **76,30%** της έκτασης της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε.) Ηρακλείου, στο **24,18%** της Περιφέρειας Κρήτης και στο **1,53%** της χώρας. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 απαριθμεί **128.368** κατοίκους (64.257 άνδρες και 64.111 γυναίκες) που αντιστοιχεί στο **42,02%** του συνολικού μόνιμου πληθυσμού της Π.Ε. Ηρακλείου, στο **20,60%** της Περιφέρειας Κρήτης και στο **1,19%** της χώρας.

Εντός της παραπάνω περιοχής διακρίνονται **τρεις ζώνες αλιείας**, στις οποίες θα εφαρμοστεί πλέον του LEADER ΠΑΑ 2014-2020 και το LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020. Οι ζώνες αυτές καλύπτουν το **14,89%** της έκτασης της συνολικής περιοχής παρέμβασης καθώς και το **17,55%** του πληθυσμού. Η περιοχή αυτή καταλαμβάνει συνολικά 300,21 km² που αντιστοιχεί στο **11,36%** της έκτασης της Π.Ε. Ηρακλείου, στο **3,60%** της Περιφέρειας Κρήτης και στο **0,23%** της χώρας. Όσον αφορά στον πληθυσμό των ζωνών, και σύμφωνα με την απογραφή του 2011, αποτελείται από 22.530 κατοίκους (11.291 άνδρες και 11.239 γυναίκες) που αντιστοιχεί στο **7,38%** του συνολικού μόνιμου πληθυσμού της Π.Ε. Ηρακλείου, στο **3,62%** της Περιφέρειας Κρήτης και στο **0,21%** της χώρας.

Η **πληθυσμιακή πυκνότητα** στην περιοχή παρέμβασης είναι **63,65 κάτοικοι ανά km²**, ενώ οι πυκνότητες της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης είναι μεγαλύτερες (115,58 και 74,69 αντίστοιχα). Μέσα στην περιοχή παρέμβασης οι διακυμάνσεις της πληθυσμιακής πυκνότητας διαμορφώνονται ανάλογα με την απόσταση από παραλίες, αστικές-ημιαστικές περιοχές και από την ύπαρξη ορεινών όγκων, όπου και εμφανίζονται οι μικρότερες τιμές της.

Η περιοχή αποτελείται από **8 Δήμους** οι οποίοι αποτελούνται από **23 Δημοτικές Ενότητες (Δ.Ε.)** και **162 Τοπικές / Δημοτικές Κοινότητες (Τ.Κ. / Δ.Κ.)** και από **388 οικισμούς**. Η προτεινόμενη περιοχή ουσιαστικά περιλαμβάνει το σύνολο της Π.Ε. Ηρακλείου, εκτός από:

- α) το αστικό κέντρο του Ηρακλείου και της Νέας Αλικαρνασσού του Δήμου Ηρακλείου (Δ.Κ. Ηρακλείου και Δ.Κ. Νέας Αλικαρνασσού),
- β) το δυτικό τμήμα της Π.Ε. Ηρακλείου στον ορεινό όγκο του Ψηλορείτη, συνολικού πληθυσμού 8.830 κατοίκων και έκτασης 291,16 km² που αποτελείται από: τις Τ.Κ. Αηδονοχωρίου, Αστυρακίου, Γωνιών, Καμαριώτη, της Δ.Ε. Τυλίσου και την Δ.Ε. Κρουσώνα του Δ. Μαλεβιζίου, τη Δ.Ε. Ρούβα του Δ. Γόρτυνας και τη Δ.Ε. Ζαρού καθώς και τις Τ.Κ. Γρηγοριάς και Καμάρων της Δ.Ε. Τυμπακίου του Δ. Φαιστού, στην οποία θα εφαρμοστεί Τοπικό Πρόγραμμα (Τ.Π.) CLLD/LEADER 2014-2020 από την ΟΤΔ «ΑΚΟΜΜ – ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΑΕ ΟΤΑ» και
- γ) τα νοτιοδυτικά παράλια της Π.Ε. Ηρακλείου στα οποία θα εφαρμοστεί ανεξάρτητο πρόγραμμα CLLD/LEADER ΕΠΑΛΘ συνολικού πληθυσμού 10.840 και έκτασης 275,44 km² και αποτελείται από: τις Τ.Κ. Βασιλικής, Μιαμούς Αγ. Κυρίλλου, του Δήμου Γόρτυνας και τις Τ.Κ. Απεσωκαρίου, Αληθινής, Αντισκαρίου, Πηγαϊδακίων, Πόμπιας, Τυμπακίου, Καμηλαρίου, Κλήματος, Λαγολίου, Μαγαρικαρίου, Πιτσιδίων της Δ.Ε. Τυμπακίου του Δ. Φαιστού.

Αναλυτικά η περιοχή παρέμβασης του πολυταμειακού Τ.Π. CLLD/LEADER έχει ως εξής:

Πίνακας 2.1.: Περιοχή Παρέμβασης

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ - ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	CLLD/LEADER ΠΑΑ 2014-2020		CLLD/LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ ΕΠΑΛΘ 2014-2020	
			ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ			339,09	16.692	33,42	303
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ			31,89	5.042	0,00	0
Δημοτική Κοινότητα Αρχανών	93020101	ΟΡΕΙΝΗ	22,47	3.996		
Τοπική Κοινότητα Κάτω Αρχανών	93020102	ΟΡΕΙΝΗ	9,42	1.046		

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ - ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	CLLD/LEADER ΠΑΑ 2014-2020		CLLD/LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ ΕΠΑΛΘ 2014-2020	
			ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ			204,73	5.217	33,42	303
Τοπική Κοινότητα Αχεντριά	93020201	ΟΡΕΙΝΗ	33,42	303	33,42	303
Τοπική Κοινότητα Εθιάς	93020202	ΟΡΕΙΝΗ	28,56	259		
Τοπική Κοινότητα Καλυβίων	93020203	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	9,4	297		
Τοπική Κοινότητα Λιγορτύνου	93020204	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	14,65	521		
Τοπική Κοινότητα Μεσοχωρίου	93020205	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	15,74	625		
Τοπική Κοινότητα Παρανύμφων	93020206	ΟΡΕΙΝΗ	22,1	192		
Τοπική Κοινότητα Πραιτωρίων	93020207	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	8,08	191		
Τοπική Κοινότητα Πύργου	93020208	ΟΡΕΙΝΗ	23,14	984		
Τοπική Κοινότητα Τεφελίου	93020209	ΟΡΕΙΝΗ	20,41	668		
Τοπική Κοινότητα Χαρακίου	93020210	ΟΡΕΙΝΗ	11	307		
Τοπική Κοινότητα Χάρακος	93020211		18,23	870		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ			102,47	6.433	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Αγίου Βασιλείου	93020301	ΟΡΕΙΝΗ	3,64	396		
Τοπική Κοινότητα Αγίων Παρασκιών	93020302	ΟΡΕΙΝΗ	2,43	886		
Τοπική Κοινότητα Αλαγνίου	93020303	ΕΙΔΙΚΗ ΜΕΙΟΝ.	5,86	174		
Τοπική Κοινότητα Αστράκων	93020304	ΟΡΕΙΝΗ	2,84	224		
Τοπική Κοινότητα Αστριτσίου	93020305	ΕΙΔΙΚΗ ΜΕΙΟΝ.	5,21	314		
Τοπική Κοινότητα Δαμανίων	93020306	ΟΡΕΙΝΗ	19,21	310		
Τοπική Κοινότητα Καλλονής	93020307	ΟΡΕΙΝΗ	3,33	242		
Τοπική Κοινότητα Καταλαγαρίου	93020308	ΟΡΕΙΝΗ	2,3	286		
Τοπική Κοινότητα Κουνάβων	93020309	ΟΡΕΙΝΗ	6,41	915		
Τοπική Κοινότητα Μελεσών	93020310	ΟΡΕΙΝΗ	7,36	361		
Τοπική Κοινότητα Μεταξοχωρίου	93020311	ΟΡΕΙΝΗ	22,88	544		
Τοπική Κοινότητα Μυρτιάς	93020312	ΟΡΕΙΝΗ	5,23	560		
Τοπική Κοινότητα Πεζών	93020313		4,8	441		
Τοπική Κοινότητα Χουδετσίου	93020314	ΟΡΕΙΝΗ	10,97	780		
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ			222,39	5.563	91,72	2.902
Τοπική Κοινότητα Αγίου Βασιλείου	93030101	ΟΡΕΙΝΗ	8,82	440	8,82	440
Τοπική Κοινότητα Αμιρά	93030102	ΟΡΕΙΝΗ	15,55	818	15,55	818
Τοπική Κοινότητα Άνω Βιάννου	93030103	ΟΡΕΙΝΗ	29,26	984	29,26	984
Τοπική Κοινότητα Αφρατίου	93030104	ΟΡΕΙΝΗ	4,55	151		
Τοπική Κοινότητα Βαχού	93030105	ΟΡΕΙΝΗ	9,14	113	9,14	113
Τοπική Κοινότητα Εμπάρου	93030106	ΟΡΕΙΝΗ	14,67	323		
Τοπική Κοινότητα Καλαμίου	93030107	ΟΡΕΙΝΗ	10,72	433		
Τοπική Κοινότητα Κάτω Βιάννου	93030108	ΟΡΕΙΝΗ	12,41	115		
Τοπική Κοινότητα Κάτω Σύμης	93030109	ΟΡΕΙΝΗ	17,94	138		
Τοπική Κοινότητα Κεφαλοβρυσίου	93030110	ΟΡΕΙΝΗ	5,96	151		
Τοπική Κοινότητα Μάρθας	93030111	ΟΡΕΙΝΗ	9,7	178		
Τοπική Κοινότητα Μιλιαράδων	93030112	ΟΡΕΙΝΗ	12,01	201		
Τοπική Κοινότητα Ξενιάκου	93030113	ΟΡΕΙΝΗ	16,89	235		
Τοπική Κοινότητα Πεύκου	93030114	ΟΡΕΙΝΗ	12,39	340		
Τοπική Κοινότητα Συκολόγου	93030115	ΟΡΕΙΝΗ	13,43	396		
Τοπική Κοινότητα Χόνδρου	93030116	ΟΡΕΙΝΗ	28,95	547	28,95	547
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ			333,01	13.002	0,00	0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ			99,02	4.587	0,00	0
Δημοτική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	93040101	ΟΡΕΙΝΗ	15,61	2.043		
Τοπική Κοινότητα Αγίου Θωμά	93040102	ΟΡΕΙΝΗ	17,7	665		
Τοπική Κοινότητα Άνω Μουλίων	93040103	ΟΡΕΙΝΗ	6,6	353		
Τοπική Κοινότητα Δουλίου	93040104	ΟΡΕΙΝΗ	10,54	210		
Τοπική Κοινότητα Λαρανίου	93040105	ΟΡΕΙΝΗ	16,19	191		

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ - ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	CLLD/LEADER ΠΑΑ 2014-2020		CLLD/LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ ΕΠΑΛΘ 2014-2020	
			ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Τοπική Κοινότητα Μεγάλης Βρύσης	93040106	ΟΡΕΙΝΗ	19,01	797		
Τοπική Κοινότητα Πριλιά	93040107	ΟΡΕΙΝΗ	13,37	328		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ			89,4	3.907	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Αγίων Δέκα	93040202	ΟΡΕΙΝΗ	16,12	861		
Τοπική Κοινότητα Αμπελούζου	93040203		3,9	320		
Τοπική Κοινότητα Βαγιονιάς	93040205	ΟΡΕΙΝΗ	19,9	804		
Τοπική Κοινότητα Βασιλικών Ανωγείων	93040207		11,76	301		
Τοπική Κοινότητα Γκαγκαλών	93040208		12,52	457		
Τοπική Κοινότητα Μητροπόλεως	93040209		3,36	394		
Τοπική Κοινότητα Πλατάνου	93040211	ΟΡΕΙΝΗ	5,16	244		
Τοπική Κοινότητα Πλώρας	93040212		10,56	217		
Τοπική Κοινότητα Χουσουλιανών	93040213		6,12	309		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ			144,59	4.508	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Άνω Ακρίων	93040301	ΟΡΕΙΝΗ	18,84	686		
Τοπική Κοινότητα Ασημίου	93040302		8,84	1.189		
Τοπική Κοινότητα Διονυσίου	93040303	ΟΡΕΙΝΗ	11,85	360		
Τοπική Κοινότητα Λουρών	93040304		7,04	214		
Τοπική Κοινότητα Σοκαρά	93040305		15,21	765		
Τοπική Κοινότητα Σταβίων	93040306	ΟΡΕΙΝΗ	48,76	523		
Τοπική Κοινότητα Στερνών	93040307	ΟΡΕΙΝΗ	20,45	327		
Τοπική Κοινότητα Στόλων	93040308	ΟΡΕΙΝΗ	13,6	444		
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			184,72	16.541	0,00	0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ			41,46	2.930	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Αγίου Μύρωνος	93050101	ΟΡΕΙΝΗ	11,67	613		
Τοπική Κοινότητα Άνω Ασιτών	93050102	ΟΡΕΙΝΗ	11,6	425		
Τοπική Κοινότητα Κάτω Ασιτών	93050103	ΟΡΕΙΝΗ	9,17	1.083		
Τοπική Κοινότητα Πενταμοδίου	93050104	ΟΡΕΙΝΗ	2,52	300		
Τοπική Κοινότητα Πετροκεφάλου	93050105	ΟΡΕΙΝΗ	3,09	182		
Τοπική Κοινότητα Πυργούς	93050106	ΟΡΕΙΝΗ	3,41	327		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			56,63	6.902	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Βασιλειών	93050205	ΟΡΕΙΝΗ	13,8	2.256		
Τοπική Κοινότητα Βουτών	93050206		8,62	1.300		
Τοπική Κοινότητα Δαφνέ	93050207	ΟΡΕΙΝΗ	14,59	1.204		
Τοπική Κοινότητα Σκαλανίου	93050208		10,81	1.229		
Τοπική Κοινότητα Σταυρακίων	93050209	ΟΡΕΙΝΗ	8,81	913		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΕΑΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ			8,37	1.605	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Καλλιθέας	93050302		8,37	1.605		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΙΑΝΗΣ			21,53	1.844	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Αυγενικής	93050401	ΟΡΕΙΝΗ	9,09	539		
Τοπική Κοινότητα Βενεράτου	93050402	ΟΡΕΙΝΗ	7,57	869		
Τοπική Κοινότητα Κερασιών	93050403	ΟΡΕΙΝΗ	2,65	267		
Τοπική Κοινότητα Σίβας	93050404	ΟΡΕΙΝΗ	2,22	169		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΜΕΝΟΥΣ			56,73	3.260	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Αγίου Σύλλα	93050501	ΟΡΕΙΝΗ	11,1	1.157		
Τοπική Κοινότητα Κυπαρίσσου	93050502	ΟΡΕΙΝΗ	25,74	674		
Τοπική Κοινότητα Προφήτη Ηλία	93050503	ΟΡΕΙΝΗ	19,89	1.429		
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ			164,86	21.312	43,02	2.800
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ			98,7	19.221	43,02	2.800
Δημοτική Κοινότητα Γαζίου	93060101		21,45	14.640		
Τοπική Κοινότητα Αχλάδας	93060102	ΟΡΕΙΝΗ	21,87	1.015	21,87	1.015
Τοπική Κοινότητα Καλεισιών	93060103		10,56	1.255		
Τοπική Κοινότητα Ροδιάς	93060104	ΟΡΕΙΝΗ	21,15	1.785	21,15	1.785

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ - ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	CLLD/LEADER ΠΑΑ 2014-2020		CLLD/LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ ΕΠΑΛΘ 2014-2020	
			ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Τοπική Κοινότητα Φόδελε	93060105	ΟΡΕΙΝΗ	23,67	526		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ			66,16	2.091	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Δαμάστας	93060304	ΟΡΕΙΝΗ	21,66	245		
Τοπική Κοινότητα Καμαρίου	93060305	ΟΡΕΙΝΗ	2,44	58		
Τοπική Κοινότητα Κεραμουτσίου	93060307	ΟΡΕΙΝΗ	3,36	309		
Τοπική Κοινότητα Μαράθου	93060308	ΟΡΕΙΝΗ	14,6	351		
Τοπική Κοινότητα Μονής	93060309	ΟΡΕΙΝΗ	3,89	195		
Τοπική Κοινότητα Τυλίσου	93060310	ΟΡΕΙΝΗ	20,21	933		
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ			398,53	17.563	44,91	848
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ			238,4	10.476	44,91	848
Δημοτική Κοινότητα Αρκαλοχωρίου	93070101	ΕΙΔΙΚΗ ΜΕΙΟΝ.	25,01	4.822		
Τοπική Κοινότητα Γαρίτσας	93070102	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	15,63	516		
Τοπική Κοινότητα Δεματίου	93070103	ΟΡΕΙΝΗ	19,34	290	19,34	290
Τοπική Κοινότητα Ινίου	93070104	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	10,08	591		
Τοπική Κοινότητα Καραβάδου	93070105	ΟΡΕΙΝΗ	7,29	299		
Τοπική Κοινότητα Κασάνου	93070106	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	13,72	471		
Τοπική Κοινότητα Καστελλιανών	93070107	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	25,57	558	25,57	558
Τοπική Κοινότητα Λευκοχωρίου	93070108	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	12,47	277		
Τοπική Κοινότητα Νυπιδιτού	93070109	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	16,74	548		
Τοπική Κοινότητα Παναγίας	93070110	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	19,74	454		
Τοπική Κοινότητα Πανοράματος	93070111	ΟΡΕΙΝΗ	16,56	495		
Τοπική Κοινότητα Παρτίρων	93070112	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	21,34	388		
Τοπική Κοινότητα Πατσιδερού	93070113	ΟΡΕΙΝΗ	7,13	247		
Τοπική Κοινότητα Σκινιά	93070114	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	27,78	520		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΡΑΨΑΝΟΥ			37,39	2.334	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Βόνης	93070201	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	8,23	568		
Τοπική Κοινότητα Ζωφόρων	93070202	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	4,96	367		
Τοπική Κοινότητα Θραψανού	93070203	ΕΙΔΙΚΗ ΜΕΙΟΝ.	11,44	1.261		
Τοπική Κοινότητα Σαμπά	93070204	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	12,76	138		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ			122,74	4.753	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Αμαριανού	93070301	ΟΡΕΙΝΗ	6,58	159		
Τοπική Κοινότητα Αποστόλων	93070302	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	11,81	322		
Τοπική Κοινότητα Αρχαγγέλου	93070303	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	4,46	262		
Τοπική Κοινότητα Ασκών	93070304	ΟΡΕΙΝΗ	6,23	241		
Τοπική Κοινότητα Γερακίου	93070305	ΟΡΕΙΝΗ	20,9	322		
Τοπική Κοινότητα Ευαγγελισμού	93070306	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	5,75	199		
Τοπική Κοινότητα Καρουζανών	93070307	ΟΡΕΙΝΗ	8,69	87		
Τοπική Κοινότητα Κασταμονίτσας	93070308	ΟΡΕΙΝΗ	10,79	439		
Τοπική Κοινότητα Καστελλίου	93070309	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	12,79	1.491		
Τοπική Κοινότητα Λιλιανού	93070310	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	6,96	74		
Τοπική Κοινότητα Λυττού	93070311	ΟΡΕΙΝΗ	5,73	234		
Τοπική Κοινότητα Μαθιάς	93070312	ΟΡΕΙΝΗ	6,74	167		
Τοπική Κοινότητα Πολυθέας	93070313	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	2,95	369		
Τοπική Κοινότητα Σμαρίου	93070314	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	12,36	387		
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ			102,52	10.978	0,00	0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ			72,23	9.198	0,00	0
Δημοτική Κοινότητα Μοιρών	93080201		15,94	6.496		
Τοπική Κοινότητα Γαλιάς	93080204		13,4	805		
Τοπική Κοινότητα Καστελλίου	93080205		9,03	328		
Τοπική Κοινότητα Κουσέ	93080206		9,15	155		
Τοπική Κοινότητα Περιού	93080207		4,14	71		
Τοπική Κοινότητα Πετροκεφαλίου	93080208		7,42	790		
Τοπική Κοινότητα Ρουφά	93080211		5,94	130		
Τοπική Κοινότητα Σκουρβούλων	93080212	ΟΡΕΙΝΗ	7,21	423		

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ - ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	CLLD/LEADER ΠΑΑ 2014-2020		CLLD/LEADER ΑΛΙΕΙΑΣ ΕΠΑΛΘ 2014-2020	
			ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ			30,29	1.780	0,00	0
Τοπική Κοινότητα Βώρων	93080302		11,16	726		
Τοπική Κοινότητα Σίβα	93080310		11	426		
Τοπική Κοινότητα Φανερωμένης	93080311		8,13	628		
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ			271,58	26.717	87,14	15.677
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΥΒΩΝ			94,83	10.731	30,69	6.635
Δημοτική Κοινότητα Ανωπόλεως	93090101		12,4	3.604	12,40	3.604
Δημοτική Κοινότητα Γουβών	93090102		18,29	3.031	18,29	3.031
Τοπική Κοινότητα Ελαίας	93090103	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	28,24	1.936		
Τοπική Κοινότητα Επάνω Βαθείας	93090104	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	2,84	224		
Τοπική Κοινότητα Καλού Χωρίου	93090105	ΟΡΕΙΝΗ	13,73	290		
Τοπική Κοινότητα Κάτω Βαθείας	93090106	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	4,44	1.357		
Τοπική Κοινότητα Κόξαρης	93090107	ΟΡΕΙΝΗ	7,33	199		
Τοπική Κοινότητα Χαράσου	93090108	ΟΡΕΙΝΗ	7,56	90		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ			45,74	2.291	0	0
Τοπική Κοινότητα Αϊτανίων	93090201	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	6,55	280		
Τοπική Κοινότητα Γαλίφας	93090202	ΟΡΕΙΝΗ	7,94	122		
Τοπική Κοινότητα Επισκοπής	93090203	ΟΡΕΙΝΗ	15,57	1.209		
Τοπική Κοινότητα Καινούργιου Χωρίου	93090204	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ	11,43	206		
Τοπική Κοινότητα Σγουροκεφαλίου	93090205	ΟΡΕΙΝΗ	4,25	474		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ			60,11	5.433	25,65	2.062
Δημοτική Κοινότητα Μαλίων	93090301		21,77	3.224		
Δημοτική Κοινότητα Μοχού	93090302	ΟΡΕΙΝΗ	25,65	2.062	25,65	2.062
Τοπική Κοινότητα Κρασίου	93090303	ΟΡΕΙΝΗ	12,69	147		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ			70,9	8.262	30,8	6.980
Δημοτική Κοινότητα Λ. Χερσονήσου	93090401		11,35	3.815	11,35	3.815
Δημοτική Κοινότητα Χερσονήσου	93090402		19,45	3.165	19,45	3.165
Τοπική Κοινότητα Αβδού	93090403	ΟΡΕΙΝΗ	11,75	357		
Τοπική Κοινότητα Γωνιών Πεδιάδος	93090404	ΟΡΕΙΝΗ	8,51	401		
Τοπική Κοινότητα Κεράς	93090405	ΟΡΕΙΝΗ	3,86	110		
Τοπική Κοινότητα Ποταμιών	93090406	ΟΡΕΙΝΗ	15,98	414		
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ			2.016,70	128.368	300,21	22.530
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			2.643,12	305.490	2.643,12	305.490
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ			8.341,51	623.065	8.341,51	623.065
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ			132.049,00	10.816.286	132.049,00	10.816.286

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή 2011 μόνιμος πληθυσμός, οδηγία 81/645/ΕΟΚ

Να σημειωθεί ότι στη Δ.Κ. Ηρακλείου, καθώς και στη Δ.Κ. Νέας Αλικαρνασσού (περιοχές εκτός περιοχής παρέμβασης) θα εφαρμοστούν **σημειακές παρεμβάσεις** και από το LEADER ΠΑΑ 2014-2020 και από το LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020, οι οποίες θα είναι προς όφελος της συνολικής περιοχής του προγράμματος και σύμφωνα με το άρθρο 70 του ΚΑΝ. 1303/2013.

Όπως προκύπτει από τον **πίνακα 2.1 (και το χάρτη 2, Δ1-34)** η περιοχή παρέμβασης αποτελείται κυρίως από ορεινές περιοχές, ενώ στην περιοχή συμπεριλαμβάνεται και η νήσος Δία (Τ.Κ. Ελαίας, Δήμου Χερσονήσου), η οποία είναι ακατοίκητη, ωστόσο αποτελεί περιοχή Natura 2000, αρχαιολογική ζώνη και κυνηγετική περιοχή. Συνοπτικά η περιοχή ανάλογα με το χαρακτηρισμό της (σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΟΚ) 75/268) είναι:

Πίνακας 2.2.: Πληθυσμός Ορεινών Περιοχών

Χαρακτηρισμός	Πληθυσμός
Ορεινές Περιοχές	54.760
Σύνολο Περιοχής	128.368
Ποσοστό μόνιμου πληθυσμού ορεινών ή νησιωτικών περιοχών, προς το συνολικό πληθυσμό της περιοχής	42,66%
Πληθυσμός ορεινών περιοχών / 1000	54,76

Συνοπτικά **οι ζώνες αλιείας** που περιλαμβάνονται στην παραπάνω περιοχή είναι οι εξής:

Πίνακας 2.3.: Ζώνες Αλιείας

Ζώνη	Δήμος	Μόνιμος Πληθυσμός 2011	Απασχόληση 2011	Απασχόληση στην Αλιεία/ υδατ/εια 2011
ΖΩΝΗ Α	Δήμος Μαλεβιζίου	2.800	1.070	5
	Τ.Κ. Αχλάδας	1.015	437	4
	Τ.Κ. Ροδιάς	1.785	633	1
ΖΩΝΗ Β	Δήμος Χερσονήσου	15.677	6.380	17
	Δ.Κ. Ανωπόλεως	3.604	1.440	4
	Δ.Κ. Γουβών	3.031	1.187	3
	Δ.Κ. Λιμένα Χερσονήσου	3.815	1.692	5
	Δ.Κ. Μοχού	2062	765	2
ΖΩΝΗ Γ	Δ.Κ. Χερσονήσου	3.165	1.296	3
	Δήμος Βιάννου	1.918	660	7
	Τ.Κ. Αγίου Βασιλείου	440	162	2
	Τ.Κ. Αμρά	818	304	2
	Τ.Κ. Βαχού	113	25	0
	Τ.Κ. Χόνδρου	547	169	3
	Δήμος Μινωά Πεδιάδας	1.832	504	2
	Τ.Κ. Άνω Βιάννου	984	272	0
	Τ.Κ. Δεματίου	290	90	0
	Τ.Κ. Καστελλιανών	558	142	2
Δήμος Αρχανών Αστερουσίων	303	38	0	
	Τ.Κ. Αχεντριά	303	38	0
ΣΥΝΟΛΑ	22.530	8.652	31	
ΔΕΙΚΤΗΣ (% ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ)			0,36%	

Πηγή: Απογραφή 2011 ΕΛΣΤΑΤ

Όλη η παραπάνω περιοχή, βρίσκεται εντός των ορίων των 10 χιλιομέτρων από την ακτή (με μέτρηση σε ευθεία γραμμή σε κάτοψη της μηκοτομής) (βλ. Δ1-33 χάρτης 1).

Οι ζώνες αλιείας έχουν μόνιμο πληθυσμό **22.530 κατοίκους**, η έκταση είναι **300,21km²** και πληθυσμιακή πυκνότητα **75,05 κάτοικοι/ km²**, ενώ ο δείκτης εξάρτησης από την αλιεία (απασχόληση στον κλάδο «αλιεία και υδατοκαλλιέργεια» προς τη συνολική απασχόληση με βάση απογραφή ΕΛΣΤΑΤ 2011) είναι **0,36%**.

Στην περιοχή υπάρχουν **έντεκα (11) περιοχές Natura 2000**, συνολικής έκτασης 488,35km² που καλύπτουν το **15,48%** της συνολικής έκτασης της περιοχής. Στην τιμή της έκτασης συμπεριλαμβάνεται μόνο η έκταση που αφορά στην περιοχή και έχουν αφαιρεθεί η επικαλυπτόμενες περιοχές των περιοχών NATURA. Οι περιοχές αποτυπώνονται στον **πίνακα 2.4** που ακολουθεί:

Πίνακας 2.4. :Περιοχές Natura εντός των ορίων της περιοχής παρέμβασης

Περιοχές Natura εντός των ορίων της περιοχής παρέμβασης		
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)
GR4310002	ΓΙΟΥΧΤΑΣ: ΦΑΡΑΓΓΙ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ	7,08
GR4310003	ΝΗΣΟΣ ΔΙΑ	11,88
GR4310005	ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΑ (ΚΟΦΙΝΑΣ)	134,79
GR4310006	ΔΙΚΤΗ: ΟΜΑΛΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ (ΣΥΜΗ - ΟΜΑΛΟΣ)	39,20
GR4310009	ΚΡΟΥΣΩΝΑΣ - ΒΡΩΜΟΝΕΡΟ ΙΔΗΣ	8,02
GR4310010	ΟΡΟΣ ΓΙΟΥΧΤΑΣ	4,12

Περιοχές Natura εντός των ορίων της περιοχής παρέμβασης		
GR4310011	ΚΟΡΥΦΗ ΚΟΥΠΑ (ΔΥΤΙΚΗ ΚΡΗΤΗ)	19,93
GR4310013	ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΑ ΟΡΗ (ΚΟΦΙΝΑΣ)	185,89
GR4320002	ΔΙΚΤΗ: ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ, ΚΑΘΑΡΟ, ΣΕΛΕΝΑ, ΚΡΑΣΙ, ΣΕΛΕΚΑΝΟΣ, ΧΑΛΑΣΜΕΝΗ ΚΟΡΥΦΗ	49,31
GR4320010	ΛΑΖΑΡΟΣ ΚΟΡΥΦΗ - ΜΑΔΑΡΑ ΔΙΚΤΗΣ	20,10
GR4330005	ΟΡΟΣ ΪΔΗ (ΒΟΡΙΖΙΑ, ΓΕΡΑΝΟΙ, ΚΑΛΗ ΜΑΔΑΡΑ)	8,02
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA		488,35
ΕΚΤΑΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		2.016,70
ΕΚΤΑΣΗ NATURA ΕΝΤΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		312,19
ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΛΥΨΗΣ NATURA ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		15,48%

Πηγή: <http://geodata.gov.gr/dataset/to-diktuo-natura-2000-kai-prostateuomenes-periokhes>

Χάρτες περιοχής παρέμβασης

Για την ακριβή απεικόνιση της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης, επισυνάπτονται στο Παράρτημα 2 οι παρακάτω Χάρτες:

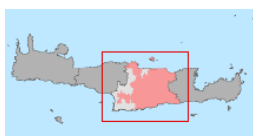
Χάρτης 1: Περιοχή παρέμβασης Τ.Π. CLLD / LEADER – Γενικά στοιχεία, οικισμοί, οδικό δίκτυο, ανάγλυφο, περιοχές NATURA, ζώνες αλιείας (βλ. Δ1.33)

Χάρτης 2: Περιοχή παρέμβασης Τ.Π. CLLD / LEADER – Γενικά στοιχεία, Χαρακτηρισμένες ορεινές – μειονεκτικές περιοχής βάση της οδηγίας 75/268/ΕΟΚ και οριοθέτηση της παράκτιας ζώνης των 10χλμ. (βλ. Δ1.34)

Χάρτης 3: Περιοχές εφαρμογής CLLD/LEADER και CLLD/LEADER Αλιείας της ΟΤΔ Αναπτυξιακής Ηρακλείου στο Ν. Ηρακλείου (βλ. Δ1.35)

2.2. Ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και του δυναμικού της περιοχής παρέμβασης

Η φυσιογνωμία της περιοχής παρέμβασης

Η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π. CLLD/LEADER υπάγεται διοικητικά στην Π.Ε. Ηρακλείου της Περιφέρειας Κρήτης, με πρωτεύουσα την ομώνυμη πόλη. Ο Νομός Ηρακλείου είναι ο μεγαλύτερος από τους τέσσερις νομούς της Περιφέρειας Κρήτης. Συνορεύει δυτικά με το Ν. Ρεθύμνου και ανατολικά με το Ν. Λασιθίου, ενώ καταλαμβάνει το ομαλότερο και μεγαλύτερο τμήμα ανάμεσα στην Ίδη (Ψηλορείτη) και στη Δίκτη (Λασιθιώτικα Όρη) με συνολική έκταση 2.641km² και απλώνεται από τα βόρεια έως τα νότια παράλια του νομού όπου δεσπόζουν τα Αστερούσια όρη, τα οποία καταλήγουν στα νότια παράλια, καθώς και την πεδιάδα της Μεσαράς.

Η περιοχή παρέμβασης CLLD/LEADER αποτελείται από ολόκληρους τους Δ.Χερσονήσου, Μινώα Πεδιάδας, Βιάννου και Αρχανών - Αστερουσίων και μέρος από τους υπόλοιπους Δήμους του Νομού.

Η περιοχή χωρίζεται σε δυο μέρη. Το βόρειο μέρος περιλαμβάνει κατάφυτες κοιλάδες, χαμηλές λοφοπλαγιές αλλά και πεδιάδες, με σημαντικότερη την πεδιάδα του Καστελίου, ενώ το νότιο τμήμα κυριαρχείται από την πεδιάδα της Μεσαράς. Στα δυτικά και τα ανατολικά του νομού βρίσκονται οι ορεινοί όγκοι της ΐδης με ψηλότερη κορυφή στο νομό Ηρακλείου τον Κούσσακα (2.209μ) και της Δίκτης με υψηλότερη κορυφή στο νομό Ηρακλείου τον Αφέντη Χριστό (2.141μ). Στα νότια βρίσκονται τα Αστερούσια όρη με υψηλότερη κορυφή τον Κόφινα (1231μ). Διαρρέεται από ποταμούς, όπως ο Γαζανός, ο Αναποδάρης, ο Γιόφυρος, ο Αποσελέμης και ο Γεροπόταμος. Πολλοί από αυτούς εκβάλλουν στο Νότιο Κρητικό Πέλαγος και άλλοι στο Κρητικό Πέλαγος. Στο νομό ανήκει και η νησίδα Δία, στη βόρεια παραλία. Στα σημαντικότερα ακρωτήρια περιλαμβάνονται της Χερσονήσου και ο Σταυρός στα βόρεια, όπως επίσης το Λίθινο στα νότια. Κόλποι του νομού είναι στα βόρεια ο Κόλπος του Ηρακλείου και στα νότια αυτός της Μεσαράς.

Το Ηράκλειο διαθέτει Βιομηχανική Περιοχή (4 χιλιόμετρα νοτιανατολικά του κέντρου και εντός της περιοχής παρέμβασης) και τρεις ΒΙΟΠΑ (εντός περιοχής), ένα από τα μεγαλύτερα σε κίνηση αεροδρόμια της χώρας (αεροδρόμιο «Νίκος Καζαντζάκης»), δύο στρατιωτικά αεροδρόμια (Καστελίου – εντός περιοχής παρέμβασης και Τυμπακίου) και ένα ανεπτυγμένο εμπορικά λιμάνι. Περιοχές **αρχαιολογικού ενδιαφέροντος** όπως η Κνωσός, οι Αρχάνες, η Φαιστός, η Γόρτυνα, η Τύλισος και τα Μάλια, προσελκύουν αρχαιολάτρες και μη, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ υπάρχουν στην περιοχή πολύ σημαντικά **μουσεία** με μεγάλη επισκεψιμότητα (Αρχαιολογική Συλλογή Αρχανών και Μαλεβιζίου, Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη κλπ). Παράλληλα, οι παραλίες και τα τουριστικά καταλύματα σε τόπους όπως η Χερσόνησος, το Γάζι, η Αγία Πελαγία, τα Μάλια αποτελούν πόλο έλξης για επισκέπτες από όλο τον κόσμο, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες.

Η περιοχή παρέμβασης έχει να επιδείξει ένα ξεχωριστής ομορφιάς και οικολογικής αξίας **φυσικό περιβάλλον** το οποίο αποτελείται από αξιόλογους φυσικούς σχηματισμούς όπως φαράγγια, σπήλαια, οροπέδια και ορεινούς όγκους, πλούσια πανίδα και χλωρίδα και τοπία φυσικού κάλλους. Το φυσικό περιβάλλον της περιοχής χαρακτηρίζεται επίσης ως ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος και αξίας, γεγονός που αποδεικνύεται από την ένταξη πολλών περιοχών στο ευρωπαϊκό δίκτυο «Natura 2000», για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Ο **βόρειος οδικός άξονας** της Κρήτης διασχίζει την ευρύτερη περιοχή με ικανοποιητικό αριθμό πυλών καθέτου πρόσβασης, ενώ ο νότιος οδικός άξονας συνδέει τα νότια παράλια τόσο μεταξύ τους, όσο και με τις πύλες καθέτου πρόσβασης προς το βόρειο τμήμα του νομού. Ωστόσο και οι δύο βασικοί οδικοί άξονες παρουσιάζουν πολλά προβλήματα με πολλά σημεία επικινδυνότητας και υψηλές στατιστικές τροχαίων ατυχημάτων και δυστυχημάτων.

Το βόρειο τμήμα της περιοχής δεν είναι ιδιαίτερα απομονωμένο από το υπόλοιπο τμήμα του νομού και μάλιστα η θέση του χαρακτηρίζεται σαν κεντροβαρική, τόσο ως προς το νομό όσο και ως προς ολόκληρο το νησί, ενώ στο νότιο τμήμα αντιμετωπίζονται δυσκολίες στην πρόσβαση με το βορρά. Ωστόσο, ο συγκριτικά (με άλλες περιοχές της χώρας) χαμηλός βαθμός απομόνωσης σαφώς ευνοεί τις οικονομικές επιδόσεις της και την καλή διοικητική οργάνωση αφού βρίσκεται αφενός πολύ κοντά στο μεγαλύτερο διοικητικό κέντρο του νησιού (Ηράκλειο), πόλη η οποία αποτελεί την κυριότερη πύλη εισόδου προς το νησί, και αφετέρου περιλαμβάνει τη μεγαλύτερη πεδιάδα της Κρήτης (τη Μεσαρά), η οποία είναι σημαντική περιοχή παραγωγής οπωροκηπευτικών, με πολλές εξαγωγές.

Στην Π.Ε. Ηρακλείου υπάρχουν σήμερα 479 οικισμοί, από τους οποίους οι 388 ανήκουν στην περιοχή παρέμβασης. Κατά τα τελευταία 20 χρόνια παρατηρείται μια χωρική ανακατανομή του πληθυσμού της περιοχής με φθίνουσα πορεία στους μικρούς, διάσπαρτους και σχετικά απομακρυσμένους οικισμούς και εμφάνιση σημαντικών πληθυσμιακών συγκεντρώσεων στις έδρες των Δήμων και σε ορισμένα άλλα Δημοτικά Διαμερίσματα, τα οποία πλέον λειτουργούν ως πόλοι έλξης πληθυσμού και δραστηριοτήτων. Τα κυριότερα υπερτοπικά κέντρα της περιοχής είναι: Μοίρες, Ασήμι, Αρκαλοχώρι, Αρχάνες, Χερσόνησος, Γάζι.

Τα τελευταία χρόνια οι δράσεις των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων συνέβαλαν στα θετικά χαρακτηριστικά της περιοχής, και στις ημέρες μας η περιοχή έχει ήδη προχωρήσει σε ένα νέο σχήμα λειτουργίας των παραγωγικών δραστηριοτήτων, που τείνουν να επικεντρώνονται γύρω από κάποια υπερτοπικά κέντρα ανάπτυξης και γύρω από τις έδρες των Δήμων. Τη συγκράτηση του πληθυσμού επέτεινε και η υλοποίηση έργων βελτίωσης της ποιότητας ζωής μέσα στους οικισμούς, όπως είναι οι υποδομές ύδρευσης, αποχέτευσης, διαχείρισης απορριμμάτων, κοινωνικές υποδομές, κ.α.

Ο νομός Ηρακλείου είναι ο πιο ανεπτυγμένος οικονομικά νομός της Περιφέρειας Κρήτης και ένας από τους παραγωγικότερους της Ελλάδας. **Στην περιοχή παρέμβασης κύριοι τομείς είναι ο τουρισμός, η γεωργία και το εμπόριο.** Ωστόσο, η κρίση υπερχρέωσης και οι πολιτικές

δημοσιονομικής προσαρμογής ανέδειξαν τις διαρθρωτικές αδυναμίες της περιφερειακής οικονομίας, ενώ προκάλεσαν επιπτώσεις διαφοροποιημένες χωρικά και κλαδικά, σε σχέση με την οικονομική δραστηριότητα, τη σύνθεση των εισοδημάτων και την απασχόληση. Η κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού όμως, η συσσώρευση κεφαλαίου και οι δημόσιες επενδύσεις έχουν δημιουργήσει ισχυρούς πόλους ανάπτυξης σε επιλεγμένους τομείς. Η οικονομία της περιοχής εξειδικεύεται σε οικονομικές δραστηριότητες που συνδέονται με την αγροτική οικονομία τον τουρισμό και το εμπόριο. Ο τουρισμός και σημαντικό τμήμα της αγροτικής και μεταποιητικής παραγωγής απευθύνονται στις διεθνείς αγορές. Οι εξαγωγές τοπικών προϊόντων έχουν ραγδαία αύξηση τα τελευταία χρόνια με κυριότερα απ' αυτά το λάδι, τα οπωροκηπευτικά και το κρασί.

Τα κύρια **αγροτικά προϊόντα** της περιοχής είναι οι ελιές και το ελαιόλαδο, οπωροκηπευτικά, πορτοκάλια και κρασί. Στην κοιλάδα των Πεζών (ζώνη ΟΠΑΠ) παράγεται το 70% του κρασιού που παράγεται σε όλη την Κρήτη, που καλύπτει το 20% του παραγόμενου οίνου σε όλη την Ελλάδα. Σε παράλιες περιοχές της Βιάννου και στην κοιλάδα της Μεσαράς υπάρχει έντονη ανάπτυξη θερμοκηπιακών καλλιεργειών σε εξαγωγή οπωροκηπευτικά και μπανάνες. Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται επίσης έντονα η καλλιέργεια της αλόης (Aloe Vera), με παράλληλη ανάπτυξη σχετικών μεταποιητικών επιχειρήσεων (χυμός, φαρμακευτικά είδη, καλλυντικά κλπ).

Δυτικά της περιοχής παρέμβασης βρίσκονται οι πιο ορεινές περιοχές (παρυφές Ψηλορείτη), με χαμηλή οικονομική ανάπτυξη και με κύρια απασχόληση του τοπικού πληθυσμού στη γεωργία και στην κτηνοτροφία. Τα προϊόντα των περιοχών αυτών μεταφέρονται για πώληση στα εμπορικά κέντρα Μοιρών, Ηρακλείου και Αρκαλοχωρίου, εντός της περιοχής παρέμβασης.

Στις παραλιακές ζώνες της περιοχής παρέμβασης αναπτύσσεται επίσης **αλιευτική δραστηριότητα**, κυρίως παράκτιας αλιείας, τα αλιεύματα της οποίας διοχετεύονται απευθείας στην τοπική αγορά. Κύριες αλιευτικές ζώνες είναι στην περιοχή της Βιάννου, της Χερσονήσου και της Αχλάδας – Ρογδιάς.

Η περιοχή παρέμβασης δεν διαφοροποιείται ουσιαστικά από τα γενικότερα προβλήματα που χαρακτηρίζουν την ανάπτυξη της Περιφέρειας Κρήτης και του Νομού Ηρακλείου αντίστοιχα. Η υψηλή εξάρτηση της οικονομίας από δύο μόνο καλλιέργειες (ελιά και αμπέλι), το χαμηλό επίπεδο καθετοποίησης της αγροτικής παραγωγής, ο χαμηλός βαθμός τυποποίησης – μεταποίησης, (αν και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σοβαρές προσπάθειες στον τομέα αυτό), ο πολυτεμαχισμός των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, το χαμηλό επίπεδο κατάρτισης – εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, η περιορισμένη ενσωμάτωση της νέας τεχνολογίας και της περιβαλλοντικής διάστασης στην παραγωγική διαδικασία είναι προβλήματα που εντοπίζονται στη περιοχή παρέμβασης και αφορούν όλους τους τομείς της οικονομίας και το ανθρώπινο δυναμικό τους.

Στην περιοχή επίσης παρατηρείται αύξηση της **πολύ-απασχόλησης**, η οποία δε συνδέεται τόσο πολύ με την μεταβολή των κατευθύνσεων της Αγροτικής Πολιτικής (αναθεώρηση της ΚΑΠ, μείωση των τιμών κλπ) αλλά με την προσπάθεια απόκτησης συμπληρωματικών εισοδημάτων, ιδίως από τα νεότερα και δυναμικότερα τμήματα του πληθυσμού που επιδιώκουν την βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου.

Τα παραπάνω, συνδυαζόμενα με την σχετική έλλειψη βασικών υποδομών (προβλήματα στην κατάσταση του οδικού δικτύου, αποχέτευση, ύδρευση, κοινωνικές υποδομές κ.λ.π.), την έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού και χρήσεων γης, την ανεπαρκή διαχείριση και προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελούν τροχοπέδη για την αυτοτροφοδοτούμενη βιώσιμη ανάπτυξη της και την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της.

Στο **δευτερογενή τομέα** παρατηρούνται διαρθρωτικά προβλήματα που αφορούν το μικρό κατά κανόνα μέγεθος και την οικογενειακή μορφή των επιχειρήσεων. Το μικρό μέγεθος και ο οικογενειακός χαρακτήρας των περισσότερων επιχειρήσεων λειτουργεί σε αρκετές περιπτώσεις

ανασταλτικά στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού τους, ερμηνεύει δε σε μεγάλο βαθμό τις οργανωτικές και οικονομικές αδυναμίες τους και την χαμηλή ένταση καινοτομίας.

Η **μεταποίηση** συνδέεται κυρίως με την επεξεργασία των προϊόντων του πρωτογενή τομέα (τρόφιμα και ποτά). Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις είναι σχετικά μικρού μεγέθους, με εξαίρεση τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Η μεταποίηση των προϊόντων του πρωτογενή τομέα παρουσιάζει προβλήματα οργάνωσης, ποιότητας, σχεδιασμού και τυποποίησης, καθώς και πρόβλημα εκσυγχρονισμού της παραγωγικής διαδικασίας. Δυσκολίες υπάρχουν, επίσης, στην οργάνωση εμπορικών δικτύων για την προώθηση των τοπικών προϊόντων, αν και τα τελευταία χρόνια γίνεται σοβαρή προσπάθεια στην κατεύθυνση αυτή. Οι σχέσεις μεταξύ μεταποίησης και υπηρεσιών, δικτύωσης και διασύνδεσης με τα ερευνητικά κέντρα βρίσκονται σε χαμηλό επίπεδο. Ο βαθμός αλλά και ο ρυθμός εγκατάστασης της μεταποίησης σε οργανωμένους χώρους δεν είναι ικανοποιητικός, γεγονός που δημιουργεί επιπρόσθετα περιβαλλοντικά προβλήματα και πιέσεις από την επέκταση της δόμησης και την ανάπτυξη άλλων τομέων στην τοπική οικονομία.

Ο **τουρισμός** είναι ο πιο δυναμικός τομέας στην περιοχή. Χαρακτηριστικό είναι ότι κατά τους τέσσερις μήνες υψηλής τουριστικής περιόδου (Ιούνιος – Σεπτέμβριος) τα τελευταία χρόνια, το αεροδρόμιο Ηρακλείου είναι το πρώτο αεροδρόμιο σε διεθνείς τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα. Την ίδια στιγμή όμως αντιμετωπίζει διαρθρωτικά προβλήματα τα οποία εστιάζονται κυρίως στην έντονη εποχικότητα και την περιορισμένη διάχυση της τουριστικής κίνησης προς τους οικισμούς της ενδοχώρας δεδομένου ότι οι ξενοδοχειακές υποδομές συγκεντρώνονται κυρίως στα βόρεια παράλια και σε μικρές εστίες στο νότο, ενώ η πορεία του σε μεγάλο βαθμό επηρεάζεται από εξωγενείς, μη ελεγχόμενες συνθήκες, που συντελούν σε διακυμάνσεις των επιδόσεών του. Σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον τουριστικό κλάδο αποτελεί το υψηλό ποσοστό ξενοδοχειακών υποδομών υψηλών προδιαγραφών.

Στα παράλια της περιοχής η ανάπτυξη του **τουρισμού παραλίας** έχει συμβάλει στην άνθηση της εποχιακής απασχόλησης (θερινή περίοδο) των μελών των γεωργικών νοικοκυριών. Όμως και σε κάποιες άλλες περιοχές (π.χ. Κράσι, Αβδού, κ.λ.π.) η πρόσφατη ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού προσφέρει νέες ευκαιρίες πολυ-απασχόλησης στους κατοίκους των συγκεκριμένων περιοχών, διαμορφώνοντας ένα νέο σχήμα οργάνωσης του οικονομικού ιστού, με τη δημιουργία αλληλεξαρτημένων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Με εξαίρεση τις βόρειες περιοχές, όπου συγκεντρώνεται μαζικός **τουρισμός**, στην υπόλοιπη περιοχή παρέμβασης ο τοπικός πληθυσμός απασχολείται στον πρωτογενή τομέα. Ωστόσο, τα τελευταία 10 χρόνια υπάρχει η τάση ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην ενδοχώρα, η οποία διαθέτει φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους ικανούς να προσελκύσουν επισκέπτες στην περιοχή, και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για δημιουργία επιχειρήσεων.

Μεγάλο πλεονέκτημα για την περιοχή παρέμβασης αποτελεί το γεγονός ότι φιλοξενεί σπουδαία **πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα** (θετικές σχολές Πανεπιστημίου Κρήτης, ΤΕΙ Ηρακλείου, Ίδρυμα Τεχνολογίας & Έρευνας, ΕΛΚΕΘΕ κλπ.). Η περιοχή, όπως και η Κρήτη συνολικά αλλά και οι περισσότερες Περιφέρειες του Ευρωπαϊκού Νότου, διατηρεί το δείκτη "πατέντες ανά κάτοικο" σε χαμηλά επίπεδα, επιβεβαιώνοντας ότι η ισχυρή συγκέντρωση ερευνητικών ιδρυμάτων δεν οδηγεί αυτόματα σε επιχειρησιακά αξιοποιήσιμη γνώση.

Έτσι, η περιοχή παρέμβασης, ενώ διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα, δεν έχει διαμορφώσει δυναμικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. **Η ανταγωνιστικότητα της κινείται σε χαμηλά επίπεδα** λόγω της περιορισμένης ροπής προς την καινοτομία, της αδύναμης επιχειρηματικότητας και της απουσίας κατάλληλου θεσμικού περιβάλλοντος. Ειδικότερα, ο μετασχηματισμός των αποτελεσμάτων έρευνας σε εμπορεύσιμα προϊόντα και υπηρεσίες είναι περιορισμένος, η σύνδεση του συστήματος E&T με τη τοπική οικονομία είναι ασθενής λόγω μη ζήτησης από τις επιχειρήσεις,

αλλά και διαφορετικού προσανατολισμού του ερευνητικού δυναμικού. Επιπλέον η μεγέθυνση των επιχειρήσεων και η δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (δικτύων και clusters) είναι περιορισμένη με αποτέλεσμα να μη δημιουργούνται οικονομίες κλίμακας και να δυσχεραίνεται τόσο η οργάνωση της παραγωγής και η εισαγωγή καινοτομιών, όσο και η προώθηση των προϊόντων στις διεθνείς αγορές.

Στη συνέχεια θα εξεταστούν τα βασικά στοιχεία που αφορούν στην προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης: φυσικό περιβάλλον, δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, οικονομικά στοιχεία, απασχόληση, δυναμικοί κλάδοι της περιοχής, προβλήματα, χωροταξική οργάνωση, υποδομές, μεγάλες αναπτυξιακές παρεμβάσεις με σκοπό την αποτύπωση της ιδιαίτερης αναπτυξιακής φυσιογνωμίας της. Στην αποτύπωση της περιοχής έχουν ληφθεί υπόψη και παρουσιάζονται οι επιπτώσεις από πρόσφατες διαρθρωτικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο προγραμμάτων των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων. Η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, στηρίζεται στην επεξεργασία στατιστικών στοιχείων από επίσημες πηγές, και κυρίως από την ΕΛΣΤΑΤ (2001 και 2011 για όσες κατηγορίες χορηγήθηκαν εγκαίρως δεδομένα και χωρίς απόκρυψη), ενώ αξιοποιήθηκαν και πρόσφατες μελέτες της Αναπτυξιακής Ηρακλείου και άλλων φορέων (ΟΤΑ του Νομού, Περιφέρειας Κρήτης κλπ) που αφορούν στην περιοχή.

Όπως τεκμηριώνεται από το κεφάλαιο 2, πρόκειται για μία ιδιαίτερως **συνεκτική περιοχή που** παρουσιάζει **γεωγραφική συνέχεια**, η οποία διακόπτεται μόνο από τη Δ.Κ. του Ηρακλείου, με το Δήμο Μαλεβιζίου και τις αγροτικές Τ.Κ. του Δήμου Ηρακλείου (Βούτες, Σταυράκια, Βασιλειές). Η περιοχή χαρακτηρίζεται, επίσης, από **ομοιογένεια του φυσικού περιβάλλοντος**. Διαθέτει έντονο ανάγλυφο με πλούσιες εναλλαγές τοπίων, παρόμοια γεωλογική δομή και ίδιες κλιματολογικές συνθήκες, πλούσιο φυσικό περιβάλλον με σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας. Επίσης, ένα πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό της περιοχής είναι η **ομοιογενής πολιτιστική και πολιτισμική ταυτότητα**. Η κοινή ιστορία, οι κοινές παραδόσεις, τα κοινά ήθη και έθιμα, τα οποία είναι έντονα και ευδιάκριτα σ' όλη την περιοχή, δημιουργούν μία ιδιαίτερη πολιτιστική ταυτότητα με μοναδικό χαρακτήρα και χωρίς εξωτερικές επιδράσεις.

Η περιοχή επίσης, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παρατίθενται παρακάτω, είναι σχετικά συνεκτική και από οικονομική και κοινωνική άποψη. Όμως, δεν έχει αποφύγει την ανάπτυξη φαινομένων πολιτισμού, αφού παρατηρούνται τάσεις συγκέντρωσης της οικονομικής δραστηριότητας και των δυναμικότερων τμημάτων του πληθυσμού σε περιφερειακές – τουριστικές Τ.Κ./Δ.Κ και τάσεις παρακμής της τοπικής οικονομίας και του κοινωνικού ιστού σε σχετικά απομακρυσμένες, αγροτικές Τ.Κ/Δ.Κ.

2.2.1. Φυσικό περιβάλλον

Φυσικοί πόροι και φυσικό περιβάλλον (χαρακτηριστικά)

Η περιοχή παρέμβασης περιλαμβάνει ορεινές και πεδινές περιοχές, **δίνοντας ένα ποικίλο και έντονο ανάγλυφο**. Στα νότια της περιοχής κυρίαρχο ρόλο έχει η ανατολική πλευρά της **πεδιάδας της Μεσαράς**, η μεγαλύτερη της Κρήτης και με υψηλή γονιμότητα, η οποία διακόπτεται απότομα από τα **Αστερούσια** όρη στις νότιες απολήξεις των οποίων υπάρχουν **παραλίες γνωστές και πολυσύχναστες** από ντόπιους κυρίως επισκέπτες. Στα ανατολικά και δυτικά της περιοχής παρέμβασης βρίσκονται τα όρη **Δείκτη και Ίδη** αντίστοιχα, η συνέχεια των οποίων δημιουργεί βουνοκορφές στο κέντρο του νομού Ηρακλείου και της περιοχής παρέμβασης διακόπτοντας τη συνέχεια της πεδιάδας Μεσαράς προς τα βόρεια.

Οι πλούσιοι φυσικοί πόροι της περιοχής παρέμβασης αποτελούν το βασικό και δυναμικό παράγοντα για την οικονομική και κοινωνική της ανάπτυξη. Αποτελούν τον «φυσικό πλούτο» και η αξιοποίησή τους δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την απασχόληση και την οικονομική ευημερία.

Οι **γεωργικοί πόροι** της περιοχής περιλαμβάνουν **καλλιεργούμενες εκτάσεις** (ελιές, αμπέλια, αροτριάες καλλιέργειες, δενδρώδεις, κηπευτικά) καθώς και **βοσκότοπους** κυρίως στην περιοχή των Αστερουσίων.

Ο πλούτος της **κρητικής χλωρίδας** διακρίνεται από τον μεγάλο αριθμό ειδών και υποειδών φυτών, περίπου 1.750, ένα μεγάλο ποσοστό των οποίων είναι ενδημικά. Το ίδιο ισχύει και για την **κρητική πανίδα** με περίπου 1.000 ενδημικά είδη. Ο κρητικός αίγαγρος απαντάται μόνο στην Ανατολική Κρήτη και στη νήσο Δία, ενώ στα Αστερούσια υπάρχουν φωλιές του όρνιου (*gyrs fulvus*) και του γυπαετού. Τα συγκεκριμένα όρη αποτελούν και πέρασμα πολλών μεταναστευτικών πουλιών.

Το **Ευρωπαϊκό Μονοπάτι E4 (Πίνακας 2.5)**, διασχίζει τη περιοχή παρέμβασης και καταλήγει στο Οροπέδιο Λασιθίου. Οι επισκέπτες μπορούν, ακολουθώντας το μονοπάτι να απολαύσουν τις εξής σηματοδοτημένες διαδρομές:

Πίνακας 2.5: Μονοπάτι E4 - Διαδρομές

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ	ΜΗΚΟΣ (χλμ)	ΔΙΑΡΚΕΙΑ (ώρες)	ΔΥΣΚΟΛΙΑ	ΔΗΜΟΣ
E4.58-59 Ρούβας-Καταφύγιο Ε.Ο.Σ. Ηρακλείου-Ασίτες	14,5	4,15	Μέσης δυσκολίας	Γόρτυνας, Μαλεβιζίου, Ηρακλείου
E4.60-61 Άνω Ασίτες-Βενεράτο-Προφήτης Ηλίας	14,5	4,15	Εύκολη διαδρομή	Ηρακλείου
E4.62 Προφήτης Ηλίας-Αρχάνες	11	3,15	Εύκολη διαδρομή	Ηρακλείου, Αρχανών Αστερουσίων
E4.63-64 Αρχάνες-Μυρτιά-Αγκάραθος	18	6	Πολύ εύκολη διαδρομή	Αρχανών Αστερουσίων, Μινώα Πεδιάδας
E4.65 Αγκάραθος-Καστέλι	10,5	3	Πολύ εύκολη διαδρομή	Μινώα Πεδιάδας
E4.66 Καστέλι-Κασταμονίτσα	7	2	Εύκολη διαδρομή	Μινώα Πεδιάδας, Οροπεδίου Λασιθίου
E4.67 Κασταμονίτσα-Μετόχι	8	3,15	Εύκολη διαδρομή	Μινώα Πεδιάδας

Πηγή: portal: Destination Crete

Τα **δάση της περιοχής (Πίν.2.6)**, παρότι μικρής εκτάσεως, παρουσιάζουν ιδιαίτερο αισθητικό και περιβαλλοντικό ενδιαφέρον και είναι ανάμεσα στις προτιμήσεις των επισκεπτών της περιοχής που επιθυμούν να γνωρίσουν την κρητική φύση. Τα δάση που συναντάμε στην περιοχή είναι τα εξής:

Πίνακας 2.6: Δάση περιοχής παρέμβασης

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΗΜΟΣ	A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΗΜΟΣ
1	Φοινικόδασος Αγ. Αντωνίου	ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	5	Πευκόδασος Σύμης	ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ
2	Πευκόδασος Κουδουμά		6	Αζίλακόδασος	ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ
3	Χαρουπόδασος Τριών Εκκλησιών		7	Πρινόδασος Χαμόπρινα	
4	Δασάκι Φουρνί				

Πηγή: portal: My Crete Guide

Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν διάσπαρτα πολλά μικρά και μεγάλα **φαράγγια (Πίνακας 2.7)** δημιουργώντας ένα εντυπωσιακό και ενδιαφέρον για τους περιπατητές ανάγλυφο και που αποτελούν πόλο έλξης για τους λάτρεις του αγροτουρισμού αλλά και των extreme sports. **Μερικά** από φαράγγια που συναντάμε είναι τα εξής:

Πίνακας 2.7: Φαράγγια περιοχής παρέμβασης

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΗΜΟΣ	A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΗΜΟΣ
1	Φαράγγι Αμπά	ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	8	Φαράγγι Αγίου Αντωνίου	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
2	Φαράγγι Ασπρακιανό		9	Φαράγγι Αλμυρού	ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ
3	Φαράγγι Αστριτσίου		10	Φαράγγι Καλού Χωριού	ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ
4	Φαράγγι Κνωσανό		11	Φαράγγι Αμπέλου	
5	Φαράγγι Κουναβιανό		12	Φαράγγι Ρόζας	
6	Φαράγγι Πορτέλας		13	Φαράγγι Αποσελέμη	
7	Φαράγγι Άρβης	ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ			

Πηγή: portal: My Crete Guide

Η τραχιά μορφολογία της Κρήτης, αλλά και της περιοχής παρέμβασης, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ύπαρξη πολυάριθμων **σπηλαίων** (Πίνακας 2.8). Μερικά από τα σημαντικότερα σπήλαια της περιοχής παρέμβασης, τα οποία παρουσιάζουν ενδιαφέρον τόσο για τους απλούς επισκέπτες όσους και για τους λάτρεις της σπηλαιολογίας, είναι τα εξής:

Πίνακας 2.8: Σπήλαια περιοχής παρέμβασης

A/A	ΣΠΗΛΑΙΑ	ΔΗΜΟΣ	A/A	ΣΠΗΛΑΙΑ	ΔΗΜΟΣ
1	Νεραϊδόσπηλιος	ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	4	Σπήλαιο Δόξα	ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ
2	Σπήλαιο Χωστού Νερού		5	Σπήλαιο Σκοτεινού	ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ
3	Σπήλαιο Αγ. Αντωνίου Κουδουμά		6	Σπήλαιο Ειλειθυίας	

Πηγή: portal: My Crete Guide

(Περιγραφές των χαρακτηριστικών των δασών, των φαραγγιών και των σπηλαίων βρίσκονται στο **Παράρτημα 2: Πίνακες: 1,2,3**)

Οι παραπάνω περιοχές, αλλά και άλλες τοποθεσίες της περιοχής παρέμβασης, προσφέρονται για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων άθλησης και αναψυχής όπως το **η πεζοπορία, η ποδηλασία, η αναρρίχηση, η ορειβασία, το canyoning και ο ανεμοπτερισμός**. Το ανάγλυφο της περιοχής παρέμβασης με τα φαράγγια, τις σπηλιές, τα μονοπάτια αλλά και τις ορειβατικές διαδρομές αποτελούν ένα θησαυρό φυσικών πόρων που χρειάζεται προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση.

Εκτός από τις παραπάνω δραστηριότητες, ο επισκέπτης ή ο κάτοικος της περιοχής, έχουν τη δυνατότητα να περιηγηθούν σε μονοπάτια και θαλάσσιες περιοχές με άλογο, εφόσον επισκεφτούν τα **ιππικά κέντρα** της περιοχής (π.χ Καρτερός, Αβδού, Άγιος Θωμάς).

Οι **ακτές της περιοχής παρέμβασης** είναι πολυσχιδείς με μεγάλους και μικρούς όρμους δίνοντας τη δυνατότητα για πλήθος δραστηριοτήτων. Οι βόρειες παραλίες της περιοχής είναι πόλος έλξης για εκατοντάδες τουρίστες ενώ οι παραλίες του νότου διακρίνονται για τη γραφικότητά τους. Μεγάλος αριθμός των παραλιών της περιοχής διαθέτουν **γαλάζιες σημαίες**, ως πιστοποίηση της καλής λειτουργίας των ακτών και της ποιότητάς τους (πχ Φόδελε, Αμμουδάρα, Αγία Πελαγία, Χερσόνησος).

Οι ακτές της περιοχής παρέμβασης προσφέρουν τις δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων άθλησης και αναψυχής όπως:

- ✓ **Θαλάσσιο καγιάκ:** (πχ Τρεις Εκκλησιές)
- ✓ **Wind surfing, stand puddle surfing, kite surfing:** (πχ Αμμουδάρα, Σταλίδα, Αρίνα)
- ✓ **Καταδύσεις:** (πχ Αγία Πελαγία, Νήσος Ντία).

Τα τελευταία χρόνια το **Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών**, στο πλαίσιο των προσπάθειών του για την προστασία των οικοτόπων, σχεδιάζει να συμμετάσχει ενεργά στην εγκατάσταση νέων τεχνητών υφάλων σε περιοχές της Κρήτης που παρουσιάζουν προβλήματα μείωσης των ιχθυοποθεμάτων τους. Στο πλαίσιο αυτού του σχεδιασμού έχουν τοποθετηθεί **τεχνητοί ύφαλοι** στην περιοχή των Γουρνών, προκειμένου να εξεταστεί, αρχικά σε ερευνητικό επίπεδο, η δυνατότητα της περιοχής για την αύξηση της παραγωγικότητας των αλιευτικών ειδών και την προστασία των οικοτόπων. Παράλληλα εξετάζεται και η δυνατότητα δημιουργίας καταδυτικού πάρκου στο πλαίσιο ενός διαχειριστικού σχεδίου προστασίας αλλά και ανάδειξης της περιοχής.

Προστατευόμενες περιοχές

A) Περιοχές ενταγμένες στο Δίκτυο Natura 2000

Η περιοχή παρέμβασης περιλαμβάνει έντεκα (11) προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου Natura 2000 (Πίνακας 2.9).

Πίνακας 2.9: Προστατευόμενες περιοχές Natura 2000

Περιοχές Natura εντός των ορίων της περιοχής παρέμβασης		
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)*
GR4310002	ΓΙΟΥΧΤΑΣ: ΦΑΡΑΓΓΙ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ	7,08
GR4310003	ΝΗΣΟΣ ΔΙΑ	11,88

Περιοχές Natura εντός των ορίων της περιοχής παρέμβασης		
GR4310005	ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΑ (ΚΟΦΙΝΑΣ)	134,79
GR4310006	ΔΙΚΤΗ: ΟΜΑΛΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ (ΣΥΜΗ - ΟΜΑΛΟΣ)	39,20
GR4310009	ΚΡΟΥΣΩΝΑΣ - ΒΡΩΜΟΝΕΡΟ ΙΔΗΣ	8,02
GR4310010	ΟΡΟΣ ΓΙΟΥΧΤΑΣ	4,12
GR4310011	ΚΟΡΥΦΗ ΚΟΥΠΑ (ΔΥΤΙΚΗ ΚΡΗΤΗ)	19,93
GR4310013	ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΑ ΟΡΗ (ΚΟΦΙΝΑΣ)	185,89
GR4320002	ΔΙΚΤΗ: ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ, ΚΑΘΑΡΟ, ΣΕΛΕΝΑ, ΚΡΑΣΙ, ΣΕΛΕΚΑΝΟΣ, ΧΑΛΑΣΜΕΝΗ ΚΟΡΥΦΗ	49,31
GR4320010	ΛΑΖΑΡΟΣ ΚΟΡΥΦΗ - ΜΑΔΑΡΑ ΔΙΚΤΗΣ	20,10
GR4330005	ΟΡΟΣ ΙΔΗ (ΒΟΡΙΖΙΑ, ΓΕΡΑΝΟΙ, ΚΑΛΗ ΜΑΔΑΡΑ)	8,02
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA		488,35
ΕΚΤΑΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		2.016,70
ΕΚΤΑΣΗ NATURA ΕΝΤΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		312,19
ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΛΥΨΗΣ NATURA ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		15,48%

Πηγή: <http://geodata.gov.gr/dataset/to-diktuo-natura-2000-kai-prostateuomenes-periokhes>

*Στην τιμή της έκτασης συμπεριλαμβάνεται μόνο η έκταση που αφορά στην περιοχή και έχουν αφαιρεθεί η επικαλυπτόμενες περιοχές των περιοχών NATURA.

Αναφέρεται ότι για τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 υλοποιήθηκαν προγράμματα/ μελέτες εποπτείας, παρακολούθησης και αξιολόγησης με σκοπό την επικαιροποίηση των Τυποποιημένων Εντύπων Δεδομένων αλλά και την συνολική αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και τύπων οικοτόπων υπό την επίβλεψη του ΥΠΕΝ. Επιπρόσθετα, παράλληλα με το ως άνω έργο η ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΕ διενεργούσε το έργο «Ανάπτυξης Υποδομής χωρικών Δεδομένων μεγάλης κλίμακας για τις χερσαίες προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου Natura 2000».

Πιο συγκεκριμένα οι προστατευόμενες περιοχές Natura 2000 είναι οι εξής:

- ✓ **GR4310002: Γιούχτας- Φαράγγι Αγίας Ειρήνης:** Η περιοχή του Γιούχτα και το φαράγγι της Αγίας Ειρήνης, παρά το μικρό της σχετικά μέγεθος, χαρακτηρίζεται από υψηλή βιοποικιλότητα, με παρουσία πολλών κρητικών και ελληνικών ενδημικών ειδών χλωρίδας και πανίδας. Το όρος Γιούχτας είναι μια από τις σημαντικές περιοχές για τα πτηνά στην Ε.Ε. λόγω της παρουσίας μιας αποικίας όρνιων (*Gyps fulvus*).
- ✓ **GR4310003: Νήσος Δία:** Η νήσος Δία αποτελεί πολύ σημαντικό βιότοπο για ενδημικά φυτά και φυτά με μικρή εξάπλωση στο Νότιο Αιγαίο. Δύο αυστηρώς ενδημικά είδη του νησιού έχουν αναγνωριστεί μέχρι τώρα και παρ' όλα αυτά υπάρχουν ισχυρισμοί που υποστηρίζουν την παρουσία και άλλων.
- ✓ **GR4310005: Αστερούσια (Κόφινας):** Ο ορεινός όγκος των Αστερουσίων καλύπτει τη νότια ακτογραμμή της ΠΕ Ηρακλείου. Πρόκειται για μεγάλης οικολογικής σημασίας περιοχή, λόγω των εξής χαρακτηριστικών: 1) το βουνό Κόφινας παρέχει ποικίλες θέσεις φωλιάσματος για αρπακτικά πτηνά, 2) η παρουσία της μεσογειακής φώκιας στις θαλάσσιες σπηλιές, 3) η περιοχή φιλοξενεί ενδημικά και προστατευόμενα είδη φυτών και σαλιγκαριών, 4) όλη η περιοχή είναι αρχαιολογικής σημασίας και 5) η αξία της περιοχής βασίζεται στην έντονη γεωμορφολογία της οροσειράς.
- ✓ **GR4310006: Δίκτη: Ομαλός Βιάννου (Σύμη- Ομαλός):** Το σύνολο των τοπίων και των βιοτόπων με τα σπάνια και ενδημικά ζώα και φυτά συνιστούν μια τοποθεσία με μεγάλη οικολογική και αισθητική αξία. Η οικολογική σημασία της περιοχής οφείλεται στην ποικιλία των τύπων οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή. Η χλωρίδα και η πανίδα των βιοτόπων αυτών περιλαμβάνουν ενδημικά και τοπικά είδη της Κρήτης.
- ✓ **GR4310009: Κρουσώνας- Βρωμονερό Ίδης:** Η τοποθεσία χαρακτηρίζεται από ποικιλία τοπίων, μεγάλη βιοποικιλότητα, την παρουσία πολλών κρητικών και ελληνικών ενδημικών ειδών χλωρίδας και πανίδας, ακόμα και σπάνιων και απειλούμενων ειδών. Περισσότερα από 100 είδη φυτών της περιοχής είναι ενδημικά του νησιού.
- ✓ **GR4310010: Όρος Γιούχτας:** Η περιοχή είναι σημαντική για την αναπαραγωγή αρπακτικών πτηνών και ειδών που σχετίζονται με τους μεσογειακούς θαμνότοπους. Στο Γιούχτα συγκεντρώνεται μια ευάριθμη αποικία από γύπες *Gyps fulvus*.
- ✓ **GR4310011: Κορυφή Κούπα (Δυτική Κρήτη):** Η κορυφή Κούπα θεωρείται προέκταση της Δίκτης στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου. Οριοθετεί ουσιαστικά τις κεντρικές πεδιάδες του Ηρακλείου με την ορεινή

περιοχή της Βιάννου. Πρόκειται για σημαντικότερη τοποθεσία όσον αφορά στην αναπαραγωγή και διάβαση αρπακτικών πουλιών και άλλων ορεινών ειδών.

✓ **GR4310013: Αστερούσια Όρη (Κόφινες):** Μια πολύ σημαντική τοποθεσία για σπάνια αρπακτικά πουλιά, κυρίως για τον γυπαετό, τους γύπες και το χρυσογέρακο. Σημαντικοί πληθυσμοί από άλλα αρπακτικά πτηνά εμφανίζονται στην περιοχή. Τέλος, αναφέρεται η ύπαρξη μικρού πληθυσμού από Μεσογειακές φώκιες στις παράκτιες σπηλιές που αναπτύσσονται στο θαλάσσιο μέτωπο της οροσειράς.

✓ **GR4320002: Δίκτη: Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Κρασί, Σελάκανο, Χαλασμένη Κορυφή:** Τα ακόλουθα στοιχεία χαρακτηρίζουν την οικολογική ποιότητα και σημασία της περιοχής: 1) η μεγάλη ποικιλία τύπων οικοτόπων, 2) η χλωρίδα και η πανίδα της περιοχής είναι ιδιαίτερα πλούσια σε κοινά αλλά και σπάνια και ευαίσθητα ενδημικά είδη, κυρίως της Κρήτης, 3) υπάρχουν πολλές σπηλιές με ενδημική πανίδα και τέλος 4) εντοπίζονται θέσεις με σημαντικά απολιθώματα στο οροπέδιο του Καθαρού.

✓ **GR4320010: Λάζαρος Κορυφή- Μαδάρα Δίκτης:** Η περιοχή βρίσκεται στο κεντρικο-ανατολικό τμήμα της Κρήτης και περιλαμβάνει τον ορεινό όγκο της Δίκτης, μαζί με τις χαρακτηριστικές κορυφές Λάζαρος και Αφέντη Χριστός καθώς και τα οροπέδια Καθαρό και Ομαλός. Τα ακόλουθα στοιχεία της δίνουν ιδιαίτερη οικολογική σημασία: 1) μεγάλη ποικιλία τύπων οικοτόπων, 2) χλωρίδα και πανίδα πλούσια σε κοινά όσο και σε σπάνια, τρωτά ενδημικά είδη της Κρήτης, 3) υπάρχουν πολλά σπήλαια με ενδημική πανίδα και 4) επιστημονικά σημαντικά απολιθώματα στο οροπέδιο του Καθαρού.

✓ **GR4330005: Όρος Ίδη (Βορίζια, Γερανοί, Καλή Μαδάρα):** Η προστατευόμενη περιοχή της ΐδης είναι η 2^η σε έκταση στην Κρήτη. Χαρακτηρίζεται από ποικιλία τοπίων, υψηλή βιοποικιλότητα, παρουσία πολλών κρητικών και ελληνικών ενδημικών ειδών χλωρίδας και πανίδας, σπάνιες κοινότητες φυτών, σπάνια, απειλούμενα είδη και είδη που κινδυνεύουν από εξαφάνιση. Περισσότερα από 100 είδη φυτών της περιοχής είναι ενδημικά της Κρήτης.

Οι σημαντικότερες πιέσεις- απειλές, σύμφωνα με τα Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων, που δέχεται η περιοχή είναι οι εξής: βοσκή, πυρκαγιά από φυσικά αίτια, κατασκήνωση /τροχόσπιτα, μονοπάτια/ διαδρομές και ποδηλατοδρόμοι, καλλιέργεια, θήρα, δρόμοι.

Β) Καταφύγια άγριας ζωής

Τα Καταφύγια Άγριας Ζωής (Πίνακας 2.10) έχουν ιδιαίτερη σημασία ως σημαντικοί τόποι ανάπτυξης της άγριας χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου, ή, τέλος, ως σημαντικά θαλάσσια ενδιαιτήματα.

Πίνακας 2.10:Καταφύγια Άγριας Ζωής της περιοχής παρέμβασης

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)	ΦΕΚ
K572	Όφισ Μαρίας-Επανωσήφη (Μεταξοχωρίου)	0,962	245/Β/78
K587	Βίγλα-Κρύο Νερό (Αντισκαρίου)	1,916	683/Β76
K705	Αλμυρού ποταμού - Κέρης Δήμων Γαζίου και Τυλίσσου	15,261	763/Β/18-06-01 Τροποποίηση. 680/Β/31-05-02 Τροποποίηση
K706	Αστερούσια Δήμων Αστερουσίων και Κόφινες	25,943	753/Β/15-06-01 Ίδρυση
K771	Άνω Λιμνίων Δήμου Μαλλίων	9,653	763/Β/18-06-01 Ίδρυση
K790	Αποσελέμη Δήμου Χερσονήσου	3,234	754/Β/15-06-01 Ίδρυση
K856	Κουνάβων Δήμου Καζαντζάκη	2,725	754/Β/15-06-01 Ίδρυση
K857	Αμιρών, Κεφαλοβρυσίου Δήμου Βιάννου	30,715	753/Β/15-06-01 Τροποποίηση. 927/Β/23-07-02 Τροποποίηση
K858	Δημοτικό Διαμέρισμα Άνω Ασπίων Δήμου Γοργολαϊνίου	0,609	753/Β/15-06-01 Ίδρυση
K859	Όρος Γιούχτα και φαραγγιού Αγ. Ειρήνης Δήμος Αρχανών	7,191	769/Β/19-06-01 Ίδρυση. 927/Β/23-07-02 Τροποποίηση
K892	Μελεσών Δήμου Καζαντζάκη	0,884	754/Β/15-06-01 Ίδρυση
K774	Πλαθιανή Λαγκάδα Δήμου Οροπεδίου	0,203	512/Β/02-05-03 Ίδρυση
K874	Σελάκανο Δήμου Ιεράπετρας Οροπεδίου	0,215	787/Β/22-06-01 Ίδρυση

Πηγή: <http://geodata.gov.gr/dataset/kataphugia-agrias-zoes>

Γ) Φυσικοί και τεχνητοί υγρότοποι

Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχει μεγάλος αριθμός φυσικών και τεχνητών υγρότοπων με πλούσια οικοσυστήματα που συμβάλλουν στη διατήρηση της άγριας ζωής της περιοχής (Πίνακας 2.11). Οι υγρότοποι αντιμετωπίζουν πολλαπλές απειλές με βασικότερες την αποξήρανση, τις εκχερσώσεις και την υπεράντληση.

Πίνακας 2.11: Φυσικοί και τεχνητοί υγρότοποι της περιοχής παρέμβασης

ΦΥΣΙΚΟΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ
KRI 083	Έλος ποταμού Μαλιών	KRI 109	Εκβολή Ξηροποτάμου
KRI 086	Εποχικό λιμνίου Ομαλού Βιάννου	KRI 110	Εκβολή Γαζανού ποταμού
KRI 091	Εκβολή Αναποδάρη	KRI 111	Λίμνη και ποταμός Αλμυρού
KRI 102	Εκβολή Αποσελέμη	KRI 113	Εκβολή Φοδελιανού ποταμού
KRI 107	Εκβολή ρύακα Καρτερού	KRI 311	Λίμνη "του Τούρκου ο Λάκκος" - Αχεντριάς

ΤΕΧΝΗΤΟΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ
KRI 093	Λιμνοδεξαμενή Γκολφ Χερσονήσου	KRI 245	Τεχνητό λιμνίο Αναποδάρη 4
KRI 096	Λιμνοδεξαμενή Καραβάδου	KRI 246	Τεχνητό λιμνίο Αναποδάρη 3
KRI 097	Λιμνοδεξαμενή Σκινιά	KRI 247	Τεχνητό λιμνίο Αναποδάρη 2
KRI 101	Τεχνητή λίμνη Λιβάδας Θραψανού	KRI 248	Τεχνητό λιμνίο Αναποδάρη 1
KRI 111	Τεχνητή λίμνη Αγίου Σύλλα	KRI 249	Λιμνοδεξαμενές Αμυγδαλοκέφαλου
KRI 120	Φραγμολίμνη Παρτίρων	KRI 250	Παλαιό φράγμα Ινίου
KRI 121	Φραγμολίμνη Αμουργελών	KRI 273	Τεχνητό λιμνίο Αναποδάρη 5
KRI 122	Λιμνοδεξαμενή Βοριά	KRI 274	Λιμνοδεξαμενή Καστελλίου 1
KRI 127	Λιμνοδεξαμενή Αστυρακίου	KRI 275	Λιμνοδεξαμενή Καστελλίου 2
KRI 132	Φραγμολίμνη Φανερωμένης	KRI 276	Έλος επεξεργασίας λυμάτων Βιάννου
KRI 233	Φράγμα Θραψανού	KRI 291	Λιμνοδεξαμενή Τεφελίου 1
KRI 234	Τεχνητό λιμνίο Κηπερά	KRI 292	Λιμνοδεξαμενές Μεταξοχωρίου
KRI 235	Λιμνοδεξαμενή Αγίας Σεμνής 1	KRI 304	Έλος επεξεργασίας λυμάτων Επισκοπής
KRI 237	Λιμνοδεξαμενή Λιγαρά	KRI 305	Έλος επεξεργασίας λυμάτων Ασημίου
KRI 240	Λιμνοδεξαμενή Γιούχτα	KRI 314	Φραγμολίμνη Αρμανωγείων
KRI 241	Λιμνοδεξαμενή Βιγλί Καστελλίου	KRI 315	Φραγμολίμνη Δαμανίων
KRI 242	Λιμνοδεξαμενή Αγίας Σεμνής 2	KRI 316	Λιμνοδεξαμενή Τεφελίου 2
KRI 243	Φραγμολίμνη Ινίου		

Πηγή: WWF, Πρόγραμμα: Προστασία των υγρότοπων των νησιών του Αιγαίου

Δ) Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους

Στα πλαίσια του προγράμματος καταγραφής και οριοθέτησης τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους της Ελλάδας (ΥΠΕΧΩΔΕ – ΕΜΠ, βάση δεδομένων ΦΙΛΟΤΗΣ), έχουν καταγραφεί στην Περιφέρεια της Κρήτης 36 περιοχές σημαντικής αισθητικής αξίας οι 10 από τις οποίες βρίσκονται εντός της περιοχής παρέμβασης ή την επηρεάζουν λόγω γειτνίασης. Συνοπτικά στοιχεία για κάθε μία από αυτές παρατίθενται στο **Παράρτημα 2: Πίνακας: 4**.

Ε) Περιοχές όπου απαγορεύεται η αλιεία με μηχανότρατα

Με βάση το Ευρωπαϊκό Κανονισμό για τη Μεσόγειο 1967/2006, υφίσταται **απαγόρευση για την αλιεία με μηχανότρατα σε απόσταση μικρότερη από 1,5 νμ** από την ακτή. Επιπλέον με βάση τον ίδιο κανονισμό ισχύει η απαγόρευση της αλιείας με μηχανότρατα σε όλη τη Μεσόγειο σε βάση μεγαλύτερη των 1000 μ. Επιπλέον, ισχύει απαγόρευση της αλιείας με κυκλικά δίχτυα (γρι-γρι) σε απόσταση μικρότερη των 300μ από την ακτή. Οι παρακάτω εικόνες παρουσιάζουν αυτές τις περιοχές. Σε πρόσφατη μελέτη του ΕΛΚΕΘΕ παρατηρήθηκε αύξηση της αφθονίας της μακροπανίδας, σε σχέση με 18 χρόνια πριν, μεταξύ του Ηρακλείου και της νήσου Δίας, σε δειγματοληπτικούς σταθμούς όπου δεν πραγματοποιείται αλιεία με τράτα. Αντιθέτως, σε περιοχές που επηρεάζονται από την αλιεία με τράτα η αφθονία ήταν σταθερά μειωμένη.

Υδατικοί πόροι

Σε όρους υδατικών πόρων η Π.Ε. Ηρακλείου χαρακτηρίζεται από άνισο χωρικά επιφανειακό και υπόγειο υδατικό δυναμικό, απόρροια των κλιματικών συνθηκών και των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών της. Σταθερά ζητούμενα αποτελούν η ορθολογική διαχείριση του υδατικού δυναμικού και η εξοικονόμηση υδατικών πόρων, η δημιουργία υποδομών με στόχο την αξιοποίηση της επιφανειακής απορροής υδάτων και σε κάθε περίπτωση η ολοκληρωμένη - ενιαία προσέγγιση και παρέμβαση για την εξασφάλιση αναγκών ύδρευσης και άρδευσης.

Το σύνολο των ποταμών της περιοχής (Γεροπόταμος, Αναποδάρης, Αποσελέμης, Καρτερός, Γιόφυρος, Γαζανός, Αλμυρός), εκτός του ποταμού Αλμυρού, έχουν ροή μόνο το χειμώνα συλλέγοντας τις επιφανειακές απορροές νερού μετά τις βροχοπτώσεις και οδηγώντας τις στη θάλασσα. Λίμνες στην περιοχή δεν υπάρχουν. Οι αρδευτικές ανάγκες σε νερό των καλλιεργειών ικανοποιούνται από γεωτρήσεις (ιδιωτικές ή δημοτικές), από τα φράγματα Αποσελέμη, Φανερωμένης, Ινίου, Αμουργελλών, Παρτίρων και από μεγάλο αριθμό ιδιωτικών λιμνοδεξαμενών και πηγαδιών.

Για την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ (Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά) έχει εκπονηθεί και εγκριθεί από το ΥΠΕΚΑ «Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης» (ΦΕΚΒ'570/8-4-2015) ώστε, μέσω ενός περιβαλλοντικά ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδιασμού ορθολογικής διαχείρισης και προστασίας των υδατικών πόρων του Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης, να προάγεται ο στόχος της επίτευξης της «καλής κατάστασης» των υδάτων που είναι και ο κύριος στόχος της σχετικής εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας. Το Σχέδιο Διαχείρισης συνοδεύεται από μια μελέτη εκτίμησης των επιπτώσεων που θα έχουν στο περιβάλλον τα μέτρα που προβλέπεται να ληφθούν (Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων -ΣΜΠΕ).

Το σχέδιο εντοπίζει ως τα σημαντικότερα θέματα διαχείρισης των υδατικών πόρων τα εξής:

- ✓ την υπερεκμετάλλευση για την κάλυψη υδρευτικών και αρδευτικών αναγκών
- ✓ τη διεύθυνση αλμυρού νερού στους παράκτιους υδροφορείς
- ✓ τη ρύπανση των επιφανειακών υδατικών συστημάτων
- ✓ την ποσοτική διαχείριση των επιφανειακών υδατικών συστημάτων, καθώς τα περισσότερα ποτάμια στην ουσία είναι χείμαρροι
- ✓ τις μορφολογικές αλλοιώσεις των επιφανειακών υδατικών συστημάτων
- ✓ την προστασία των υδροτοπικών συστημάτων
- ✓ την επάρκεια και καλή ποιότητα νερού

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω θεμάτων, το Σχέδιο Διαχείρισης προβλέπει ένα Πρόγραμμα Μέτρων που περιλαμβάνει όλες τις δράσεις και τις ενέργειες που απαιτούνται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων που έχουν τεθεί.

Πολιτισμικό περιβάλλον

Η περιοχή παρέμβασης είναι χωρίς αμφιβολία **πλούσια σε αρχαιολογικούς θησαυρούς, ιστορικά μνημεία και κτίσματα, εκκλησίες, μοναστήρια και άλλα ιστορικά στοιχεία** που είναι διάσπαρτα, εμφανή και επισκέψιμα.

Στη Κρήτη επίσης, γεννήθηκε πριν πέντε χιλιάδες χρόνια ο αρχαιότερος πολιτισμός της Ευρώπης, ένας από τους μεγαλύτερους πολιτισμούς της ανθρωπότητας, ο μινωικός πολιτισμός. Στη περιοχή παρέμβασης έχουν ανασκαφεί σημαντικές μινωικές θέσεις ανακτόρων, οικισμών και άλλων μνημείων με πολύ σημαντικά ευρήματα. Επίσης, σε αρκετά σπήλαια έχουν βρεθεί αντικείμενα νεολιθικής και μινωικής εποχής. Η περιοχή διαθέτει επίσης πολλά βυζαντινά και ενετικά μνημεία. Ιδιαίτερο σημαντικό στοιχείο της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής είναι οι εκκλησίες, με τις αξιόλογες τοιχογραφίες, καθώς και τα πολλά μοναστήρια. Εξίσου σημαντικό στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής είναι τα κατάλοιπα παραδοσιακών κτιρίων τυπικών βιομηχανικών δραστηριοτήτων της περιοχής όπως οι μύλοι, και οι φάμπρικες.

Η περιοχή παρέμβασης, όπως και όλο το νησί, αξίζει να υπερηφανεύεται για τον πλούτο των λαογραφικών της στοιχείων. Ιδιαίτερη αναφορά χρήζει η κρητική μουσική και το τραγούδι, σήματα κατατεθέντα των οποίων είναι η λύρα, το λαούτο, οι μαντινάδες και τα ριζίτικα. Φορείς διαχείρισης της αρχαιολογικής κληρονομιάς είναι οι Εφορείες Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και Βυζαντινών και Νεότερων μνημείων. Τα μοναστήρια και οι εκκλησίες βρίσκονται υπό τη διαχείριση της Εκκλησίας της Κρήτης, ενώ, όπου απαιτείται, παρεμβαίνει η σχετική Εφορεία. Τέλος, λόγω στη διαχείριση του πολιτιστικού τοπίου έχουν και οι δήμοι της περιοχής, οι οποίοι προχωρούν μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων σε έργα προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Α) Ιστορικοί – πολιτιστικοί πόροι

Αρχαιολογικοί χώροι : Οι αρχαιολογικοί χώροι της περιοχής παρέμβασης είναι οι εξής:

Πίνακας 2.12: Αρχαιολογικοί χώροι της περιοχής παρέμβασης

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΗΜΟΣ	A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΗΜΟΣ
1	Σπήλαια Χωστού Νερού και Στραβομούτη	Δ.ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	15	Αρχαία Τύλισος	Δ. ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ
2	Μινωικό ανάκτορο Αρχανών		16	Αρχαία Απολλωνία	
3	Μινωικό Ιερό στα Ανεμόσπηλια		17	Σπήλαιο Αρκαλοχωρίου	
4	Ιερό κορυφής στο όρος Γιούχτα		18	Μινωτικός οικισμός Καστελλίου	
5	Μινωικό νεκροταφείο στο Φουρνί		19	Λύττος	
6	Μινωική έπαυλη στο Βαθύπετρο		20	Ανάκτορο του Γαλατά	
7	Ιερό Κορυφής Κόφιντα		21	Ελληνιστική πόλη Αρκαλοχωρίου	
8	Ιερό Ερμή και Αφροδίτης	Δ.ΒΙΑΝΝΟΥ	22	Σπήλαιο Φανερωμένης	Δ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ
9	Αρχαία Αρκαδία	Δ.ΓΟΡΤΥΝΑΣ	23	Μινωικό ανάκτορο Μαλλίων	
10	Αρχαία Γόρτυνα		24	Μέγαρο Νίρο	
11	Ρωμαϊκοί τάφοι Γρας Μάντρας		25	Αρχαία Αμνισός	
12	Προανακτορικό νεκροταφείο της Κουμάσας		26	Υστερομινωική πόλη στο ύψωμα «Καρφί»	
13	Αρχαία Ριζηνία	Δ.ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	27	Κορφή Μαζά	
14	Κνωσός (σε άμεση γειτνίαση με την περ.παρ)	28	Αρχαία Χερρόνησος		

Πηγή: ΥΠΠΟ

(Αναλυτικότερη περιγραφή των αρχαιολογικών χώρων θα βρείτε στο **Παράρτημα 2: Πίνακας 5**).

Μοναστήρια – εκκλησίες: Ένα από τα βασικά γνωρίσματα της περιοχής παρέμβασης είναι η ύπαρξη πολλών **μοναστηριών και εκκλησιών μεγάλης ιστορικής αξίας**. Τα **κυριότερα** από αυτά είναι:

Πίνακας 2.13: Ιερές μονές της περιοχής παρέμβασης

A/A	ΜΟΝΕΣ	ΔΗΜΟΣ	A/A	ΜΟΝΕΣ	ΔΗΜΟΣ
1	Μονή Αγ. Γεωργίου Επανωσήφη	ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ- ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	7	Μονή Αγκαράθου	ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ
2	Μονή Κουδουμά		8	Μονή Αγ. Μαρίας	
3	Μονή Αγίου Γεωργίου Γοργοαίνη	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	9	Μονή Καλλέργη	Δ.ΦΑΙΣΤΟΥ
4	Μονή Παναγίας Παλιανής		10	Μονή Καλυβιανής	
5	Μονή Σαββαθιανών	ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	11	Μονή Κεράς Καρδιώτισσας	ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ
6	Μονή Αγ. Παντελεήμονα Φόδελε				

Πηγή: portal: My Crete Guide

(Αναλυτικότερη περιγραφή των ιερών μονών θα βρείτε στο **Παράρτημα 2: Πίνακας 6**)

Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν διάσπαρτα **πύργοι και οχυρά** της Ενετοκρατίας, πολλά **νεότερα μνημεία** (νερόμυλοι, ανεμόμυλοι, φάμπρικες, κρήνες, γεφύρια, σχολεία, ειρηνοδικεία, επισκοπεία), καθώς και οικίες ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής αξίας. Πολλά από τα μνημεία αυτά είναι χαρακτηρισμένα ως παραδοσιακά ή διατηρητέα.

Μουσεία: Τα Μουσεία και οι Αρχαιολογικές Συλλογές που υπάρχουν στη περιοχή αναδεικνύουν την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου και δίνουν τη δυνατότητα στους επισκέπτες της περιοχής να συνδυάσουν την αναψυχή τους με τη γνώση για τον τόπο. Τέτοια είναι:

- ✓ Η «Αρχαιολογική Συλλογή Αρχανών»
- ✓ Η «Αρχαιολογική Συλλογή Γόρτυνας»
- ✓ Η «Αρχαιολογική Συλλογή Μαλεβιζίου»

- ✓ Το «Αγροτικό και λαογραφικό μουσείο Πισκοπιανού»
- ✓ Το «Μουσείο αγροτικής ιστορίας και λαϊκής τέχνης – ΑΡΟΛΙΘΟΣ» στην Τύλισο
- ✓ Το «Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Βιάννου»
- ✓ Το «Εκκλησιαστικό και λαογραφικό μουσείο Καλυβιανής» κοντά στις Μοίρες
- ✓ Το «Μουσείο Παραδοσιακής ζωής και λαϊκού πολιτισμού – ΛΥΧΝΟΣΤΑΤΗΣ» στη Χερσόνησο
- ✓ Το «Αργυράκειο πολεμικό και εθνολογικό μουσείο» στην Επισκοπή
- ✓ Το «Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας» στους Βώρους
- ✓ Το «Μνημείο και μουσείο Εθνικής Αντίστασης» στη Βιάννο
- ✓ Το «Μουσείο Ν. Καζαντζάκη» στη Μυρτιά
- ✓ Το «Μουσείο Δομήνικου Θεοτοκόπουλου» στο Φόδελε
- ✓ Το «Μουσείο Μουσικών Οργάνων της Μεσογείου», στο Χουδέτσι
- ✓ Το «Κέντρο Κρητικής Λογοτεχνίας» στη Μυρτιά
- ✓ Η «Πινακοθήκη Βιάννου ΣΑΒΒΑΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ» στον Κερατόκαμπο

Τέλος, στην περιοχή παρέμβασης βρίσκεται το «**Cretaquarium – Θαλασσόκοσμος**», ένα από τα **σημαντικότερα ενυδρεία στην Ευρώπη**. Ξεκίνησε τη λειτουργία του το Δεκέμβριο του 2005 στην πρώην Αμερικανική Βάση των Γουρνών και αμέσως έγινε πόλος έλξης για χιλιάδες επισκέπτες. Ο Θαλασσόκοσμος επινοήθηκε και συντηρείται από το ΕΛΚΕΘΕ που στεγάζεται ακριβώς δίπλα. Ο επισκέπτης μπορεί να περιπλανηθεί μέσα από τους μεγάλους διαδρόμους του ενυδρείου και να εκπαιδευτεί παρατηρώντας με μικροσκόπια και διαβάζοντας τα ενημερωτικά κείμενα που συνοδεύουν τις εξήντα δεξαμενές με τα 2500 είδη θαλάσσιας ζωής. Στις δεξαμενές ο επισκέπτης θα δει από μεγάλους καρχαρίες ως μικροσκοπικούς ιππόκαμπους και μέδουσες.

Παραδοσιακοί - ιστορικοί οικισμοί: Τέλος, αναφέρεται ότι στην περιοχή παρέμβασης εντοπίζονται έξι κηρυγμένοι παραδοσιακοί οικισμοί: Εθιά (Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων), Καινούριο Χωριό, Κουτουλουφάρι, Παλιά Χερσόνησος, Πισκοπιανό (Δήμος Χερσονήσου) και Πρινιάς (Δήμος Ηρακλείου). Στην περιοχή υπάρχουν και πολλοί οικισμοί με παραδοσιακά χαρακτηριστικά οι οποίοι έχουν κριθεί ως ενδιαφέροντες. Ενδεικτικά αναφέρουμε έξι: Μικρή Επισκοπή, Καστέλι και Σμάρη (Δήμος Μινώα Πεδιάδας), Επισκοπή (Δήμος Χερσονήσου), Μυρτιά (Δήμος Αρχανών Αστερουσίων), Καπετανιανά (Δήμος Γόρτυνας). Ως ιστορικοί - μαρτυρικοί οικισμοί αναφέρονται οι οικισμοί του Δήμου Βιάννου και η Δαμάστα (Δήμου Τυλίσου) οι οποίοι καταστράφηκαν κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Πολιτιστικά στοιχεία

Παραδοσιακά επαγγέλματα: Η περιοχή παρέμβασης έχει μακρά παράδοση στις τέχνες και διαθέτει ένα ιδιότυπο τοπικό πολιτισμό, ο οποίος έχει κοινά σημεία αλλά και επιμέρους διαφορές από περιοχή σε περιοχή. Παραδοσιακά επαγγέλματα της περιοχής είναι η **κεραμική, η παραγωγή υφαντών, η κατασκευή μουσικών οργάνων, η αγιογραφία, η ξυλογλυπτική, η καλαθοπλεκτική και η επεξεργασία πέτρας**. Μέσω των Κ.Π. Leader II και Leader+ αλλά του Άξονα 4 του ΠΑΑ 2007-2013 πολλοί τεχνίτες και καλλιτέχνες της περιοχής υποστηρίχτηκαν για τη δημιουργία /βελτίωση εργαστηρίων παραδοσιακών τεχνών και επαγγελμάτων.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις – δρώμενα: Στη περιοχή μελέτης υπάρχουν **πολιτιστικοί σύλλογοι** σε κάθε σχεδόν Τ.Κ./Δ.Κ. με κύρια ενασχόληση τη διοργάνωση πανηγυριών προς τιμή του άγιου προστάτη του κάθε χωριού. Τα πανηγύρια αποτελούν αφορμή συνεύρεσης του τοπικού πληθυσμού, ενώ παράλληλα συμβάλλουν στη διατήρηση των εθίμων και των παραδόσεων του τόπου. Ωστόσο, υπάρχουν και αρκετοί δραστήριοι πολιτιστικοί σύλλογοι οι οποίοι ενεργοποιούνται σε διάφορα θέματα όπως: παρεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον, αναστηλώσεις μνημείων, ιδρύσεις μουσείων και πραγματοποίηση εκδηλώσεων για την ανάδειξη των τοπικών προϊόντων. Μερικές από τις πιο ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις που σχετίζονται με τοπικά προϊόντα είναι οι εξής: **Γιορτή του Αγγειοπλάστη**: Θραψανό, **Γιορτή Κρασιού**: Δαφνές, **Γιορτή Καρπουζιού**: Χάρακα, **Γιορτή Εφταζύμου**: Κασταμονίτσα, **Γιορτή πορτοκαλιού**: Φόδελε.

Τρία σημαντικά γεγονότα που συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό επισκεπτών από όλη την Κρήτη είναι το **Housetsi Festival**, το **Πολιτιστικό Κάμπινγκ στο Αστρίτσι** και το **Χρώμα Run**. Το «Housetsi Festival» είναι ένα πολυήμερο πολιτιστικό γεγονός με μουσικές από όλο τον κόσμο που λαμβάνει

χώρα στο χωριό Χουδέτσι και διοργανώνεται από το «Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος» του γνωστού μουσικού Ross Daily. Το «Πολιτιστικό Κάμπινγκ στο Αστρίτσι» είναι ένα φεστιβάλ που λαμβάνει χώρα στα μέσα του καλοκαιριού και φιλοξενεί, ως επί το πλείστον, φοιτητικές θεατρικές ομάδες αλλά και διάφορες άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες (χορός, μουσική, εικαστικά, φωτογραφία κτλ) από όλη την Ελλάδα. Το «Χρώμα Run», που πραγματοποιείται στο Αρκαλοχώρι, είναι ένας αγώνας δρόμου που καταλήγει σε μία απίστευτη γιορτή.

Λόγω του πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής παρέμβασης πραγματοποιούνται αρκετοί αγώνες μεγάλων αποστάσεων στην αγροτική ύπαιθρο για επαγγελματίες δρομείς αλλά και για όλο τον κόσμο (πχ KnossosRun, Arkalochori Street Run) καθώς και αγώνες ορεινής ποδηλασίας (πχ Archanes - Asterousia Cross Country cup) Τέλος, όλοι οι δήμοι διοργανώνουν τη **καλοκαιρινή περίοδο πολιτιστικές εκδηλώσεις σε υπαίθριους χώρους**, οι οποίες περιλαμβάνουν μουσικές και θεατρικές παραστάσεις.

Στη περιοχή παρέμβασης πραγματοποιούνται **δύο γεωργικές εκθέσεις** (Γεωργική – Εμπορική Έκθεση Αρκαλοχωρίου και Γεωργική Έκθεση Μεσσαράς) ενώ πλήθος άλλων εκθέσεων πραγματοποιείται στο **Διεθνές Εκθεσιακό Κέντρο Κρήτης** (ΔΕΚΚ) που βρίσκεται στις Γούρνες. Στο ΔΕΚΚ φιλοξενείται τα τελευταία χρόνια και η μεγάλη έκθεση Κρητικού κρασιού **«ΟΙΝΟΤΙΚΑ»** που διοργανώνεται από το «Δίκτυο Οινοποιών Κρήτης – WINES OF CRETE» στο οποίο συμμετέχουν όλα τα οινοποιεία της περιοχής παρέμβασης. Το «WINES OF CRETE» διοργανώνει τα τελευταία χρόνια και το διήμερο γεγονός **«Ανοικτές Πόρτες Οινοποιείων»** που δίνει τη δυνατότητα στους «οινόφιλους» να ξεναγηθούν στους χώρους της παραγωγής του κρασιού, στους αμπελώνες και να δοκιμάσουν τις τοπικές ποικιλίες των κρασιών της περιοχής.

Συμπεράσματα – Προοπτικές

Η περιοχή παρέμβασης διαθέτει **πλούσιους φυσικούς πόρους, πλούσια εναλλαγή τοπίων, ενδιαφέροντες φυσικούς σχηματισμούς και σπάνια χλωρίδα και πανίδα**. Τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο της ανάδειξης και αξιοποίησης του περιβάλλοντος, έχουν πραγματοποιηθεί έργα ανάδειξης και προστασίας σπηλαίων, αναπλάσεις και διαμορφώσεις χώρων θέσεων θέας και αναψυχής, διαμορφώσεις μονοπατιών και φαραγγιών. Οι παρεμβάσεις αυτές σε συνδυασμό και με άλλες δράσεις ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών (αγροτουριστικές υποδομές, αναπλάσεις οικισμών) έχουν συμβάλει στην αύξηση των επισκεπτών της περιοχής που αγαπούν τη φύση. Παράλληλα, έχει αναπτυχθεί και μια άλλη κατηγορία επισκεπτών, εκείνων που είναι λάτρεις της περιπέτειας στη φύση και των extreme sports (ορειβασία, canyoning).

Πέρα, όμως, από την αγροτική ύπαιθρο υπάρχει και η πολύ σημαντική **δυναμική των θαλάσσιων πόρων** της περιοχής παρέμβασης που συμβάλουν σημαντικά στην τοπική οικονομική ανάπτυξη λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό των κατοίκων που ασχολούνται με τον τουρισμό, ιδιαίτερα στη βόρεια παραλιακή ζώνη της περιοχής.

Είναι, λοιπόν, γεγονός ότι η φυσιογνωμία της περιοχής παρέμβασης έχει δώσει και εξακολουθεί να **δίνει τη δυνατότητα ανάπτυξης δράσεων** που σχετίζονται με **τον τουρισμό** και ιδιαίτερα τις **εναλλακτικές μορφές τουρισμού**. Αυτό που πρέπει να ληφθεί υπόψη σε ένα στρατηγικό σχεδιασμό είναι ότι η κάθε είδους παρέμβαση οφείλει να σέβεται την οικολογική ισορροπία και να αποφεύγει την εντατική αξιοποίηση του περιβάλλοντος. Γι' αυτό και είναι πολύ σημαντική η συνεργασία μεταξύ τοπικής αυτοδιοίκησης, περιβαλλοντικών φορέων, ερευνητικών και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων για το σχεδιασμό μίας πολιτικής προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος που να δίνει όμως τη δυνατότητα στους κατοίκους εντός και εκτός της περιοχής να απολαύσουν τη μοναδικότητα του κρητικού τοπίου.

Ο πλούτος του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής μπορεί ισάξια να συναγωνιστεί τον **πλούτο της πολιτιστικής κληρονομιάς**. Ο επισκέπτης στην περιοχή παρέμβασης μπορεί να αντλήσει στοιχεία

για όλη την ιστορία και την παράδοση της Κρήτης. Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει **αξιόλογες προσπάθειες για τη σύνδεση του πολιτισμού με το φυσικό περιβάλλον** (πχ πολιτιστικό κάμπινγκ) καθώς και **με τα τοπικά προϊόντα** (πχ γιορτή πορτοκαλιού). Επίσης, έχουν γίνει προσπάθειες για την πραγματοποίηση γεγονότων που στοχεύουν στη συμμετοχή των νέων αλλά και των παιδιών (πχ Χρώμα Run). Η πλούσια αυτή πολιτιστική δραστηριότητα της περιοχής μαρτυρά και την **ύπαρξη ενός δραστήριου τοπικού πληθυσμού** που μέσω του εθελοντισμού προσπαθεί να αναδείξει τα στοιχεία του τόπου του. Αυτό το γεγονός πρέπει να ληφθεί υπόψη σε οποιοδήποτε αναπτυξιακό σχεδιασμό καθώς ο πληθυσμός είναι η κινητήρια δύναμη της περιοχής.

2.2.2. Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά πληθυσμού

Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, η περιοχή απαριθμεί **128.368 κατοίκους (64.257 άνδρες και 64.111 γυναίκες)** και αντιστοιχεί στο 42,02% του συνολικού μόνιμου πληθυσμού της Π.Ε. Ηρακλείου, στο 20,60% της Περιφέρειας και στο 1,19% της χώρας. Από το σύνολο των 128.368 κατοίκων, **22.530 άτομα (11.291 άνδρες και 11.239 γυναίκες)** κατοικούν σε περιοχή που θα εφαρμοστεί LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020. Οι κάτοικοι στην περιοχή παρέμβασης είναι εγκαταστημένοι σε **162 Τ.Κ./Δ.Κ.** Η Δ.Κ. Γαζίου είναι η πολυπληθέστερη με 14.640 κατοίκους, ενώ η Τ.Κ. Καμαρίου είναι η μικρότερη με 58 κατοίκους (βλ. 2.1, ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1).

Η πληθυσμιακή πυκνότητα της περιοχής παρέμβασης είναι **63,65 κάτοικοι ανά Km²**. Σε επίπεδο Τ.Κ./Δ.Κ, η πυκνότητα του πληθυσμού παρουσιάζει μεγάλη διαφοροποίηση, λαμβάνοντας μεγάλη τιμή στις Δ.Κ. Γαζίου (682,52), Μοιρών (407,53), Αγ. Παρασκιών (364,61), Λ. Χε-ρσονήσου (336,12) οι οποίες αποτελούν κέντρα με εμπορική, τουριστική και οικονομική δραστηριότητα (**Παράρτημα 2: Πίνακας: 7**). Αντίθετα, Τ.Κ./Δ.Κ. με μικρά χωριά της ορεινής ενδοχώρας, όπως οι Τ.Κ. Κάτω Σύμης, Παρανύμφων, Αχεντριά, παρουσιάζουν χαμηλή πυκνότητα (7,69, 8,69 και 9,07 αντίστοιχα). Σύμφωνα με τον **Πίνακα 7 του παραρτήματος 2 στο 65,43% των Τ.Κ./Δ.Κ. της περιοχής παρέμβασης η πληθυσμιακή πυκνότητα είναι έως 60 κατοίκους ανά Km²**. Όμως, στο 8% των Τ.Κ./Δ.Κ., η πυκνότητα του πληθυσμού είναι πάνω από 150 κατοίκους ανά τχλμ, ενώ σε ένα καθόλου ευκαταφρόνητο 16,5%, η πληθυσμιακή πυκνότητα ανέρχεται μεταξύ 61 και 150 κατοίκους ανά Km².

Ειδικότερα η πληθυσμιακή πυκνότητα για την περιοχή που θα εφαρμοστεί LEADER ΕΠΑΛΘ 2014 είναι **75,05**. Στη συγκεκριμένη περιοχή συναντάμε μεγάλες διαφορές στις τιμές της πληθυσμιακής πυκνότητας ανάμεσα στις Δ.Κ. της ανεπτυγμένης βόρειας παραλιακής ζώνης, σε σχέση με τις Τ.Κ. της νότιας παραλιακής ζώνης. Στο **60% των Τ.Κ./Δ.Κ. της περιοχής παρέμβασης η πληθυσμιακή πυκνότητα είναι έως 60 κατοίκους ανά Km²**.

Επίπεδο και εξέλιξη πληθυσμού

Στην περιοχή μεταξύ 2001 και 2011 καταγράφεται μια **αύξηση του πληθυσμού της τάξης του 6,18%**, η οποία όμως δεν εμφανίζεται σε όλους τους επιμέρους Δήμους. Μικρότερη αύξηση παρουσιάζουν η Π.Ε. Ηρακλείου και η Περιφέρεια κατά 4,90% και 4,83%, αντίστοιχα. Το χαρακτηριστικό αυτό της αύξησης έρχεται σε αντίθεση με τη μείωση του πληθυσμού σε επίπεδο χώρας (-1,08) (**Πίνακας 2.14**). Το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης παρουσιάζεται στο **Δήμο Μαλεβιζίου** (34,96%) και ιδιαίτερα στη Δ.Ε. Γαζίου όπου ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 5.460 κατοίκους. Η συγκεκριμένη περιοχή καθώς και ο **Δήμος Χερσονήσου**, με ποσοστό αύξησης 11,96% (2.853 κάτοικοι) αποτελούν **κέντρα μαζικού τουρισμού με έντονη εμπορική και γενικότερα, οικονομική δραστηριότητα**.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αύξηση του πληθυσμού σε **περιοχές της Δ.Ε. Ηρακλείου** και συγκεκριμένα στην Τ.Κ. Βασιλειών (103,43%), στην Τ.Κ. Βουτών (58,54%), στην Τ.Κ. Σταυρακιών (30,06%), οι οποίες, ως **περιαστικές περιοχές**, συνδυάζουν χαρακτηριστικά αγροτικών και αστικών περιοχών και δημιουργούν προϋποθέσεις για ένα καλύτερο επίπεδο ποιότητας ζωής σε σχέση με αυτό του αστικού κέντρου (**Παράρτημα 2: Πίνακας: 8**). Στην ίδια κατηγορία ανήκει και η **Τ.Κ. Καλλιθέας** της Δ.Ε. Ν. Αλικαρνασσού, με αύξηση του πληθυσμού της κατά 76,18%.

Σε αντίθεση με τα παραπάνω δεδομένα των τουριστικών και περιαιστικών περιοχών, οι υπόλοιποι δήμοι της περιοχής παρέμβασης, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως **αγροτικοί δήμοι (Δήμοι Αρχανών – Αστερουσιών, Βιάννου, Μινώα Πεδιάδας και Δ.Κ/Τ.Κ. του Δήμου Γόρτυνας)**, παρουσιάζουν **σχετική μείωση** του πληθυσμού τους, η οποία όμως δεν αφορά όλες τις Δημοτικές τους Ενότητες. Για παράδειγμα η Δ.Ε. Αρχανών του Δήμου Αρχανών – Αστερουσιών παρουσιάζει αύξηση κατά 12,12%, και η Δ.Ε. Αρκαλοχωρίου του Δήμου Μινώα Πεδιάδας παρουσιάζει αύξηση κατά 7,27%. Οι δύο αυτές περιοχές αποτελούν παραδοσιακά εμπορικά κέντρα της ενδοχώρας που εξακολουθούν να ακμάζουν. Στην ίδια κατηγορία ανήκει και η Δ.Ε. Μοιρών (αύξηση 4,76%) του Δήμου Φαιστού.

Μείωση του πληθυσμού παρατηρείται κυρίως σε **Δημοτικές Ενότητες που χαρακτηρίζονται ως απομακρυσμένες (Δ.Ε. Αστερουσιών, Αγίας Βαρβάρας, Βιάννου, Γόρτυνας, Κόφινα)**, παράγοντας που συμβάλει στην μετακίνηση του πληθυσμού σε αστικά, περιαιστικά και τουριστικά κέντρα που παρέχουν καλύτερη ποιότητα ζωής και περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης.

Γράφημα 2.1: Μεταβολή πληθυσμού περιοχής παρέμβασης (2001 – 2011)

Ειδικότερα για τις περιοχές που θα εφαρμοστεί **LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020** παρατηρείται μια **έντονη διαφοροποίηση στη μεταβολή του πληθυσμού**. Στις Δ.Κ/Τ.Κ των βόρειου ανεπτυγμένου παραλιακού μέτωπου της περιοχής παρέμβασης (π.χ Δ.Κ. Ανωπόλεως, Γουβών, Χερσονήσου) παρατηρείται αύξηση του πληθυσμού σε αντίθεση με το νότιο παραλιακό μέτωπο (Τ.Κ. Βαχού, Δεματίου, Καστελλανών).

Πίνακας 2.14: Μεταβολή πληθυσμού περιοχής παρέμβασης (2001 – 2011)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (%)
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	17.531	16.692,00	-4,79
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ	4.497	5.042	12,12
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	6.015	5.217	-13,27
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ	7.019	6.433	-8,35
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	5.983	5.563	-7,02
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	14.340	13.002	-9,33
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	5.186	4.587	-11,55
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	4.184	3.907	-6,62
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ	4.970	4.508	-9,30
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	14.077	16.541	17,50
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	3.026	2.930	-3,17
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	4.722	6.902	46,17
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΕΑΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ	911	1.605	76,18
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΙΑΝΗΣ	2.296	1.844	-19,69
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΜΕΝΟΥΣ	3.122	3.260	4,42
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	15.791	21.312	34,96
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	13.761	19.221	39,68
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ	2.030	2.091	3,00
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	18.692	17.563	-6,04
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	9.766	10.476	7,27
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	2.468	2.334	-5,43
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	6.458	4.753	-26,40
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	10.622	10.978	3,35
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	8.780	9.198	4,76
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	1.842	1.780	-3,37
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	23.864	26.717	11,96

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2011	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (%)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΥΒΩΝ	7.145	10.731	50,19
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	2.411	2.291	-4,98
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ	6.173	5.433	-11,99
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	8.135	8.262	1,56
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	120.900	128.368	6,18
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	291.225	305.490	4,90
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	594.368	623.065	4,83
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.934.097	10.816.286	-1,08

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή 2001,2011

Ηλικιακή διάρθρωση πληθυσμού

Η κατανομή της ηλικιακής διάρθρωσης της περιοχής εμφανίζει μικρές ποσοστιαίες διαφοροποιήσεις σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης στις ηλικιακές 0-34 και 55+ (**Πίνακας 2.15**). Η ηλικιακή ομάδα «άνω των 55 ετών» παρουσιάζει τη μεγαλύτερη διαφορά, με ποσοστό **30,23%** στην περιοχή παρέμβασης, μεγαλύτερο δηλαδή από τα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης (26,43%, 27,29% αντίστοιχα). Η διαφοροποίηση, όμως, είναι ελάχιστη σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό σε εθνικό επίπεδο (30,10%). Αναλύοντας περισσότερο την ηλικιακή ομάδα «άνω των 55 ετών», παρατηρούμε ότι η περιοχή παρουσιάζει **αυξημένα ποσοστά** στις ηλικίες **60-69** (10,52%), **70-79** (9,42%) και **80+** (6,18%), σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου (9,59%, 7,83%, 4,82%) και της Περιφέρειας (9,64%, 8,17%, 45,22%). Αντίθετα, το ποσοστό της ηλικιακής ομάδας **56-59** (4,11%), μίας ηλικιακής ομάδας που ανήκει στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, **δεν παρουσιάζει διαφορά** σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου (4,19%) και της Περιφέρειας (4,25%). Αναλύοντας τα παραπάνω δεδομένα σε επίπεδο Δ.Ε. της περιοχής (**Παράρτημα 2: Πίνακας: 9**), παρατηρούμε ότι ο «γηρασμένος πληθυσμός» είναι περισσότερος σε απομακρυσμένες δημοτικές ενότητες (π.χ. Αστερούσια, Τύλισος, Κόφινας, Γοργολαϊνή, Θραψανό, Καστέλλι) σε αντίθεση με δημοτικές ενότητες που ακμάζουν τουριστικά και εμπορικά (Γάζι, Χερσόνησος, Ν. Αλικαρνασός) όπου τα ποσοστά διατηρούνται σε επίπεδο χαμηλότερο από τα αντίστοιχα της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας.

Συνεχίζοντας με την εξέταση της ηλικιακής ομάδας «κάτω των 35 ετών», διαπιστώνουμε ότι το ποσοστό της (**41,53%**) διατηρείται σε λίγο χαμηλότερο επίπεδο με το αντίστοιχο ποσοστό της Π.Ε. Ηρακλείου (44,30%) και της Περιφέρειας (43,38%) και σε λίγο υψηλότερο επίπεδο με το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας (39,72%). Αξίζει βέβαια να αναφερθεί ότι ένας λόγος που το συγκεκριμένο ποσοστό εμφανίζεται χαμηλότερο σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό της Π.Ε. είναι ότι η πόλη του Ηρακλείου ως ένα μεγάλο αστικό κέντρο αποτελεί πόλο έλξης για τις ηλικίες άνω των 20 ετών.

Αναλύοντας λίγο περισσότερο τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα παρατηρούμε ότι υπάρχει διαφοροποίηση στο ποσοστό των ηλικιών **20-29** (11,55%) καθώς είναι μικρότερο σε σχέση με τα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης (13,52%, 13,26% αντίστοιχα). Εξετάζοντας τα παραπάνω δεδομένα σε επίπεδο Δ.Ε. της περιοχής παρέμβασης παρατηρούμε ότι ο «νεανικός πληθυσμός» συγκεντρώνεται σε αναπτυγμένες τουριστικά και εμπορικά περιοχές (Γάζι, Ν. Αλικαρνασός, Μοίρες, Χερσόνησος) οι οποίες προσφέρουν περισσότερες εκπαιδευτικές, επαγγελματικές και άλλες ευκαιρίες.

Σημαντικό θετικό στοιχείο της σύνθεσης του πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης είναι το **υψηλό ποσοστό των παραγωγικών ηλικιών** (20-59), το οποίο φτάνει στο **51,73%** του πληθυσμού. Ειδικότερα στις περιοχές που θα εφαρμοστεί **LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020** το ποσοστό αυτό είναι **υψηλότερο** (55,38%) ξεπερνώντας τα αντίστοιχα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης (55,13% και 54,76%). Το ποσοστό του μόνιμου πληθυσμού <35 ετών της περιοχής παρέμβασης προς τον μόνιμο πληθυσμό >55 ετών είναι **137%**. (53.315 κάτοικοι / 38.805).

Πίνακας 2.15: Ποσοτική και ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού περιοχής παρέμβασης κατά ομάδες ηλικιών, 2011

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ												
	0-9	10-19	20-29	30-34	35-39	40-49	50-55	56-59	60-69	70-79	80+	ΣΥΝΟΛΑ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	14.962	13.472	14.825	10.056	9.955	17.207	9.086	5.270	13.509	12.098	7.928	128.368
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΗΛΙΚΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	53.315				36.248			38.805				
ΖΩΝΕΣ ΑΛΙΕΙΑΣ	2.801	2.355	2.618	1.967	1.994	3.319	1.664	914	2.078	1.738	1.082	22.530
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΗΛΙΚΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	9.741				6.977			5.812				
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	35.350	33.771	41.293	24.905	24.249	43.146	22.028	12.799	29.299	23.934	14.716	305.490
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΗΛΙΚΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	135.319				89.423			80.748				
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	69.924	68.459	82.605	49.269	48.178	88.815	45.809	26.499	60.089	50.890	32.528	623.065
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΗΛΙΚΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	270.257				182.802			170.006				
ΕΛΛΑΔΑ	4.295.887				3.265.192			3.255.207				10.816.286

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ												
	0-9	10-19	20-29	30-34	35-39	40-49	50-55	56-59	60-69	70-79	80+	ΣΥΝΟΛΑ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	11,66%	10,49%	11,55%	7,83%	7,76%	13,40%	7,08%	4,11%	10,52%	9,42%	6,18%	100%
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΗΛΙΚΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	41,53%				28,24%			30,23%				
ΖΩΝΕΣ ΑΛΙΕΙΑΣ	12,43%	10,45%	11,62%	8,73%	8,85%	14,73%	7,39%	4,06%	9,22%	7,71%	4,80%	100%
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΗΛΙΚΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	43,24%				30,97%			25,80%				
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	11,57%	11,05%	13,52%	8,15%	7,94%	14,12%	7,21%	4,19%	9,59%	7,83%	4,82%	100%
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΗΛΙΚΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	44,30%				29,27%			26,43%				
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	11,22%	10,99%	13,26%	7,91%	7,73%	14,25%	7,35%	4,25%	9,64%	8,17%	5,22%	100%
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΗΛΙΚΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	43,38%				29,34%			27,29%				
ΕΛΛΑΔΑ	39,72%				30,19%			30,10%				100%

Πηγή: ΕΛΤΑΤ απογραφή 2011

Δημογραφικοί δείκτες 2011 (γήρανσης, νεανικότητας, εξάρτησης, αντικατάστασης)

Οι δημογραφικοί δείκτες των Δ.Ε. της περιοχής παρέμβασης είναι πολύ κοντά με τους αντίστοιχους της Π.Ε. Ηρακλείου, και της Περιφέρειας Κρήτης (Πίνακας 2.16). Σε σχέση με τους δημογραφικούς δείκτες της χώρας ο δείκτης γήρανσης έχει μικρότερη τιμή και ο δείκτης αντικατάστασης μεγαλύτερη τιμή. Το στοιχείο αυτό, σε συνδυασμό και με την αύξηση του πληθυσμού στην περιοχή παρέμβασης, υπογραμμίζει τη δυνατότητα της περιοχής να συγκρατεί και να ανανεώνει τον πληθυσμό της.

Πίνακας 2.16: Δημογραφικοί δείκτες, 2011

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ			
	ΓΗΡΑΝΣΗΣ	ΝΕΑΝΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	0,97	0,17	0,51	1,34
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	0,99	0,17	0,51	1,32
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	1,06	0,17	0,52	1,31
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1,34	0,15	0,52	1,09

Όπως έχει διαπιστωθεί και με την ανάλυση των δεδομένων στην προηγούμενη ενότητα, ο δείκτης γήρανσης είναι υψηλότερος στις αγροτικές και απομακρυσμένες Δημοτικές Ενότητες ενώ ο νεανικότητας είναι υψηλότερος στις Δ.Ε. που περιλαμβάνουν περιοχές υψηλής εμπορικής και τουριστικής δραστηριότητας (Πίνακας 2.17).

Πίνακας 2.17: Δημογραφικοί δείκτες ανά Δ.Ε., 2011

ΔΗΜΟΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΕΣ			
	ΓΗΡΑΝΣΗΣ	ΝΕΑΝΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	1,67	0,16	0,72	0,71
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ	1,76	0,15	0,72	0,69
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	1,07	0,18	0,58	0,96
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ	2,28	0,14	0,87	0,56
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	2,88	0,11	0,80	0,79
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	1,55	0,17	0,78	0,91
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	1,97	0,15	0,76	0,93
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	1,25	0,19	0,75	1,06
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ	1,54	0,18	0,85	0,75
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	0,78	0,17	0,44	1,63
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	0,78	0,17	0,44	1,64
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1,32	0,17	0,65	0,91
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΕΑΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ	0,58	0,19	0,42	2,04
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΙΑΝΗΣ	1,58	0,16	0,72	0,50
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΜΕΝΟΥΣ	0,95	0,18	0,54	1,54
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΣΙΟΥ	0,63	0,19	0,46	1,53
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	0,48	0,20	0,43	1,79
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ	2,20	0,13	0,69	0,65
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	2,08	0,14	0,75	0,80
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	2,68	0,12	0,77	0,83
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	1,83	0,15	0,74	0,76
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	2,23	0,13	0,72	0,93
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	1,12	0,18	0,59	1,12
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	1,00	0,18	0,58	1,17
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	1,27	0,17	0,60	1,07
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	0,87	0,18	0,51	1,25
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΥΒΩΝ	0,73	0,19	0,48	1,40
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	1,92	0,15	0,74	0,98
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ	0,89	0,18	0,53	1,13
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	0,82	0,18	0,49	1,24
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	0,97	0,17	0,51	1,34

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή 2011

¹ Δείκτης γήρανσης: ο αριθμός των ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών ως προς τον αριθμό των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών

Δείκτης νεανικότητας: ο αριθμός των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών ως προς το συνολικό πληθυσμό

Δείκτης εξάρτησης: το άθροισμα του αριθμού των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών και των ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών ως προς τον αριθμό των ατόμων ηλικίας 15 – 64 ετών

Δείκτης αντικατάστασης Β: ο αριθμός των ατόμων ηλικίας 15- 19 ετών ως προς τον αριθμό των ατόμων ηλικίας 65-69 ετών

Κοινωνικά Χαρακτηριστικά πληθυσμού

Επίπεδο Εκπαίδευσης:

Το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων της περιοχής παρέμβασης υστερεί από τα αντίστοιχα της Π.Ε. Ηρακλείου, της Περιφέρειας Κρήτης και της χώρας, χωρίς όμως η αρνητική αυτή διαφορά να είναι εξαιρετικά μεγάλη (Πίνακες 2.19 & 2.20). Το γενικά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είναι προφανές από τα **υψηλά ποσοστά των κατοίκων με «Απολυτήριο Δημοτικού» (31,35%)** και των κατοίκων που «Εγκατέλειψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση», οι οποίοι συνολικά αποτελούν το 37,13% του συνολικού πληθυσμού της περιοχής. Τα αντίστοιχα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης είναι 25,93%, 25,70% (απολυτήριο Δημοτικού) και 4,19%, 3,78% (γραφή και ανάγνωση).

Αν στο ποσοστό των κατοίκων με «Απολυτήριο Δημοτικού» προσθέσουμε και το ποσοστό των κατοίκων με «Απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου» (12,18%) και με «Πτυχίο Επαγγελματικών Σχολών» (2,14%) τότε το συνολικό ποσοστό των κατοίκων της περιοχής παρέμβασης **που έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια ή κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1 και 2) φτάνει στο 45,67%**. Παρ' όλα αυτά ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι ένα **υψηλό ποσοστό (19,54%)** των κατοίκων της περιοχής παρέμβασης έχει ολοκληρώσει την **ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 3 - Απολυτήριο Λυκείου και Πτυχίο Επαγγελματικού Λυκείου/Σχολών)**.

Ειδικότερα για τις περιοχές που θα εφαρμοστεί και LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020 τα στοιχεία για το εκπαιδευτικό επίπεδο των κατοίκων κυμαίνονται στα ίδια περίπου ποσοστά με τα αντίστοιχα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης.

Τέλος, αναλύοντας τα στοιχεία που αφορούν στο επίπεδο εκπαίδευσης των γυναικών της περιοχής παρέμβασης σε σχέση με το επίπεδο των ανδρών (Πίνακας 2.18), παρατηρούμε τα εξής:

Πολύ **μεγάλη είναι η διαφορά μεταξύ του ποσοστού αναλφάβητων ανδρών και γυναικών**, καθώς από τα άτομα που δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση στην περιοχή παρέμβασης το **66,59% είναι γυναίκες**. Αντίστοιχα μεγάλο είναι και το ποσοστό των γυναικών που «Εγκατέλειψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση» σε σχέση με εκείνο των ανδρών (62,29% έναντι 37,71%).

Αξίζει να αναφερθεί, επίσης, ότι διπλάσια είναι τα ποσοστά των ανδρών, σε σχέση με εκείνων των γυναικών, που ακολουθούν το τομέα της λεγόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς οι επαγγελματικές ειδικότητες που αποκτούνται με τη φοίτηση ανήκουν στα λεγόμενα «ανδροκρατούμενα» επαγγέλματα.

Πίνακας 2.18: Επίπεδο εκπαίδευσης κατά φύλο, 2011

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ			ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%)		
	Ανδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Ανδρες	Γυναίκες	Σύνολο
Διδακτορικό	207	110	317	65,30%	34,70%	0,25%
Μεταπτυχιακό	328	344	672	48,81%	51,19%	0,52%
Πτυχίο Παν/μίου-Πολ/χνείου και ισότιμων σχολών	3.263	3.883	7.146	45,66%	54,34%	5,57%
Πτυχίο ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ και ισότιμων σχολών	1.895	2.264	4.159	45,56%	54,44%	3,24%
Πτυχίο ανώτερων επαγγελματικών σχολών	650	312	962	67,57%	32,43%	0,75%
Πτυχίο μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ.)	1.878	2.444	4.322	43,45%	56,55%	3,37%
Απολυτήριο Λυκείου (Γενικού,Εκκλησιαστικού κλπ.)	9.198	9.865	19.063	48,25%	51,75%	14,85%
Πτυχίο Επαγγελματικού Λυκείου	2.007	1.265	3.272	61,34%	38,66%	2,55%
Πτυχίο Επαγγελματικών Σχολών	1.857	886	2.743	67,70%	32,30%	2,14%
Απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου	8.537	7.094	15.631	54,62%	45,38%	12,18%
Απολυτήριο Δημοτικού	20.761	19.483	40.244	51,59%	48,41%	31,35%
Εγκατέλειψε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	2.797	4.620	7.417	37,71%	62,29%	5,78%
Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	1.221	2.434	3.655	33,41%	66,59%	2,85%
Ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή	4.649	4.386	9.035	51,46%	48,54%	7,04%
Μη κατατασόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2005)	5.009	4.721	9.730	51,48%	48,52%	7,58%
ΣΥΝΟΛΑ	64.257	64.111	128.368	51,59%	48,41%	100,00%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ απογραφή 2011

Πίνακας 2.19: Ποσοτική και ποσοστιαία κατανομή πληθυσμός κατά επίπεδο εκπαίδευσης, 2011 (Α)

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ					ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%)				
	LEADER ΠΑΑ 2014-2020	LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020	Π.Ε.	ΚΡΗΤΗ	ΕΛΛΑΔΑ	LEADER ΠΑΑ 2014-2020	LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020	Π.Ε.	ΚΡΗΤΗ	ΕΛΛΑΔΑ
Διδακτορικό	317	75	1.186	1.948	1.809.087	0,25%	0,33%	0,39%	0,31%	16,73%
Μεταπτυχιακό	672	173	3.067	5.622		0,52%	0,77%	1,00%	0,90%	
Πτυχίο Παν/μίου-Πολ/χνείου και ισότιμων σχολών	7.146	1.408	25.073	51.116		5,57%	6,25%	8,21%	8,20%	
Πτυχίο ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ και ισότιμων σχολών	4.159	760	13.532	26.745		3,24%	3,37%	4,43%	4,29%	
Πτυχίο ανώτερων επαγγελματικών σχολών	962	287	2.530	5.509		0,75%	1,27%	0,83%	0,88%	
Πτυχίο μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ.)	4.322	963	12.695	24.660	502.079	3,37%	4,27%	4,16%	3,96%	4,64%
Απολυτήριο Λυκείου (Γενικού,Εκκλησιαστικού κλπ.)	19.063	4.260	55.110	117.832	2.532.396	14,85%	18,91%	18,04%	18,91%	23,41%
Πτυχίο Επαγγελματικού Λυκείου	3.272	593	8.403	18.824		2,55%	2,63%	2,75%	3,02%	
Πτυχίο Επαγγελματικών Σχολών	2.743	415	6.397	12.692	1.428.490	2,14%	1,84%	2,09%	2,04%	13,21%
Απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου	15.631	2.978	35.344	75.062		12,18%	13,22%	11,57%	12,05%	
Απολυτήριο Δημοτικού	40.244	5.885	79.222	160.104	2.524.345	31,35%	26,12%	25,93%	25,70%	23,34%
Εγκατέλειψε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	7.417	791	12.815	23.523	1.343.534	5,78%	3,51%	4,19%	3,78%	12,42%
Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	3.655	473	5.990	11.444		2,85%	2,10%	1,96%	1,84%	
Ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή	9.035	1.629	21.108	42.670		7,04%	7,23%	6,91%	6,85%	
Μη κατατασσόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2005)	9.730	1.840	23.018	45.314	676.355	7,58%	8,17%	7,53%	7,27%	6,25%
ΣΥΝΟΛΑ	128.368	22.530	305.490	623.065	10.816.286	100%	100%	100%	100%	100%

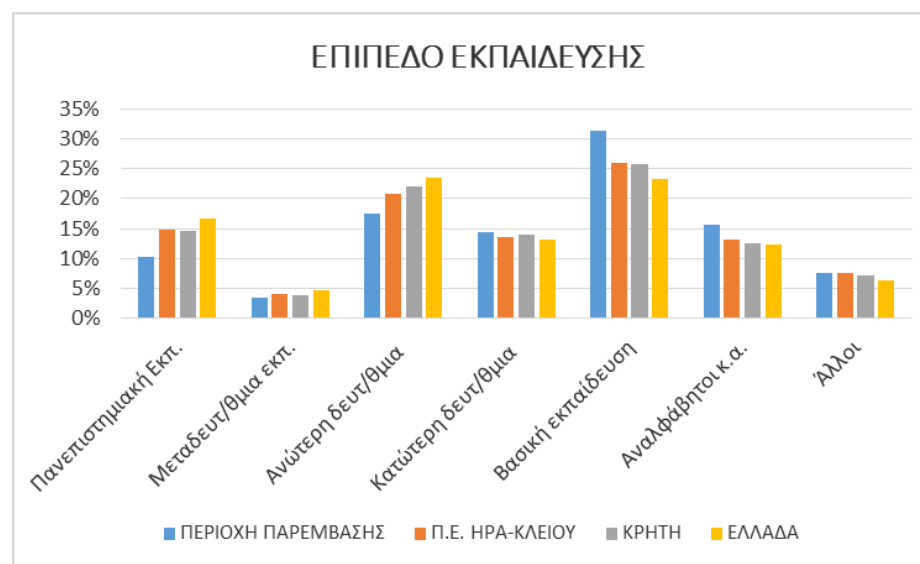
Πηγή: ΕΛΤΑΤ απογραφή 2011

Πίνακας 2.20: Ποσοτική και ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού κατά επίπεδο εκπαίδευσης, 2011 (B)
 (σύμφωνα με ISCED, International Standard Classification of Education)

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ					ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%)				
	LEADER ΠΑΑ 2014-2020	LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020	Π.Ε. ΗΡΑ-ΚΛΕΙΟΥ	ΚΡΗΤΗ	ΕΛΛΑΔΑ	LEADER ΠΑΑ 2014-2020	LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020	Π.Ε. ΗΡΑ-ΚΛΕΙΟΥ	ΚΡΗΤΗ	ΕΛΛΑΔΑ
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση (ISCED 5)	13.256	2.703	45.388	90.940	1.809.087	10,33%	12,00%	14,86%	14,60%	16,73%
Μεταδευτ/θμια εκπαίδευση (ISCED 4)	4.322	963	12.695	24.660	502.079	3,37%	4,27%	4,16%	3,96%	4,64%
Ανώτερη δευτ/θμια εκπαίδευση (ISCED 3)	22.335	4.853	63.513	136.656	2.532.396	17,40%	21,54%	20,79%	21,93%	23,41%
Κατώτερη δευτ/θμια εκπαίδευση (ISCED 2)	18.374	3.393	41.741	87.754	1.428.490	14,31%	15,06%	13,66%	14,08%	13,21%
Βασική εκπαίδευση (ISCED 1)	40.244	5.885	79.222	160.104	2.524.345	31,35%	26,12%	25,93%	25,70%	23,34%
Αναλφάβητοι, εγκατέλειψαν το δημοτικό κ.α.	20.107	2.893	39.913	77.637	1.343.534	15,66%	12,84%	13,07%	12,46%	12,42%
Άλλοι	9.730	1.840	23.018	45.314	676.355	7,58%	8,17%	7,53%	7,27%	6,25%
ΣΥΝΟΛΑ	128.368	22.530	305.490	623.065	10.816.286	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή: ΕΛΤΑΤ απογραφή 2011

Γράφημα 2.2: Επίπεδο εκπαίδευσης στην περιοχή παρέμβασης, 2011

Κατάσταση ασχολίας:

Αναφορικά με την κατάσταση ασχολίας, η ερμηνεία και ανάλυση των δεδομένων θα πραγματοποιηθεί σε επίπεδο Δήμων καθώς δεν υπήρχαν διαθέσιμα δεδομένα σε επίπεδο Τ.Κ./Δ.Κ. Το **μεγαλύτερο ποσοστό στο σύνολο του πληθυσμού κατέχουν οι «Απασχολούμενοι»** οι οποίοι αποτελούν το **35,89%** του συνολικού πληθυσμού της Π.Ε. Ηρακλείου και ακολουθούν οι «Συνταξιούχοι» με ποσοστό 20,14%. Το **χαμηλότερο ποσοστό** στο σύνολο του πληθυσμού κατέχουν οι **«Νέοι» (2,27%)**, δηλαδή οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας (Πίνακας 2.21).

Ανάλογα, με μικρές διαφοροποιήσεις, είναι και τα ποσοστά στη κατάσταση ασχολίας του μόνιμου πληθυσμού σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Περισσότερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση των δεδομένων σε επίπεδο Δήμων όπου διαπιστώνουμε ότι ο Δήμος Ηρακλείου, ο Δήμος Μαλεβιζίου και ο Δήμος Χερσονήσου, που, όπως έχει ήδη αναφερθεί, περιλαμβάνουν **περιοχές με ιδιαίτερη δυναμικότητα στον εμπορικό και τουριστικό τομέα, διαθέτουν τα μεγαλύτερα ποσοστά «Απασχολούμενων»** (36,94%, 37,96% και 38,95% αντίστοιχα) και τα χαμηλότερα ποσοστά «Συνταξιούχων» (16,70%, 17,44% και 19,16% αντίστοιχα). Οι προαναφερόμενοι δήμοι διαθέτουν επίσης τα υψηλότερα ποσοστά σε «Μαθητές – σπουδαστές» (19,99%, 17,23% και 16,64% αντίστοιχα) καθώς διαθέτουν επαρκείς εκπαιδευτικές υποδομές.

Σε αντίθεση με την προαναφερόμενη εικόνα που παρουσιάζουν οι «δυναμικοί» δήμοι του νομού, **αγροτικοί δήμοι της ενδοχώρας**, όπως ο Δήμος Γόρτυνας, ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας και ο Δήμος Αρχανών-Αστερουσίων **παρουσιάζουν τα μικρότερα ποσοστά «Απασχολούμενων»** (30,23%, 32,16% και 32,12% αντίστοιχα) και υψηλά ποσοστά «Συνταξιούχων» (16,70%, 17,44% και 27,91% αντίστοιχα). Ανάλογη είναι και η εικόνα του πληθυσμού στους υπόλοιπους αγροτικούς δήμους με το Δήμο Βιάννου να διαθέτει το μεγαλύτερο ποσοστό «Συνταξιούχων» (36,98%) και το μικρότερο ποσοστό «Μαθητών-Σπουδαστών» (11,29%).

Πίνακας 2.21: Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού κατά κατάσταση ασχολίας, 2011

ΔΗΜΟΣ	Απασχολούμενοι	Πρώην απασχολούμενοι	"Νέοι"	Μαθητές-σπουδαστές	Συνταξιούχοι	Λοιποί	ΣΥΝΟΛΑ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	32,12%	3,58%	1,73%	13,99%	27,91%	20,68%	100,00%
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	32,03%	1,83%	1,96%	11,29%	36,98%	15,91%	100,00%
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	28,51%	3,52%	2,02%	16,06%	30,23%	19,68%	100,00%
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	36,94%	6,39%	2,29%	19,99%	16,70%	17,70%	100,00%
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	37,96%	6,30%	2,18%	17,23%	17,44%	18,88%	100,00%
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	29,17%	4,55%	2,84%	13,70%	32,16%	17,57%	100,00%
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	36,32%	3,17%	2,60%	15,88%	24,24%	17,79%	100,00%
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	38,59%	6,03%	2,05%	16,64%	19,16%	17,52%	100,00%
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	35,89%	5,60%	2,27%	18,09%	20,14%	18,01%	100,00%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	36,23%	4,90%	2,19%	17,68%	21,17%	17,84%	100,00%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	34,46%	5,48%	2,46%	16,06%	22,26%	19,28%	100,00%

Σε σχέση με το φύλο και την κατάσταση ασχολίας αξίζει να αναφερθεί η διαφορά που παρουσιάζεται στα ποσοστά των «Απασχολούμενων» ανδρών και γυναικών (Παράρτημα 2: Πίνακας: 10). Πιο συγκεκριμένα, **το ποσοστό των «Απασχολούμενων» γυναικών είναι χαμηλότερο** κατά 17,30 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το ποσοστό των ανδρών (άνδρες: 58,66%, γυναίκες: 41,35%). Η διαφορά αυτή είναι μεγαλύτερη στο Δήμο Γόρτυνας (άνδρες: 69,79%, γυναίκες: 30,21%) και μικρότερη στο Δήμο Ηρακλείου (άνδρες: 55,97%, γυναίκες: 44,03%). Η μεγάλη διαφορά μεταξύ του ποσοστού των γυναικών και των ανδρών στη κατηγορία «Λοιποί» οφείλεται στο γεγονός ότι στη συγκεκριμένη κατηγορία περιλαμβάνονται και όσοι ασχολούνται με τα «Οικιακά».

Συμπεράσματα – προοπτικές

Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχει αύξηση του πληθυσμού, σε ποσοστό μεγαλύτερο από αυτό της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης. Η πληθυσμιακή αύξηση δεν είναι ομοιόμορφη χωροταξικά σε όλα τις Τ.Κ./Δ.Κ. Κατά κανόνα υπάρχει **πληθυσμιακή αύξηση σε Τ.Κ./Δ.Κ που περιλαμβάνουν αστικές, περιαστικές και τουριστικές περιοχές**. Αντιθέτως παρατηρείται **μείωση του πληθυσμού σε αγροτικές και κυρίως σε απομακρυσμένες Τ.Κ./Δ.Κ**. Πρόκειται για ένα σύνηθες φαινόμενο της υπαίθρου που οφείλεται στην έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης και βασικών υποδομών, γεγονός που αναγκάζει τους κατοίκους να εγκατασταθούν είτε στα αστικά κέντρα της Περιφερειακής Ενότητας είτε σε άλλα αναπτυγμένα κέντρα. Η κατάσταση αυτή αποδεικνύεται επίσης και από την αύξηση του πληθυσμού σε περιοχές με ιδιαίτερη τουριστική ανάπτυξη (πχ Δήμος Χερσονήσου, Μαλεβιζίου) που παρέχουν ευκαιρίες απασχόλησης κατά τους θερινούς μήνες.

Η εικόνα των δυναμικών αστικών και τουριστικών κέντρων σε αντίθεση με τις αναπτυξιακά φθίνουσες αγροτικές περιοχές απεικονίζεται και στην κατανομή του «γηρασμένου» και «νεανικού πληθυσμού». Η παρουσία του πληθυσμού **«κάτω των 35 ετών» είναι έντονη σε ανεπτυγμένες τουριστικά και εμπορικές περιοχές** σε αντίθεση με αυτήν του πληθυσμού **«άνω των 55 ετών» που έχει σημαντική παρουσία στα χωριά της αγροτικής ενδοχώρας**. Παρ' όλα αυτά η τιμή του δείκτη γήρανσης της περιοχής παρέμβασης είναι λίγο χαμηλότερη από την τιμή της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης και αρκετά χαμηλότερη από την τιμή σε επίπεδο χώρας. Αρκετά υψηλότερη, σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας, είναι και η τιμή του δείκτη αντικατάστασης στοιχείο που δείχνει ότι **ο πληθυσμός της περιοχής παρέμβασης εξακολουθεί να ανανεώνεται με νέο παραγωγικό δυναμικό**. Το στοιχείο αυτό σε συνδυασμό με **το υψηλό ποσοστό των παραγωγικών ηλικιών (51,73% του πληθυσμού)** αποδεικνύει τη δυναμική των ανθρωπίνων πόρων της περιοχής.

Η ύπαρξη, λοιπόν, ανθρώπινου δυναμικού ικανού να εργαστεί και να δημιουργήσει σε συνδυασμό και με την αύξηση του πληθυσμού στην περιοχή παρέμβασης, δημιουργεί **ευσίωνες προοπτικές για την υλοποίηση βιώσιμων αναπτυξιακών παρεμβάσεων**. Στο σχεδιασμό των συγκεκριμένων παρεμβάσεων πρέπει να ληφθεί υπόψη η ανάγκη της περιοχής για **συγκράτηση του πληθυσμού στην ενδοχώρα** μέσω δράσεων ανάπτυξης της **επιχειρηματικότητας** και της **απασχόλησης**, αλλά και μέσω δράσεων **βελτίωσης της ποιότητας ζωής** του αγροτικού πληθυσμού. Πέρα, όμως, από την ανακοπή της απερήμωσης της αγροτικής υπαίθρου, η στρατηγική ανάπτυξης της περιοχής παρέμβασης πρέπει να περιλαμβάνει και τις **περιαστικές περιοχές** με δράσεις που θα αξιοποιούν τα αστικά και αγροτικά χαρακτηριστικά τους.

Αναφερόμενοι στα κοινωνικά χαρακτηριστικά της περιοχής, και πιο συγκεκριμένα στο επίπεδο εκπαίδευσης, το **χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης**, και ιδιαίτερα των γυναικών, αποδεικνύει την ανάγκη **ενίσχυσης των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού** σε αντικείμενα που να συνδέονται με τους δυναμικούς κλάδους της περιοχής (π.χ αγροδιατροφικά προϊόντα, τουρισμός, πολιτισμός) αλλά και με τη χρήση νέων τεχνολογιών. Στο εν λόγω ζήτημα, σημαντικός θα πρέπει να είναι ο ρόλος της προσπάθειας ενίσχυσης των κοινωνικών και βασικών υπηρεσιών και βελτίωσης της ποιότητας ζωής στις εν λόγω περιοχές.

Σε σχέση με την κατάσταση ασχολίας των κατοίκων, είναι για άλλη μία φορά προφανές ότι τα **αστικά και τουριστικά κέντρα της περιοχής συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά «Απασχολουμένων»** σε αντίθεση με την αγροτική υπαίθρο. Χαρακτηριστική είναι, επίσης η σχετικά δυσμενής θέση των γυναικών, στον τομέα της απασχόλησης με χαμηλά συμμετοχής κυρίως στους δήμους της αγροτικής ενδοχώρας. Με βάση αυτά τα δεδομένα μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή στρατηγική πρέπει να στοχεύει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον αγροτικό χώρο, στην ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και στη μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

2.2.3. Οικονομικά στοιχεία

A

Ενδεικτικά στοιχεία ΑΕΠ 2001-2011: Συνολικό ΑΕΠ, ΑΕΠ κατά κεφαλή, ΑΕΠ κατά κλάδο

Η ανάλυση που παρουσιάζεται παρακάτω αφορά ενδεικτικά στοιχεία ΑΕΠ, σε επίπεδο Π.Ε. Ηρακλείου, τα οποία αντλούνται από τους Περιφερειακούς Οικονομικούς Λογαριασμούς της ΕΛΣΤΑΤ, για την περίοδο 2001 – 2011. Η περίοδος αυτή είναι ενδεικτική της κατάστασης της οικονομίας της ΠΕ, τόσο πριν από την έναρξη της οικονομικής κρίσης στη χώρα, όσο και μετά. Γενικά, αποτυπώνονται η σχετική διαχρονική εξέλιξη των μεγεθών που αφορούν το συνολικό ΑΕΠ, το ΑΕΠ κατά κεφαλή και τη σύνθεση του ΑΕΠ κατά κλάδο στην Περιφέρεια, στις Περιφερειακές Ενότητες. Ακολούθως, και λόγω έλλειψης των αντίστοιχων επίσημων στατιστικών στοιχείων, η ανάλυση εξειδικεύεται περαιτέρω προκειμένου να αναδείξει τις μεταβολές στην περιοχή παρέμβασης.

Εξέλιξη συνολικού ΑΕΠ /κ.κ. ΑΕΠ/ ΑΠΑ ανά κλάδο

Σύμφωνα με τον **πίνακα 2.22** το 2000, το συνολικό ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές στην Περιφέρεια Κρήτης ανερχόταν σε 6.899 εκ. ευρώ ή διαφορετικά 4,9% του συνόλου του ΑΕΠ της χώρας. Αντίστοιχα, το 2012 η Περιφέρεια προσφέρει 8.845 εκ. ευρώ που αντιστοιχεί σε 4,6% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας. Σε σταθερές τιμές και με έτος βάσης το 2010, το ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης κατά την περίοδο 2000-2012 γνώρισε μια μέση ετήσια μεταβολή της τάξης του -0,251% (**Πίνακας 2.24**). Κατά την ίδια περίοδο η μέση ετήσια πραγματική μεταβολή του ΑΕΠ σε εθνικό επίπεδο ανήλθε σε 0,162%. Προκύπτει λοιπόν ξεκάθαρα ότι ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης της Περιφέρειας κατά την εν λόγω περίοδο υστερεί σημαντικά σε σχέση με τον αντίστοιχο σε εθνικό επίπεδο. Σε επίπεδο ΠΕ Ηρακλείου (η οποία περιλαμβάνει την περιοχή παρέμβασης), η εξέλιξη του ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους είναι λιγότερο δυσμενής σε σύγκριση με την Περιφέρεια Κρήτης (-0,171%), αλλά και πάλι υστερεί σημαντικά σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας.

Αυτό όμως που αξίζει ιδιαίτερης μνείας είναι η εξέλιξη του ΑΕΠ πριν και μετά την οικονομική κρίση. Αναλυτικότερα, η μέση ετήσια μεταβολή σε επίπεδο ΠΕ κατά την περίοδο 2000-2008 ήταν σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη σε επίπεδο χώρας (4,17% σε σύγκριση με 3,52%). Αντίθετα, η μείωση του πραγματικού ΑΕΠ της Ενότητας του Ηρακλείου κατά την περίοδο 2009-2012 ήταν αρκετά πιο ραγδαία σε σύγκριση με την αντίστοιχη μείωση σε εθνικό επίπεδο (-8,86% σε σύγκριση με -6,56%). Τα εν λόγω επίσημα στοιχεία αναδεικνύουν την ιδιαίτερα αρνητική επίπτωση της οικονομικής κρίσης στην οικονομία της ΠΕ του Ηρακλείου, καθώς και την φθίνουσα πορεία της συμβολής της στο εθνικό εισόδημα (**Πίνακας 2.24**).

Η εξέλιξη του κ.κ. ΑΕΠ ακολουθεί παρόμοιες τάσεις, όπως φαίνεται στη συνέχεια. Σύμφωνα με τον **πίνακα 2.23**, το έτος 2000, το συνολικό ύψος του κ.κ. εισοδήματος (σε τρέχουσες τιμές) στην Περιφέρεια Κρήτης ανερχόταν σε 11.944 ευρώ, ενώ το 2012, το αντίστοιχο μέγεθος ήταν 14.046 ευρώ. Όμως, σε πραγματικούς όρους (έτος βάσης 2010), το κ.κ. εισόδημα της Περιφέρειας Κρήτης κατά την περίοδο 2000-2012 γνώρισε μια μέση ετήσια μεταβολή της τάξης του -0,974%. Κατά την ίδια περίοδο η μέση ετήσια πραγματική μεταβολή του ΑΕΠ σε εθνικό επίπεδο ανήλθε σε -0,030% (**Πίνακας 2.25**). Προκύπτει λοιπόν και πάλι, ότι η εξέλιξη του επιπέδου ευημερίας των κατοίκων της Περιφέρειας κατά την εν λόγω περίοδο, υστερεί σημαντικά σε σχέση με την αντίστοιχη σε εθνικό επίπεδο. Σε επίπεδο ΠΕ Ηρακλείου, η εξέλιξη του κ.κ. ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους είναι λιγότερο δυσμενής σε σύγκριση με την Περιφέρεια Κρήτης (-0,858%), αλλά και πάλι υστερεί σημαντικά σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας.

Όπως και στην περίπτωση της εξέλιξης του συνολικού ΑΕΠ, η πορεία εξέλιξης του κ.κ. εισοδήματος είναι ιδιαίτερα αρνητική για την Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου, ιδίως μετά την εμφάνιση της

οικονομικής κρίσης. Αναλυτικότερα, η μέση ετήσια μεταβολή του κ.κ. ΑΕΠ σε επίπεδο ΠΕ κατά την περίοδο 2000-2008 ήταν υψηλότερη από την αντίστοιχη σε επίπεδο χώρας (3,41% σε σύγκριση με 3,20%). Αντίθετα, η μείωση του πραγματικού κ.κ. ΑΕΠ της Ενότητας του Ηρακλείου κατά την περίοδο 2009-2012 ήταν αρκετά πιο ραγδαία σε σύγκριση με την αντίστοιχη μείωση σε εθνικό επίπεδο (-9,39% σε σύγκριση με -6,49%). Συνεπώς, και πάλι αναδεικνύεται η ιδιαίτερα αρνητική επίπτωση της οικονομικής κρίσης στην οικονομία της ΠΕ του Ηρακλείου, καθώς και η φθίνουσα πορεία της οικονομικής ευημερίας των κατοίκων της (**Πίνακας 2.25**).

Η αναδιάρθρωση της Ακαθάριστη Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) ανάμεσα στους βασικούς κλάδους της περιφερειακής οικονομίας, κυρίως εμφανίζει μία μετατόπιση υπέρ κλάδων του τριτογενή τομέα. Αυτή εξάλλου είναι μία εξέλιξη που χαρακτηρίζει και το σύνολο της ελληνικής οικονομίας, όχι μόνο τα τελευταία χρόνια αλλά τις τελευταίες δεκαετίες. Στη συνέχεια παρατίθεται ο **Πίνακας 2.26**, ο οποίος συνοψίζει το ύψος της ΑΠΑ το διάστημα 2001-2011 σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Από αυτόν, προκύπτει εύκολα ότι πρώτον, η ΑΠΑ που παράγεται στον κλάδο της γεωργίας-κτηνοτροφίας-αλιείας (κωδ. Α) ή διαφορετικά στον πρωτογενή/αγροτικό τομέα της οικονομίας είναι πολύ χαμηλή, σε σχέση με άλλες δραστηριότητες, στις οποίες υφίσταται μία σημαντική εξειδίκευση (π.χ. εμπόριο, τουρισμός, κωδ. Δ).

Ακόμα, είναι φανερό ότι ο κλάδος της μεταποίησης ουσιαστικά συνεισφέρει το μεγάλο μέρος της ΑΠΑ που παράγεται στο δευτερογενή τομέα, αν και σύμφωνα με στοιχεία για το 2011 ενισχύεται και η παρουσία λοιπών δραστηριοτήτων. Τέλος, οι πιο δυναμικοί κλάδοι ανήκουν στις υπηρεσίες και στον τομέα που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε ως «νέα οικονομία», δηλαδή στις χρηματοπιστωτικές-ασφαλιστικές και ενδιάμεσες επιχειρηματικές υπηρεσίες, στη διαχείριση ακίνητης περιουσίας κ.λπ.. Αυτά ισχύουν τόσο για το σύνολο της Περιφέρειας, όσο και σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα, ενώ εύκολα διαπιστώνεται ότι η υψηλότερη ΑΠΑ σε όλους τους κλάδους παράγεται στην ΠΕ Ηρακλείου, τόσο το 2001, όσο και το 2011.

Ειδικότερα πάντως σε ότι αφορά τον κλάδο της γεωργίας και τον ευρύτερο αγροτικό τομέα, οι διακυμάνσεις όλη αυτή την περίοδο είναι χαρακτηριστικές. Όλες οι ΠΕ της Κρήτης και όχι μόνο αυτή του Ηρακλείου που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο όγκο της προστιθέμενης αξίας στον πρωτογενή τομέα, γνωρίζουν σημαντικές και ακανόνιστες μεταβολές ακόμα και πριν από το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης. Η κρίση όμως έρχεται να επιδεινώσει τα μεγέθη. Διαπιστώνεται λοιπόν ότι η γεωργική δραστηριότητα συρρικνώνεται (ακόμα και σε ονομαστικούς όρους) και το 2011 φτάνει σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με το 2001.

Προσέγγιση κατανομής ΑΕΠ / κ.κ. ΑΕΠ στην περιοχή παρέμβασης

Με δεδομένο ότι η περιοχή παρέμβασης καλύπτει το σύνολο σχεδόν της αγροτικής οικονομίας της Ενότητας του Ηρακλείου και σε συνδυασμό (βλ. Κεφάλαιο 2.2.2) με τις αρνητικές δημογραφικές εξελίξεις που αφορούν τις απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές της περιοχής και τις αντίστοιχες θετικές που αφορούν τις δυναμικότερες περιαστικές και τουριστικές ζώνες, είναι απόλυτα λογικό να συμπεράνει κανείς ότι οι αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης στην οικονομική ευημερία της πλειοψηφίας των κατοίκων της περιοχής παρέμβασης είναι ακόμα δυσμενέστερες από αυτές της ΠΕ Ηρακλείου.

Πίνακας 2.22: Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν στην ΠΕ Ηρακλείου

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ													
ΕΤΗ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*
*τρέχουσες τιμές													
ΕΛΛΑΔΑ	141.247,28	152.193,84	163.460,76	178.904,90	193.715,82	199.242,31	217.861,57	232.694,59	241.990,39	237.534,18	226.031,45	207.028,88	191.203,91
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	6.899,05	7.550,65	8.079,93	8.800,73	9.678,84	9.867,01	10.692,91	11.200,47	11.807,52	11.509,23	10.859,92	9.715,67	8.845,34
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3.287,89	3.678,93	3.958,41	4.317,24	4.701,23	4.750,92	5.280,25	5.547,98	5.913,30	5.677,76	5.405,25	4.768,29	4.223,08
*σταθερές τιμές (2000=100)													
ΕΛΛΑΔΑ	189.848,49	197.654,33	205.611,02	217.381,41	228.438,47	229.806,59	242.878,00	250.748,48	249.990,07	239.208,64	226.031,45	205.385,79	190.442,14
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	9.272,91	9.806,04	10.163,44	10.693,48	11.413,73	11.380,63	11.920,74	12.069,47	12.197,85	11.590,37	10.859,92	9.638,56	8.810,10
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	4.419,20	4.777,83	4.979,13	5.245,74	5.543,91	5.479,72	5.886,57	5.978,42	6.108,78	5.717,79	5.405,25	4.730,45	4.206,25
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ													
ΕΛΛΑΔΑ	-	4,11	4,03	5,72	5,09	0,60	5,69	3,24	-0,30	-4,31	-5,51	-9,13	-7,28
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	-	5,75	3,64	5,22	6,74	-0,29	4,75	1,25	1,06	-4,98	-6,30	-11,25	-8,60
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	-	8,12	4,21	5,35	5,68	-1,16	7,42	1,56	2,18	-6,40	-5,47	-12,48	-11,08

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 2.23: Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά κεφαλή στην ΠΕ Ηρακλείου

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ													
ΕΤΗ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*
*τρέχουσες τιμές													
ΕΛΛΑΔΑ	13.071,44	14.011,40	14.993,64	16.371,10	17.682,61	18.133,79	19.768,95	21.061,20	21.844,50	21.385,94	20.324,04	18.642,86	17.311,29
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	11.943,78	12.912,70	13.660,17	14.796,39	16.172,89	16.374,41	17.620,63	18.329,54	19.176,24	18.542,14	17.372,23	15.464,51	14.046,20
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	11.533,33	12.742,17	13.559,31	14.729,08	15.960,08	16.032,52	17.706,01	18.486,66	19.561,82	18.636,33	17.619,43	15.460,28	13.647,62
*σταθερές τιμές (2000=100)													
ΕΛΛΑΔΑ	17.569,14	18.196,62	18.859,93	19.891,98	20.852,13	20.915,56	22.038,96	22.695,25	22.566,63	21.536,70	20.324,04	18.494,90	17.242,32
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	16.053,46	16.769,74	17.182,60	17.978,60	19.071,80	18.886,29	19.643,96	19.751,66	19.810,17	18.672,85	17.372,23	15.341,77	13.990,24
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	15.501,79	16.548,27	17.055,73	17.896,81	18.820,85	18.491,95	19.739,15	19.920,97	20.208,49	18.767,70	17.619,43	15.337,58	13.593,25
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ													
ΕΛΛΑΔΑ	-	3,57	3,65	5,47	4,83	0,30	5,37	2,98	-0,57	-4,56	-5,63	-9,00	-6,77
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	-	4,46	2,46	4,63	6,08	-0,97	4,01	0,55	0,30	-5,74	-6,97	-11,69	-8,81
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	-	6,75	3,07	4,93	5,16	-1,75	6,74	0,92	1,44	-7,13	-6,12	-12,95	-11,37

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 2.24: Μέση ετήσια μεταβολή ΑΕΠ στην ΠΕ Ηρακλείου

ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ			
	2000-2012	2000-2008	2009-2012
ΕΛΛΑΔΑ	0,16	3,52	-6,56
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	-0,25	3,51	-7,78
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	-0,17	4,17	-8,86

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 2.25: Μέση ετήσια μεταβολή ΑΕΠ κατά κεφαλή στην ΠΕ Ηρακλείου

ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ			
	2000-2012	2000-2008	2009-2012
ΕΛΛΑΔΑ	-0,03	3,20	-6,49
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	-0,97	2,69	-8,30
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	-0,86	3,41	-9,39

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 2.26: Κατανομή της ΑΠΑ. σε κλάδους, 2001-2011 (σε εκ. ευρώ, σε τρέχ. τιμές)

ΚΛΑΔΟΙ	Α		Β				Γ		Δ		Ε		ΣΤ		Ζ		Η		Θ		Ι		Συνολική Α.Π.Α.	
	2001	2011*	ΣΥΝΟΛΟ	Μετα-ποίηση		2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	2001	2011*	
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	262	234	288	347	206	266	274	223	1,25	1,32	81	102	89	138	240	508	123	198	541	918	128	201	3,28	4,19
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	656	509	538	720	334	469	595	389	2,52	2,77	129	177	162	269	527	1,14	236	321	1,12	1,85	240	397	6,72	8,54
Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία ** Προσωρινά στοιχεία.																								
Α	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία																							
Β	Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης																							
Γ	Κατασκευές																							
Δ	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης																							
Ε	Ενημέρωση και επικοινωνία																							
ΣΤ	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες																							
Ζ	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας																							
Η	Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες																							
Θ	Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα																							
Ι	Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες																							

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ενδείξεις για επίπεδο και κατανομή ΑΕΠ στην περιοχή μελέτης

Λόγω έλλειψης επίσημων δεδομένων, η κατανομή της ΑΠΑ στην περιοχή παρέμβασης, μπορεί να προσεγγισθεί μόνο ποιοτικά. Στο πλαίσιο αυτό και με δεδομένο ότι το αστικό κέντρο του Ηρακλείου έχει σημαντική συγκέντρωση της τριτογενούς οικονομικής δραστηριότητας, η οποία αποτελεί τον δυναμικότερο οικονομικό τομέα της ΠΕ Ηρακλείου, εκτιμάται ότι το μερίδιο της περιοχής παρέμβασης στο ΑΕΠ της ΠΕ ανέρχεται γύρω στο 35-40%. Με το ίδιο σκεπτικό, ο πρωτογενής τομέας (22% της απασχόλησης στην περιοχή παρέμβασης) ο οποίος (εκτός άλλων) αντιμετωπίζει και προβλήματα υποαπασχόλησης εκτιμάται ότι συνεισφέρει περίπου το 18% του ΑΕΠ. Η εκτίμηση αυτή συνεκτιμά την σχέση μεταξύ των μεριδίων του πρωτογενή στο ΑΕΠ και την απασχόληση στην Π.Ε. Ηρακλείου (5.6% και 13%, αντίστοιχα), όμως αποδέχεται ευρήματα ερευνών που δείχνουν ότι η παραγωγικότητα της εργασίας στον πρωτογενή τομέα στην περιοχή παρέμβασης είναι σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη στο Ηράκλειο. Ο δευτερογενής τομέας (14% της απασχόλησης) εκτιμάται ότι αντιστοιχεί περίπου στο 15%, αφού δεν υπάρχουν ενδείξεις για χαμηλότερη παραγωγικότητα της εργασίας στον δευτερογενή τομέα της περιοχής παρέμβασης σε σύγκριση με

την Π.Ε. Ηρακλείου. Συνεπώς, το μερίδιο του τριτογενή τομέα στο ΑΕΠ της περιοχής παρέμβασης εκτιμάται στο 68%.

Απασχόληση 2011-2011

Συνολική απασχόληση και μεταβολή της

Ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων στην περιοχή παρέμβασης κατά την απογραφή του έτους 2011 αριθμεί **44.315** άτομα και αποτελεί το **34,52%** του συνολικού πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης. Το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο ΠΕ Ηρακλείου ανέρχεται στο **35,89%**, σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης ανέρχεται στο **36,23%**, ενώ σε επίπεδο χώρας είναι **34,46%**. Συνεπώς, το ποσοστό των απασχολούμενων στη περιοχή παρέμβασης είναι σχετικά χαμηλότερο από τα αντίστοιχα μεγέθη σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης και ΠΕ Ηρακλείου, αλλά σχεδόν ίδιο με το μέσο όρο της χώρας (**Πίνακας 2.27**).

Σ' ότι αφορά στη μεταβολή της απασχόλησης (2001 - 2011) παρατηρείται μία μείωση της τάξης του **5,15%** στην περιοχή παρέμβασης. Τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο Π.Ε. Ηρακλείου, Περιφέρειας Κρήτης και χώρας είναι **-4,85%**, **-2,43%**, και **-9,13%** αντίστοιχα. Η μεγάλη μείωση που παρατηρείται σε επίπεδο χώρας είναι αντίκτυπο της βαθιάς οικονομικής ύφεσης που έπληξε τη χώρα από το 2008 και έπειτα. Όπως όμως επιβεβαιώνουν τα συγκριτικά χαμηλότερα ποσοστά για την περιοχή παρέμβασης, την ΠΕ Ηρακλείου και την Περιφέρεια, η Κρήτη εμφανίζεται πιο «ανθεκτική» στις συνέπειες της κρίσης που αφορούν την απασχόληση. Η συγκεκριμένη εξέλιξη δεν αντιστοιχεί με την εξέλιξη στο ΑΕΠ (όπου οι απώλειες στην ΠΕ είναι μικρότερες σε σχέση με αυτές της Κρήτης και μεγαλύτερες σε σχέση με τη χώρα) και αναδεικνύει την διαφορετική διάρθρωση του οικονομικού ιστού της περιοχής παρέμβασης αλλά και της ΠΕ Ηρακλείου και τη σχετικά σημαντικότερη (σε σχέση με τη χώρα) εξάρτησή τους από οικονομικές δραστηριότητες σχετικής εντάσεως εργασίας. Εάν παράλληλα συνεκτιμήσει κανείς την εξέλιξη του δείκτη κ.κ. ΑΕΠ στην Π.Ε. Ηρακλείου σε σχέση με αυτόν της χώρας, ίσως να προκύπτει και θέμα ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας.

Επίσης, παρατηρούμε διαφοροποιήσεις της απασχόλησης στους διάφορους δήμους της περιοχής παρέμβασης. Κυρίαρχο στοιχείο είναι η **αύξηση της απασχόλησης στους δήμους των βόρειων παραλίων του νομού** που περιλαμβάνουν μεγάλες αστικές περιοχές και αποτελούν και κέντρα μαζικού τουρισμού (Δ. Ηρακλείου, Μαλεβιζίου, Γουβών). Δηλαδή στις εν λόγω περιοχές παρατηρείται η ίδια δυναμική η οποία προκύπτει από την ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων (βλ. κεφάλαιο 2.2.2). Πιο συγκεκριμένα τα ποσοστά αύξησης για τις Δ.Ε. Ηρακλείου, Γαζίου, Γουβών και της Τ.Κ. Καλλιθέας ανέρχονται σε **51,90%**, **41,68%**, **56,24%** και **66,58%** αντίστοιχα. Γενικότερα παρατηρούμε ότι η απασχόληση αυξάνεται στις περιοχές που εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά αύξησης του πληθυσμού. Αντίθετα, παρατηρείται μεγάλη **μείωση της απασχόλησης σε αγροτικούς δήμους** (π.χ. Δ. Αρχανών – Αστερουσίων - **26,50%**, Γόρτυνας **33,05%**, Μινιά Πεδιάδας – **30,30%**, Βιάννου – **18,07%**) όπου αναλόγως υπάρχει μείωση του πληθυσμού.

Πίνακας 2.27: Συνολική απασχόληση και μεταβολή 2001-2011 στην περιοχή παρέμβασης

ΔΗΜΟΙ / Δ.Ε.	2001			2011			ΜΕΤΑΒΟΛΗ
	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	
Δ. ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	17.531	7.294	41,61%	16.692	5.361	32,12%	-26,50
Δ.Ε. ΑΡΧΑΝΩΝ	4.497	1.960	43,58%	5.042	1.860	36,89%	-5,10
Δ.Ε. ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	6.015	2.627	43,67%	5.217	1.563	29,96%	-40,50
Δ.Ε. ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ	7.019	2.707	38,57%	6.433	1.938	30,13%	-28,41
Δ. ΒΙΑΝΝΟΥ	5.983	2.175	36,35%	5.563	1.782	32,03%	-18,07
Δ. ΓΟΡΤΥΝΑΣ	14.340	5.570	38,84%	13.002	3.729	28,68%	-33,05
Δ.Ε. ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	5.186	1.985	38,28%	4.587	1.292	28,17%	-34,91
Δ.Ε. ΓΟΡΤΥΝΑΣ	4.184	1.488	35,56%	3.907	1.176	30,10%	-20,97
Δ.Ε. ΚΟΦΙΝΑ	4.970	2.097	42,19%	4.508	1.261	27,97%	-39,87
Δ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	14.077	5.605	39,82%	16.541	5.760	34,82%	2,77
Δ.Ε. ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	3.026	1.248	41,24%	2.930	891	30,41%	-28,61

ΔΗΜΟΙ / Δ.Ε.	2001			2011			ΜΕΤΑΒΟΛΗ
	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	
Δ.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	4.722	1.659	35,13%	6.902	2.520	36,51%	51,90
Δ.Ε. ΝΕΑΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ	911	371	40,72%	1.605	618	38,50%	66,58
Δ.Ε. ΠΑΛΙΑΝΗΣ	2.296	963	41,94%	1.844	622	33,73%	-35,41
Δ.Ε. ΤΕΜΕΝΟΥΣ	3.122	1.364	43,69%	3.260	1.109	34,02%	-18,70
Δ. ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	15.791	6.229	39,45%	21.312	8.341	39,14%	33,91
Δ.Ε. ΓΑΖΙΟΥ	13.761	5.420	39,39%	19.221	7.679	39,95%	41,68
Δ.Ε. ΤΥΛΙΣΟΥ	2.030	809	39,85%	2.091	662	31,66%	-18,17
Δ. ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	18.692	7.351	39,33%	17.563	5.124	29,17%	-30,30
Δ.Ε. ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	9.766	4.254	43,56%	10.476	2.979	28,44%	-29,97
Δ.Ε. ΘΡΑΨΑΝΟΥ	2.468	922	37,36%	2.334	767	32,86%	-16,81
Δ.Ε. ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	6.458	2.175	33,68%	4.753	1.378	28,99%	-36,64
Δ. ΦΑΙΣΤΟΥ	10.622	3.808	35,85%	10.978	3.907	35,59%	2,60
Δ.Ε. ΜΟΙΡΩΝ	8.780	3.346	38,11%	9.198	3.395	36,91%	1,46
Δ.Ε. ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	1.842	462	25,08%	1.780	512	28,76%	10,82
Δ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	23.864	8.689	36,41%	26.717	10.311	38,59%	18,67
Δ.Ε. ΓΟΥΒΩΝ	7.145	2.683	37,55%	10.731	4.192	39,06%	56,24
Δ.Ε. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	2.411	772	32,02%	2.291	662	28,90%	-14,25
Δ.Ε. ΜΑΛΙΩΝ	6.173	2.162	35,02%	5.433	2.146	39,50%	-0,74
Δ.Ε. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	8.135	3.072	37,76%	8.262	3.311	40,08%	7,78
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	120.900	46.721	38,64%	128.368	44.315	34,52%	-5,15
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	291.225	115.217	39,56%	305.490	109.627	35,89%	-4,85
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	594.368	231.333	38,92%	623.065	225.718	36,23%	-2,43
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.934.097	4.102.089	37,52%	10.816.286	3.727.633	34,46%	-9,13

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2001, 2011

(Στοιχεία σε επίπεδο Τ.Κ./Δ.Κ. υπάρχουν στο Παράρτημα 2: Πίνακας: 11)

Γράφημα 2.3 : Μεταβολή απασχόλησης 2001 - 2011 στην περιοχή παρέμβασης

Απασχόληση κατά τομέα

Στη περιοχή, ο πρωτογενής τομέας απασχολεί το **22,39%** (9.924,00 απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα προς 44.315 συνολικά απασχολούμενους) του συνόλου των απασχολούμενων, ποσοστό το οποίο είναι κατά πολύ μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό της Π.Ε. Ηρακλείου (**13,37%**) και της Περιφέρειας (**14,73%**). Τα μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα εμφανίζονται στους Δ.Βιάννου (56,51%) και Γόρτυνας (49,69%), με ποσοστά υπερδιπλάσια από τον μέσο όρο της περιοχής παρέμβασης. Σημαντικά ποσοστά σημειώνουν και οι Δήμοι Αρχανών – Αστερουσίων (35,27%), Μινώα Πεδιάδας (30,82%) και Φαιστού (30,28%). Οι υπόλοιποι δήμοι εμφανίζουν χαμηλότερα ποσοστά καθώς η οικονομία τους φαίνεται να έχει διαφοροποιηθεί.

Ο **δευτερογενής τομέας** κατέχει το χαμηλότερο ποσοστό στην περιοχή, μόλις **14,69%**, ποσοστό αντίστοιχο με αυτό της Π.Ε. Ηρακλείου (**15,18%**) και της Περιφέρειας Κρήτης (**14,50%**). Στο δευτερογενή τομέα τα υψηλότερα ποσοστά τα εμφανίζουν οι Δήμοι Μαλεβιζίου (17,34%), Μινώα Πεδιάδας (16,32%) και Φαιστού (17,17%)

Ο **τριτογενής τομέας** κατέχει το υψηλότερο ποσοστό στην απασχόληση της περιοχής παρέμβασης με τιμή **62,91%**, ποσοστό το οποίο είναι χαμηλότερο από το μέσο όρο της ΠΕ Ηρακλείου (**71,45%**) και της Περιφέρειας Κρήτης (**70,76%**). Στον τριτογενή τομέα υψηλά ποσοστά εμφανίζουν οι τουριστικοί δήμοι Ηρακλείου (63,45%), Μαλεβιζίου (76,19%) και Χερσονήσου (81,11%).

Πίνακας 2.28: Απασχόληση κατά τομέα στην περιοχή παρέμβασης

ΔΗΜΟΙ / Δ.Ε.	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ					
		ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ		ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ		ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	5.361	1.891	35,27%	769	14,34%	2.701,00	50,38%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ	1.860	387	20,81%	276	14,84%	1.197	64,35%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	1.563	901	57,65%	174	11,13%	488	31,22%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ	1.938	603	31,11%	319	16,46%	1.016	52,43%
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	1.782	1.007	56,51%	132	7,41%	643	36,08%
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	3.729	1.853	49,69%	475	12,74%	1.401	37,57%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	1.292	588	45,51%	189	14,63%	515	39,86%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	1.176	572	48,64%	139	11,82%	465	39,54%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ	1.261	693	54,96%	147	11,66%	421	33,39%
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	5.760	1.255	21,79%	850	14,76%	3.655	63,45%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	891	316	35,47%	127	14,25%	448	50,28%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2.520	271	10,75%	359	14,25%	1.890	75,00%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΕΑΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ	618	10	1,62%	108	17,48%	500	80,91%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΙΑΝΗΣ	622	188	30,23%	106	17,04%	328	52,73%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΜΕΝΟΥΣ	1.109	470	42,38%	150	13,53%	489	44,09%
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	8.341	540	6,47%	1.446	17,34%	6.355	76,19%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	7.679	392	5,10%	1.344	17,50%	5.943	77,39%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ	662	148	22,36%	102	15,41%	412	62,24%
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	5.124	1.579	30,82%	836	16,32%	2.709	52,87%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	2.979	985	33,06%	421	14,13%	1.573	52,80%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	767	224	29,20%	193	25,16%	350	45,63%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	1.378	370	26,85%	222	16,11%	786	57,04%
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	3.907	1.183	30,28%	671	17,17%	2.053	52,55%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	3.395	993	29,25%	604	17,79%	1.798	52,96%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	512	190	37,11%	67	13,09%	255	49,80%
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	10.311	616	5,97%	1.332	12,92%	8.363	81,11%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΥΒΩΝ	4.192	186	4,44%	608	14,50%	3.398	81,06%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	662	113	17,07%	136	20,54%	413	62,39%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ	2.146	152	7,08%	211	9,83%	1.783	83,08%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	3.311	165	4,98%	377	11,39%	2.769	83,63%
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	44.315	9.924	22,39%	6.511	14,69%	27.880	62,91%
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	109.627	14.660	13,37%	16.642	15,18%	78.325	71,45%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	225.718	33.258	14,73%	32.740	14,50%	159.720	70,76%

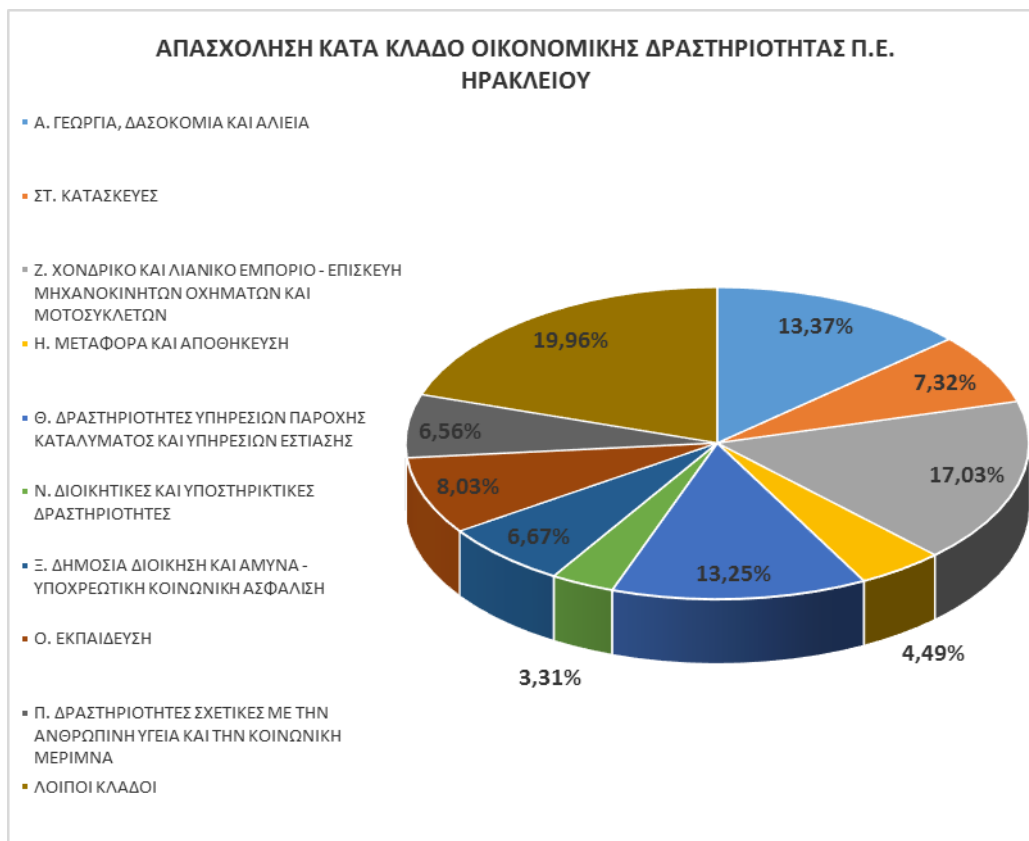
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

(Στοιχεία σε επίπεδο Δ.Κ./Τ.Κ. υπάρχουν στο Παράρτημα 2 Πίνακας 12)

Απασχόληση κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Αναφορικά με την απασχόληση κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, η ερμηνεία και ανάλυση των δεδομένων θα πραγματοποιηθεί σε επίπεδο Δήμων καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα σε επίπεδο Δ.Ε. ή Τ.Κ./Δ.Κ.. Σε επίπεδο Π.Ε. Ηρακλείου, οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη απασχόληση στην είναι ο **Α. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία** με ποσοστό **13,37%**, ο **Ζ. Χονδρικό και Λιανικό εμπόριο – Επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών** με ποσοστό **17,03%** και ο κλάδος **Θ. Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης** με ποσοστό **13,25%**. Μειωμένα ποσοστά εμφανίζονται στους κλάδους Η. Μεταφορά και αποθήκευση και Ν. Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες (4,49% και 3,31% αντίστοιχα).

Γράφημα 2.4 : Απασχόληση κατά κλάδο οικ. δραστηριότητας

Όσον αφορά στην ανάλυση σε επίπεδο δήμων (βλ. πίνακα 2.29) παρατηρείται ότι οι **αγροτικοί δήμοι** παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά τους στον κλάδο **Α. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία** (Δ. Αρχανών – Αστερουσίων – 35,27%, Δ. Βιάννου – 56,51%, Δ. Γόρτυνας – 48,99%, Δ. Μινώα Πεδιάδας – 30,82%, Δ. Φαιστού – 41,89%) ενώ οι **πιο τουριστικοί δήμοι**, (Δ. Ηρακλείου, Μαλεβιζίου και Χερσονήσου) έχουν μεγαλύτερα ποσοστά στον κλάδο **Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο – Επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών** (18,86%, 18,30% και 17,07% αντίστοιχα).

Πίνακας 2.29: Απασχόληση κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην ΠΕ Ηρακλείου, 2011

ΔΗΜΟΙ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ									
		Α. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΕΙΑ	ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	Θ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	Ν. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	Ξ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	Ο. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Π. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	ΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	5.361	1.891	343	673	254	399	114	279	274	256	878
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	1.782	1.007	87	175	47	81	19	89	60	59	158
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	4.456	2.183	308	497	136	241	75	186	123	141	566
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	64.269	2.706	4.760	12.122	3.314	7.584	2.361	4.825	6.532	5.264	14.801
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	9.439	956	765	1.727	405	1.441	322	582	652	659	1.930
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	5.124	1.579	394	646	173	608	93	347	202	196	886
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	8.885	3.722	639	1.067	249	620	150	441	463	293	1.241
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	10.311	616	728	1.760	347	3.557	495	567	494	329	1.418
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	109.627	14.660	8.024	18.667	4.925	14.531	3.629	7.316	8.800	7.197	21.878
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	225.718	33.258	16.774	36.071	8.838	34.147	6.467	17.282	17.911	13.679	41.291
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3.727.633	372.209	254.081	651.739	192.871	291.589	102.192	359.779	294.359	236.831	971.983
ΔΗΜΟΙ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ									
ΔΗΜΟΙ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	Α. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΕΙΑ	ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	Θ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	Ν. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	Ξ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	Ο. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Π. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	ΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	5.361	35,27%	6,40%	12,55%	4,74%	7,44%	2,13%	5,20%	5,11%	4,78%	16,38%
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	1.782	56,51%	4,88%	9,82%	2,64%	4,55%	1,07%	4,99%	3,37%	3,31%	8,87%
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	4.456	48,99%	6,91%	11,15%	3,05%	5,41%	1,68%	4,17%	2,76%	3,16%	12,70%
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	64.269	4,21%	7,41%	18,86%	5,16%	11,80%	3,67%	7,51%	10,16%	8,19%	23,03%
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	9.439	10,13%	8,10%	18,30%	4,29%	15,27%	3,41%	6,17%	6,91%	6,98%	20,45%
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	5.124	30,82%	7,69%	12,61%	3,38%	11,87%	1,81%	6,77%	3,94%	3,83%	17,29%
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	8.885	41,89%	7,19%	12,01%	2,80%	6,98%	1,69%	4,96%	5,21%	3,30%	13,97%
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	10.311	5,97%	7,06%	17,07%	3,37%	34,50%	4,80%	5,50%	4,79%	3,19%	13,75%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	109.627	13,37%	7,32%	17,03%	4,49%	13,25%	3,31%	6,67%	8,03%	6,56%	19,96%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	225.718	14,73%	7,43%	15,98%	3,92%	15,13%	2,87%	7,66%	7,94%	6,06%	18,29%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3.727.633	9,99%	6,82%	17,48%	5,17%	7,82%	2,74%	9,65%	7,90%	6,35%	26,08%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

Απασχόληση κατά επάγγελμα

Αναφορικά με την απασχόληση κατά επάγγελμα, η ερμηνεία και ανάλυση των δεδομένων θα πραγματοποιηθεί επίσης σε επίπεδο Δήμων καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα σε επίπεδο Δ.Ε.ή Τ.Κ.

Οι περισσότεροι απασχολούμενοι στην Π.Ε. Ηρακλείου ανήκουν στις κατηγορίες επαγγελμάτων **2. Επαγγελματίες (16,34%), 5. Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές (23,06%) και 7. Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα (12,58%)**. Τα ποσοστά για τα επαγγέλματα αυτά είναι σε συνάφεια με τα αντίστοιχα ποσοστά για την Περιφέρεια Κρήτης (15,37%, 23,95%, 12,42%) όπως και με τα αντίστοιχα ποσοστά της χώρας (18,21%, 22,66%, 12,29%). Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το ποσοστό της κατηγορίας **6. Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς, 11,73%** σε αντιστοιχία με αυτό της χώρας, **8,49%**. Η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι ο πρωτογενής τομέας εξακολουθεί ακόμα και στις ημέρες μας να συνιστά μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα για την Π.Ε. Ηρακλείου. Οι υπόλοιπες κατηγορίες επαγγελμάτων σημειώνουν μικρότερα ποσοστά αλλά πάντα σε συνάφεια με την Περιφέρεια και την χώρα.

Γράφημα 2.5: Απασχόληση κατά επάγγελμα στην Π.Ε. Ηρακλείου

Να σημειωθεί ότι τα παραπάνω ποσοστά αναδεικνύουν επιπρόσθετα την σχετική εξάρτηση της περιοχής από οικονομικές δραστηριότητες σχετικής εντάσεως εργασίας.

Όσον αφορά στην ανάλυση σε επίπεδο δήμων παρατηρείται ότι **οι αγροτικοί δήμοι** παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά τους στην κατηγορία **6. Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς** (Δ.Αρχανών – Αστερουσίων – 30,24%, Δ.

Βιάννου – 48,65%, Δ. Γόρτυνας – 44,34%, Δ. Μινώα Πεδιάδας – 24,55%, Δ. Φαιστού – 36,65%) ενώ **οι πιο τουριστικοί δήμοι**, (Δ.Ηρακλείου, Μαλεβιζίου και Χερσονήσου) έχουν μεγαλύτερα ποσοστά στους κλάδους: **2.Επαγγελματίες (21,03%, 14,14% και 9,06%), 5. Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές (24,37%, 25,38% και 31,62%) και 7. Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα (13,07%, 13,98% και 11,81%)** (Στοιχεία σε επίπεδο δήμων υπάρχουν στο Παράρτημα 2 Πίνακας 13).

Απασχόληση κατά επίπεδο εκπαίδευσης

Αναφορικά με την απασχόληση κατά επίπεδο εκπαίδευσης, η ερμηνεία και ανάλυση των δεδομένων θα πραγματοποιηθεί σε επίπεδο Δήμων καθώς επίσης δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα σε επίπεδο Δ.Ε.ή Δ.Κ./Τ.Κ..

Οι **Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης / Απόφοιτοι** είναι το μεγαλύτερο μέρος των απασχολούμενων της Π.Ε. Ηρακλείου με ποσοστό **35,01%**. Στη συνέχεια έρχονται οι **Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ**

ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών με ποσοστό **28,09%** και οι **Απόφοιτοι Δημοτικού / Άλλη περίπτωση** με ποσοστό **20,66%**. Χαμηλότερο ποσοστό, **16,24%**, είναι οι **Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών**. Αντιστοίχως κυμαίνονται και τα ποσοστά για την Περιφέρεια Κρήτης (36,42%, 27,12%, 19,90% και 16,56%) και για τη χώρα (38,82%, 31,87%, 15,18% και 14,13%). Μεγάλη συγκριτική διαφορά μεταξύ της Π.Ε. Ηρακλείου και της χώρας παρατηρείται στην κατηγορία **Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών**, όπου το ποσοστό της χώρας είναι μεγαλύτερο από της Π.Ε. Ηρακλείου (31,87% έναντι του 28,09%) και στην κατηγορία **Απόφοιτοι Δημοτικού / Άλλη περίπτωση** όπου το ποσοστό της Π.Ε. Ηρακλείου μεγαλύτερο από αυτό της χώρας (20,66% έναντι του 15,18%). Συνεπώς, προκύπτει ότι το εκπαιδευτικό επίπεδο των απασχολούμενων της Π.Ε. Ηρακλείου είναι χαμηλότερο σε σύγκριση με το μέσο όρο της χώρας.

Γράφημα 2.6: Απασχόληση κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Π.Ε. Ηρακλείου

Σε επίπεδο δήμων παρατηρείται ότι οι αγροτικοί δήμοι παρουσιάζουν πολύ μεγάλα ποσοστά στην κατηγορία **Απόφοιτοι Δημοτικού / Άλλη περίπτωση** (Δ.Αρχανών – Αστερουσίων – 36,04%, Δ. Βιάννου – 45,40%, Δ. Γόρτυνας – 45,74%, Δ. Μινώα Πεδιάδας – 36,73%, Δ. Φαιστού – 35,45%) ενώ οι πιο τουριστικοί δήμοι, Δ. Ηρακλείου, Μαλεβιζίου και Χερσονήσου, έχουν μεγαλύτερα ποσοστά στην κατηγορία **Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας**

εκπαίδευσης / Απόφοιτοι Λυκείου (36,82%, 35,66% και 40,53% αντίστοιχα).

(Στοιχεία σε επίπεδο δήμων υπάρχουν στο **Παράρτημα 2 Πίνακας 14**)

Απασχόληση στην αλιεία και στην υδατοκαλλιέργεια

Στις ζώνες αλιείας της περιοχής παρέμβασης και σύμφωνα με την απογραφή του 2011, απασχολούνται **31 αλιείς και υδατοκαλλιεργητές**, με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση τους στο Δ. Χερσονήσου, σε αντίθεση με το 2001 που οι απασχολούμενοι ήταν **25**. Το ποσοστό της αύξησης της απασχόλησης στην αλιεία ανέρχεται στο **24%** και το αντίστοιχο ποσοστό για την Π.Ε. Ηρακλείου είναι **10,95%**

Πίνακας 2.30: Απασχόληση στην αλιεία και μεταβολή της

Περιγραφή	Απασχόληση 2001*	Απασχόληση 2011**	Μεταβολή
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	0	0	0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	0	0	0
Τοπική Κοινότητα Αχεντριά	0	0	0
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	2	7	5
ΨΕΥΔΟΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	2	7	5
Τοπική Κοινότητα Άνω Βιάννου			0

Περιγραφή	Απασχόληση 2001*	Απασχόληση 2011**	Μεταβολή
Τοπική Κοινότητα Αγίου Βασιλείου		2	2
Τοπική Κοινότητα Αμιρά	2	2	0
Τοπική Κοινότητα Βαχού			0
Τοπική Κοινότητα Χόνδρου		3	3
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	5	5	0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	5	5	0
Τοπική Κοινότητα Αχλάδας	5	4	-1
Τοπική Κοινότητα Ροδιάς		1	1
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	4	2	-2
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	4	2	-2
Τοπική Κοινότητα Δεματίου			0
Τοπική Κοινότητα Καστελλιανών	4	2	-2
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	14	17	3
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΥΒΩΝ	0	7	7
Δ.Κ. Γουβών		3	3
Δ.Κ. Ανωπόλεως		4	4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ	1	2	1
Δ.Κ. Μοχού	1	2	1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	13	8	-5
Δ.Κ. Λιμένος Χερσονήσου	13	5	-8
Δ.Κ. Χερσονήσου		3	3
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	25	31	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	137	152	15
Ποσοστό μεταβολής στην Περιοχή Παρέμβασης			24,00
Ποσοστό μεταβολής στην Π.Ε Ηρακλείου			10,95

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2001, 2011

* 2001 - Απασχολούμενοι στον κλάδο 'Αλιεία εκμετάλλευση ιχθυοτροφείων και μονάδων παραγωγής γόνου'

** 2011 - Απασχολούμενοι στον κλάδο 'Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια'

Εξέλιξη Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού (2001 – 2011)

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός και μεταβολή του

Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της περιοχής παρέμβασης παρουσιάζει μια μικρή μείωση (-2,33%) σε σχέση με το 2001, ποσοστό που είναι σημαντικά αρνητικότερο από το αντίστοιχο του εθνικού μέσου όρου (0,60%). Παράλληλα, σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός παρουσιάζει αύξηση με ποσοστά **3,71%** και **4,31%** αντίστοιχα, κάτι που αναδεικνύει την υστέρηση της περιοχής παρέμβασης σε σχέση τόσο με την Περιφέρεια, όσο και την Π.Ε. Ηρακλείου.

Πίνακας 2.31: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός και μεταβολή του (συγκεντρωτικός)

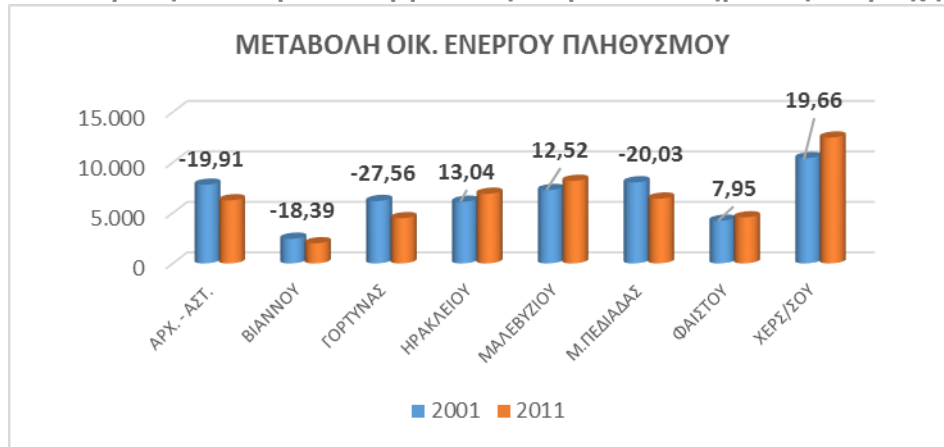
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2001		2011		ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
	ΟΙΚ. ΕΝΕΡΓΟΣ	ΟΙΚ. ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ	ΟΙΚ. ΕΝΕΡΓΟΣ	ΟΙΚ. ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ	ΟΙΚ. ΕΝΕΡΓΟΣ	ΟΙΚ. ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	52.476	64.422	51.252	75.053	-2,33	16,50
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	128.883	162.342	133.666	171.824	3,71	5,84
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	258.727	335.641	269.873	353.192	4,31	5,23
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4.614.499	6.319.598	4.586.636	6.229.650	-0,60	-1,42

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2001, 2011

Εξετάζοντας τα ποσά του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ανά δήμο της περιοχής παρέμβασης, παρατηρούμε ότι στους δήμους Αρχανών – Αστερουσίων, Βιάννου, Γόρτυνας και Μινώα Πεδιάδας υπάρχει μείωση με ποσοστά 19,91%, 18,39%, 27,56% και 20,03% αντίστοιχα ενώ στους δήμους Ηρακλείου, Μαλεβιζίου, Φαιστού και Χερσονήσου υπάρχει αύξηση με ποσοστά 13,04%, 12,52%, 7,95% και 19,66% αντίστοιχα. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι πιο ορεινές και αγροτικές περιοχές υστερούν σε παραγωγικό ανθρώπινο δυναμικό ενώ οι πιο ανεπτυγμένοι δήμοι όχι.

(Στοιχεία σε επίπεδο Δ.Κ./Τ.Κ. υπάρχουν στο Παράρτημα 2 Πίνακας 15)

Γράφημα 2.7: Μεταβολή οικονομικά ενεργού πληθυσμού ανά δήμο στην περιοχή παρέμβασης

Πίνακας 2.32: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός και μεταβολή του ανά δήμο στην περιοχή παρέμβασης

ΔΗΜΟΙ / Δ.Ε.	2001		2011		ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
	ΟΙΚ. ΕΝΕΡΓΟΣ	ΟΙΚ. ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ	ΟΙΚ. ΕΝΕΡΓΟΣ	ΟΙΚ. ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ	ΟΙΚ. ΕΝΕΡΓΟΣ	ΟΙΚ. ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	7.800	9.731	6.247	10.445	-19,91	7,34
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ	2.064	2.433	2.181	2.861	5,67	17,59
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	2.805	3.210	1.737	3.480	-38,07	8,41
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ	2.931	4.088	2.329	4.104	-20,54	0,39
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	2.442	3.541	1.993	3.570	-18,39	0,82
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	6.182	8.158	4.478	8.524	-27,56	4,49
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	2.165	3.021	1.551	3.036	-28,36	0,50
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	1.754	2.430	1.397	2.510	-20,35	3,29
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΦΙΝΑ	2.263	2.707	1.530	2.978	-32,39	10,01
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	6.105	7.972	6.901	9.640	13,04	20,92
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ	1.328	1.698	1.069	1.861	-19,50	9,60
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.845	2.877	3.003	3.899	62,76	35,52
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΕΑΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ	432	479	753	852	74,31	77,87
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΙΑΝΗΣ	1.025	1.271	729	1.115	-28,88	-12,27
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΜΕΝΟΥΣ	1.475	1.647	1.347	1.913	-8,68	16,15
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	7.268	4.521	8.178	11.071	12,52	144,88
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΑΖΙΟΥ	6.362	3.397	7.399	9.759	16,30	187,28
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΛΙΣΟΥ	906	1.124	779	1.312	-14,02	16,73
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	8.031	10.661	6.422	11.141	-20,03	4,50
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	4.533	5.233	3.810	6.666	-15,95	27,38
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	984	1.484	890	1.444	-9,55	-2,70
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	2.514	3.944	1.722	3.031	-31,50	-23,15
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	4.227	6.395	4.563	6.415	7,95	0,31
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	3.675	5.105	3.964	5.234	7,86	2,53
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	552	1.290	599	1.181	8,51	-8,45
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	10.421	13.443	12.470	14.247	19,66	5,98
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΥΒΩΝ	3.154	3.991	5.029	5.702	59,45	42,87
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	894	1.517	789	1.502	-11,74	-0,99
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΛΙΩΝ	2.553	3.620	2.555	2.878	0,08	-20,50
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	3.820	4.315	4.097	4.165	7,25	-3,48
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	52.476	64.422	51.252	75.053	-2,33	16,50
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	128.883	162.342	133.666	171.824	3,71	5,84
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	258.727	335.641	269.873	353.192	4,31	5,23
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4.614.499	6.319.598	4.586.636	6.229.650	-0,60	-1,42

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2001, 2011

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός κατά επίπεδο εκπαίδευσης

Αναφορικά με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό κατά επίπεδο εκπαίδευσης, η ερμηνεία και ανάλυση των δεδομένων θα πραγματοποιηθεί σε επίπεδο Δήμων καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα σε επίπεδο Δ.Ε.ή Δ.Κ./Τ.Κ..

Γράφημα 2.8: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός κατά επίπεδο εκπαίδευσης

Οι Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης / Απόφοιτοι είναι το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Π.Ε. Ηρακλείου με ποσοστό **35,64%**. Στη συνέχεια έρχονται οι **Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ** ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών με

ποσοστό **26,54%** και οι **Απόφοιτοι Δημοτικού / Άλλη περίπτωση** με ποσοστό **21,25%**. Χαμηλότερο ποσοστό, **16,57%**, είναι οι **Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών**. Αντιστοίχως κυμαίνονται και τα ποσοστά για την Περιφέρεια Κρήτης (36,99%, 25,91%, 20,33% και 16,77%) και για τη χώρα (39,74%, 29,84%, 15,74% και 14,68%). Συγκριτική διαφορά μεταξύ της Π.Ε. Ηρακλείου και της χώρας παρατηρείται στην κατηγορία **Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ** ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών, όπου το ποσοστό της χώρας είναι μεγαλύτερο από της Π.Ε. Ηρακλείου (29,84% έναντι του 26,54%) και στην κατηγορία **Απόφοιτοι Δημοτικού / Άλλη περίπτωση** όπου το ποσοστό της Π.Ε. Ηρακλείου είναι κατά πολύ μεγαλύτερο από αυτό της χώρας (21,25% έναντι του 15,74%). Συνεπώς, το εκπαιδευτικό επίπεδο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Π.Ε. Ηρακλείου είναι χαμηλότερο σε σύγκριση με το μέσο όρο της χώρας.

Σε επίπεδο δήμων παρατηρείται ότι οι αγροτικοί δήμοι παρουσιάζουν πολύ μεγάλα ποσοστά στην κατηγορία **Απόφοιτοι Δημοτικού / Άλλη περίπτωση** (Δ. Αρχανών – Αστερουσίων – 34,48%, Δ. Βιάννου – 43,65%, Δ. Γόρτυνας – 43,92%, Δ. Μινώα Πεδιάδας – 35,47%, Δ. Φαιστού – 34,01%) ενώ οι πιο τουριστικοί δήμοι, Δ. Ηρακλείου, Μαλεβιζίου και Χερσονήσου, έχουν μεγαλύτερα ποσοστά στην κατηγορία **Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης / Απόφοιτοι Λυκείου** (37,20%, 36,01% και 40,33% αντίστοιχα). (Στοιχεία σε επίπεδο δήμων υπάρχουν στο **Παράρτημα 2 Πίνακας 16**)

Εξέλιξη Ανεργίας – Προσέγγιση επιπέδου υποαπασχόλησης

Συνολική ανεργία και μεταβολή της

Αναφορικά με την ανεργία, η ερμηνεία και ανάλυση των δεδομένων θα πραγματοποιηθεί σε επίπεδο Δήμων καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα σε επίπεδο Δ.Ε. ή Δ.Κ./Τ.Κ..

Η ανεργία στην Π.Ε Ηρακλείου, σύμφωνα με την απογραφή του έτους 2011 ανέρχεται σε ποσοστό **17,98%**, λίγο υψηλότερο σε σχέση με την ανεργία σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης (**16,36%**) και λίγο χαμηλότερο σε επίπεδο χώρας (**18,73%**).

Το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας εμφανίζεται στον Δ. Μινώα Πεδιάδας (20,21%) και ακολουθούν οι βόρειοι παραλιακοί δήμοι Ηρακλείου, Μαλεβιζίου και Χερσονήσου (19,03%, 18,26%, 17,31%). Οι δήμοι αυτοί εκτός του δήμου Μινώα Πεδιάδας, οι οποίοι παρουσιάζουν όπως είδαμε και τα μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης στον τριτογενή τομέα, εμφανίζουν υψηλά ποσοστά εποχιακής

ανεργίας εξαιτίας της περιοδικής εργασίας του τοπικού πληθυσμού στις τουριστικές επιχειρήσεις κατά τους θερινούς μήνες. Οι εποχικοί αυτοί εργαζόμενοι εγγράφονται ως άνεργοι στον ΟΑΕΔ την περίοδο του χειμώνα.

Οι δήμοι της ενδοχώρας παρουσιάζουν χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας. Παρατηρούμε, επίσης, ότι όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, τόσο μικρότερη ανεργία εμφανίζεται. Για παράδειγμα, ο πληθυσμός του Δήμου Βιάννου, με ποσοστό ανεργίας 10,59% (ποσοστό περίπου το μισό του ποσοστού ανεργίας σε επίπεδο χώρας), απασχολείται κατά 56,51% στον πρωτογενή τομέα.

Όσον αφορά στην εξέλιξη της ανεργίας παρατηρούμε τεράστια αύξηση της ανεργίας κατά την δεκαετία 2001-2011. Στην Π.Ε Ηρακλείου η ανεργία έχει αυξηθεί κατά 73,77% την δεκαετία αυτή ποσοστό κατά πολύ μεγαλύτερο από τα αντίστοιχα ποσοστά για την Περιφέρεια Κρήτης (59,36%) και για τη χώρα (67,64%). Τα πολύ μεγάλα ποσοστά ανεργίας στη χώρα και στις περιφέρειες είναι αντίκτυπο της βαθιάς οικονομικής κρίσης που πλήττει τη χώρα μας από το 2008 και έπειτα.

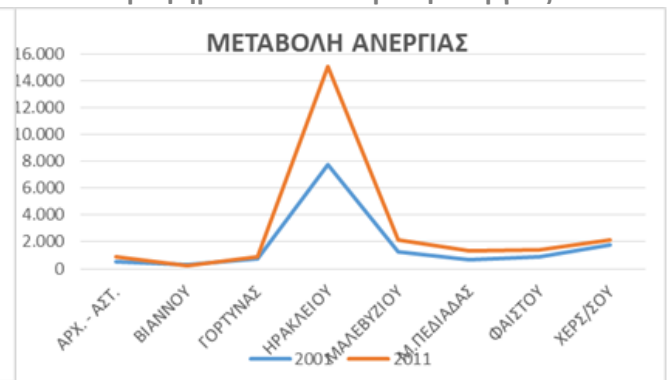
Πίνακας 2.33: Συνολική ανεργία και μεταβολή της στην Π.Ε Ηρακλε

ΔΗΜΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ 2001			ΣΥΝΟΛΟ 2011			ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΝΕΡΓΩΝ
	ΟΙΚΟΝ. ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘ.	ΣΥΝΟΛ. ΑΡΙΘΜ ΑΝΕΡΓΩΝ	%	ΟΙΚΟΝ. ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘ.	ΣΥΝΟΛ. ΑΡΙΘΜ ΑΝΕΡΓΩΝ	%	
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	7.800	511	6,55%	6.247	886	14,18%	73,39
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	2.442	273	11,18%	1.993	211	10,59%	-22,71
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	7.329	720	9,82%	5.321	865	16,26%	20,14
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	73.315	7.754	10,58%	79.369	15.100	19,03%	94,74
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	9.470	1.235	13,04%	11.548	2.109	18,26%	70,77
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	8.031	691	8,60%	6.422	1.298	20,21%	87,84
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	10.075	901	8,94%	10.296	1.411	13,70%	56,60
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	10.421	1.749	16,78%	12.470	2.159	17,31%	23,44
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	128.883	13.834	10,73%	133.666	24.039	17,98%	73,77
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	258.727	27.708	10,71%	269.873	44.155	16,36%	59,36
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4.614.499	512.410	11,10%	4.586.636	859.003	18,73%	67,64

Γράφημα 2.9: Συνολική ανεργία κατά δήμο

Γράφημα 2.10: Μεταβολή ανεργίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2001, 2011

Ανεργία συνολική/ κατά φύλο / μεταβολή της σύμφωνα με τα πρόσφατα Στοιχεία ΟΑΕΔ (2011-2016)

Πρόσφατα στοιχεία προερχόμενα από τον ΟΑΕΔ, ο οποίος διαθέτει στοιχεία μόνο σε επίπεδο Π.Ε. Ηρακλείου για την περίοδο 2011 -2016, δείχνουν ότι η ανεργία συνεχίζει να αυξάνεται σε επίπεδο Π.Ε. Ηρακλείου (ποσοστό μεταβολής 5,68%). Επίσης, από τα ίδια στοιχεία προκύπτει, για ακόμη μία φορά, μεγαλύτερος αριθμός άνεργων γυναικών σε σχέση με αυτό των ανδρών (13657 άνεργες γυναίκες, στην Π.Ε. Ηρακλείου, το Α' τετράμηνο 2016, έναντι 8791 άνεργων ανδρών). Επιπλέον παρατηρείται ότι οι ανεργία για τις γυναίκες συνεχίζει να αυξάνεται με ποσοστό 12,93% την τελευταία πενταετία ενώ για τους άνδρες η μεταβολή δείχνει ότι έχει μειωθεί η ανεργία την τελευταία πενταετία κατά 3,90%. Το συμπέρασμα αυτό ακολουθεί τη γενικότερη τάση της Π.Ε. Ηρακλείου, της Περιφέρειας Κρήτης αλλά και της χώρας. Όπως είναι γνωστό οι γυναίκες συνιστούν μια ομάδα που δέχεται σημαντικές διακρίσεις σε επίπεδο πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Το φαινόμενο αυτό γίνεται εντονότερο στις ορεινές περιοχές όπου η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών βρίσκεται εγκλωβισμένη σε παραδοσιακούς ρόλους.

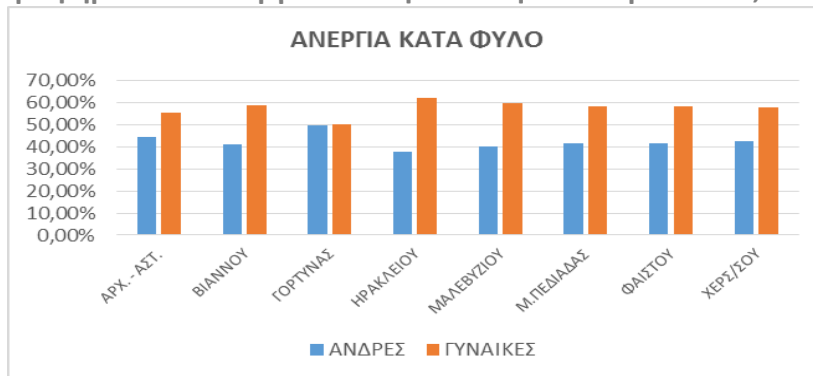
Πίνακας 2.34: Ανεργία κατά φύλο και μεταβολής της (2011 -2016) στην Π.Ε Ηρακλείου

	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ								
	2011 (ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ)			2016 (ΑΠΡΙΛΙΟΣ)			ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	ΣΥΝ.	ΑΡΡ.	ΘΗΛ.	ΣΥΝ.	ΑΡΡ.	ΘΗΛ.	ΣΥΝ.	ΑΡΡ.	ΘΗΛ.
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	728	326	402	730	326	404	0,27	0,00	0,50
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	74	41	33	119	49	70	60,81	19,51	112,12
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	467	214	253	818	408	410	75,16	90,65	62,06
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	15.446	6.565	8.881	15.690	5.906	9.784	1,58	-10,04	10,17
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1.426	621	805	1.696	682	1.014	18,93	9,82	25,96
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	526	248	278	617	256	361	17,30	3,23	29,86
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	888	390	498	1.659	690	969	86,82	76,92	94,58
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	1.686	743	943	1.119	474	645	-33,63	-36,20	-31,60
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	21.241	9.148	12.093	22.448	8.791	13.657	5,68	-3,90	12,93

ΔΗΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ								
	2011 (ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ)			2016 (ΑΠΡΙΛΙΟΣ)			ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	ΣΥΝ.	ΑΡΡ.	ΘΗΛ.	ΣΥΝ.	ΑΡΡ.	ΘΗΛ.	ΣΥΝ.	ΑΡΡ.	ΘΗΛ.
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	728	44,78%	55,22%	730	44,66%	55,34%	0,27	0,00	0,50
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	74	55,41%	44,59%	119	41,18%	58,82%	60,81	19,51	112,12
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	467	45,82%	54,18%	818	49,88%	50,12%	75,16	90,65	62,06
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	15.446	42,50%	57,50%	15.690	37,64%	62,36%	1,58	-10,04	10,17
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1.426	43,55%	56,45%	1.696	40,21%	59,79%	18,93	9,82	25,96
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	526	47,15%	52,85%	617	41,49%	58,51%	17,30	3,23	29,86
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	888	43,92%	56,08%	1.659	41,59%	58,41%	86,82	76,92	94,58
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	1.686	44,07%	55,93%	1.119	42,36%	57,64%	-33,63	-36,20	-31,60
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	21.241	44,07%	55,93%	22.448	42,36%	57,64%	5,68	-3,90	12,93

Πηγή: ΟΑΕΔ 2011-2016

Γράφημα 2.11: Ανεργία κατά φύλο στην Π.Ε. Ηρακλείου, 2016

Ανεργία κατά ομάδες ηλικιών και μεταβολή

Αναλύοντας τα δεδομένα του ΟΑΕΔ για την ανεργία και τις ομάδες ηλικιών το Α' τετράμηνο του 2016, διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στην ομάδα ηλικιών **30-54 ετών** με τιμή **63,92%**. Μειωμένα ποσοστά ανεργίας εμφανίζονται στην ομάδα ηλικιών **μεγαλύτεροι από 55 ετών (10,64%)**. Σε σύγκριση με το 2011 παρατηρούμε ότι το ποσοστό για τους **30-54 ετών** παραμένει στα ίδια επίπεδα ενώ υπάρχει μια αύξηση του ποσοστού για τους **άνω των 55 από 6,44% σε 10,64%** και αντίστοιχη μείωση του ποσοστού στους **κάτω των 30 ετών από 31,65% σε 25,44%**.

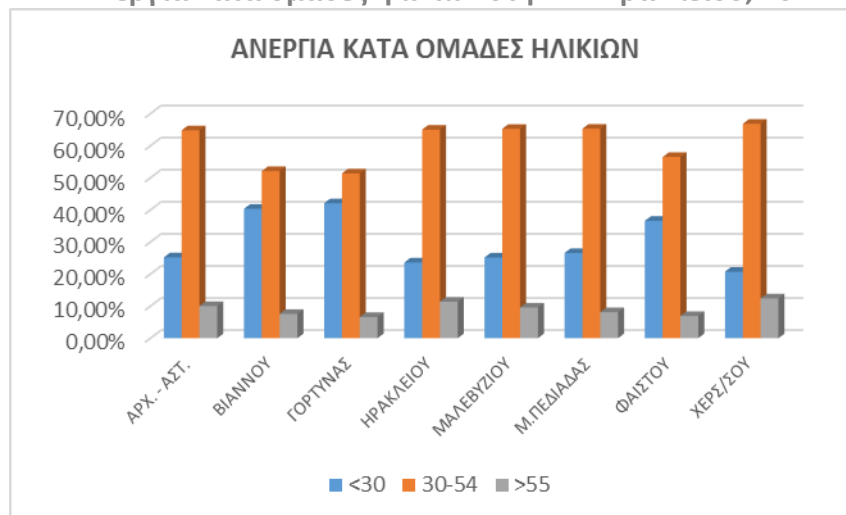
Πίνακας 2.35: Ανεργία κατά ομάδες ηλικιών και μεταβολή της στην Π.Ε Ηρακλείου

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΔΗΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ											
	2011 (ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ)				2016 (ΑΠΡΙΛΙΟΣ)				ΜΕΤΑΒΟΛΗ			
	ΣΥΝ.	<30	30-54	>55	ΣΥΝ.	<30	30-54	>55	ΣΥΝ.	<30	30-54	>55
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	728	241	450	37	730	184	473	73	0,27	-23,65	5,11	97,30
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	74	32	41	1	119	48	62	9	60,81	50,00	51,22	800,00
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	467	222	225	20	818	344	420	54	75,16	54,95	86,67	170,00
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	15.446	4.806	9.596	1.044	15.690	3.705	10.198	1.787	1,58	-22,91	6,27	71,17
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1.426	419	925	82	1.696	427	1.107	162	18,93	1,91	19,68	97,56
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	526	181	313	32	617	164	403	50	17,30	-9,39	28,75	56,25
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	888	365	484	39	1.659	607	937	115	86,82	66,30	93,60	194,87
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	1.686	456	1.117	113	1.119	232	748	139	-33,63	-49,12	-33,03	23,01
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	21.241,00	6.722,00	13.151,00	1.368,00	22.448,00	5.711,00	14.348,00	2.389,00	5,68	-15,04	9,10	74,63

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΔΗΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ											
	2011 (ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ)				2016 (ΑΠΡΙΛΙΟΣ)				ΜΕΤΑΒΟΛΗ			
	ΣΥΝ.	<30	30-54	>55	ΣΥΝ.	<30	30-54	>55	ΣΥΝ.	<30	30-54	>55
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	728	33,10%	61,81%	5,08%	730	25,21%	64,79%	10,00%	0,27	-23,65	5,11	97,30
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	74	43,24%	55,41%	1,35%	119	40,34%	52,10%	7,56%	60,81	50,00	51,22	800,00
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	467	47,54%	48,18%	4,28%	818	42,05%	51,34%	6,60%	75,16	54,95	86,67	170,00
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	15.446	31,11%	62,13%	6,76%	15.690	23,61%	65,00%	11,39%	1,58	-22,91	6,27	71,17
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1.426	29,38%	64,87%	5,75%	1.696	25,18%	65,27%	9,55%	18,93	1,91	19,68	97,56
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	526	34,41%	59,51%	6,08%	617	26,58%	65,32%	8,10%	17,30	-9,39	28,75	56,25
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	888	41,10%	54,50%	4,39%	1.659	36,59%	56,48%	6,93%	86,82	66,30	93,60	194,87
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	1.686	27,05%	66,25%	6,70%	1.119	20,73%	66,85%	12,42%	-33,63	-49,12	-33,03	23,01
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	21.241,00	31,65%	61,91%	6,44%	22.448,00	25,44%	63,92%	10,64%	5,68	-15,04	9,10	74,63

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2011-2016

Γράφημα 2.12: Ανεργία κατά ομάδες ηλικιών στην ΠΕ Ηρακλείου, 2011-2016

Πηγή: ΟΑΕΔ, 2011-2016

Ανεργία κατά επίπεδο εκπαίδευσης

Όσον αφορά την ανεργία σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης, από τα στοιχεία του Α' τετράμηνου του 2016 και για την Π.Ε Ηρακλείου, διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας εμφανίζεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με ποσοστό **47,57%** ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τριτοβάθμια εκπαίδευση και χωρίς εκπαίδευση είναι **31,82%**, **18,86%** και **1,76%**. Αναλογικά ποσοστά παρατηρούνται και ανά δήμο ξεχωριστά.

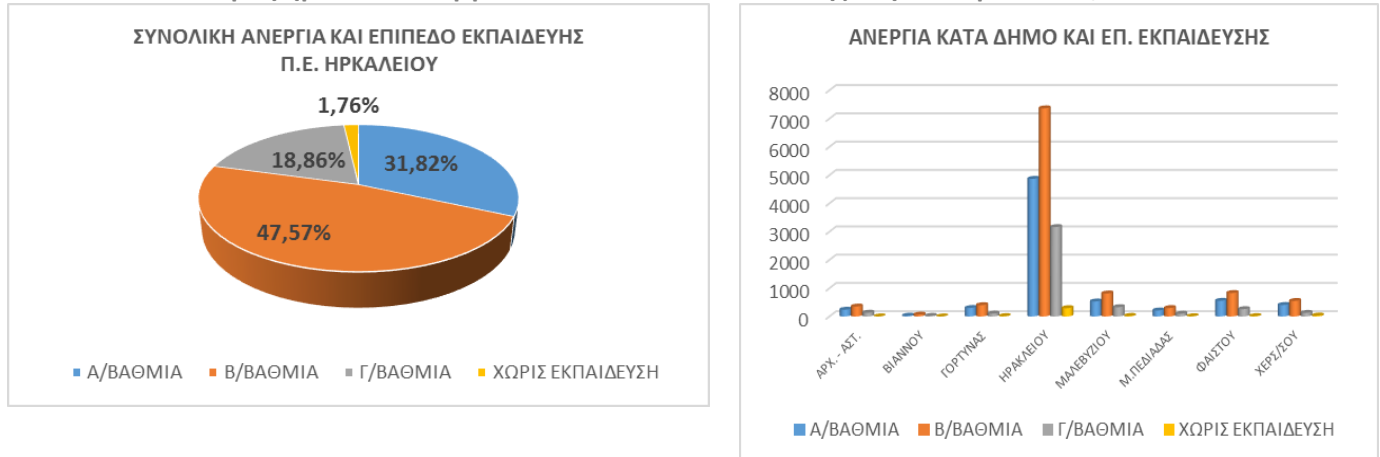
Πίνακας 2.36: Ανεργία κατά επίπεδο εκπαίδευσης και δήμο στην ΠΕ Ηρακλείου, 2016

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΔΗΜΟΣ	2016 (ΑΠΡΙΛΙΟΣ)								
	ΑΡΙΘΜΟΣ					ΠΟΣΟΣΤΑ			
	ΣΥΝ.	A	B	Γ	Χ.Ε.	A	B	Γ	Χ.Ε.
Δ. ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	730	240	353	133	4	32,88%	48,36%	18,22%	0,55%
Δ. ΒΙΑΝΝΟΥ	119	29	66	22	2	24,37%	55,46%	18,49%	1,68%
Δ. ΓΟΡΤΥΝΑΣ	818	301	401	102	14	36,80%	49,02%	12,47%	1,71%
Δ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	15.690	4869	7364	3162	295	31,03%	46,93%	20,15%	1,88%
Δ. ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1696	532	814	329	21	31,37%	48,00%	19,40%	1,24%

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΔΗΜΟΣ	2016 (ΑΠΡΙΛΙΟΣ)								
	ΑΡΙΘΜΟΣ					ΠΟΣΟΣΤΑ			
	ΣΥΝ.	Α	Β	Γ	Χ.Ε.	Α	Β	Γ	Χ.Ε.
Δ. ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	617	212	298	97	10	34,36%	48,30%	15,72%	1,62%
Δ. ΦΑΙΣΤΟΥ	1659	554	831	260	14	33,39%	50,09%	15,67%	0,84%
Δ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	1119	406	551	128	34	36,28%	49,24%	11,44%	3,04%
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	22.448	7.143	10.678	4.233	394	0	0	0	0

Πηγή: ΟΑΕΔ 2016

Γράφημα 2.13: Ανεργία κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην ΠΕ Ηρακλείου, 2016

Συμπεράσματα – προοπτικές

Η εξέλιξη των στοιχείων που αφορούν το συνολικό ΑΕΠ και το κ.κ. ΑΕΠ αναδεικνύουν αρνητικές εξελίξεις για την οικονομία τόσο της Π.Ε. Ηρακλείου όσο και της περιοχής παρέμβασης, από το 2009 και μετά. Από τα στοιχεία προκύπτει ότι ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης της Περιφέρειας Κρήτης κατά την εν λόγω περίοδο υστερεί σημαντικά σε σχέση με τον αντίστοιχο σε εθνικό επίπεδο. Σε επίπεδο ΠΕ Ηρακλείου (η οποία περιλαμβάνει την περιοχή παρέμβασης), η εξέλιξη του ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους είναι λιγότερο δυσμενής σε σύγκριση με την Περιφέρεια Κρήτης, αλλά και πάλι υστερεί σημαντικά σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας. Αυτό όμως που **αξίζει να τονισθεί** είναι η εξέλιξη του ΑΕΠ πριν και μετά την οικονομική κρίση. Και αυτό γιατί τα στοιχεία δείχνουν ότι πριν την οικονομική κρίση, η οικονομία της Π.Ε. Ηρακλείου αναπτυσσόταν με υψηλότερους ρυθμούς από ότι της Περιφέρειας Κρήτης και της χώρας, ενώ από το 2009 και μετά, η μείωση του πραγματικού ΑΕΠ της Π.Ε. Ηρακλείου ήταν αρκετά πιο ραγδαία σε σύγκριση με την αντίστοιχη μείωση σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης. Τα εν λόγω στοιχεία αναδεικνύουν την ιδιαίτερα αρνητική επίπτωση της οικονομικής κρίσης στην οικονομία της Π.Ε. Ηρακλείου και της περιοχής παρέμβασης.

Στην περιοχή παρέμβασης, ο τομέας της απασχόλησης παρουσιάζει συρρίκνωση γεγονός που οφείλεται στην βαθιά οικονομική ύφεση που έπληξε τη χώρα από το 2008 και έπειτα. Όμως η μείωση αυτή, που συντελείται στην απασχόληση στην περιοχή παρέμβασης, είναι αναλογικά μικρότερη από αυτήν που συντελείται σε επίπεδο χώρας, αλλά σημαντικά μεγαλύτερη από την μείωση που παρατηρείται σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης. Αυτό αναδεικνύει την διαφορετική διάρθρωση του οικονομικού ιστού της περιοχής παρέμβασης αλλά και της Π.Ε. Ηρακλείου και τη σχετικά σημαντικότερη (σε σχέση με τη χώρα) εξάρτησή τους από οικονομικές δραστηριότητες σχετικής εντάσεως εργασίας. Εάν παράλληλα συνεκτιμήσει κανείς την εξέλιξη του δείκτη κ.κ. ΑΕΠ στην Π.Ε. Ηρακλείου σε σχέση με αυτόν της χώρας, ίσως να προκύπτει και θέμα ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας.

Γενικά παρατηρούνται μεγάλα ποσοστά απασχόλησης σε τουριστικούς δήμους όπου υπάρχουν πολλές ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες. Η εποχιακή απασχόληση των κατοίκων αυτών των δήμων, όπου κυρίαρχη θέση έχει ο τριτογενής τομέας, απεικονίζεται στα ποσοστά ανεργίας αυτών των περιοχών τα οποία αυξάνουν κατά τους χειμερινούς

μήνες. Αντίθετα στους πιο ορεινούς – αγροτικούς δήμους η απασχόληση παρουσιάζει μειωμένα ποσοστά. Υπάρχει μια αναλογία της απασχόλησης σε σχέση με τον πληθυσμό. Όσο αυξάνεται ο πληθυσμός αυξάνεται και η απασχόληση. Είναι λογικό λοιπόν το συμπέρασμα στο οποίο έχουμε οδηγηθεί καθώς υπάρχει τάση μετακίνησης του πληθυσμού προς τα αστικά κέντρα και τους πιο οικονομικά ανεπτυγμένους δήμους.

Σε επίπεδο τομέα, το μεγαλύτερο μέρος της απασχόλησης ανήκει στον τριτογενή τομέα. Υπάρχει μια τάση μεταστροφής της απασχόλησης από τον πρωτογενή τομέα προς τον τριτογενή. Ο δευτερογενής τομέας παραμένει στάσιμος, αν και έχουν δημιουργηθεί αξιόλογες μεταποιητικές μονάδες, τόσο από τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης όσο και από άλλα εθνικά και κοινοτικά προγράμματα στήριξης της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης.

Η μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα συνδέεται και με την διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης των αγροτικών περιοχών, ένα φαινόμενο που αφορά όχι μόνο την περιοχή παρέμβασης αλλά και όλες τις αγροτικές περιοχές της Ελλάδας. Επιπλέον, όπως έχουμε ήδη αναφέρει η μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα συνδέεται και με τη μείωση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές και τη μετακίνησή του στο αστικό κέντρο του νομού, στις έδρες των δήμων ή σε άλλες περιοχές όπου υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης και καλύτερη ποιότητα ζωής.

Δύο κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας ξεχωρίζουν όσον αφορά την απασχόληση στην περιοχή παρέμβασης. Αυτοί είναι ο κλάδος της «Γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας» που είναι και ο κυριότερος κλάδος των ορεινών - αγροτικών δήμων και αντίστοιχα ο κλάδος του «Χονδρικού και Λιανικού εμπορίου» για τους πιο τουριστικούς δήμους. Αντίστοιχα τα κυριότερα επαγγέλματα για τους αγροτικούς δήμους είναι η «Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς» ενώ στους τουριστικούς δήμους κυριαρχούν οι «επαγγελματίες, οι απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές» όπως και οι «ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα».

Τα στοιχεία για τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της περιοχής παρέμβασης μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι πιο ορεινές και αγροτικές περιοχές υστερούν σε παραγωγικό ανθρώπινο δυναμικό, σε αντίθεση με τις περισσότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Το ανθρώπινο κεφάλαιο των αγροτικών δήμων της περιοχής παρέμβασης δεν πρέπει να βασίζεται μόνο στην πρωτογενή παραγωγή. Ήδη ένα μεγάλο ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού έχει στραφεί στην πολυαπασχόληση. Η στροφή, όμως, αυτή στην πολυαπασχόληση πρέπει να συνδεθεί με τη διατήρηση του πληθυσμού στην αγροτική ύπαιθρο. Η απόκτηση ενός συγκρίσιμου οικογενειακού εισοδήματος με εκείνο των αστικών εισοδημάτων παίζει καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών. Δράσεις που αφορούν στη δημιουργία υποδομών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στο δευτερογενή τομέα, ο οποίος παραμένει σε χαμηλά ποσοστά στην περιοχή, αλλά και δράσεις για την ενθάρρυνση των τουριστικών δραστηριοτήτων στην περιοχή είναι περισσότερο από αναγκαίες.

Επίσης, η ανάπτυξη του τουρισμού στις αγροτικές περιοχές της υπαίθρου, πρέπει να συνδεθεί με την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου στην περιοχή μας. Η ανάπτυξη εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων θα δώσει επίσης την ευκαιρία σε ένα μεγάλο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, που απασχολείται στον τουρισμό μόνο κατά τους θερινούς μήνες, να αποκτήσει πλήρη απασχόληση καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Ανακεφαλαιώνοντας, μπορούμε να πούμε ότι τα χαρακτηριστικά της περιοχής παρέμβασης μας δίνουν τη δυνατότητα, μέσω ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, να αντιμετωπίσουμε την αύξηση της ανεργίας, τη δυσμενή εξέλιξη της ηλικιακής διάρθρωσης της απασχόλησης και την εντονότερη επιβάρυνση των γυναικών και των νέων από το πρόβλημα της ανεργίας.

Β. Ο πρωτογενής τομέας

Κύρια χαρακτηριστικά

Α. Γεωργία

Στην περιοχή παρέμβασης, στην Π.Ε Ηρακλείου και στην Περιφέρεια Κρήτης κυρίαρχες καλλιέργειες είναι της ελιάς και της αμπέλου δευτερευόντως τα εσπεριδοειδή και ακολουθούν τα κηπευτικά, τα σιτηρά και τα αρωματικά. Τα τελευταία χρόνια υπάρχουν μεμονωμένες εστίες άλλων καλλιεργειών όπως ροδιές, φραγκόσυκα και aloe vera πολύ μικρής, μη αξιοσήμαντης στην παρούσα χρονική στιγμή έκτασης, αλλά με διαφαινόμενο μελλοντικό επενδυτικό ενδιαφέρον που βασίζεται και στην αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία από τη Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας της Περιφέρειας Κρήτης, για το έτος 2015 (επεξεργασμένα στοιχεία από τα δεδομένα του ΟΠΕΚΕΠΕ ΕΑΕ 2015, η ελαιοκαλλιέργεια καταλαμβάνει συνολικά **720.588στρ.** και η αμπελοκαλλιέργεια **107.605,60στρ.** ήτοι **83,67%** και **40,87%** της ΠΕ Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης αντίστοιχα. Εξ' αυτών η **βιολογική ελαιοκαλλιέργεια** είναι πολύ δυναμικός κλάδος στην περιοχή παρέμβασης αφού αφορά στο **80,58 %** της ΠΕ Ηρακλείου και το **23,18%** της Περιφέρειας Κρήτης. Η παραγωγική κατεύθυνση της ελαιοκαλλιέργειας αφορά στην παραγωγή ελαιολάδου σε ποσοστό **99%** και το υπόλοιπο (1%) αντιστοιχεί σε επιτραπέζιες ελιές και διπλής χρήσης.

Η δεύτερη καλλιέργεια σε δυναμική, από άποψη έκτασης αλλά και οικονομίας, στην περιοχή παρέμβασης είναι η **αμπελοκαλλιέργεια** αφού καταλαμβάνει **107.606στρ.** σε σύνολο **117.141στρ** της ΠΕ Ηρακλείου και **147.974στρ.** της Περιφέρειας Κρήτης, δηλαδή το **91,39%** της ΠΕ Ηρακλείου και 79,57% της Περιφέρειας Κρήτης αντίστοιχα. Οι παραγωγικές κατευθύνσεις της αμπελοκαλλιέργειας αφορούν σε επιτραπέζια σταφύλια, σε οινάμπελα (παραγωγή οίνων ΟΠΑΠ, ΠΓΕ, κ.λ.π) και σε σταφίδα. Από αυτές τις εκτάσεις το ποσοστό της βιολογικής αμπελοκαλλιέργειας είναι ιδιαίτερα μικρό σε σχέση με το συμβατικό. Όμως στην περιοχή παρέμβασης η έκταση της βιολογικής αμπελοκαλλιέργειας αποτελεί το 94,65 % της ΠΕ Ηρακλείου και το 58,05% της Περιφέρειας Κρήτης.

Επισήμανση : Οι εκτάσεις αλλά και οι ποσότητες μεταξύ των επιτραπέζιων σταφυλιών και αυτών της σταφιδοποίησης διαφοροποιούνται από έτος σε έτος, γιατί η σουλτανίνα που είναι η κυρίαρχη ποικιλία σε ποσοστό (91,39 %) έχει την δυνατότητα της διαφοροποίησης ως προς τον χαρακτηρισμό της στην ΕΑΕ κάθε έτους και αποτελεί απόφαση του ίδιου του παραγωγού.

Δυναμική καλλιέργεια στην περιοχή παρέμβασης αποτελεί η **παραγωγή κηπευτικών** υπαίθριων και υπό κάλυψη, σε αναλογία 50 - 50 περίπου. Αθροιστικά καταλαμβάνουν έκταση **6.950,20στρ.** ενώ αντίστοιχες εκτάσεις για την Π.Ε Ηρακλείου είναι 13.054 στρ. και για την Περιφέρεια Κρήτης είναι **36.757στρ.** δηλαδή **53,47%** και **18,99 %** αντίστοιχα. Τα **σιτηρά και κτηνοτροφικά φυτά** (κριθάρι, βρόμη, σίκαλη, σόργο, καλαμπόκι κτλ) για παραγωγή καρπού και σανού, γνωστά ως φυτά εύκρατων κλιμάτων, έχουν σημαντικό μερίδιο στις παραγωγικές εκτάσεις αλλά και στη δυναμική από οικονομική άποψη αφού καταλαμβάνουν έκταση **42.685 στρ.** ενώ αντίστοιχες εκτάσεις για την Π.Ε Ηρακλείου είναι **52.924στρ.** και για την Περιφέρεια Κρήτης είναι **85.619στρ.** δηλαδή **80,65 %** και **49,85 %** αντίστοιχα. Αξιοσήμαντη καλλιέργεια από άποψη έκτασης είναι και τα **εσπεριδοειδή** που εστιάζονται στις Τ.Κ Αχλάδας, Φόδελε και καταλαμβάνουν έκταση **1.186,60στρ.** Οι αντίστοιχες τιμές για την Π.Ε Ηρακλείου και την Περιφέρεια Κρήτης είναι **1.526,30στρ.** και **14.871,70στρ.** δηλαδή **77,7%** και **7,9%** αντίστοιχα. Η καλλιέργεια των **αρωματικών φυτών** στην περιοχή παρέμβασης είναι αναπτυσσόμενος κλάδος και καταλαμβάνει έκταση **121,10στρ.** σε αντιστοιχία με τα **190,5στρ.** και **527,6στρ.** για την Π.Ε Ηρακλείου και την Περιφέρεια Κρήτης. Αξιοσημείωτες είναι οι πρωτοβουλίες των τελευταίων χρόνων, ιδιαίτερα στην περιοχή του Πύργου του Δ. Αρχανών Αστερουσίων και το εξελισσόμενο δυναμικά ενδιαφέρον για καλλιέργεια των παραδοσιακών ποικιλιών ντόπιου

διατηρημένου πολλαπλασιαστικού υλικού τόσο των κηπευτικών όσο και των σιτηρών, ψυχανθών και οσπρίων γενικότερα.

Πρέπει να επισημανθεί ότι υφίσταται το διαρθρωτικό πρόβλημα του πολυτεμαχισμένου κλήρου. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο **μέσος όρος των ελαιώνων** για την περιοχή παρέμβασης είναι **1,82στρ.** για την ΠΕ Ηρακλείου είναι **1,84στρ** και για την Περιφέρεια Κρήτης **2,02στρ.** Από τις προαναφερόμενες καλλιεργούμενες εκτάσεις αρδευόμενες ή υπό άρδευση είναι περίπου το 50%. Οι ανάγκες καλύπτονται είτε από υπόγειες υδροληψίες (πηγάδια γεωτρήσεις), δημόσιες και ιδιωτικές, είτε από τα μεγάλα εγγειοβελτιωτικά έργα που αξιοποιούν τα επιφανειακά ύδατα (π.χ φράγματα, λιμνοδεξαμενές, κ.λ.π). Στην περιοχή παρέμβασης έχουν κατασκευαστεί το φράγμα Φανερωμένης, το Χαλαυριανό, η λιμνοδεξαμενή Δαμανίων, Αρμανωγείων, Ινίου, κ.λ.π χωρίς όμως να έχουν ολοκληρωθεί τα δίκτυα προκειμένου να υποστηριχθεί με άρδευση όλη η προαναφερόμενη δυναμική παραγωγική διαδικασία.

Τελειώνοντας αναφέρουμε ότι τα τελευταία χρόνια οι σημαντικές καλλιέργειες (ελιά και αμπέλι) της περιοχής παρέμβασης έχουν υποστεί μεγάλη ζημιά από την επίδραση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής που μεταφράζεται σε μειωμένες αποδόσεις στην παραγωγή, σε καταστροφή ηρτημένης εσοδείας, λόγω ακραίων καιρικών φαινομένων, σε μεγαλύτερη ευπάθεια στους φυτοπαθολογικούς παράγοντες.

Πίνακας 2.37: Αριθμός αγροτεμαχίων και έκταση συμβατικών καλλιεργειών, 2015

ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΔΗ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ		
	ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ		ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ		ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ		
	Αρ. Αγρ/χίων	Στρέμματα	Αρ. Αγρ/χίων	Στρέμματα	Αρ. Αγρ/χίων	Στρέμματα	
ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ							
Α.	ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΡ/ΖΙΑ ΧΡΗΣΗ	4.287,00	12.246,60	4.659,00	13.559,10	4.954,00	13.878,00
	ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΙΝΟΥ	15.601,00	21.559,20	16.606,00	22.645,80	36.839,00	44.596,70
	ΣΤΑΦΙΔΕΣ	34.144,00	71.290,00	38.330,00	78.884,60	43.187,00	85.176,20
	ΣΥΝΟΛΟ	54.032,00	105.095,80	59.595,00	115.089,50	84.980,00	143.650,90
ΕΛΑΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ							
Β.	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	387.474,00	701.891,70	450.834,00	831.875,40	830.250,00	1.679.865,70
	ΔΙΠΛΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	2.596,00	5.115,00	6.471,00	12.478,10	12.092,00	25.039,90
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑΣ	74,00	226,30	127,00	334,40	242,00	627,70
	ΣΥΝΟΛΟ	387.474,00	707.233,00	457.432,00	844.687,90	842.584,00	1.705.533,30
ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΗ							
Γ.	ΣΥΝΟΛΟ	1.117,00	1.171,70	1.394,00	1.509,30	8.966,00	14.618,10
ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ							
Δ.	ΥΠΑΙΘΡΙΑ	3.816,00	3.352,40	4.819,00	4.510,70	9.852,00	8.656,10
	ΥΠΟ ΚΑΛΥΨΗ	1.587,21	3.597,80	4.227,00	8.441,50	11.772,00	27.701,30
	ΣΥΝΟΛΟ	5.403,21	6.950,20	9.046,00	12.952,20	21.624,00	36.357,40
ΣΙΤΗΡΑ							
Ε.	ΣΥΝΟΛΟ	6.981,00	41.107,90	8.151,00	50.498,50	12.491,00	76.834,90
ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ							
ΣΤ.	ΣΥΝΟΛΟ	89,00	111,80	140,00	148,60	370,00	383,00

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας Κρήτης

Πίνακας 2.38 Αριθμός αγροτεμαχίων και έκταση βιολογικών καλλιεργειών

ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΔΗ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		Π.Ε ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ		
	ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ		ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ		ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ		
	Αρ. Αγρ/χίων	Στρέμματα	Αρ. Αγρ/χίων	Στρέμματα	Αρ. Αγρ/χίων	Στρέμματα	
ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ							
Α.	ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΡ/ΖΙΑ ΧΡΗΣΗ	195	745,6	202	780,6	202	780,6
	ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΙΝΟΥ	302	1.001,50	330	1.084,20	330	1.084,20
	ΣΤΑΦΙΔΕΣ	254	762,7	266	786,7	266	786,7
	ΣΥΝΟΛΟ	751	2.509,80	798	2.651,50	798	2.651,50
ΕΛΑΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ							
Β.	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	4.475,00	13.257,70	5.241,00	16.349,40	15.548,00	56.664,90
	ΔΙΠΛΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	34	94,4	85	220	283	821,1
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑΣ	1	2,9	1	2,9	30	118
	ΣΥΝΟΛΟ	4.510,00	13.355,00	5.327,00	16.572,30	15.861,00	57.604,00

ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΔΗ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		Π.Ε ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ		
	Αρ. Αγρ/χίων	Στρέμματα	Αρ. Αγρ/χίων	Στρέμματα	Αρ. Αγρ/χίων	Στρέμματα	
ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΗ							
Γ.		9	14,9	12	17	113	253,6
	ΣΥΝΟΛΟ	9	14,9	12	17	113	253,6
ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ							
Δ.	ΥΠΑΙΘΡΙΑ	20	12,8	40	31	166	146,6
	ΥΠΟ ΚΑΛΥΨΗ	6	17,9	31	70,9	131	253,4
	ΣΥΝΟΛΟ	26	30,7	71	101,9	297	400
ΣΙΤΗΡΑ							
Ε.	ΣΥΝΟΛΟ	112	1.577,50	173	2.426,00	770	8.784,40
ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ							
ΣΤ.	ΣΥΝΟΛΟ	2	9,3	16	41,9	72	144,6

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας Κρήτης

Β. Κτηνοτροφία

Κατανομή ζωικού κεφαλαίου

Η κτηνοτροφία στην Κρήτη και ειδικά στην περιοχή παρέμβασης έχει κατά κύριο λόγο εκτατικό χαρακτήρα, με μικρό αριθμό οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων. Αφορά σε συντριπτικό ποσοστό στην αιγοπροβατοτροφία νομαδικού χαρακτήρα και στην εκτροφή πουλερικών. Οι φυλές των αιγοπροβάτων είναι κυρίως ντόπιες. Εκτεταμένη κτηνοτροφική δραστηριότητα ασκείται κυρίως στο τμήμα του ημιορεινού, ορεινού χώρου της περιοχής παρέμβασης, όπου τα καλλιεργήσιμα εδάφη είναι πολύ περιορισμένα ή είναι χαμηλής παραγωγικότητας. Η προβατοτροφία και αιγοτροφία εν γένει είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές και πρέπει να διατηρηθούν στις περιοχές αυτές επειδή αποτελούν μία από τις σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες αλλά θα πρέπει να συνδυαστούν με την ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων προκειμένου να καταστούν βιώσιμες.

Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχει μεγάλη **κτηνοτροφική δραστηριότητα**. Τα κυρίως εκτρεφόμενα ζώα είναι το **πρόβατο και η κατσίκα**, τα οποία εκμεταλλεύονται τη φτωχή βλάστηση και είναι προσαρμοσμένα στο ανάγλυφο της περιοχής. Εκτρέφονται κυρίως ως κοπαδιάρικα και λιγότερο ως νομαδικά και οικόσιτα. Οφείλουμε να αναφέρουμε όμως ότι η υπερβόσκηση, απόρροια εσφαλμένων πρακτικών των κτηνοτρόφων και παρενέργεια της προηγούμενης ΚΑΠ, έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση του περιβάλλοντος - των βοσκοτόπων μέχρι σταδίου ερημοποίησης σε κάποιες των περιπτώσεων (τα Αστερούσια Όρη συμπεριλαμβάνονται στον ελληνικό κατάλογο με τις υπό ερημοποίηση περιοχές). Επίσης θα πρέπει να αναφερθεί η εσφαλμένη ανταγωνιστικότητα μεταξύ των δύο παραγωγικών κλάδων της γεωργίας και της κτηνοτροφίας σε αντίθεση με την υγιή συνέργεια και συμπληρωματικότητα που θα έπρεπε να έχουν μεταξύ τους. Η εκτροφή **βοοειδών** για παραγωγή κρέατος (οικονομίστικη προσέγγιση) είναι πολύ μικρή και απαντάται κυρίως στις πεδινές περιοχές λόγω των περισσότερο ευνοϊκών για αυτά εδαφοκλιματικών συνθηκών. Τα **ζώα εργασίας** – μόνοπλα, που υπάρχουν τόσο στην περιοχή παρέμβασης όσο και στον υπόλοιπο νομό, είναι ελάχιστα με συνεχή τάση μείωσής τους, λόγω εκμηχάνισης της γεωργίας. Αυτά που υπάρχουν χρησιμοποιούνται κυρίως ως μεταφορικά μέσα από τους ηλικιωμένους ιδιοκτήτες τους, ενώ ελάχιστα χρησιμοποιούνται για επίδειξη και ιππασία σε τουριστικές διαδρομές. Η **πτηνοτροφία** δεν είναι αρκετά αναπτυγμένη στην περιοχή. Κυρίως εκτρέφονται κότες τόσο για παραγωγή κρέατος όσο και για αυγοπαραγωγή. Εκτρέφονται συνολικά 271.740 κότες που αντιστοιχεί στο 94,96% της εκτροφής στη Π.Ε Ηρακλείου. Η εκτροφή πάπιας και χήνας είναι ελάχιστη, υπάρχουν κυρίως ως ζώα επίδειξης, ενώ γίνεται χωρική εκτροφή μικρού αριθμού ατόμων γαλοπούλας. Όσον αφορά στη **χοιροτροφία**, υπάρχει μικρός αριθμός χοιροτροφικών μονάδων υποτυπώδους υποδομής εκτρέφοντας 4.968 χοίρους που αντιστοιχεί στο 75,72% της Π.Ε Ηρακλείου. Μεγάλος αριθμός ζώων εκτρέφεται μεμονωμένα από τα αγροτικά νοικοκυριά. Η **μελισσοκομία** αποτελεί δυναμικό τομέα

της περιοχής. Παράγεται άριστης ποιότητας μέλι από 49.288 κυψέλες σε επίπεδο περιοχής παρέμβασης, που αντιστοιχεί στο 65,17% της μελισσοκομίας για την Π.Ε. Ηρακλείου.

Σε επίπεδο Π.Ε Ηρακλείου και Περιφέρειας Κρήτης δεν υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση όσον αφορά στον προσανατολισμό της κτηνοτροφικής παραγωγής.

Πίνακας 2.39 Είδη και αριθμός εκτρεφόμενων ζώων στην περιοχή παρέμβασης, 2015

ΕΙΔΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	Π.Ε ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ	473.613	684.437	2.549.982
ΒΟΟΕΙΔΗ	734	984	1.860
ΙΠΠΟΕΙΔΗ	76	90	190
ΚΟΝΙΚΛΟΕΙΔΗ	1.000	1.000	2.297
ΚΥΨΕΛΕΣ - ΣΜΗΝΗ	49.288	75.634	159.558
ΟΡΝΙΘΟΕΙΔΗ	271.740	286.150	570.792
ΧΟΙΡΟΙ	4.968	6.561	12.014

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας 2015

Κύριες χρήσεις αγροτικής γης

Στην περιοχή παρέμβασης κυριαρχούν οι πεδινές εκτάσεις και σε μικρότερο βαθμό οι ορεινές και ημιορεινές. Η περιοχή διακρίνεται για το ομαλό ανάγλυφο στο μεγαλύτερο τμήμα της, το οποίο επιτρέπει την εκτεταμένη καλλιέργεια και συνεπώς την ανάπτυξη της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Η αγροτική δραστηριότητα είναι έντονη, με τις καλλιέργειες της ελιάς, του αμπελιού των υπαίθριων και θερμοκηπιακών κηπευτικών να κυριαρχούν. Σε αυτό συμβάλλουν η πεδιάδα της Μεσαράς και το βόρειο τμήμα της περιοχής παρέμβασης που έχει πεδινό χαρακτήρα. Αντίθετα στα νότια βρίσκονται τα Αστερούσια όρη και η οροσειρά Δίκτη, με εδάφη πετρώδη, χαμηλής γονιμότητας και μεγάλης κλίσης τα οποία χρησιμοποιούνται στη μεγάλη τους πλειοψηφία για την ενσταυλισμένη και ποιμενική αιγοπροβατοτροφία και βάζονται από την υπερβόσκηση.

Σύμφωνα με την απογραφή 1999 της ΕΣΥΕΕ τα ποσοστά χρήσης γης στην περιοχή παρέμβασης, διαμορφώνονταν για τις καλλιεργούμενες εκτάσεις στο 57,86%, για τους βοσκότοπους στο 30,08%, για τα δάση στο 8,54%, για τις εκτάσεις που καλύπτονται από νερό στο 0,04%, για τις εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι οικισμοί στο 2,3% και για άλλες εκτάσεις στο 1,27%. Για το νομό Ηρακλείου τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 58,07% (καλλιέργειες), 27,30% (βοσκότοποι), 10,33% (δασικές εκτάσεις), 0,03% (εκτάσεις με νερά), 1,78% (οικισμοί), 2,5% (άλλες). Για την Περιφέρεια Κρήτης τα ποσοστά ήταν 43,15% (καλλιέργειες), 28,40% (βοσκότοποι), 22,29% (δασικές εκτάσεις), 0,03% (εκτάσεις με νερά), 1,28% (οικισμοί), 4,86% (άλλες). Σε επίπεδο χώρας οι τιμές διαμορφώνονταν ως εξής: 38,40% (καλλιέργειες), 10,95% (βοσκότοποι), 43,92% (δασικές εκτάσεις), 1,36% (εκτάσεις με νερά), 1,75% (οικισμοί), 3,62% (άλλες).

Στην απογραφή 2009 της ΕΛΣΤΑΤ τα στοιχεία, σε επίπεδο ΠΕ Ηρακλείου έχουν ως εξής: για τις ετήσιες καλλιέργειες (δεν περιλαμβάνονται οι αγραναπαύσεις) 4,84%, για τα αμπέλια και τα σταφιδάμπελα 7,71%, για την ελιά 44,84%, για τις υπόλοιπες δενδρώδεις καλλιέργειες 0,83% και για τις λοιπές εκτάσεις (περιλαμβάνονται οι οικογενειακοί λαχανόκηποι, τα μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι, οι άγονοι βοσκότοποι, τα φυτώρια, οι άλλες πολυετείς φυτείες και οι αγραναπαύσεις) 41,78%. Η σύγκριση των χρήσεων γης μεταξύ των απογραφών 1999 και 2009 δεν είναι δυνατή, καθώς δεν υπάρχουν στοιχεία σε επίπεδο Τ.Κ. / Δ.Κ.

Παραγωγή αγροτικών προϊόντων

Παραγόμενα προϊόντα περιοχής παρέμβασης: Τα προϊόντα φυτικής προέλευσης που παράγονται στην περιοχή παρέμβασης, στην ΠΕ Ηρακλείου και στην Περιφέρεια Κρήτης απεικονίζονται στον **πίνακα 2.40** που ακολουθεί. Η παραγόμενη ποσότητα προϊόντος σχετίζεται με την έκταση που καλλιεργείται, ενώ το είδος ιδιαίτερα των ετήσιων καλλιεργειών διαμορφώνεται από τη ζήτηση.

Πίνακας 2.40 Παραγωγή αγροτικών προϊόντων στην περιοχή παρέμβασης, 2015

ΕΙΔΟΣ	ΣΥΜΒΑΤΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ		ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ	
	ΣΤΡΕΜ.	ΠΑΡ.ΣΕ ΤΟΝΝΟΥΣ	ΣΤΡΕΜ.	ΠΑΡ. ΣΕ ΤΟΝΝΟΥΣ
Ελαιόλαδο	701.891,70	42.113,50	13.257,70	662,89
Βρώσιμη ελιά	226,30	54,31	2,90	0,58
Σταφίδα*	71.290,00	21.387,00	762,70	213,56
Κρασιά	21.559,20	25.871,04	1.001,50	951,43
Επιτραπέζιο σταφύλι*	12.246,60	30.616,50	745,60	1.342,08
Αρωματικά φυτά	111,80	20,12	9,30	1,12
Σιτηρά	41.107,90	12.332,37	1.577,50	394,38
Εσπεριδοειδή (μέσος όρος πορτοκαλιάς, μανταρινιάς, λεμονιάς κ.λ.π)	1.171,20	2.342,40	14,90	23,84
Κηπευτικά υπαίθρια	3.352,40	13.409,60	12,80	40,96
Κηπευτικά υπό κάλυψη	3.597,80	32.380,20	17,90	144,99

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας 2015

*Οι ποσότητες που αναφέρονται στα συγκεκριμένα είδη είναι οι δυνητικά παραγόμενες κατ' έτος εξαιτίας της ιδιαιτερότητας της σουλτανίνας όπως αναφέρθηκε.

Προϊόντα ΠΟΠ – ΟΠΑΠ - ΠΓΕ

Προϊόντα ΠΟΠ στην περιοχή παρέμβασης είναι το ελαιόλαδο, παραγόμενο από ελαιώνες στις περιοχές Αρχανών (ΦΕΚ 575/2-08-93), Πεζών (ΦΕΚ 574/2-8-93), Βιάννου (ΦΕΚ 677/2-09-93) και Θραψανού (ΦΕΚ 663/1-9-93), η γραβιέρα (ΦΕΚ 16/14-01-94) και η ξυνομυζήθρα (ΦΕΚ 18/14-01-94) Κρήτης, τα οποία παράγονται μόνο από αιγοπρόβειο γάλα. Χαρακτηρίζονται για την άριστη γεύση τους και καταναλώνονται στην ελληνική και ευρωπαϊκή αγορά. **Προϊόντα ΟΠΑΠ** είναι οι ποικιλίες αμπελιού κοτσιφάλι, μαντιλάρι, βιλάνα στα Πεζά και λιάτικο στις Δαφνές.

Ποικιλίες οίνων ΠΓΕ στη περιοχή από το 1989, που όμως τροποποιήθηκε το 2008, είναι: αθήρι, βηλάνα, βιδιανό, δαφνί, θραψαθήρι, μοσχάτο λευκό, πλυτό, σαρντονέ, σοβινιόν μπλαν, σουλβάνερ, μαλβάζια ντι κάντια αρωματικά, κοτσιφάλι, κοτσιφολιάτικο, λιάτικο, λαδικινό, μανδηλαριά, γκρενάς ρουζ,καμπερνέ, σοβινιόν, καρινιάν, μερλό, μπουρβέντρ, σιρά. **Τύποι οίνων ΠΓΕ:** λευκός, ροζέ, ερυθρός - ξηρός, ημίξηρος, ημίγλυκος, γλυκός και γλυκός λιαστός. Η πλέον πρόσφατη τροποποίηση (ΦΕΚ 2899β/ 20-12-2011) προσέθεσε την ποικιλία Μαλβάζια Ντι Κάντια Αρωματικά και τους γλυκείς οίνους. Είναι προϊόντα με άριστες οργανοληπτικές ιδιότητες, συνδεδεμένα με τον πολιτισμό, την τοπική παράδοση και τη μακροχρόνια καλλιέργειά τους στις αντίστοιχες περιοχές. Όμως λόγω έλλειψης προβολής τους στην εγχώρια και ξένη αγορά οι καταναλωτές δεν τα γνωρίζουν, η ζήτησή τους είναι χαμηλή και δεν έχουν αποκτήσει προσθετική αξία σε σχέση με άλλα όμοια προϊόντα τα οποία δεν έχουν χαρακτηριστεί ως ΠΟΠ ή ΠΓΕ.

Τέλος, προϊόν ΠΓΕ είναι και το κρητικό παξιμάδι (Καν. (ΕΚ) ΑΡΙΘ. 1107/1996), το οποίο παράγεται σε αφθονία στην περιοχή, χρησιμοποιώντας τοπικές ποικιλίες σιταριού (μαυραγάρι).

Βιολογικές καλλιέργειες – προϊόντα: Η βιολογική γεωργία, τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα, αναπτύχθηκε κυρίως μετά την ψήφιση του Καν. (ΕΟΚ) 2092/91 ο οποίος αναφέρει το νομοθετικό πλαίσιο παραγωγής γεωργικών προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας και τις προϋποθέσεις ελέγχου και πιστοποίησής τους. Σημαντικός παράγοντας στην ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας υπήρξε η διατροφική κρίση των τελευταίων χρόνων, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η ζήτηση των βιολογικών προϊόντων από τους καταναλωτές και οι βιοκαλλιεργητές να πωλούν τα προϊόντα τους σε υψηλότερες τιμές.

Το έτος 2015 το σύνολο των βιολογικά καλλιεργούμενων εκτάσεων στην περιοχή παρέμβασης, σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας της Περιφέρειας Κρήτης, το σύνολο

καταλαμβάνει συνολική έκταση **17.497,20στρ.** Από αυτά η **ελαιοκαλλιέργεια** κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό ύψους **76,33 %** με συνολική καλλιεργούμενη έκταση **13.355στρ.**

Η **αμπελοκαλλιέργεια** με **2.509,80στρ.** κατέχει το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό ύψους **14,34%** και ακολουθούν τα **σιτηρά** με **1.577,50στρ (9,02%)**, τα **κηπευτικά** με 30,70στρ (0,18%), τα **εσπεριδοειδή** με 14,90στρ (0,09%) και τα **αρωματικά** φυτά 9,30στρ. (0,04%). Τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο ΠΕ Ηρακλείου και Περιφέρειας Κρήτης είναι για την ελιά 75,98% και 82,48%, για το αμπέλι 12,16% και 3,80%, για τα εσπεριδοειδή 0,08% και 0,36%, για τα κηπευτικά 0,47% και 0,57%, για τα σιτηρά 11,12% και 12,58% και για τα αρωματικά 0,19% και 0,21%.

Πίνακας 2.41: Εκτάσεις βιολογικής καλλιέργειας στην περιοχή παρέμβασης

Είδος	Έκταση (στρ.)	Ποσοστό βιοκαλλιέργειας στο σύνολο
Αμπέλι επιτραπέζιο, οινοποιήσιμο, σταφίδα	2.509,80	14,34%
Ελιά ελαιοποιήσιμη & βρώσιμη	13.355,00	76,33%
Εσπεριδοειδή	14,90	0,09%
Κηπευτικά	30,70	0,18%
Σιτηρά	1.577,50	9,02%
Αρωματικά	9,30	0,04%
ΣΥΝΟΛΟ	17.497,20	100%

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας Κρήτης

Πιστοποιημένοι βιοκαλλιεργητές (ανά φορέα πιστοποίησης) στην περιοχή παρέμβασης

Βάσει των δεδομένων των φορέων πιστοποίησης που δραστηριοποιούνται στην ΠΕ Ηρακλείου οι πιστοποιημένοι βιοκαλλιεργητές και καλλιέργειες, ανά φορέα έχουν ως εξής:

- **ΔΗΩ:** 181 βιοκαλλιεργητές φυτικής παραγωγής, οι οποίοι ασχολούνται κατά κύριο λόγο με την καλλιέργεια ελιάς, αμπέλου για παραγωγή επιτραπέζιου σταφυλιού και οινοποίηση, αρωματικά φυτά και βότανα, δημητριακά, κηπευτικά υπαίθρου, μηλοειδή, όσπρια, πατάτες, πυρηνόκαρπα και λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες.
- **ΔΗΩ:** 7 παραγωγοί βιολογικής ζωικής παραγωγής, οι οποίοι ασχολούνται με την εκτροφή αιγών και προβάτων.
- **ΒΙΟΕΛΛΑΣ:** 95 παραγωγοί (φυτικής και ζωικής παραγωγής), οι οποίοι ασχολούνται κατά κύριο λόγο με την καλλιέργεια ελιάς, αμπέλου για παραγωγή επιτραπέζιου σταφυλιού και οινοποίηση, αρωματικά φυτά και βότανα, δημητριακά, κηπευτικά υπαίθρου, μηλοειδή, εσπεριδοειδή, όσπρια, πατάτες, πυρηνόκαρπα, λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες, πρόβατα και γίδια.
- **TUV HELLAS:** 4 παραγωγοί, οι οποίοι καλλιεργούν βοσκοτόπια και πρόβατα.
- **TUV AUSTRIA:** 32 παραγωγοί, οι οποίοι ασχολούνται με την καλλιέργεια ελιάς για παραγωγή καρπού και ελαιολάδου, αμπέλου για παραγωγή επιτραπέζιου σταφυλιού και οινοποίηση αρωματικά φυτά και βότανα, δημητριακά, κηπευτικά υπαίθρου, μηλοειδή, εσπεριδοειδή, όσπρια, πατάτες, πυρηνόκαρπα, λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες και ακρόδρυα.
- **ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ:** 3 παραγωγοί οι οποίοι ασχολούνται με την καλλιέργεια ελιάς για παραγωγή ελαιολάδου, αμπέλου για παραγωγή σουλτανίνας και εσπεριδοειδή.

Βαθμός μεταποίησης αγροτικών προϊόντων

Σύμφωνα με το μητρώο του Επιμελητηρίου Ηρακλείου, αλλά και των αρχείων της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής της ΠΕ Ηρακλείου, στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν:

- Ελαιουργεία, ιδιωτικά ή συνεταιριστικά, στα οποία οι παραγωγοί προσκομίζουν τον ελαιόκαρπο για έκθλιψη. Το παραγόμενο ελαιόλαδο αφήνεται προς φύλαξη και πώληση στο ελαιουργείο, εκτός από κάποια μικρή ποσότητα που παίρνει ο παραγωγός για αυτοκατανάλωση. Αφού το ελαιόλαδο συγκεντρωθεί από τις τέσσερις Ενώσεις Συνεταιρισμών του νομού ή τους εμπόρους εξάγεται, κυρίως χύμα, ενώ τα τελευταία χρόνια γίνεται μια σημαντική προσπάθεια εμφιάλωσης σημαντικών ποσοτήτων τυποποιητήρια ελαιολάδου – δύο εκ των οποίων τυποποιούν και πυρηνέλαιο - και διατίθενται στη ντόπια και ξένη αγορά. Πολλά από τα ελαιουργεία χρειάζονται εκσυγχρονισμό και τη μετατροπή τους σε ελαιουργεία δύο φάσεων, τα οποία είναι πιο φιλικά προς το περιβάλλον.
- Μικρές μονάδες παραγωγής βρώσιμης ελιάς και παραγωγής βιολογικής πάστας ελιάς.
- Οινοποιεία με σύγχρονες εγκαταστάσεις που παράγουν κρασιά ανώτερης ποιότητας, ΠΟΠ, και βιολογικό.

- Μονάδα παραγωγής ξυδιού για την αξιοποίηση των υποβαθμισμένων κρασιών.
- Μονάδες προϊόντων απόσταξης από στέμφυλα (ούζο – ρακί), τα προϊόντα των οποίων τυποποιούνται σε συσκευασίες των 200ml – 1 L. Μεγάλη ποσότητα ρακής, η οποία πωλείται χύμα, παράγεται από αποστακτήρια που διαθέτουν πολλοί αμπελοκαλλιεργητές κάνοντας απόσταξη στα στέμφυλα δικής τους παραγωγής.
- Συσκευαστήρια τυποποίησης νωπών οπωροκηπευτικών, τα προϊόντα των οποίων διατίθενται στην ευρωπαϊκή και ντόπια αγορά.
- Μονάδα επεξεργασίας πατάτας, η οποία εφοδιάζει το ντόπιο καταναλωτή με κομμένη νωπή και κατεψυγμένη πατάτα.
- Μονάδες παραγωγής συμπυκνωμένων ζωοτροφών, οι οποίες χρησιμοποιούν πρώτη ύλη (καλαμπόκι, σιτάρι κ.τ.λ.) κυρίως από την υπόλοιπη Ελλάδα και το εξωτερικό.

Υπάρχουσα κατάσταση στην εμπορία των αγροτικών προϊόντων

Στην περιοχή παρέμβασης, το μεγαλύτερο μέρος των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων διατίθεται προς εμπορία τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό με δυναμικότερα προϊόντα τα:

- προϊόντα ελιάς (ελαιόλαδο, βρώσιμη ελιά και πάστα ελιάς)
- προϊόντα αμπέλου και συγκεκριμένα: κρασιά (λευκός οίνος, ερυθρός οίνος, ερυθρωπός οίνος και οίνος από λιαστά σταφύλια), τσικουδιά, επιτραπέζια σταφύλια (ροζακί, σουλτανίνα και φράουλα κυρίως) και σταφίδα
- οπωροκηπευτικά προϊόντα (χορταρικά, λαχανικά και φρούτα)
- προϊόντα ζωικής παραγωγής (τυροκομικά, αιγοπρόβειο κρέας, απάκι, λουκάνικα, σαλιγκάρια)
- μέλι
- αρωματικά φυτά.

Στην περιοχή παρέμβασης υφίστανται αγροτικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους υπολειπόμενοι. Κάποιοι από αυτούς έχουν δραστηριοποιηθεί στην τυποποίηση και εμπορία. Σημαντική παρουσία στον τομέα της μεταποίησης, τυποποίησης και εμπορίας έχει ο ιδιωτικός τομέας με αξιοσημάντη εξωστρέφεια και αποτυπώνεται ως ακολούθως:

- Πενήντα (50) επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται με την εμπορία ελαιόλαδου εκ των οποίων δύο (2) και σε επίπεδο εξαγωγών
- Δέκα (10) επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται με την εμπορία κρασιού εκ των οποίων τέσσερις (4) και σε επίπεδο εξαγωγών
- Εννιά (9) επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται με την εμπορία επιτραπέζιων σταφυλιών και σταφίδας
- Σαράντα τρεις (43) επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται με την εμπορία οπωροκηπευτικών εκ των οποίων δύο (2) και σε επίπεδο εξαγωγών
- Δεκαπέντε (15) επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται με την εμπορία τυροκομικών – γαλακτοκομικών προϊόντων εκ των οποίων μία (1) και σε επίπεδο εξαγωγών
- Επτά (7) επιχειρήσεις ασχολούνται με την εμπορία μελιού
- Τρεις (3) επιχειρήσεις ασχολούνται με την εμπορία αρωματικών φυτών.

Βαθμός μεταποίησης και εμπορίας κτηνοτροφικών προϊόντων

Για τις ανάγκες **μεταποίησης και εμπορίας κρέατος** στην περιοχή δραστηριοποιούνται σύγχρονα σφαγεία, ένα δημοτικό (στο Δήμο Μινώα Πεδιάδα), ένα ιδιωτικό πτηνοσφαγείο (στο Δήμο Χερσονήσου) και ένα ιδιωτικό (στο Δήμο Γόρτυνας), με μεγάλη δυναμικότητα που καλύπτουν τις συνολικές ανάγκες της ΠΕ Ηρακλείου. Επίσης δραστηριοποιούνται μονάδες επεξεργασίας – τεμαχισμού κρέατος και παραγωγής αλλαντικών. Για την **επεξεργασία του γάλακτος** και την παραγωγή τυριών στην περιοχή παρέμβασης δραστηριοποιούνται αρκετά τυροκομεία κάποια από τα οποία παράγουν και γιαούρτι, σε μονάδες σύγχρονες πιστοποιημένες κατά HACCP και ISO. Υπάρχουν όμως και αρκετοί κτηνοτρόφοι οι οποίοι τυροκομούν οι ίδιοι το γάλα που παράγουν, σε υποτυπώδη τυροκομεία, χωρίς κανένα έλεγχο στην παραγωγική διαδικασία και διαθέτουν οι ίδιοι τα προϊόντα τους στην αγορά. Η **μελισσοκομία** είναι σε μεγάλο βαθμό αναπτυγμένη στην περιοχή παρέμβασης. Η τυποποίηση γίνεται σε βάζα έως δύο κιλά ή σε ατομικές συσκευασίες ως καθαρό προϊόν ή σε ανάμειξη με ξηρούς καρπούς. Μεγάλο μέρος του παραγόμενου μελιού της περιοχής,

ωστόσο, αγοράζεται από επιχειρήσεις συσκευασίας μελιού της υπόλοιπης Ελλάδας, χρησιμοποιώντας το για τη βελτίωση άλλων μελιών. Πολλοί παραγωγοί στα πλαίσια καθετοποίησης της μονάδας τους διαθέτουν μικρά συσκευαστήρια, όπου συσκευάζουν το μέλι τους σε δοχεία κυρίως του ενός κιλού και το διαθέτουν στην αγορά. Η εκτροφή των ζώων που στηρίζεται σε υψηλό ποσοστό σε **ζωοτροφές** που έχουν παραχθεί με βιολογικό τρόπο, η χρήση στο ελάχιστο των συνθετικών αλλοπαθών φαρμάκων και η καθολική μη χρήση Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών, έχουν ως αποτέλεσμα την υψηλή διατροφική αξία και υψηλή ποιότητα των κτηνοτροφικών προϊόντων της περιοχής παρέμβασης.

Χαρακτηριστικά απασχολούμενων στη γεωργία

Απασχόληση στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις κατά φύλο και ηλικία.

Στην περιοχή παρέμβασης απασχολούνται συνολικά **43.739** άτομα (26.502 άνδρες και 17.237 γυναίκες) στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Η απασχόληση διαφοροποιείται και ηλικιακά και μεταξύ των φύλων. Στην περιοχή παρέμβασης μέχρι την ηλικία των 29 ετών ασχολείται το **8,53%** των απασχολούμενων στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις (3.733 άτομα), από 30 έως 49 ετών το 35,10% (15.352 άτομα) και από 50+ ετών το **56,37%** (24.654 άτομα). Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν ότι ο αριθμός των νεότερων είναι αρκετά χαμηλός σε σύγκριση με τον αντίστοιχο των 50+, ο οποίος ξεπερνά το μισό του πληθυσμού που απασχολείται στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Την ίδια τάση παρατηρούμε και σε επίπεδο ΠΕ Ηρακλείου και Περιφέρειας Κρήτης. Σε εθνικό επίπεδο ο αριθμός των ατόμων ως 29 ετών, που απασχολούνται στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, είναι ακόμα μικρότερος (6,21%). Τα νούμερα αυτά αποδεικνύουν τη σταδιακή μείωση των νέων ατόμων που ασχολούνται στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και παράλληλα την αύξηση του γερασμένου πληθυσμού που απασχολείται σε αυτές.

Πίνακας 2.42: Απασχολούμενοι κατά ηλικία και φύλο στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις στην περιοχή παρέμβασης

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ	ΠΕΡΙΟΧΗ		ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ		ΧΩΡΑ	
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥ ΜΕΝΟΙ	%	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥ ΜΕΝΟΙ	%	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥ ΜΕΝΟΙ	%	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥ ΜΕΝΟΙ	%
ΗΛΙΚΙΑ 15-29	2.518	5,76%	3.914	5,38%	7.833	5,32%	48.861	4,12%
ΗΛΙΚΙΑ 30-49	8.996	20,57%	14.836	20,38%	30.117	20,44%	224.162	18,89%
ΗΛΙΚΙΑ 50+	14.988	34,27%	24.946	34,27%	51.540	34,98%	436.318	36,77%
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	26.502	60,59%	43.696	60,02%	89.490	60,74%	709.341	59,78%
ΗΛΙΚΙΑ 15-29	1.216	2,78%	2.038	2,80%	3.759	2,55%	24.872	2,10%
ΗΛΙΚΙΑ 30-49	6.355	14,53%	11.089	15,23%	21.312	14,46%	165.340	13,93%
ΗΛΙΚΙΑ 50+	9.666	22,10%	15.974	21,94%	32.775	22,25%	286.959	24,19%
ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	17.237	39,41%	29.101	39,98%	57.846	39,26%	477.171	40,22%
ΗΛΙΚΙΑ 15-29	3.733	8,53%	5.952	8,18%	11.592	7,87%	73.733	6,21%
ΗΛΙΚΙΑ 30-49	15.352	35,10%	25.925	35,61%	51.429	34,91%	389.502	32,83%
ΗΛΙΚΙΑ 50+	24.654	56,37%	40.920	56,21%	84.315	57,23%	723.277	60,96%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	43.739	100,00%	72.797	100,00%	147.336	100,00%	1.186.512	100,00%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ 2009

Σε σχέση με την απασχόληση στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις σε επίπεδο φύλου παρατηρούμε ότι υψηλό παραμένει το ποσοστό των ανδρών (**60,59%**) σε σχέση με των γυναικών (**39,41%**). Η ίδια τάση παρατηρείται σε επίπεδο ΠΕ Ηρακλείου, Περιφέρειας Κρήτης και χώρας. Είναι το γενικότερο χαρακτηριστικό της απασχόλησης όπου ο αριθμός των απασχολούμενων ανδρών είναι σχεδόν διπλάσιος από εκείνο των γυναικών.

Πίνακας 2.43: Συγκριτικός πίνακας απασχολούμενων στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις στην περιοχή παρέμβασης

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		ΠΕΡ. ΚΡΗΤΗΣ		ΧΩΡΑ	
		ΑΠΑΣΧ.	%	ΑΠΑΣΧ.	%	ΑΠΑΣΧ.	%
ΗΛΙΚΙΑ 15-29	3.733	5952	62,72%	11592	32,20%	73733	5,06%
ΗΛΙΚΙΑ 30-49	15.352	25925	59,22%	51429	29,85%	389502	3,94%
ΗΛΙΚΙΑ 50+	24.654	40920	60,25%	84315	29,24%	723277	3,41%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	43.739	72797	60,08%	147336	29,69%	1186512	3,69%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ 2009

Τέλος, όπως διαπιστώνουμε από τον **πίνακα 2.43** οι απασχολούμενοι στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις στην περιοχή παρέμβασης αποτελούν το 60,08% των απασχολούμενων στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις στην ΠΕ Ηρακλείου, το 29,69% στην Περιφέρεια Κρήτης και το 3,69% στη χώρα. Αναλυτικά στοιχεία για τον αριθμό των απασχολούμενων στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις σε επίπεδο ΤΚ/ΔΚ, καθώς και συγκριτικά στοιχεία των απασχολούμενων σε σχέση με τη ΠΕ Ηρακλείου, την Περιφέρεια Κρήτης και τη χώρα παρουσιάζονται στο **Παράρτημα 2 Πίνακες 17 και 18**.

Αριθμός αγροτικών εκμεταλλεύσεων

Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν 25.156 αγροτικές εκμεταλλεύσεις, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 59% των αγροτικών εκμεταλλεύσεων της ΠΕ Ηρακλείου, στο 28,13% της Περιφέρειας Κρήτης και στο 3,51% της χώρας. Ο μεγαλύτερος αριθμός εκμεταλλεύσεων βρίσκεται στους δήμους Μινώα Πεδιάδας και Αρχανών – Αστερουσίων και ο μικρότερος αριθμός βρίσκεται στο δήμο Βιάννου.

Πίνακας 2.44: Αριθμός και έκταση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στην περιοχή παρέμβασης

ΔΗΜΟΙ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	
	ΕΚΜΕΤΑΛ	ΕΚΤΑΣΗ	ΕΚΜΕΤΑΛ	ΕΚΤΑΣΗ
Δ. ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	4.600	269.729,20	4.600	269.729,20
Δ. ΒΙΑΝΝΟΥ	1.516	78.477,70	1.516	78.477,70
Δ. ΓΟΡΤΥΝΑΣ	4.405	261.070,70	3.516	200.284,50
Δ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	15.703	305.428,00	3.303	124.882,10
Δ. ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	3.293	177.144,30	2.079	65.516,60
Δ. ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	5.274	216.725,70	5.274	216.725,70
Δ. ΦΑΙΣΤΟΥ	4.884	195.909,60	1.896	58.558,80
Δ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	2.972	65.728,40	2.972	65.728,40
ΣΥΝΟΛΟ	42.647	1.570.213,60	25.156	1.079.903,00
ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ				
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΚΜΕΤΑΛ	ΕΚΤΑΣΗ	ΕΚΜΕΤΑΛ	% ΕΚΤΑΣΗΣ
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	42.647	1.570.213,60	59,0%	68,77%
ΚΡΗΤΗ	89.415	4.103.334,40	28,13%	26,32%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	716.823	34.779.290,10	3,51%	3,11%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ 2009

Μέσο μέγεθος της αγροτικής εκμετάλλευσης

Το κύριο χαρακτηριστικό στην ελληνική γεωργία είναι ο μικρού μεγέθους και πολυτεμαχισμένος γεωργικός κλήρος. Σε εθνικό επίπεδο το μέσο μέγεθος μιας γεωργικής εκμετάλλευσης είναι 49στρ., στην Περιφέρεια Κρήτης είναι 46στρ., στην ΠΕ Ηρακλείου είναι 37στρ. και στην περιοχή παρέμβασης είναι 43στρ. Λόγω του μικρού γεωργικού κλήρου οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις είναι οικογενειακής μορφής ενώ λόγω του πολυτεμαχισμού αυξάνεται το κόστος παραγωγής, παράγοντας ο οποίος καθιστά τη γεωργία μας λιγότερο ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο.

Προσέγγιση επιπέδου πολυαπασχόλησης

Στην περιοχή παρέμβασης **13.905 άτομα** (10.351 άνδρες και 3.768 γυναίκες) απασχολούνται σε κύριες και δευτερεύουσες δραστηριότητες. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί στο 53,85% των

πολυαπασχολούμενων της ΠΕ Ηρακλείου, στο 27,97% της Περιφέρειας Κρήτης και στο 4,41% της χώρας.

Πίνακας 2.45: Συγκριτικός πίνακας πολυαπασχόλησης

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΚΜ.	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ			ΕΚΜ. %	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ %		
		ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ		ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	10.686	10.545	3.820	14.151				
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	19.252	18.520	7.301	25.821	54,54%	55,89%	51,60%	53,85%
ΚΡΗΤΗΣ	37.793	35.722	13.985	49.707	27,78%	28,98%	26,94%	27,97%
ΧΩΡΑΣ	256.125	241.186	74.150	315.336	4,10%	4,29%	5,08%	4,41%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ 2009

Σύμφωνα με τα στοιχεία του **Πίνακα 19 του Παραρτήματος 2** ο μεγαλύτερος αριθμός πολυαπασχολούμενων παρουσιάζεται στους Δήμους Μαλεβιζίου και Χερσονήσου και στη ΔΕ Ηρακλείου. Οι δύο δήμοι είναι οι πιο ανεπτυγμένοι τουριστικά δήμοι της περιοχής παρέμβασης, γεγονός που σημαίνει ότι οι κάτοικοι εκτός από την αγροτική δραστηριότητα ασκούν και άλλες δραστηριότητες, κυρίως τουριστικές. Η ΔΕ Ηρακλείου περιλαμβάνει τις περιαστικές περιοχές, γεγονός που σημαίνει ότι οι κάτοικοι εκτός από την αγροτική δραστηριότητα ασκούν και άλλες δραστηριότητες, κυρίως εμπορικές δραστηριότητες. Αναλυτικά τα στοιχεία ανά Δήμο και ΔΕ και η σχέση μεταξύ απασχολούμενων και εκμεταλλεύσεων βρίσκεται στον **πίνακα 2.45**.

Δασοπονία: κύρια χαρακτηριστικά

Τα δάση (δενδρώδης βλάστηση) στην περιοχή παρέμβασης καλύπτουν 4.700στρ. και εντοπίζονται κυρίως στις Τ.Κ. Καστελιανών (2,0 χιλ.) και Γερακίου (0,1 χιλ.), του Δήμου Μινώα Πεδιάδας στην Τ.Κ. Πύργου του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων (0,5 χιλ.), στην Τ.Κ. Ροδιάς του Δήμου Μαλεβιζίου (0,3 χιλ.), στην Τ.Κ. Στερνών του Δήμου Γόρτυνας (1,0 χιλ.), στις Τ.Κ. Αβδού, Γωνιές και Κερά του Δήμου Χερσονήσου (0,2, 0,5 και 0,1 χιλ. αντίστοιχα). Δασικά είδη με ενδιαφέρον είναι η τραχεία πεύκη, το κυπαρίσσι και ο πρίνος.

Τα παραπάνω είδη δεν συγκροτούν δάση για οικονομική εκμετάλλευση, παρουσιάζουν όμως ιδιαίτερο αισθητικό και περιβαλλοντικό ενδιαφέρον. Επίσης, άλλα είδη που συναντάμε είναι το σφενδάμι, ο κέδρος, ο λιόπρινος, ο σχίνος, κ.α. Γενικά οι δασικές εκτάσεις της περιοχής παρέμβασης δέχονται έντονες ανθρωπογενείς επιδράσεις, είτε από την υπερβόσκηση, είτε από αλόγιστη και καταστροφική υλοτομία είτε από την παράνομη εκχέρωση για την μετατροπή της δασικής γης σε γεωργική για ποικίλους λόγους (καύσιμη ύλη, οικιστική ή άλλη δραστηριότητα).

Στην περιοχή παρέμβασης δεν υπάρχουν ιδιόκτητα δάση με εξαίρεση αυτά της Μονής Κουδουμά και Μονής Επανωσήφη. Υπάρχουν ιδιόκτητες εκτάσεις χαρακτηριζόμενες ως δασικές με θαμνώδη και φρυγανώδη βλάστηση, οι οποίες χρησιμοποιούνται κυρίως ως βοσκότοποι. Δεν ασκείται καμία παραγωγική μεταποιητική ή εμπορική δραστηριότητα δασοκομικών προϊόντων. Η μοναδική αξιοποίηση αφορά στην παραγωγή μελιού.

Αλιεία

Η αλιεία στο Νομό Ηρακλείου πραγματοποιείται στους δύο άξονες που βρέχονται από θάλασσα και αναλυτικότερα στο Βόρειο άξονα και στο Κρητικό πέλαγος και στο νότιο άξονα και στο Ν. Κρητικό πέλαγος. Παρά την ύπαρξη αρκετά εκτεταμένων ακτών, παρουσιάζεται περιορισμένη αλιευτική δραστηριότητα κυρίως σε βενθοπελαγικά ψάρια, καθώς και σε μικρά πελαγικά.

Οι κύριοι λόγοι για την περιορισμένη αυτή αλιευτική δραστηριότητα είναι:

- ✓ Τα μεγάλα βάθη
- ✓ Τα ελάχιστα προφυλαγμένα λιμάνια
- ✓ Οι άσχημες καιρικές συνθήκες τόσο του Βόρειο όσο και του Νότιου Κρητικού.

Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό την έλλειψη αλιευτικών καταφυγίων, κυρίως στα νότια του νησιού, συντελούν ώστε η αλιεία να απασχολεί λίγα άτομα που δεν μπορούν να καλύψουν τις καταναλωτικές ανάγκες του νησιού σε αλιεύματα. Τα σκάφη ελλιμενίζονται σε χώρους με υποτυπώδεις λιμενικές εγκαταστάσεις για την εξυπηρέτηση των αλιευτικών σκαφών και τη διευκόλυνση του ιχθυεμπορίου. Τέτοιες διευκολύνσεις θεωρούνται: οι εγκαταστάσεις εφοδιασμού των σκαφών με πάγο, νερό και καύσιμα, οι ψυκτικές αποθηκευτικές εγκαταστάσεις, οι χώροι αποθήκευσης εξοπλισμού αλιείας και υλικών αλιευτικών σκαφών, οι επισκευαστικές κλίνες, τα νεωλκεία, τα ανυψωτικά συστήματα σκαφών και τα μικρά εργαστήρια επισκευής και συντήρησης σκαφών. Ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη υπάρχει μόνο στο λιμάνι του Ηρακλείου. Στο χώρο της **παράκτιας αλιείας**, μεγάλα σκάφη με σύγχρονα μέσα επιδίδονται με σχετική επιτυχία στο ψάρεμα του ξιφιά και του τόνου. Είναι όμως βέβαιο ότι τα αποθέματα μικρότερης ηλικίας μεγάλων ψαριών μειώνονται.

Αλιευτικές λιμενικές υποδομές: Η **παρέμβαση στον τομέα αλιείας** στην Περιοχή Παρέμβασης αφορά σε τρεις ζώνες συνολικής έκτασης **287,25 τετραγωνικών χιλιομέτρων και πληθυσμό 22.530 κατοίκους**. Οι δύο (2) από αυτές βρίσκονται στο Βόρειο τμήμα της και στις παραθαλάσσιες περιοχές των Δήμων, Μαλεβιζίου και Χερσονήσου γειτνιάζοντας ταυτόχρονα με το μεγάλο εμπορικό και διακομιστικό κέντρο της πόλης του Ηρακλείου ενώ, η τρίτη βρίσκεται στο νότιο τμήμα της και ειδικότερα στις παραθαλάσσιες περιοχές των Δήμων Αρχανών Αστερουσίων, Μινώα Πεδιάδας και Βιάννου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ - Αριθμός απασχολούμενων απογραφή πληθυσμού κατοικιών 2011 - στην περιοχή των ζωνών αυτών απασχολούνται συνολικά **31 επαγγελματίες αλιείς** από τους οποίους οι επτά (7) στην υδατοκαλλιέργεια ενώ, τα επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη ανέρχονται σε εξήντα οκτώ (68). Τα στοιχεία όμως αυτά έρχονται σε πλήρη αντίθεση μεταξύ τους αφού τα επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη είναι υπερδιπλάσια των επαγγελματιών αλιέων. Για την σωστή εξαγωγή συμπερασμάτων πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα και επαφές με τους υπεύθυνους προέδρους των τεσσάρων συλλόγων επαγγελματιών αλιέων που δραστηριοποιούνται εντός των τριών ζωνών. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας σχετικά με τη θαλάσσια αλιεία παρουσιάζονται στον **πίνακα 2.46** και έχουν ως εξής: Αλιευτικές λιμενικές υποδομές (καταφύγια, όρμοι, μαρίνες, λιμάνια): **13**, Ιχθυόσκαλα: **0**, Αριθμός επαγγελματικών σκαφών: **81**.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.46: Αλιευτικές λιμενικές υποδομές στην περιοχή παρέμβασης

ΖΩΝΗ	ΑΛΙΕΙΣ ΕΛΣΤΑΤ 2011	ΑΛΙΕΙΣ (ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ)	ΣΚΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕ- ΛΜΑΤΙΚΑ	ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ	ΟΡΜΟΙ	ΜΑΡΙΝΑ	ΛΙΜΑΝΙΑ
Α' ΖΩΝΗ Δ. ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	5	35	23	1	2		
Β' ΖΩΝΗ Δ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	17	22	26			2	2
Γ' ΖΩΝΗ Δ. ΒΙΑΝΝΟΥ	9	107	35	2		1	
ΣΥΝΟΛΟ	31	164	81	3	2	3	2

ΠΗΓΗ: 1)ΕΛΣΤΑΤ 2011, 2)ΔΑΟ Κρήτης – Τμ. Αλιείας, 3)Επιτόπια έρευνα ΑΝΗ

Η πρώτη(Α) ζώνη αλιείας του Δήμου Μαλεβιζίου αφορά στις παραθαλάσσιες περιοχές του Δήμου και συγκεκριμένα τις Τ.Κ. Αχλάδας και Ροδιάς. Διαθέτει Σύλλογο Αλιέων αποτελούμενο από τριάντα πέντε (35) μέλη με έδρα την Παντάνασσα Λινοπεραμάτων. Στη ζώνη αυτή βρίσκεται το αλιευτικό καταφύγιο Λινοπεραμάτων με φορέα διαχείρισης το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Μαλεβιζίου. Διαθέτει υποδομές Διοικητηρίου, χώρων υγιεινής και γλίστρα ενώ παρέχει υπηρεσίες διάθεσης καυσίμων, νερού και ρεύματος. Εξυπηρετεί είκοσι (20) επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη, εκατό πενήντα (150) ερασιτεχνικά, δύο (2) τουριστικά και δεκαπέντε (15) σκάφη αναψυχής. Ακόμη στη ζώνη αυτή βρίσκεται ο όρμος της Αγίας Πελαγίας που εξυπηρετεί τρία (3) αλιευτικά σκάφη και οκτώ (8) αλιευτικά ερασιτεχνικά και ο όρμος των Λινοπεραμάτων με εγκαταστάσεις φορτοεκφόρτωσης υγρών καυσίμων και τσιμέντου.

Η δεύτερη (Β) ζώνη αλιείας του Δήμου Χερσονήσου αφορά στις παραθαλάσσιες περιοχές των Τ.Κ. Ανωπόλεως, Γουβών και των Δημοτικών Κοινοτήτων Μοχού, Λιμένος Χερσονήσου και Χερσονήσου.

Διαθέτει Σύλλογο Αλιέων αποτελούμενο από είκοσι δύο (22) μέλη με έδρα τη Χερσόνησο. Απαριθμεί δύο (2) μαρίνες σκαφών (Γουβών, Μαλλίων) με υποδομές φύλαξης τουριστικών και αλιευτικών σκαφών και σκαφών αναψυχής, καθώς και το λιμάνι της Χερσονήσου και των Γουρνών. Συνολικά στις εγκαταστάσεις αυτές εξυπηρετούνται είκοσι έξι (26) επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη, εβδομήντα πέντε (75) ερασιτεχνικά σκάφη, δεκαοκτώ (18) τουριστικά και τριάντα τέσσερα (34) σκάφη αναψυχής. Στους χώρους παρέχονται δυνατότητες ανέλκυσης και καθέλκυσης σκαφών, δέστρες και κρίκοι πρόσδεσης, γλίστρες, παροχές νερού και ρεύματος καθώς και παροχές τροφοδότησης πλοίων.

Η τρίτη (Γ) ζώνη αλιείας αφορά στις παραθαλάσσιες περιοχές των Τ.Κ. Αχεντριά του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων, Αγίου Βασιλείου, Αμιρών, Άνω Βιάννου, Βαχού και Χόνδρου του Δήμου Βιάννου καθώς και Δεματίου και Καστελλιανών του Δήμου Μινώα Πεδιάδας. Σε αυτές κυρίως τις περιοχές έχει αναπτυχθεί η αλιεία, ενώ οι αλιείες εξυπηρετούνται από την τουριστική μαρίνα στον Τσούτσουρα - τη διαχείριση του οποίου έχει ο Ε.Ο.Τ –παρέχοντας υπηρεσίες φύλαξης, παροχής ρεύματος και νερού. Χωρίς φορέα διαχείρισης είναι τα δύο (2) αλιευτικά καταφύγια που βρίσκονται στο Καστρί και στην Άρβη του Δ. Βιάννου. Και αυτά παρέχουν υπηρεσίες παροχής ρεύματος και νερού. Και οι τρεις αναφερόμενες εγκαταστάσεις εξυπηρετούν τριάντα πέντε (35) επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη, πενήντα τρία (53) ερασιτεχνικά σκάφη, ένα (1) τουριστικό και δεκαπέντε(15) σκάφη αναψυχής. Οι δήμοι Βιάννου και Μινώα Πεδιάδας διαθέτουν Συλλόγους Αλιέων με τριάντα πέντε (35) και εβδομήντα δύο (72) μέλη αντίστοιχα.

Τέλος, στα βόρεια του Νομού και της περιοχής δεσπόζει το Λιμάνι του Ηρακλείου, με φορέα διαχείρισης τον Οργανισμό Λιμένος Ηρακλείου (Ο.Λ.Η) που διαθέτει: υποδομές αποθήκευσης, ψύξης και πώλησης αλιευμάτων, αλιευτικό γραφείο και αλιευτικό καταφύγιο, εξυπηρετώντας παράλληλα εξήντα πέντε (65) επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη, εκατό δέκα (110) ερασιτεχνικά, έντεκα (11) τουριστικά και πενήντα (50) σκάφη αναψυχής, παρέχοντας υπηρεσίες διάθεσης καυσίμων, ανέλκυσης, καθέλκυσης, παροχές ρεύματος και νερού ενώ παράλληλα διαθέτει και ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη. Ο αλιευτικός στόλος που δραστηριοποιείται στον κόλπο του Ηρακλείου, στην ευρύτερη περιοχή της Χερσονήσου και στη περιοχή της Βιάννου - που αποτελούν και τις ζώνες παρέμβασης - αποτελείται από 100% σκάφη της παράκτιας αλιείας και μάλιστα μεγέθους <12 μ.

Στον παρακάτω **πίν. 2.47** παρουσιάζονται τα κύρια εμπορικά είδη αλιευμάτων στο Νομό Ηρακλείου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.47 Κύρια εμπορικά είδη αλιευμάτων του νομού Ηρακλείου

Κοινή ονομασία			
Γόπα	Μπαρμπούνι	Θράψαλο	Ροφός
Κυνηγός	Μελανούρι	Καλαμάρι	Σελάχια
Συναγρίδα	Χταπόδι	Πεσκανδρίτσα	Σουπιά
Μπαλάς	Λιθρίνι	Μπακαλιάρος	Χάνος
Λαβράκι	Ράγια	Κέφαλος	Γλώσσα
Σαργός	Παλαμίδα	Κουτσομούρα	Τσιπούρα
Σπάρος	Σαρδέλα	Σαφρίδι	Μένουλα
Σφυρίδα	Σκορπίδι	Χριστόψαρο	Μαρίδα

ΠΗΓΗ: ΕΛΚΕΘΕ

Σύμφωνα με την ετήσια γεωργική έρευνα 2009 (ΕΛΣΤΑΤ) οι ποσότητες αλιευμάτων στην Π.Ε Ηρακλείου ήταν 53.200, ενώ δεν δίδονται στοιχεία σε επίπεδο ΔΚ/ΤΚ. Στο σύνολο της Κρήτης, οι ποσότητες αλιευμάτων για το 2011 (ΕΛΣΤΑΤ) ήταν 1.746,30.

Επίσης, βάση στοιχείων της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας Κρήτης υπάρχουν τα εξής:

- ✓ **Εφτά (7) μονάδες μεταποίησης - συσκευασίας - τυποποίησης και χονδρικής πώλησης προϊόντων** αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Η **μία** βρίσκεται εντός των ορίων του Δήμου Χερσονήσου και οι υπόλοιπες **έξι**, στην ΒΙ.ΠΕ.Η.
- ✓ **Ένα (1) κέντρο διακίνησης** (χονδρικής πώλησης προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας).

Στην περιοχή παρέμβασης **δεν υπάρχει καμία υδατοκαλλιέργεια**, ούτε σχέδιο ΠΟΑΥ / **Οστρακοκαλλιέργεια**.

Συμπεράσματα – προοπτικές

Σε ότι αφορά τις αγροτικές παραγωγικές δραστηριότητες στην περιοχή παρέμβασης, αυτές ασκούνται στο συνολικό χωρικό σύστημα, εάν εξαιρεθούν οι συμπαγείς πυρήνες των παντός είδους αστικών χρήσεων, οι εκτεταμένες ζώνες των τουριστικών δραστηριοτήτων και της παραθεριστικής κατοικίας, καθώς και οι ορεινές ζώνες άνω των 1.000μ. Οι γεωργικές δραστηριότητες ασκούνται στις καλλιεργούμενες εκτάσεις και οι κτηνοτροφικές δραστηριότητες ασκούνται στις δασικές και ημιφυσικές περιοχές.

Η γεωργική γη της περιοχής παρέμβασης περιλαμβάνει εκτάσεις με αρδευτικά δίκτυα και θερμοκήπια, τις αρδευόμενες με άλλα μέσα εκτάσεις αλλά και τις μη αρδευόμενες, τους αμπελώνες, τους ελαιώνες, τις εκτάσεις με σύνθετα συστήματα καλλιέργειας, τις εκτάσεις με οπωροφόρα δέντρα, καθώς και τις φυτείες με σαρκώδεις καρπούς.

Επιδιώκεται η σταδιακή στροφή της παραγωγής προς γεωργοπεριβαλλοντικά /βιολογικά προϊόντα υψηλής ποιότητας, με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και της ποικιλίας των μικροκλιμάτων κάθε περιοχής, με πρόσθετο επιχείρημα, εκτός από την προστασία του περιβάλλοντος, ότι με την υιοθέτηση τέτοιας πολιτικής αυξάνεται η προστιθέμενη αξία των προϊόντων. Είναι χαρακτηριστικός ο μεγάλος αριθμός περιοχών παραγωγής Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης, που πιστοποιούνται από τους αρμόδιους φορείς.

Συγχρόνως, αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά οι επιπτώσεις από την εκτεταμένη χωρικά γεωργική δραστηριότητα που, όπως ασκείται έως σήμερα αποτελεί από τις σοβαρότερες αιτίες υποβάθμισης του περιβάλλοντος, με επιπτώσεις στην υγεία του πληθυσμού και στους αποδέκτες.

Πρωθείται προσεκτικά η περαιτέρω επέκταση σε νέες ζώνες των εκτάσεων με αρδευτικά δίκτυα, με κατευθυντήριο άξονα την παραγωγή ποιοτικού προϊόντος και τελικό στόχο τη στήριξη του εισοδήματος του αγρότη. Παράλληλα, αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά, με τη χρήση πρόσφορων μεθόδων εξυγίανσης των εδαφών, οι επιπτώσεις από τις δυναμικές καλλιέργειες υπό κάλυψη, όπου η μόλυνση του εδάφους και η ρύπανση στους αποδέκτες έχει ακόμη σοβαρότατες επιπτώσεις στην υγεία του πληθυσμού και στους αποδέκτες.

Αναμένεται, από τις αρμόδιες υπηρεσίες, ο χωρικός προσδιορισμός και η θεσμοθέτηση των ζωνών ελεγχόμενης βόσκησης και εναλλασόμενης βόσκησης, καθώς και η αντιμετώπιση της υπερβόσκησης, για την κτηνοτροφική δραστηριότητα της αιγοπροβατοτροφίας, η ανάπτυξη της οποίας εξακολουθεί να είναι εκτατική και ασκείται στις παρυφές των ορεινών όγκων, στα Αστερούσια, στις περιοχές των φυσικών βοσκοτόπων, των θάμνων και χερσότοπων, των μεταβατικών θαμνωδών εκτάσεων, αλλά και των αγροτικών δασικών περιοχών και των δασών.

Στην περιοχή υπάρχει ακόμα η δυνατότητα νέων δυναμικών καλλιεργειών, όπως αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, καθώς ευνοούν και οι καιρικές συνθήκες και το ανάγλυφο της περιοχής αλλά και η ύπαρξη αρδευσίμων εκτάσεων. Πρωθείται ο εκσυγχρονισμός των σημαντικών κτηνοτροφικών μονάδων (χοιροτροφεία και πτηνοτροφεία), που εντοπίζονται διάσπαρτα σε ευρείες χωρικά ζώνες της περιοχής παρέμβασης, με στόχο να αντιμετωπιστούν τα σοβαρότατα προβλήματα από την άσκηση της δραστηριότητας, όπως η διαχείριση των αποβλήτων τους, φαινόμενο που σχετίζεται απόλυτα με την έλλειψη εκσυγχρονισμού του τομέα. Δυνατότητες ανάπτυξης έχει ακόμα η μελισσοκομία που ασκείται κυρίως ως συμπληρωματικό εισόδημα από πολλούς κατοίκους.

Επιπλέον, στην περιοχή παρέμβασης επιδιώκεται η ανάπτυξη του αλιευτικού τομέα μέσα από την ένταξή του στο ήδη εμπλουτισμένο εναλλακτικό τουριστικό προϊόν της ευρύτερης περιοχής και της Περιφέρειας Κρήτης συνολικά. Γίνονται επίσης προσπάθειες για περιβαλλοντικά συμβατές

υδατοκαλλιέργειες που θα παράγουν ένα ποιοτικά ανώτερο αλιευτικό προϊόν για τις ανάγκες των υπηρεσιών εστίασης και τουρισμού.

Τα προβλήματα ανάπτυξης της αλιείας εντοπίζονται κυρίως λόγω της έλλειψης:

- ✓ υποδομών διαχείρισης και εμπορίας των αλιευμάτων
- ✓ ιχθυόσκαλας
- ✓ εκσυγχρονισμού και αναδιάρθρωσης του αλιευτικού στόλου
- ✓ εκσυγχρονισμού των μεθόδων αλιείας
- ✓ υποδομών ασφάλειας, υγιεινής, διοίκησης και διαχείρισης των λιμανιών και αλιευτικών καταφυγίων

Σε ό,τι αφορά τη χωρική οικονομική ανάπτυξη ανά δήμο (κατανομή της απασχόλησης στους παραγωγικούς τομείς) της περιοχής παρέμβασης, διαπιστώνεται κυριαρχία του πρωτογενή τομέα στις νότιες και κεντρικές ζώνες της περιοχής, ενώ αντίστοιχα το παραγωγικό πρότυπο των Δήμων που στρέφονται προς το θαλάσσιο μέτωπο εξαρτάται λιγότερο από τη γεωργία – κτηνοτροφία. Ο πρωτογενής τομέας της περιοχής παρόλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζει έχει τεράστια περιθώρια ανάπτυξης αρκεί να προσαρμοστεί στις εξελίξεις και να αλλάξει το υφιστάμενο μοντέλο.

Η καθιέρωση της Κρητικής κουζίνας ως υψηλής διατροφικής αξίας και η τάση σε παγκόσμιο επίπεδο για κατανάλωση υψηλής ποιότητας τυποποιημένα προϊόντα είναι δυο βασικοί παράγοντες που δημιουργούν θετικές προοπτικές για όλα τα παραγόμενα αγροτικά προϊόντα της περιοχής. Επιπρόσθετα διευρύνεται συνέχεια το ποσοστό εισόδου ελληνικών προϊόντων στις νέες μεγάλες αγορές της Κίνας και της Ρωσίας ενώ αναξιοποίητη για τα αγροτικά προϊόντα παραμένει ακόμα η μεγάλη τουριστική επισκεψιμότητα της Κρήτης καθώς δεν υπάρχει ικανοποιητική διασύνδεση του πρωτογενή με τον τριτογενή τομέα.

Δευτερογενής και τριτογενής τομέας (Γενικά Στοιχεία)

Το 2010, οι επιχειρήσεις του δευτερογενή και τριτογενή τομέα στην Κρήτη ξεπερνούσαν τις 55.000 ενώ ο τζίρος τους έφτανε περίπου τα 10 δις €. Ο Νομός Ηρακλείου παρουσιάζει τους μεγαλύτερους δείκτες και σε αριθμό επιχειρήσεων (48%) αλλά και σε οικονομικό μέγεθος (τζίρο) των επιχειρήσεων και ακολουθεί ο Νομός Χανίων (26%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.48: Επιχειρήσεις στην Κρήτη

ΝΟΜΟΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΡΗΤΗΣ	%	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΤΖΙΡΟΣ)	%
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	27.041	48%	5.182.758.178,92	52,65%
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	6.593	12%	856.822.565,19	8,70%
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	8.194	14%	1.298.563.396,48	13,19%
ΧΑΝΙΩΝ	14.790	26%	2.505.696.441,71	25,45%
ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΗΤΗΣ	56.618	100%	9.843.840.582,31	100,00%

Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος Επιχειρήσεων 2015)

Οι σημαντικότεροι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας του δευτερογενή και τριτογενή τομέα στην Κρήτη παραμένουν διαχρονικά το εμπόριο, οι υπηρεσίες εστίασης και τα καταλύματα, οι κατασκευές, οι επιστημονικές δραστηριότητες και η μεταποίηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.49: Επιχειρήσεις Κρήτης ανά Οικονομική Δραστηριότητα

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
1	Ζ. ΕΜΠΟΡΙΟ	15.599	4.820.199.789
2	Θ. ΥΠΗΡ. ΕΣΤΙΑΣΗΣ - ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	9.181	1.052.609.716
3	ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	8.469	608.366.217
4	Μ. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ - ΕΠΑΓΓ. ΔΡΑΣΤ.	7.053	312.499.854
5	Γ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	4.100	1.233.054.172
6	Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ - ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	2.794	782.019.531
7	Α. ΓΕΩΡΓΙΑ - ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ - ΑΛΙΕΙΑ	2.426	108.085.742

8	Σ. ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤ. ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΕΙΩΝ	1.891	62.849.537
9	Ν. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤ.	1.332	281.454.890
10	Ρ. ΤΕΧΝΕΣ - ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ - ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	804	40.317.469
11	Ι. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	714	319.115.089
12	Λ. ΔΡΑΣΤ. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	539	29.790.187
13	Δ. ΠΑΡ. ΗΛ. ΡΕΥΜ.	481	21.931.303
14	Ο. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	400	14.753.778
15	Π. ΥΠΗΡ. ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	219	45.526.236
16	Κ. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ - ΑΣΦ. ΔΡΑΣΤ.	206	5.401.600
17	Ε. ΠΑΡ. ΝΕΡΟΥ	110	77.412.941
18	Ξ. ΥΠΗΡ. ΑΜΥΝΑΣ	51	7.228.227
19	Β. ΟΡΥΧΕΙΑ - ΛΑΤΟΜΕΙΑ	33	17.613.025
20	ΛΟΙΠΑ	216	3.611.278
ΣΥΝΟΛΑ		56.618	9.843.840.582

Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος Επιχειρήσεων 2015)

Στο δευτερογενή τομέα, παρατηρούνται διαρθρωτικά προβλήματα που αφορούν το μικρό κατά κανόνα μέγεθος και την οικογενειακή μορφή των επιχειρήσεων. Η μεταποίηση συνδέεται κυρίως με την επεξεργασία των προϊόντων του πρωτογενή τομέα (τρόφιμα και ποτά), με τον κατασκευαστικό και τον τομέα των πλαστικών. Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις είναι σχετικά μικρού μεγέθους, με εξαίρεση τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Η Κρήτη διαθέτει μόνο το 1,8% της βαριάς βιομηχανίας και ελάχιστες μονάδες δημιουργούν υψηλό κύκλο εργασιών. Το μεγαλύτερο μέρος της βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας της Περιφέρειας Κρήτης (ποσοστό 60% των βιομηχανιών με ισχύ πάνω από 50 HP) είναι συγκεντρωμένο στην βιομηχανική περιοχή του Ηρακλείου.

Οι εξαγωγές της Κρήτης, όπως προκύπτει από τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και βάση της επεξεργασίας των στοιχείων από τον Σύλλογο Εξαγωγών Κρήτης, αυξήθηκαν σε αξία για τον μήνα Ιούλιο 2015 από τον αντίστοιχο μήνα του 2014 κατά 232%, τον Αύγουστο κατά 49% και το Σεπτέμβριο κατά 87%. Οι Κρητικές εξαγωγές το συγκεκριμένο τρίμηνο αυξήθηκαν συνολικά κατά 115% και άγγιξαν τα 145 εκ. ευρώ, ενώ το 9μηνο Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου η αύξηση ξεπέρασε το 100%, σε σύγκριση με το αντίστοιχο 9μηνο του 2014, με το σύνολο των εξαγωγών της Κρήτης να φτάνει ήδη τα 400εκ.€. Συμπερασματικά, το 2015 αποτέλεσε τη νέα χρονιά ρεκόρ για τις Κρητικές εξαγωγές, που μέχρι τώρα ήταν το 2013 με 363εκ.€. Οι κυριότεροι εξαγωγικοί κλάδοι αφορούν τον αγροτοδιατροφικό τομέα (μεταποίηση, τυποποίηση και εμπορία τροφίμων) και η εξέλιξή τους το 2015 σε σχέση με το 2014 φαίνεται να είναι σταθερή.

Οι κυριότερες εξαγωγικές αγορές για τα προϊόντα της Κρήτης φαίνονται στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 2.14: Κυριότερες αγορές εξαγωγών Περιφέρειας Κρήτης (σε εκ. €)

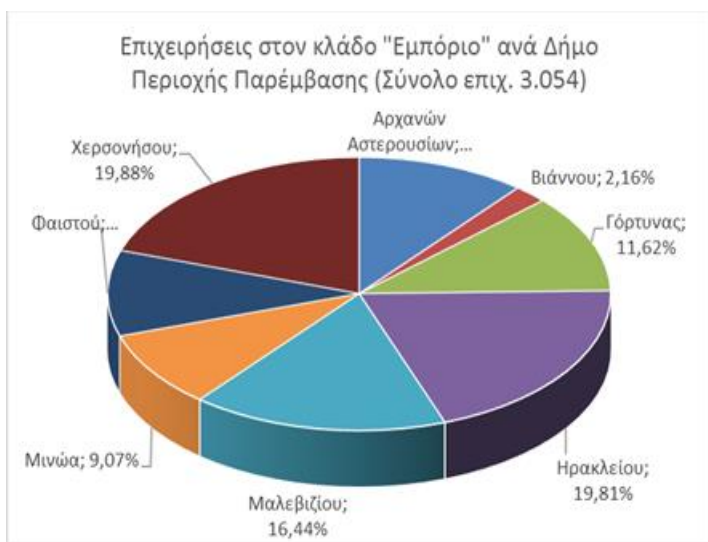

Πηγή: Σύλλογος Εξαγωγέων Κρήτης (στοιχεία 2015)

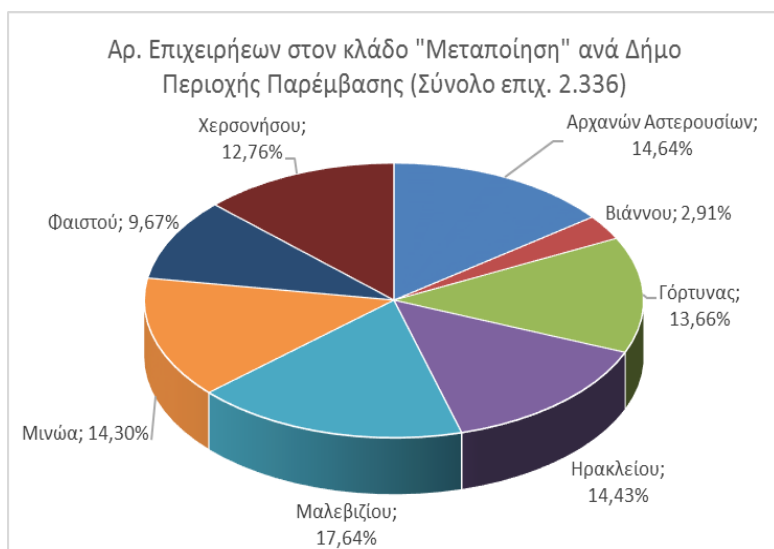
Η θεαματικά αυξητική πορεία των εξαγωγών της Κρήτης προς ορισμένους προορισμούς – κλειδιά, δίνει ένα ελπιδοφόρο μήνυμα για την οικονομία του νησιού, παρά τα capital controls και τα επιπρόσθετα προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι εξαγωγείς κατά το τελευταίο διάστημα, οι οποίοι, ακόμα και μέσα σε αντίξοες συνθήκες, μπορούν να κάνουν νέες επιχειρηματικές προσπάθειες και να κατακτήσουν νέες αγορές.

Ειδικότερα, για την περιοχή παρέμβασης παρακάτω φαίνεται το ποσοστό επιχειρήσεων ανά κλάδο και ανά Δήμο. Από τα γραφήματα προκύπτει ότι υπάρχει ομοιομορφία στην περιοχή παρέμβασης σχεδόν στο σύνολό της, με την μεταποίηση και το εμπόριο να κυμαίνονται από 10% ως 20% των επιχειρήσεων με εξαίρεση το Δήμο Βιάννου. Μεγάλη επίσης διαφορά στην κατανομή των επιχειρήσεων ανά κλάδο από όλη την περιοχή παρέμβασης παρουσιάζει ο Δήμος Χερσονήσου, ο οποίος συγκεντρώνει ποσοστό πάνω από 60% σε τουριστικές επιχειρήσεις, και πάνω από 25% στις υπηρεσίες, στοιχεία τα οποία αναλύονται παρακάτω στον τριτογενή τομέα.

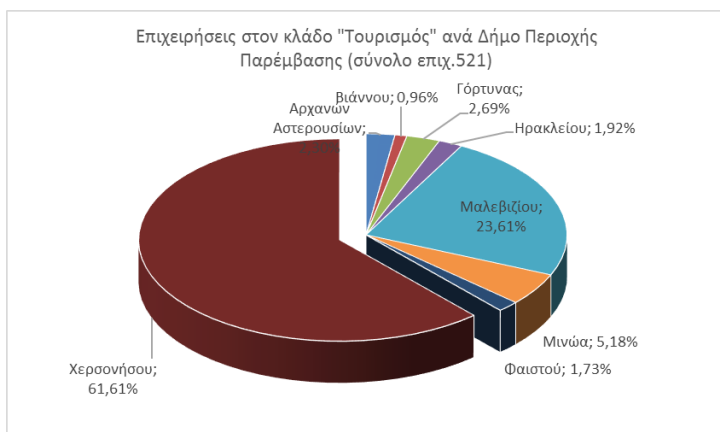
Γράφημα 2.15:

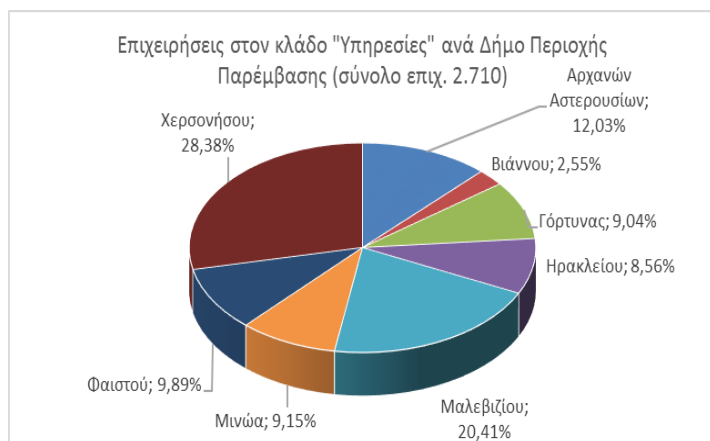
Γράφημα 2.16

Γράφημα 2.17

Γράφημα 2.18

Πηγή: Εμπορικό και Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος 2010)

Η διάρθρωση των επιχειρήσεων της περιοχής παρέμβασης ανά νομική μορφή και Δήμο έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.50: Νομική μορφή επιχειρήσεων περιοχής παρέμβασης

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.50: ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ								
ΔΗΜΟΣ	ΑΕ	ΑΤΟΜΙΚΗ	ΕΕ-ΟΕ	ΕΠΕ- Μον.ΕΠΕ	ΣΥΝ- ΣυνΠΕ	ΙΚΕ- ΜονΙΚΕ	ΛΟΙΠΕΣ	Σύνολο
Αρχ.Αστερουσίων	37	822	102	21	9	15	6	1012
Βιάννου	5	156	42	2	3			208
Γόρτυνας	20	789	100	10	4	10		933
Ηρακλείου	212	831	88	30	7	11	5	1184
Μαλεβυζίου	76	1259	175	42	4	24	10	1590
Μινώα	10	738	111	13	7	4	3	886
Φαιστού	16	654	122	9	4	4	4	813
Χερσονήσου	144	1464	285	46	3	29	24	1995
Σύνολο	520	6713	1025	173	41	97	52	8621

Πηγή: Εμπορικό και Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος 2010)

Η διάρθρωση των επιχειρήσεων της περιοχής ανά νομική μορφή και κλάδο έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.51: Νομική μορφή επιχειρήσεων ανά τομέα

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.51: ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ																
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΕ	%	ΑΤΟΜΙΚΗ	%	ΕΕ-ΟΕ	%	ΕΠΕ- Μον.ΕΠΕ	%	ΣΥΝ- ΣυνΠΕ	%	ΙΚΕ- ΜονΙΚΕ	%	ΛΟΙΠΕΣ	%	ΣΥΝΟΛΟ	%
Εμπόριο	255	8,35%	2426	79,44%	284	9,30%	46	1,51%	11	0,36%	25	0,82%	7	0,23%	3054	35,43%
Μεταποίηση	95	4,07%	1689	72,30%	443	18,96%	61	2,61%	20	0,86%	22	0,94%	6	0,26%	2336	27,10%
Τουρισμός	92	17,66%	327	62,76%	56	10,75%	18	3,45%		0,00%	9	1,73%	19	3,65%	521	6,04%
Υπηρεσίες	78	2,88%	2271	83,80%	242	8,93%	48	1,77%	10	0,37%	41	1,51%	20	0,74%	2710	31,43%
Σύνολο	520	6,03%	6713	77,87%	1025	11,89%	173	2,01%	41	0,48%	97	1,13%	52	0,60%	8621	100,00%

Πηγή: Εμπορικό και Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος 2010)

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι η πλειοψηφία των επιχειρήσεων της περιοχής παρέμβασης είναι ατομικές επιχειρήσεις σε ποσοστό 77,87%. Ακολουθούν επιχειρήσεις ΕΕ – ΟΕ, αλλά σε πολύ μικρότερο ποσοστό πράγμα το οποίο αποδεικνύει την έλλειψη συνεργασίας και συνέργειας στην περιοχή. Το ίδιο συμβαίνει και σε επίπεδο Κρήτης και χώρας και συνεχώς μεγαλώνει η ανάγκη για διαφοροποίηση του επιχειρηματικού πνεύματος και προώθηση της δικτύωσης και της συνεργασίας. Η κύρια δραστηριότητα των επιχειρήσεων ανήκει στον εμπορικό κλάδο κατά 35,43%, στον κλάδο των υπηρεσιών κατά 31,43% και της μεταποίησης με ποσοστό 27,10%.

Γ. Ο δευτερογενής τομέας

Κύρια χαρακτηριστικά

Σε επίπεδο Νομού Ηρακλείου η μεγαλύτερη βιομηχανική – βιοτεχνική δραστηριότητα εντοπίζεται στη Βιομηχανική Περιοχή Ηρακλείου (Καλλιθέα – Δ.Ε. Αλικαρνασσού), η οποία είναι εντός της περιοχής παρέμβασης του τοπικού προγράμματος CLLD / LEADER. Εντός της περιοχής παρέμβασης υπάρχει επίσης ΒΙΟΠΑ στην Ανώπολη (Δ.Ε. Γουβών) όπου έχουν εγκατασταθεί βιοτεχνικές δραστηριότητες χαμηλής όχλησης και κυρίως καλλιτεχνικών επαγγελμάτων (γλυπτική, τουριστικά προϊόντα – σουβενίρ κλπ).

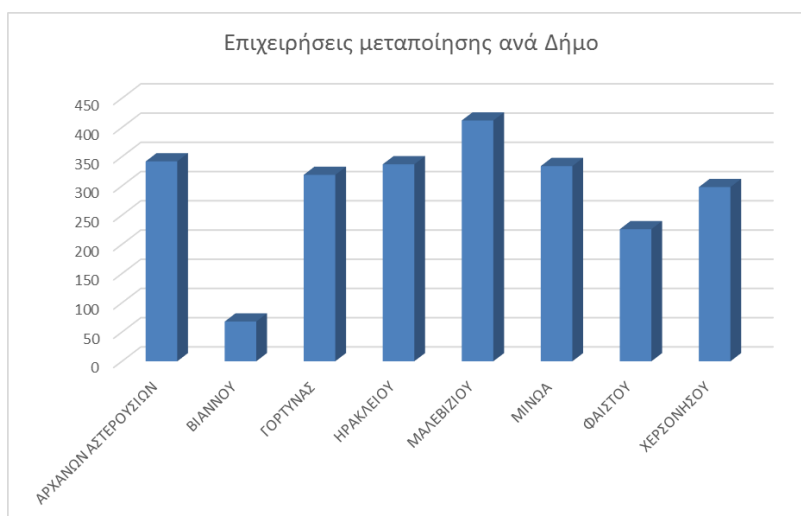
Επιπλέον η βελτίωση των οδικών αξόνων από το Ηράκλειο προς την ενδοχώρα (άξονας Ηράκλειο - Μεσαρά, Ηράκλειο – Βιάννος), καθώς και η περιορισμένη διαθεσιμότητα χώρων για την εγκατάσταση ή/και ανάπτυξη μονάδων του δευτερογενή τομέα στην ευρύτερη περιοχή του πολεοδομικού συγκροτήματος Ηρακλείου (υψηλό κόστος απόκτησης γης, περιορισμοί δόμησης – επέκτασης μονάδων), έχουν δημιουργήσει τις προϋποθέσεις χωροθέτησης νέων βιομηχανικών περιοχών στην ενδοχώρα και συγκεκριμένα στις δημοτικές ενότητες Γουβών, Βιάννου, Τυλίσου, Αρκαλοχωρίου και Τυμπακίου.

Η διάρθρωση του μεταποιητικού τομέα στην περιοχή παρέμβασης δεν διαφοροποιείται πολύ από την περιφερειακή κατάσταση και ουσιαστικά αποτελείται από μεταποιητικές επιχειρήσεις οι οποίες σχετίζονται με την αξιοποίηση της πρωτογενούς παραγωγής που διαθέτει η περιοχή, δηλαδή ελαιουργεία, οινοποιεία και τυροκομεία. Υπάρχουν επίσης μονάδες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των κατασκευών, των πλαστικών και των δομικών υλικών. Αναλυτικά στοιχεία παρουσιάζονται στις ενότητες που ακολουθούν.

Αριθμός, Μέγεθος και Διάρθρωση Επιχειρήσεων ανά κλάδο

Στην περιοχή παρέμβασης, σύμφωνα με στοιχεία του Επιμελητηρίου Ηρακλείου (κατάλογος επιχειρήσεων 2015), στο δευτερογενή τομέα (κλάδος μεταποίηση) δραστηριοποιούνται **2.336** επιχειρήσεις και ανά Δήμο έχουν ως εξής:

Γράφημα 2.19: Επιχειρήσεις Μεταποίησης ανά Δήμο Περιοχής Παρέμβασης

Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος Επιχειρήσεων 2015)

Είναι φανερό ότι υπάρχει η ίδια περίπου συγκέντρωση επιχειρήσεων δευτερογενή τομέα σε όλους τους Δήμους της περιοχής παρέμβασης εκτός του Δήμου Βιάννου, δίνοντας έτσι στην περιοχή παρέμβασης στοιχεία συνοχής και ομοιομορφίας. Απ' αυτές το 21,06% χρησιμοποιούν ως πρώτη ύλη προϊόντα του πρωτογενή τομέα (ελαιουργεία, τυροκομεία, ζωοτροφές, τυποποίηση μελιού, αυγών, οπωροκηπευτικών κλπ) και παρουσιάζονται στον παρακάτω **πίνακα 2.52** ανά Δήμο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.52: Επιχειρήσεις δευτερογενή τομέα στην περιοχή παρέμβασης

ΔΗΜΟΣ	Α' ΥΛΗ - Α' ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΛΟΙΠΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	75	267	342
ΒΙΑΝΝΟΥ	16	52	68
ΓΟΡΤΥΝΑΣ	93	226	319
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	76	261	337
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	51	361	412
ΜΙΝΩΑ	74	260	334
ΦΑΙΣΤΟΥ	53	173	226
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	54	244	298
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	492	1844	2336

Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος Επιχειρήσεων 2015)

Αναλυτική παρουσίαση επιχειρήσεων δευτερογενή τομέα περιοχής παρέμβασης

Στο μεγαλύτερο ποσοστό του ο κλάδος των ειδών διατροφής είναι προσανατολισμένος στην αρχική μεταποίηση (ελαιοτριβεία, οινοποιεία). Στην περιοχή παρέμβασης έχουμε πάνω από 100 ελαιοτριβεία ενώ όλα τα οινοποιεία της ΠΕ Ηρακλείου έχουν την έδρα τους στην περιοχή εκτός από

ένα. Επίσης, υπάρχουν αρκετά αρτοποιεία, ζαχαροπλαστεία, τυροκομεία και συσκευαστήρια αγροτικών προϊόντων, όπως φαίνεται στον **πίνακα 2.53**. Επιπλέον, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι ο τομέας των κατασκευών στην ΠΕ Ηρακλείου παραμένει σταθερός και έχει επηρεάσει θετικά την οικονομία της περιοχής παρέμβασης, η οποία εφοδιάζει με πρώτη ύλη (κυρίως με αμμοχάλικο) τις μεγάλες κατασκευαστικές εταιρείες του νομού. Στον **Πίνακα 2.53** που ακολουθεί γίνεται ποσοστιαία παρουσίαση των επιχειρήσεων μεταποίησης στην περιοχή παρέμβασης, για τις οποίες είχαμε στοιχεία αντιστοίχισης με τους κλάδους.

Πίνακας 2.53: Ποσοστό επιχειρήσεων μεταποίησης ανά Δήμο περιοχής παρέμβασης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ / ΔΗΜΟ Π.Π.	Αρχ. Αστερουσίων	Βιάννου	Γόρτυνας	Ηρακλείου	Μαλεβυζίου	Μινώα	Φαιστού	Χερσονήσου	Σύνολο
ΕΛΑΙΟΥΡΓΕΙΑ	9,84%	6,56%	21,31%	9,84%	4,92%	31,97%	5,74%	9,84%	100,00%
ΤΥΠΟΠΟΙΗΤΗΡΙΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	18,75%	6,25%	15,63%	18,75%	3,13%	15,63%	9,38%	12,50%	100,00%
ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ	46,15%	0,00%	0,00%	38,46%	0,00%	7,69%	3,85%	3,85%	100,00%
ΠΟΤΟΠΟΙΕΙΑ	20,00%	0,00%	8,89%	35,56%	6,67%	11,11%	11,11%	6,67%	100,00%
ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΑ - ΓΑΛΑ	7,14%	0,00%	21,43%	21,43%	0,00%	21,43%	14,29%	14,29%	100,00%
ΑΡΤΟΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ	14,50%	2,29%	15,27%	12,98%	16,79%	9,92%	8,40%	19,85%	100,00%
ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΕΙΑ	10,16%	3,13%	5,47%	15,63%	20,31%	11,72%	11,72%	21,88%	100,00%
ΑΛΟΥΜΙΝΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	12,31%	0,77%	10,00%	19,23%	20,77%	16,92%	10,77%	9,23%	100,00%
ΑΔΡΑΝΗ ΥΛΙΚΑ	13,51%	0,00%	24,32%	0,00%	10,81%	18,92%	18,92%	13,51%	100,00%
ΕΙΔΗ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	6,67%	0,00%	2,22%	4,44%	17,78%	44,44%	2,22%	22,22%	100,00%
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ	20,00%	0,00%	10,00%	0,00%	40,00%	20,00%	10,00%	0,00%	100,00%
ΣΑΠΟΥΝΟΠΟΙΕΙΑ	0,00%	20,00%	20,00%	40,00%	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	100,00%
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΕΡΓΕΙΑΣ	13,73%	3,92%	16,34%	11,76%	11,76%	13,07%	11,11%	18,30%	100,00%
ΜΕΛΙ - ΜΑΡΜΕΛΑΔΕΣ	44,44%	11,11%	11,11%	11,11%	11,11%	0,00%	11,11%	0,00%	100,00%
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	12,56%	4,59%	11,49%	14,09%	22,97%	10,11%	7,50%	16,69%	100,00%
ΕΝΔΥΜΑΤΑ - ΚΛΩΣΤΟΨΑΝΤΟΥΡΓΙΑ	11,11%	0,00%	11,11%	18,52%	14,81%	11,11%	0,00%	33,33%	100,00%

Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος Επιχειρήσεων 2015)

Οι κυριότερες επιχειρήσεις ανά υποκλάδο έχουν ως εξής:

Υποτομέας ελαιούχων προϊόντων

- ✓ Εκατόν είκοσι δύο (122) ελαιουργεία τα οποία επεξεργάζονται τον ελαιόκαρπο για παραγωγή ελαιολάδου. Τα ελαιουργεία στην πλειοψηφία τους έχουν ανάγκη εξυγχιτισμού και μετατροπή τους από ελαιουργία τριών φάσεων σε δύο φάσεων.
- ✓ Δύο (2) πυρηνελαιουργεία, τα οποία από τον πυρήνα του ελαιοκάρπου παράγουν πυρηνέλαιο και πυρηνόξυλο. Καλύπτει τις ανάγκες της περιοχής παρέμβασης καθώς και της ευρύτερης περιοχής.
- ✓ Ένα (1) τυποποιητήριο για την επεξεργασία και την τυποποίηση βρώσιμων ελιών, επενδυτής του Τ.Π. Άξονα 4 της Αναπτυξιακής Ηρακλείου. Κρίνεται αναγκαία η δημιουργία σύγχρονων ανάλογων επιχειρήσεων αφού υπάρχει ζήτηση για τα συγκεκριμένα προϊόντα όχι μόνο από την τοπική αλλά και από τη διεθνή αγορά. Επίσης, λόγω της έλλειψης τέτοιου είδους μεταποιητικών επιχειρήσεων το μεγαλύτερο μέρος των επιτραπέζιων ελιών οδηγείται στην ελαιοποίηση.

Υποτομέας οίνου και ποτών

- ✓ Είκοσι έξι (26) οινοποιεία από τα οποία τέσσερα (4) χρησιμοποιούν σταφύλια βιολογικής καλλιέργειας.
- ✓ Σαράντα τρεις (43) μονάδες παραγωγής αλκοολούχων ή μη ποτών, χυμών, αναψυκτικών και αποσταγμάτων
- ✓ Δύο (2) ζυθοποιεία

- ✓ Πέντε (5) μονάδες απόσταξης στέμφυλων για παραγωγή ούζου και ρακής. Μεγάλο μέρος της παραγόμενης ρακής προέρχεται από αποστακτήρια που διατηρούνται στα πλαίσια καθετοποίησης της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- ✓ Μία (1) μονάδα παραγωγής ξυδιού για αξιοποίηση των υποβαθμισμένων κρασιών.

Υποτομέας άρτου και ζαχαροπλαστικής

- ✓ Εκατό τριάντα ένα (131) αρτοποιεία, παρασκευαστήρια ψωμιού και ειδών ζαχαροπλαστικής. Γενικότερα, τα τελευταία χρόνια η τάση για τις επιχειρήσεις άρτου είναι να αναβαθμίσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους στον πελάτη και να προσφέρουν καφέ – ροφήματα και χώρους αναψυχής και σερβιρίσματος.

Υποτομέας γάλα – τυρί

- ✓ Δεκατέσσερα (14) σύγχρονα τυροκομεία, όπου οι κτηνοτρόφοι πωλούν το γάλα τους για την παραγωγή σκληρών και μαλακών τυριών. Είναι μονάδες οι οποίες χρησιμοποιούν γάλα από συμβατική εκτροφή αιγοπροβάτων. Η κατανάλωση τυριού στη Κρήτη είναι η υψηλότερη παγκοσμίως, με 23 κιλά κατ' άτομο ανά έτος και με τέτοια δυναμική στην ευρύτερη περιοχή κρίνονται αναγκαία τα εξής: ο εκσυγχρονισμός των τυροκομείων, η τυποποίηση και η συσκευασία των προϊόντων τους και τέλος η προώθηση των προϊόντων τους στην τοπική και διεθνή αγορά.

Υποτομέας μέλι

- ✓ Εννέα (9) μονάδες επεξεργασίας – τυποποίησης μελιού και μικρές καθετοποιημένες μονάδες, όπου τυποποιείται ένα μικρό μέρος της παραγωγής του μελιού. Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής τυποποιείται σε επιχειρήσεις εκτός περιοχής παρέμβασης. Να αναφερθεί ότι εκτός από το μέλι υπάρχουν και τα δευτερεύοντα προϊόντα όπως είναι το κερύ, ο βασιλικός πολτός και η γύρη.

Υποτομέας κρέας

- ✓ Τέσσερα (4) σύγχρονα σφαγεία που ικανοποιούν τις ανάγκες της περιοχής παρέμβασης αλλά και της ευρύτερης περιοχής (Αρκαλοχώρι, Ασήμι, Μοίρες, Αγ. Βαρβάρα).
- ✓ Δύο (2) εργαστήριο παραγωγής τοπικών προϊόντων αλλαντοποιίας.

Υποτομέας οπωροκηπευτικών

- ✓ Πέντε (5) συσκευαστήρια τυποποίησης φρούτων, λαχανικών.
- ✓ Μία (1) μονάδα επεξεργασίας και τυποποίησης πατάτας.

Υποτομέας αλιείας

- ✓ Εφτά (7) μονάδες μεταποίησης - συσκευασίας - τυποποίησης και χονδρικής πώλησης προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Η μία βρίσκεται εντός των ορίων του Δήμου Χερσονήσου και οι υπόλοιπες, στην ΒΙ.ΠΕ.Η.
- ✓ Ένα (1) κέντρο διακίνησης (χονδρικής πώλησης προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας).
- ✓ Μονάδες υδατοκαλλιέργειας, υπάρχουν μόνο εσωτερικών υδάτων και είναι 2 πεστροφοτροφεία μικρής δυναμικότητας, στην θέση Βότομος Άνω Ζαρού Δήμου Φαιστού, εκτός περιοχής παρέμβασης.

Υποτομέας ξύλου και επίπλων

- ✓ Εκατό είκοσι οκτώ (128) μονάδες κατασκευής επίπλων από ξύλο, ξυλουργικών εγκαταστάσεων και άλλων ξυλουργικών προϊόντων. Οι μονάδες καλύπτουν την τοπική αγορά ενώ οι τάσεις για χειροποίητα προϊόντα ξύλου, όπως έπιπλα κήπου, διακοσμητικά χώρου, χρηστικά αντικείμενα, πατώματα και φωτιστικά μπορούν να δώσουν στις επιχειρήσεις αυτές ιδέες για νέα προϊόντα και την ανάπτυξη του πελατολογίου τους.

Υποτομέας αλουμινίου:

- ✓ Εκατό τριάντα (130) μονάδες κατασκευής μεταλλικών πορτοπαραθύρων και ειδών καγκελαρίας.

Υποτομέας αδρανών υλικών:

- ✓ Τριάντα εφτά (37) μονάδες εξόρυξης αμμοχάλικου και άμμου, λίθων και άλλων αδρανών υλικών για τον κατασκευαστικό τομέα, μνημεία, διακόσμηση κτλ.

Υποτομέας ειδών λαϊκής τέχνης

- ✓ Σαράντα πέντε (45) μονάδες κατασκευής κοσμημάτων, δεκατρείς (13) μονάδες κατασκευής κεραμικών ειδών και κεραμικής, τρεις (3) μονάδες μαχαιροποιίας και έξι (6) ακόμα μονάδες με διάφορες χειροτεχνικές δραστηριότητες. Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου προωθεί τη διατήρηση των παραδοσιακών επαγγελμάτων μέσα από διάφορες πρωτοβουλίες παρουσίασής τους και έχει εντάξει πολλά παραδοσιακά εργαστήρια παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης και υφαντών σε αγροτουριστικές διαδρομές.

Είναι τάση της τουριστικής αγοράς ο επισκέπτης σε μια περιοχή να μαθαίνει τις παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων και να εμπλέκεται σε βιωματικές δράσεις με τους βιοτέχνες – χειροτέχνες της περιοχής. Χρειάζεται όμως εκπαίδευση και κατάλληλος χώρος υποδοχής για την ανάπτυξη αυτού του κλάδου και τη δημιουργία και ανάδειξη αυτού του τουριστικού προϊόντος.

Υποτομέας σαπυνοποιεία

- ✓ Πέντε (5) μονάδες παραγωγής σαπυνου από ελαιόλαδο ή άλλα αιθέρια έλαια ή έλαια βοτάνων. Και το λάδι αλλά και τα βότανα είναι πρώτες ύλες που βρίσκονται εύκολα στο περιβάλλον της περιοχής και ο κλάδος εμφανίζει ανοδικές τάσεις, μιας και το προϊόν θα μπορεί να αποτελεί αναμνηστικό δώρο – σουβενίρ από τοπικά προϊόντα για τους επισκέπτες – τουρίστες. Χρειάζεται όμως να είναι υψηλής ποιότητας και με πολύ καλή στρατηγική marketing και προώθησης – προβολής του. Και σε αυτή την περίπτωση οι συμμετοχικές – βιωματικές διαδικασίες με τον επισκέπτη της περιοχής θα μπορούν να επιφέρουν διαφοροποίηση και ανάπτυξη της επιχειρηματικής ιδέας.

Υποτομέας παραγωγής ζωοτροφών

- ✓ Δέκα (10) μονάδες παραγωγής ζωοτροφών οι οποίες καλύπτουν την τοπική αγορά

Υποτομέας παραγωγής ενέργειας

- ✓ Εκατό πενήντα τρεις (153) μονάδες παραγωγής, μετάδοσης, και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. Με την ανάπτυξη των ΑΠΕ αρκετοί επένδυσαν στην παραγωγή ενέργειας είτε από φωτοβολταϊκά είτε από αιολικά πάρκα στην περιοχή παρέμβασης.

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτουν βασικά συμπεράσματα για την γεωγραφική κατανομή ορισμένων επιχειρήσεων ίδιας κατηγορίας και ειδικότερα:

- ✓ Η πλειοψηφία των ελαιουργιών και τυποποιητηρίων ελαιόλαδου συγκεντρώνονται στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας, όπου οι ελιές που καλλιεργούνται είναι εξαιρετικής ποιότητας και παράγουν έξτρα παρθένο ελαιόλαδο.
- ✓ Ο δήμος Αρχανών Αστερουσίων συγκεντρώνει σχεδόν το 50% των οινοποιείων της ΠΕ Ηρακλείου και ακολουθεί το Τ.Κ. Δαφνών Ηρακλείου ως η δεύτερη οινοποιός περιοχή της περιοχής παρέμβασης, με τα προϊόντα ΠΟΠ, ΠΓΕ κτλ
- ✓ Ο δήμος Γόρτυνας συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων εξόρυξης αδρανών υλικών
- ✓ Ο δήμος Μινώα Πεδιάδας επίσης συγκεντρώνει το 44,44% των επιχειρήσεων ειδών λαϊκής τέχνης με τη συγκέντρωση των κεραμοποιών στον οικισμό Θραψανού
- ✓ Ο δήμος Μαλεβιζίου έχει το 40% των επιχειρήσεων παραγωγής ζωοτροφών, και οι επιχειρήσεις αυτές είναι άμεσα συνδεδεμένες με τον ορεινό όγκο του Ψηλορείτη και τις κτηνοτροφικές περιοχές εκεί και ακολουθούν οι δήμοι Αρχανών Αστερουσίων και Μινώα Πεδιάδας
- ✓ Οι επιχειρήσεις σαπυνοποιείας συγκεντρώνονται σε ποσοστό 40% στο Ηράκλειο, εντός περιοχής παρέμβασης
- ✓ Στο Δήμο Αρχανών Αστερουσίων έχουν συγκεντρωθεί επιχειρήσεις τυποποίησης μελιού και οικοτεχνίας (τυποποιητήρια μαρμελάδας, κομπόστας κτλ)
- ✓ Ο δήμος Χερσονήσου συγκεντρώνει το 33% των επιχειρήσεων κλωστοϋφαντουργίας και δημιουργίας ενδυμάτων.

Εξαγωγική δραστηριότητα της περιοχής

Η εξαγωγική δραστηριότητα της ΠΕ Ηρακλείου και ειδικά της περιοχής παρέμβασης εντοπίζεται κυρίως στα προϊόντα του πρωτογενή τομέα. Οι εξαγωγές αφορούν προϊόντα όπως το λάδι, το κρασί, τα φρούτα και τα λαχανικά ενώ σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα έχει η κατασκευή κεραμικών προϊόντων. Τα κεραμικά – πήλινα που παράγονται στην περιοχή του Θραψανού, διοχετεύουν το 80% περίπου της παραγωγής τους σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αγγλία, Ολλανδία, Γερμανία) αλλά και σε άλλες χώρες (Αυστραλία, Αμερική). Στον επόμενο **πίνακα 2.54** παρουσιάζονται οι επιχειρήσεις που εξαγουν ανά Δήμο και Κατηγορία προϊόντος, στην περιοχή παρέμβασης:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.54: Εξαγωγές Περιοχής Παρέμβασης

A/A	Δήμος Όνομα	Προϊόν	Αρ. επιχειρήσεων
1	ΑΡΧΑΝΩΝ	Λάδι	2
2	ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	Αγροτικά προϊόντα	1
3		Ζώντα ζώα	1

A/A	Δήμος Όνομα	Προϊόν	Αρ. επιχειρήσεων
4		Φρούτα – λαχανικά	1
5		Κρασί – σταφύλια	4
6	ΓΟΡΤΥΝΑΣ	Λίθους	1
7		Είδη ζύμης - Μακαρόνια	1
8		Αποστάγματα	1
9	ΜΙΝΩΑ	Πήλινα – κεραμικά	4
10		Γεωργικές Α ύλες – ζώντα ζώα	1
11		Λάδι	1
12	ΦΑΙΣΤΟΥ	Ελιές – λίπη	1
13		Κατασκευές	1
14	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	Ζώντα σαλιγκάρια	1
15		Φυτά	1
16	ΣΥΝΟΛΟ		22

Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος Επιχειρήσεων 2015)

Κλάδοι σε κρίση – αναδυόμενοι κλάδοι

Κυρίαρχη θέση στη μεταποιητική δραστηριότητα κατέχει ο κλάδος των ειδών διατροφής, τόσο σε σχέση με τον αριθμό των επιχειρήσεων, όσο και σε σχέση με τον τζίρο των επιχειρήσεων. Βάσει μελέτης της ΑΝ.Η. για τον γαστρονομικό πλούτο της περιοχής στο πλαίσιο του δικτύου «Medeat – Γαστρονομικές περιπλανήσεις και ο πολιτισμός των γεύσεων» προκύπτει ότι ο αγροτοδιατροφικός τομέας έχει μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης στην περιοχή καθώς στην ανάλυση SWOT αναφέρονται ως δυνατά σημεία της περιοχής τα εξής χαρακτηριστικά:

- ✓ Η παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας (ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικά προϊόντα)
- ✓ Η μοναδικότητα ορισμένων προϊόντων όπως ελαιόλαδο, κρασί γραβιέρα, κτλ
- ✓ Η λειτουργία πλήθους χώρων εστίασης με παραδοσιακά προϊόντα
- ✓ Η εξάπλωση των γυναικείων συνεταιρισμών
- ✓ Η λειτουργία μεγάλου αριθμού εργαστηρίων και οικοτεχνιών παραγωγής παραδοσιακών Κρητικών προϊόντων.

Ωστόσο πρέπει να σημειώσουμε ότι οι μεταποιητικές επιχειρήσεις με Α' ύλη προϊόντα του πρωτογενή τομέα παρουσιάζουν δυσκολία ανάπτυξης για τους παρακάτω λόγους:

- ✓ Δυσκολία διακίνησης των προϊόντων (μεσάζοντες, δίκτυα διανομής)
- ✓ Έλλειψη δομημένης και ολοκληρωμένης τυποποίησης βάση Ευρωπαϊκών και διεθνών προτύπων
- ✓ Ελάχιστη διασύνδεση των προϊόντων με τις αγορές και ειδικότερα και την τουριστική αγορά
- ✓ Έλλειψη οργανωμένης προβολής και προώθησης των προϊόντων τους

Επιπλέον, η διασύνδεση των τοπικών προϊόντων και των παραδοσιακών επαγγελμάτων με το τουριστικό προϊόν της ενδοχώρας εμφανίζει πολύ μεγάλο οικονομικό ενδιαφέρον. Στην Κρήτη οι επισκέπτες ξεπερνούν τα 3εκ. ετησίως και μόνο μέσα από δικτύωση ομοειδών και συμπληρωματικών επιχειρήσεων θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε τέτοιες συνθήκες ώστε ο επισκέπτης στην Κρήτη να έρχεται σε επαφή με την ενδοχώρα, να γνωρίζει τα τοπικά προϊόντα της και τελικά να τα επιλέγει για την ποιότητά τους, την ιδιαίτερη ταυτότητά τους και τη σχέση τιμής – ποιότητας.

Στη φιλοσοφία αυτή η ΑΝ.Η. έχει ήδη προχωρήσει σε δομημένες διαδρομές σύνδεσης της ενδοχώρας με τον τουρισμό μέσα από δίκτυα: α) των τοπικών γεύσεων και προϊόντων της περιοχής με τον τουρισμό (δίκτυο Medeat – Γαστρονομικές περιπλανήσεις και ο πολιτισμός των γεύσεων) και των κτηνοτροφικών μονάδων – τυροκομείων της περιοχής ως επισκέψιμα διδακτικά αγροκτήματα – κτηνοτροφικές μονάδες (δίκτυο ΟΡΕΑ ΚΡΗΤΗ).

Ένας άλλος κλάδος που παραμένει ανοδικός παρά την οικονομική κρίση στην περιοχή είναι ο κλάδος της αγγειοπλαστικής ο οποίος είναι συγκεντρωμένος στην περιοχή του Θραψανού και όπως έχουμε ήδη αναφέρει ένα ικανό ποσοστό της παραγωγής εξάγεται σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και σε όλο τον κόσμο. Οι επενδύσεις στον τομέα της αγγειοπλαστικής μέσα από το τοπικό

πρόγραμμα του Άξονα 4 – Προσέγγιση LEADER συνέβαλε στην προώθηση των προϊόντων τους, προσδίδοντας μεγαλύτερη δυναμική στους κλάδους αυτούς.

Τέλος, ο τομέας της τεχνολογίας και των ΑΠΕ είναι ανοδικός και πάντα είναι σε θέση να τροφοδοτεί την τοπική αγορά με λύσεις σε προβλήματα, νέα προϊόντα και «πατέντες» που βοηθούν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην ενδοχώρα.

Τα βασικά προβλήματα που παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις μεταποίησης στην περιοχή είναι ότι δεν υπάρχει επιχειρηματική κουλτούρα στην ανάπτυξη και διαχείριση πολλών επιχειρήσεων, δεν ενσωματώνουν τη σύγχρονη τεχνολογία και την τεχνογνωσία για τη δημιουργία νέων προϊόντων ή για την προώθηση των ήδη υπαρχόντων προϊόντων και τέλος παραμένουν μικρές και ατομικές ή οικογενειακές επιχειρήσεις διότι υπάρχει έλλειψη συνεργατικού πνεύματος. Παρ' όλα αυτά υπάρχει προοπτική ανάπτυξης εξαιτίας της αναγνωρισιμότητας των αγροτικών προϊόντων της Κρήτης ως προϊόντα υψηλής ποιότητας και υπάρχει και διαθέσιμο εργατικό δυναμικό στην περιοχή είτε που αναζητά εργασία (άνεργοι) είτε που ήδη απασχολούνται σε οικογενειακές επιχειρήσεις.

Σαν τελικό συμπέρασμα μπορούμε να αναφέρουμε ότι ο δευτερογενής τομέας διαθέτει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης, με την προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη αναπτυξιακή πορεία θα προωθηθεί από μια ολοκληρωμένη και συνεκτική στρατηγική.

Δ. Ο τριτογενής τομέας

Κύρια χαρακτηριστικά

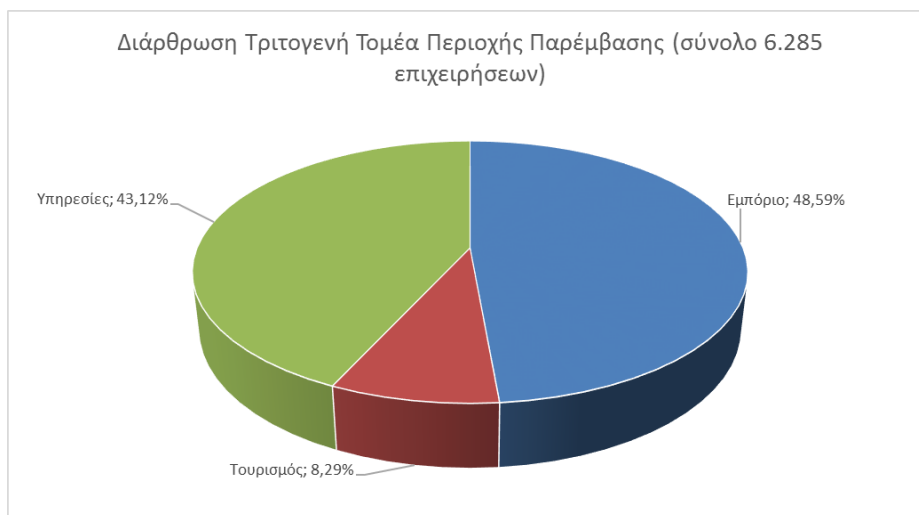
Ο τριτογενής τομέας αποτελεί τον σημαντικότερο και πλέον δυναμικό κλάδο της οικονομίας της Κρήτης αλλά και της ΠΕ Ηρακλείου, μεγάλο τμήμα της οποίας αποτελεί η περιοχή παρέμβασης, κυρίως λόγω του τουριστικού τομέα, ο οποίος είναι πολύ αναπτυγμένος στα βόρεια παράλια του νησιού.

Στην περιοχή παρέμβασης, η χωροταξική κατανομή των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα δεν είναι ομοιόμορφη. Στα βόρεια παράλια της περιοχής υπάρχουν μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, καθώς και πληθώρα επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα (παροχής υπηρεσιών και εμπορίου) οι οποίες λειτουργούν κυρίως την τουριστική περίοδο (Απρίλιο – Οκτώβριο). Στην ενδοχώρα, κυρίως μέσω της Κ.Π. Leader, των ΟΠΑΑΧ, του Άξονα 3 του ΠΑΑ και του Τ.Π. του Άξονα 4 του ΠΑΑ, έχουν αναπτυχθεί ήπιες μορφές τουρισμού (αγροτουριστικά καταλύματα, μονάδες εστίασης, γραφεία εναλλακτικού τουρισμού κλπ), ενώ η παροχή υπηρεσιών και το εμπόριο συγκεντρώνεται κυρίως σε μεγάλα υπερτοπικά κέντρα (Αρκαλοχώρι, Πεζά, Καστέλλι, Μοίρες κλπ). Στα νότια παράλια της περιοχής παρέμβασης υπάρχουν μικρές, οικογενειακού χαρακτήρα τουριστικές επιχειρήσεις, οι οποίες επίσης λειτουργούν μόνο κατά την θερινή-τουριστική περίοδο, κυρίως με εγχώριο τουρισμό.

Αριθμός, μέγεθος και διάρθρωση επιχειρήσεων ανά κλάδο

Στην περιοχή παρέμβασης δραστηριοποιούνται συνολικά **6.285** επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα (σύμφωνα με τον κατάλογο επιχειρήσεων 2015, των εγγεγραμμένων και ενεργών επιχειρήσεων στο Επιμελητήριο Ηρακλείου). Απ' αυτές το **48,59%** αφορά σε χονδρικό – λιανικό εμπόριο, ενώ το **8,29%** σε ξενοδοχεία και εστιατόρια. Ο τομέας των υπηρεσιών ανέρχεται σε ποσοστό 43,12% σε όλους τους τομείς συνολικά. Στο παρακάτω γράφημα φαίνεται η διάρθρωση των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα στην περιοχή παρέμβασης.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.20: Διάρθρωση επιχειρήσεων τριτογενή τομέα στην περιοχή παρέμβασης

Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος Επιχειρήσεων 2015)

Η μεγάλη πλειοψηφία των επιχειρήσεων είναι μικρού και μεσαίου μεγέθους, οικογενειακού κυρίως χαρακτήρα, με εξαίρεση τις μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες (142 μονάδες 5,4 και 3 αστέρων) που αποτελούν το 31% των ξενοδοχειακών μονάδων της περιοχής. Μέρος των επιχειρήσεων, οι οποίες δραστηριοποιούνται στο κομμάτι της εστίασης, τροφοδοτούνται από τον τουρισμό, ειδικά στις περιοχές με έντονη δραστηριότητα (βόρειο παραλιακό μέτωπο της ΠΕ Ηρακλείου - Γάζι, Χερσονήσος, Γούβες, Μάλια).

Επιπλέον, στην περιοχή των Δήμων Χερσονήσου και Μαλεβιζίου υπάρχουν ανεπτυγμένες εμπορικές επιχειρήσεις οι οποίες σχετίζονται με την «τουριστική βιομηχανία» της περιοχής, ενώ αντίθετα στις περιοχές των δήμων της ενδοχώρας του νομού Ηρακλείου (Δ.Ε Καστελλίου, Επισκοπής, «Ν. Καζαντζάκη», Θραψανού, Κόφινα, Γόρτυνας, Αστερουσίων) οι επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα είναι αισθητά μικρότερου μεγέθους σε όλες τις κατηγορίες.

Κλάδοι σε κρίση – αναδυόμενοι κλάδοι

Όπως προκύπτει σε βάθος τετραετίας (Πίνακας 2.55), από το μητρώο εγγραφών και διαγραφών του ΕΒΕΗ ο κλάδος που πλήττεται περισσότερο στην ΠΕ Ηρακλείου είναι ο κλάδος του εμπορίου, ενώ αντίθετη είναι η τάση στους κλάδους του τουρισμού και των υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, οι διαγραφές στον κλάδο του εμπορίου υπερβαίνουν τις εγγραφές κατά 771 επιχειρήσεις. Αντίθετα, στις υπηρεσίες και δευτερευόντως στον τουρισμό, οι εγγραφές υπερβαίνουν τις διαγραφές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.55: Βιβλίο Εγγραφών – Διαγραφών ΕΒΕΗ ανά Τριτογενή κλάδο

Έτος	ΕΜΠΟΡΙΟ			ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ			ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ		
	Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο	Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο	Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο
2012	487	708	-221	37	63	-26	646	604	42
2013	513	549	-36	38	49	-11	748	541	207
2014	317	640	-323	101	42	59	516	676	-160
2015	351	542	-191	40	40	0	581	515	66
ΣΥΝΟΛΑ	1668	2439	-771	216	194	22	2491	2336	155
ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑΣ							4375	4969	-594

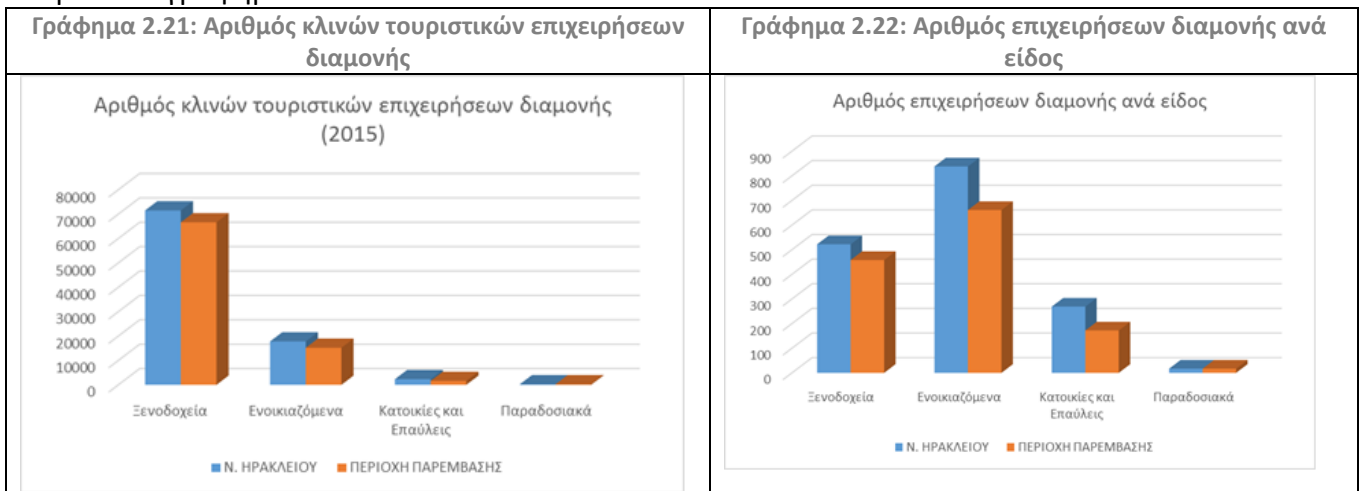
Πηγή: Μητρώο Επιμελητήριο Ηρακλείου 2015

Στην περιοχή παρέμβασης κατά γενική παραδοχή αναδυόμενος κλάδος είναι αυτός του τουρισμού και σταθερός παραμένει ο κλάδος των υπηρεσιών. Ο κλάδος του εμπορίου είναι σε κρίση και φθίνει λόγω και του μεγάλου αριθμού πολυεθνικών επιχειρήσεων που έχουν εγκατασταθεί συνολικά στο νησί.

Τουριστικός τομέας

Τουριστικά καταλύματα, κέντρα αναψυχής και ψυχαγωγίας και χωροταξική κατανομή τους

Η τουριστική υποδομή, από πλευράς κλινών, στην περιοχή παρέμβασης αποτελεί το **91,06%** της υποδομής του νομού και η σύγκριση ανά κατηγορία τουριστικών επιχειρήσεων εμφανίζεται στο παρακάτω γράφημα.

Πηγή: Ε.Ο.Τ./Π.Υ.Τ. Κρήτης – Τμήμα Τουριστικής Ανάπτυξης (2015)

Από τις 83.613 συνολικά κλίνες της περιοχής παρέμβασης το 79,6% κατέχουν οι κλίνες των ξενοδοχείων, ενώ το 18,10% κατέχουν οι κλίνες των ενοικιαζομένων δωματίων και διαμερισμάτων. Οι λοιπές κατηγορίες συμμετέχουν με πολύ μικρά ποσοστά. Αναλυτικά το ξενοδοχειακό δυναμικό της περιοχής παρέμβασης και η χωροταξική κατανομή ανά δήμο, αποτυπώνεται παρακάτω, όπου αναλύεται η διάρθρωση του κλάδου των ξενοδοχείων και καταλυμάτων της περιοχής ανά είδος / κατηγορία ξενοδοχείου – καταλύματος από όπου προκύπτει ότι σχεδόν σε ποσοστό 80% πρόκειται για κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα (ξενοδοχεία, παραδοσιακά ξενοδοχεία και ξενοδοχεία – επιπλωμένα διαμερίσματα). Αξιοσημείωτο είναι ότι περίπου το 48% των καταλυμάτων είναι κατηγορίας άνω των 4 αστέρων, κάτι που αναδεικνύει την σχετικά υψηλή στάθμη των επιχειρήσεων του κλάδου.

Πίνακας 2.56: Ξενοδοχειακό δυναμικό περιοχής παρέμβασης

ΕΙΔΟΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ		ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ			
		ΜΟΝΑΔΕΣ	ΔΩΜ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (%) ΚΛΙΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	5*	27	7748	16.118	19,28%
	4*	59	11883	23.166	27,71%
	3*	56	3565	6.886	8,24%
	2*	84	3137	6.067	7,26%
	1*	46	1370	2.609	3,12%
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ		15	98	200	0,24%
ΞΕΝ. ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ		171	6545	11578	13,85%
Σύνολο κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων		458	34.346	66.624	79,68%
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ/ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ		661	7.565	15.172	18,15%
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ & ΕΠΑΥΛΕΙΣ		172	900	1602	1,92%
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ		17	109	215	0,26%
CAMPINGS					
Σύνολο μη κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων		850	8.574	16.989	20,32%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		1.308	42.920	83.613	100%

Πηγή: Ε.Ο.Τ./Π.Υ.Τ. Κρήτης – Τμήμα Τουριστικής Ανάπτυξης (2015)

Επιπλέον, προκύπτει ότι το 90,29% της δυναμικότητας των καταλυμάτων επικεντρώνεται στο βόρειο άξονα της περιοχής παρέμβασης (Δήμους Χερσονήσου, Μαλεβιζίου, Ηρακλείου), ενώ το 6,35% στο νότιο άξονα (Φαιστό, Μινώα Πεδιάδα, Βιάννο), και μόνο το 3,36% στην ενδοχώρα (Αρχανών Αστερουσίων, Γόρτυνα) του νομού.

Πίνακας 2.57: Κύρια και μη κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα ανά δήμο περιοχής παρέμβασης

ΔΗΜΟΣ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ							ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ		ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ - ΕΠΑΓΓΕΙΣ		ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΞΕΝ.		ΣΥΝΟΛΑ		
	ΜΟΝ.	ΚΛΙΝΕΣ						ΜΟΝ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΜΟΝ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΜΟΝ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΜΟΝ.	ΚΛΙΝΕΣ	
		0	1	2	3	4	5 ΣΥΝ.									
Αρχ. Αστερουσίων	7	64		13	35			112	10	164	17	156	5	64	39	496
Βιάννου	1	40		22				62	29	345					30	407
Γόρτυνας	1							0	2	39	1	11	1	40	5	90
Ηρακλείου	3	39			10			49	3	39	15	205	3	45	24	338
Μαλεβυζίου	59	12	1.115	668	1.333	3.842	4.479	11.449	119	2450	42	408	1	12	221	14.319
Μινώα Πεδιάδα	5	19	39	38		74		170	5	48	6	44	2	19	18	281
Φαιστού	5	12		38		48		98	6	72	21	133	3	21	35	324
Χερσονήσου	377	310	4.145	8.584	7.796	21.345	12.504	54.684	487	12015	70	645	2	14	936	67.358
Σύνολα	458	496	5.299	9.363	9.174	25.309	16.983	66.624	661	15172	172	1602	17	215	1.308	83.613

Πηγή: Ε.Ο.Τ./Π.Υ.Τ. Κρήτης – Τμήμα Τουριστικής Ανάπτυξης (2016)

➤ Μονάδες εστίασης και αναψυχής

Εκτός από τα καταλύματα, στη περιοχή μελέτης λειτουργούν 1.376 μονάδες εστίασης και αναψυχής (πίνακας 2.58). Ο κύριος όγκος των μονάδων αυτών είναι συγκεντρωμένος, όπως είναι φυσικό, στα βόρεια τουριστικά παράλια της περιοχής (57,92%), στις έδρες των δήμων, σε Τ.Κ./Δ.Κ. που διαθέτουν τουριστικά καταλύματα, σε περιοχές φυσικού κάλλους, κοντά σε αρχαιολογικούς χώρους και γενικά χώρους προσέλκυσης τουριστών, καθώς και πάνω σε κεντρικές οδικές αρτηρίες.

Οι παραδοσιακές ταβέρνες έχουν συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη της περιοχής δημιουργώντας ένα μόνιμο πόλο έλξης αλλοδαπών αλλά κυρίως ημεδαπών επισκεπτών, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, προβάλλοντας και προωθώντας παράλληλα την κρητική κουζίνα.

Πίνακας 2.58: Αριθμός μονάδων εστίασης και αναψυχής στην περιοχή παρέμβασης

Δ.	ΠΛΗΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ
Αρχανών Αστερουσίων	143	10,39%	143
Βιάνου	40	2,91%	40
Γόρτυνας	92	6,69%	223
Ηρακλείου	44	3,20%	1023
Μαλεβιζίου	104	7,56%	201
Μινιά Πεδιάδας	150	10,90%	150
Φαιστού	110	7,99%	294
Χερσονήσου	693	50,36%	693
Σύνολο	1376	100,00%	2767

Πηγή: Εμπορικό και Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Ηρακλείου (Κατάλογος επιχειρήσεων Νομού 2010)

Ειδικές τουριστικές υποδομές

Ο συνεδριακός τουρισμός στο νομό Ηρακλείου γνωρίζει άνθιση τα τελευταία χρόνια καθώς το Ηράκλειο είναι ένας από τους πρώτους νομούς της χώρας σε αριθμό συνεδριακών κέντρων και θέσεων. Το είδος αυτού του τουρισμού πραγματοποιείται στα συνεδριακά κέντρα των ξενοδοχείων, που διαθέτουν ανάλογες υποδομές, παρέχοντας υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, καθώς το σύνολο σχεδόν αυτών των ξενοδοχείων ανήκουν στις κατηγορίες 5* και DE LUXE.

Σε σύνολο 47 συνεδριακών κέντρων, τα 39 λειτουργούν εποχιακά και τα υπόλοιπα 8 όλο το χρόνο (τα πέντε από αυτά βρίσκονται μέσα στην πόλη του Ηρακλείου). Τα κέντρα αυτά βρίσκονται στα μεγάλα ξενοδοχεία του βόρειου άξονα της περιοχής παρέμβασης με αίθουσες χωρητικότητας από 100 έως 3.500 άτομα. Στην ενδοχώρα, ωστόσο, υπάρχει μόνο ένα συνεδριακό κέντρο δυναμικότητας 80 ατόμων, παρά μόνο μικρές δημοτικές αίθουσες χωρητικότητας μέχρι 100 ατόμων, οι οποίες εξυπηρετούν κυρίως εκδηλώσεις των δήμων και όχι συνέδρια.

Κέντρα spa και θαλασσοθεραπείας υπάρχουν δύο (2) στην περιοχή παρέμβασης ένας στο Δήμο Χερσονήσου και ένα στο Δήμο Μαλεβιζίου.

Τα τελευταία χρόνια ο τομέας του **θαλάσσιου τουρισμού** εμφανίζει ανοδική πορεία τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Βέβαια καταλυτικό ρόλο στην πορεία αυτή έχει η αύξηση των ανάλογων εγκαταστάσεων και υποδομών ελλιμενισμού και εξυπηρέτησης. Στην Κρήτη υπάρχουν σήμερα τριανταπέντε (35) εγκαταστάσεις θαλάσσιου τουρισμού (μαρίνες και τουριστικά και αλιευτικά καταφύγια) ικανές να φιλοξενήσουν 2960 σκάφη περίπου. Υπό κατασκευή είναι ακόμα έξι (6) με μελλοντική δυναμικότητα 797 σκαφών.

Οι αλιευτικές υποδομές της περιοχής παρέμβασης (καταφύγια, όρμοι, μαρίνες) φιλοξενούν και τουριστικά σκάφη αναψυχής και ιδιαίτερα η Μαρίνα των Μαλίων και των Γουβών.

Επίσης, στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν κατάλληλες τοποθεσίες για **καταδύσεις** στην παραλία Μονοναύτη Δήμου Μαλεβιζίου, ενώ αρκετές από τις παραλίες της περιοχής παρέμβασης προσφέρονται για **κολύμβηση** μιας και κατέχουν γαλάζιες σημαίες (Ελληνοπεράματα, Αμμουδάρα, Φόδελε, Λιμ. Χερσονήσου, Ανισαράς).

Για τους λάτρεις του **Wind surfing** είναι ιδανική η παραλία της Αμμουδάρας και για την νέα μόδα του **stand puddle surfing** κατάλληλες περιοχές είναι η Σταλίδα και η παραλία Αρίνα του Δήμου Χερσονήσου. Η ύπαρξη πλήθους φαραγγιών στην Κρήτη προσφέρει ευκαιρίες για **canyoning** και στην περιοχή παρέμβασης είναι ιδανική η παραλία «Τρεις Εκκλησιές», το φαράγγι του Αμπά.

Οργανωμένες αναρριχητικές πίστες δεν υπάρχουν στην περιοχή παρέμβασης αλλά ούτε και στην Κρήτη. Ωστόσο οι φίλοι του αθλήματος μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα **αναρριχητικά πεδία** στις Τρεις Εκκλησιές (Δήμος Αρχανών Αστερουσίων) στα Καπετανιανά και στον Κόφινα, (Δ. Γόρτυνας), στο Αγιοφάραγγο (Δ. Φαιστού) και στον Κοψά (Δ. Χερσονήσου).

Πίστα προσγείωσης για **αλεξίπτωτο πλαγιάς** υπάρχει στο Τ.Κ. Αβδού του Δήμου Χερσονήσου (χρηματοδοτήθηκε από την Κ.Π. LEADER II). Στην περιοχή παρατηρείται ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον από τους φίλους του αθλήματος.

Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχει ένα **γήπεδο γκολφ** (στο Δήμο Χερσονήσου), με πολύ υψηλές προδιαγραφές, ικανό να προσελκύσει τουρισμό υψηλής εισοδηματικής τάξης, ενώ στον ίδιο δήμο (Τ.Κ. Αβδού) λειτουργεί μονάδα **ιπποτουρισμού** (χρηματοδοτήθηκε από την Κ.Π. Leader+ και το Τ.Π. Άξονας 4 – Προσέγγιση LEADER της ΑΝ.Η. ΑΑΕ ΟΤΑ), η οποία οργανώνει ιπποτουριστικές διαδρομές σε όλη την περιοχή παρέμβασης αλλά και στο Ν. Λασιθίου.

Λοιπές Υπηρεσίες (δραστηριότητες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που σχετίζονται άμεσα με τον τουρισμό (π.χ. καταστήματα λιανικού εμπορίου, γραφεία ενοικίασης αυτοκινήτων, ταξιδιωτικά γραφεία κ.λπ.)

Στην περιοχή παρέμβασης δραστηριοποιούνται, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ΕΟΤ, 499 τουριστικές επιχειρήσεις (**πίνακας 2.59**) που αποτελούν το **63,89%** των τουριστικών επιχειρήσεων του νομού. Το 62,92% των επιχειρήσεων αυτών αφορά σε ενοικιάσεις αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών, ενώ το 27,05% σε γραφεία γενικού τουρισμού.

Στην περιοχή παρέμβασης λειτουργούν δύο **γραφεία εναλλακτικού τουρισμού** (χρηματοδοτήθηκαν από την Leader II και Leader+), τα οποία οργανώνουν περιπατητικές και ορειβατικές διαδρομές, canyoning, ποδήλατο βουνού κλπ.

Πίνακας 2.59: Τουριστικές επιχειρήσεις περιοχής παρέμβασης και ΠΕ Ηρακλείου

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΓΕΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	133	215	61,86%
ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	2	5	40,00%
ΤΟΥΡ. ΤΡΕΝΑ	5	5	100,00%
ΤΕΟΜ	50	144	34,72%
ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΚΜ. ΙΧ ΑΥΤΟΚ.	236	303	77,89%
ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΚΜ. ΜΟΤΟ	55	62	88,71%
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	35	47	38,30%
ΣΥΝΟΛΟ	499	781	63,89%

Πηγή: Ε.Ο.Τ./Π.Υ.Τ. ΚΡΗΤΗΣ - ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (2015)

Σ' ολόκληρη την περιοχή παρέμβασης είναι εμφανής η έλλειψη δημόσιων υποστηρικτικών υπηρεσιών για τον τουρισμό, ακόμα και από τους δήμους του βόρειου άξονα, όπου αναπτύσσεται εδώ και χρόνια ο μαζικός τουρισμός. Ιδιαίτερα εμφανής, επίσης, είναι η σχετική έλλειψη υποδομών πληροφόρησης των τουριστών επισκεπτών (info points, σήμανση, χάρτες, φυλλάδια κλπ). Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένα σημείο πληροφόρησης στα σημεία εισόδου στο νησί (λιμάνι και αεροδρόμιο). Η ΑΝ.Η. προσπαθώντας να ανατρέψει αυτή την κατάσταση, σχεδίασε και χρηματοδότησε μέσω του Τ.Π. Άξονα 4 - Προσέγγιση LEADER του ΠΑΑ, τέσσερα (4) Κέντρα ενημέρωσης και πληροφόρησης κοινού σε κομβικά σημεία της περιοχής παρέμβασης (Ηράκλειο, Χερσόνησος, Αγία Πελαγία και Μοίρες), προκειμένου να επιτύχει τη σύνδεση του μαζικού τουρισμού που αναπτύσσεται στο βόρειο μέτωπο της περιοχής παρέμβασης με την ενδοχώρα της και τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει.

Σε επίπεδο τουριστικής προβολής του νομού, κυρίαρχο ρόλο έχει το Τμήμα Τουρισμού ΠΕ Ηρακλείου, το οποίο ασχολείται κυρίως με την πραγματοποίηση εκδόσεων ενώ παράλληλα συμμετέχει σε παγκόσμιες εκθέσεις τουρισμού, όπου όμως προβάλλεται κυρίως ο μαζικός τουρισμός. Τα τελευταία χρόνια (μέσω χρηματοδότησης από τον Άξονα 4 – προσέγγιση LEADER και την Κ.Π. Interreg) γίνεται προσπάθεια προβολής τόσο του εναλλακτικού τουρισμού και της ενδοχώρας του νομού, όσο και των ποιοτικών τοπικών προϊόντων της. Στην κατεύθυνση αυτή εντάχθηκε στο Τ.Π. του Άξονα 4 – Προσέγγιση LEADER η στήριξη του ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ "ΚΡΗΤΙΚΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ".

Τουριστική ζήτηση (αφίξεις, διανυκτερεύσεις, εποχικότητα, πληρότητα καταλυμάτων)

Η Κρήτη αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς όπως αποδεικνύεται και από τις αφίξεις των αεροδρομίων οι οποίες, για το έτος 2015, απαριθμούν 3.025.120 επισκέπτες (Πίνακας 2.60). Ο μεγαλύτερος αριθμός των επισκεπτών (2.081.690) φτάνει στην Κρήτη μέσω του αεροδρομίου Ηρακλείου και κυρίως τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο. Οι αφίξεις στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου αποτελούν το 68,81% των αφίξεων της Κρήτης και το 13,89% της χώρας. Οι επισκέπτες προέρχονται στο μεγαλύτερο ποσοστό τους από τη Γερμανία (24,93%), την Αγγλία (12,33%) και τη Γαλλία (11,61%), ενώ, τα τελευταία χρόνια, μεγάλη άνοδος έχει σημειωθεί στις αφίξεις από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης σε ποσοστό 22,23% για το 2015 (το 2000 το ποσοστό ήταν μόλις 5,61%, ενώ το 2007 έφτασε στο 14,86%).

Πίνακας 2.60: Αφίξεις Αεροδρομίων 2015

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	% ΕΠΙ ΑΦΙΞΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	% ΕΠΙ ΑΦΙΞΕΩΝ ΧΩΡΑΣ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	519.018	24,93%	593.737	87,42%	2.554.843	20,32%
ΑΓΓΛΙΑ	256.661	12,33%	362.062	70,89%	2.370.791	10,83%
ΣΚΑΝΔΙΝΑΒΙΑ	63.003	3,03%	546.012	11,54%	975.097	6,46%
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	131.065	6,30%	154.922	84,60%	622.213	21,06%
ΓΑΛΛΙΑ	241.683	11,61%	248.505	97,25%	1.470.630	16,43%
ΑΥΣΤΡΙΑ	44.045	2,12%	62.920	70,00%	308.692	14,27%
ΒΕΛΓΙΟ / ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	92.188	4,43%	125.640	73,37%	496.838	18,55%
ΕΛΒΕΤΙΑ	93.947	4,51%	93.497	100,48%	359.989	26,10%
ΙΤΑΛΙΑ	54.607	2,62%	105.645	51,69%	1.444.650	3,78%
ΆΛΛΕΣ	122.641	5,89%	174.180	70,41%	1.809.387	6,78%
ΑΝΑΤ. ΕΥΡΩΠΗ	462.832	22,23%	558.000	82,94%	2.567.973	18,02%
ΣΥΝΟΛΟ	2.081.690	100,00%	3.025.120	68,81%	14.981.102	13,90%

Πηγή: Ε.Ο.Τ./Π.Υ.Τ. ΚΡΗΤΗΣ - ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΕΛΣΤΑΤ Τμήμα Τουρισμού 2015

Παρόμοια εικόνα εμφανίζεται και στο λιμάνι του Ηρακλείου, το οποίο το 2015 υποδέχτηκε 915.581 επισκέπτες (από 1.291 πλοία). Το 76,19% των επισκεπτών προέρχεται από γραμμές του

εσωτερικού, ενώ το 41,50% των αφίξεων σημειώνεται το τρίμηνο Ιούλιος – Αύγουστος – Σεπτέμβριος.

Πίνακας 2.61: Αφίξεις στο λιμάνι του Ηρακλείου (2014 – 2015)

ΕΙΔΟΣ ΠΛΟΙΟΥ	ΠΙΝΑΚΑΣ 2.61: ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (2014-2015)											
	ΑΦΙΞΕΙΣ 2015				ΑΦΙΞΕΙΣ 2014				ΔΙΑΦΟΡΑ			
	ΠΛΟΙΑ	%	ΕΠΙΒΑΤΕΣ	%	ΠΛΟΙΑ	%	ΕΠΙΒΑΤΕΣ	%	ΠΛΟΙΑ	%	ΕΠΙΒΑΤΕΣ	%
Γραμμής εσωτερικού	1.109,00	85,90%	697.591,00	76,19%	1.173,00	84,21%	825.817,00	79,22%	-64,00	1,69%	-128.226,00	-3,03%
Γραμμής εξωτερικού	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Κρουαζιερόπλοια εσωτερικού	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Κρουαζιερόπλοια εξωτερικού	167	12,94%	217.920,00	23,80%	152	10,91%	216.198,00	20,74%	15,00	2,03%	1.722,00	3,06%
Θαλαμηγοί Ελληνικής Σημαίας	1	0,08%	3	0,00%	4	0,29%	17	0,00%	-3,00	-0,21%	-14,00	0,00%
Θαλαμηγοί Ξένης Σημαίας	14	1,08%	67	0,01%	64	4,59%	344	0,03%	-50,00	-3,51%	-277,00	-0,02%
Σύνολα	1.291,00	100,00%	915.581,00	100,00%	1.393,00	10000,00%	1.042.376,00	100,00%	-102,00	-9900,00%	-126.795,00	0,01%

Πηγή: Ε.Ο.Τ./Π.Υ.Τ. ΚΡΗΤΗΣ - ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2015

Σ' ότι αφορά στις διανυκτερεύσεις, το ποσοστό πληρότητας στην ΠΕ Ηρακλείου, για τα έτη 2013 και 2014, έφτασε σχεδόν το 65% (βλ. **πίνακα 2.62**) και είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο της Περιφέρειας Κρήτης. Οι διανυκτερεύσεις της Περιφέρειας Κρήτης είναι οι περισσότερες της χώρας, με το Νότιο Αιγαίο να ακολουθεί με μικρή διαφορά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.62: Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ 2013 - 2014

ΕΤΟΣ	2013		2014	
	ΠΕ Ηρακλείου	Κρήτη	ΠΕ Ηρακλείου	Κρήτη
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ				
Ημεδαποί	315.527	930.527	327.848	912.671
Αλλοδαποί	8.659.877	19.199.609	8.777.685	19.714.172
Σύνολο	8.975.404	20.130.136	9.105.533	20.626.843
Πληρότητα	64.20%	60.60%	66.60%	62.00%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ – Τμήμα Τουρισμού 2013-2014

Η πληρότητα των καταλυμάτων εξαρτάται από το πλήθος των επισκεπτών, το οποίο κορυφώνεται το δίμηνο Ιούλιο - Αύγουστο. Τα παραπάνω στοιχεία είναι ενδεικτικά για την περιγραφή της τουριστικής δυναμικότητας της ΠΕ Ηρακλείου και του ευρύτερου χώρου της εξεταζόμενης περιοχής και απεικονίζουν την τουριστική εικόνα των παραδοσιακά τουριστικών περιοχών, όπως είναι αυτή των βόρειων δήμων. Η ενδοχώρα της περιοχής παρέμβασης είναι κυρίως αγροτική περιοχή και η τουριστική της ανάπτυξη είναι εντελώς διαφορετική από αυτή των αναπτυγμένων βορείων παραλίων. Χαρακτηρίζεται από θρησκευτικό, ορειβατικό, περιπατητικό, σπηλαιολογικό και αναρριχητικό τουρισμό και πολλοί από τους ημεδαπούς επισκέπτες συνδυάζουν τις διακοπές τους με επίσκεψη στον τόπο καταγωγής τους. Το μεγάλο τουριστικό, όμως, ρεύμα της ΠΕ Ηρακλείου, μπορεί να αξιοποιηθεί και από την ενδοχώρα με κατάλληλους χειρισμούς και επενδύσεις, δημιουργώντας μία σταθερή υποδομή με διαχρονική προοπτική.

Πόλοι προσέλκυσης επισκεπτών

Η περιοχή παρέμβασης είναι πλούσια σε φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους. Διαθέτει τα σημαντικότερα σπήλαια της ΠΕ Ηρακλείου και πολλές περιοχές ενταγμένες στο δίκτυο Natura 2000. Διαθέτει επίσης σημαντικά φαράγγια, (π.χ. φαράγγια Αστριτσίου, Αλμυρού, Κουναβιανό κ.α), αλλά και διαδρομές του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού E4 το οποίο διασχίζει την περιοχή από δυτικά προς ανατολικά.

Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο της πολιτιστικής ταυτότητας και κληρονομιάς αποτελούν οι αρχαιολογικοί χώροι (Γόρτυνας, Μαλίων κ.α.), τα βυζαντινά και ενετικά μνημεία, μοναστήρια και τα υπολείμματα παραδοσιακών βιοτεχνικών κτισμάτων, (ελαιοτριβεία, οινοποιεία, νερόμυλοι). Επίσης

σε πόλο έλξης επισκεπτών αναδεικνύονται σταδιακά και τα φράγματα της περιοχής (Αποσελέμη, Ινίου, Φανερωμένης κλπ), στα οποία αναπτύσσεται ένα ιδιαίτερα όμορφο φυσικό περιβάλλον.

Σημαντικοί, πόλοι, επίσης είναι τα επισκέψιμα οινοποιεία τα οποία διαθέτουν χώρους γευσιγνωσίας, που υπάρχουν κυρίως στη ζώνη ΟΠΑΠ Πεζών όπως και αλλού εντός της περιοχής παρέμβασης, και δέχονται πολλούς οργανωμένους επισκέπτες κατά την τουριστική περίοδο αλλά και σχολεία κατά τη χειμερινή περίοδο. Το Δίκτυο Οινοποιών Νομού Ηρακλείου (που συστάθηκε και χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο της Κ.Π. Leader+ και του Τ.Π. Άξονα 4 – Προσέγγιση LEADER) έχει «χαράξει» οκτώ διαδρομές του κρασιού στο νομό, ενώ έχει προχωρήσει στη σήμανση των διαδρομών, των επισκέψιμων οινοποιείων και στην προβολή των διαδρομών με χάρτες και φυλλάδια. Οι δρόμοι του κρασιού Νομού Ηρακλείου σηματοδοτούν την εφαρμογή του οινοτουρισμού στην περιοχή, προσελκύνοντας όχι μόνο εξειδικευμένους επισκέπτες και σχολεία για εκπαιδευτικό τουρισμό αλλά και οργανωμένους επισκέπτες υψηλής οικονομικής επιφάνειας του μαζικού τουρισμού, καθώς τα γραφεία γενικού τουρισμού συνεχίζουν να αναζητούν εναλλακτικά προϊόντα για τους πελάτες τους.

Επίσης σημαντικός πόλος για τον επισκέπτη της περιοχής αποτελούν και οι οργανωμένες προτεινόμενες διαδρομές με γαστρονομικό ενδιαφέρον αλλά και με έμφαση στην ορεινή Κρήτη, που προέκυψαν από τα σχέδια συνεργασίας Τ.Π. Άξονα 4 – Προσέγγισης LEADER Medeat – Γαστρονομικές περιπλανήσεις και ο πολιτισμός των γεύσεων και ΟΡΕΑ ΚΡΗΤΗ αντίστοιχα.

Αρκετά μουσεία (λαογραφικά, ιστορικά, κλπ) που υπάρχουν στην περιοχή εμφανίζουν επισκεψιμότητα, η οποία συνήθως συνδυάζεται με επίσκεψη στην ευρύτερη περιοχή, ενώ κάποια απ' αυτά αποτελούν από μόνα τους πόλο έλξης επισκεπτών (μουσείο Ν. Καζαντζάκη, μουσείο μουσικών οργάνων Ross Daily).

Οι αναπλασμένοι οικισμοί στην περιοχή αποτελούν έναν επιπλέον πόλο έλξης επισκεπτών, καθώς αναπτύσσεται σ' αυτούς έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα κυρίως στην παροχή υπηρεσιών (εστιατόρια, καφενεία, καταλύματα κλπ). Τέτοιοι οικισμοί είναι: Αρχάνες, Μυρτιά, Αχεντριάς (Δ. Αρχανών Αστερουσίων), Αχλάδα (Δ. Μαλεβιζίου), Σοκαράς (Δ.Γόρτυνας) Σμάρι (Δ. Μινώα Πεδιάδας), Πόμπια (Δ. Φαιστού), Επισκοπή, Ποταμιές, Κουτουλουφάρι (Δ. Χερσονήσου).

Αναλυτικότερα, υπάρχει αναφορά στο αντίστοιχο κεφάλαιο 2.2.1 (φυσικό περιβάλλον) για τα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής που αποτελούν πόλους προσέλκυσης επισκεπτών.

Επενδύσεις τελευταίας περιόδου

Συμπληρωματικά με τις πρωτοβουλίες του ιδιωτικού και Δ.ίου τομέα, στο πλαίσιο της Δ' προγραμματικής περιόδου έχουν χρηματοδοτηθεί τα παρακάτω σχετικά έργα:

Για όλους τους τομείς της οικονομίας, στο πλαίσιο των Αναπτυξιακών Νόμων 3299/2004 και 3522/2006, εντός της περιοχής παρέμβασης έχουν χρηματοδοτηθεί ανά τομέα τα παρακάτω έργα.

Πίνακας 2.63: Ενταγμένα έργα στον Αναπτυξιακό Νόμο της Π.Π. 2007-2013 στην περιοχή παρέμβασης

ΔΗΜΟΣ	Πρωτογενής		Δευτερογενής		Τριτογενής		Ξενοδοχειακές		ΣΥΝΟΛΟ
	Αρ.	Ποσό	Αρ.	Ποσό	Αρ.	Ποσό	Αρ.	Ποσό	
ΑΡΧΑΝΩΝ									
ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	9	2.476.510,50	35	20.842.320,00	1	1.700.000,00	4	3.780.000,00	28.798.830,50
ΒΙΑΝΝΟΥ	2	994.138,00	8	6.070.000,00	0	0,00	0		7.064.138,00
ΓΟΡΤΥΝΑΣ	27	10.204.515,00	41	25.141.000,00	0	0,00	1	1.245.700,00	36.591.215,00
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3	1.091.114,70	21	6.788.899,24	0	0,00	0	0,00	7.880.013,94
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1		11	2.279.838,00	0	0,00	12	11.512.160,00	13.791.998,00
ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	5	591.931,20	27	12.040.643,76	0	0,00	0	0,00	12.632.574,96
ΦΑΙΣΤΟΥ	81	23.174.029,32	56	32.400.800,00	2	585.000,00	4	766.000,00	56.925.829,32
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	2	1.090.000,00	32	14.633.263,19	2	1.607.000,00	77	70.405.651,71	87.735.914,90
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΩΝ	130	39.622.238,72	231	120.196.764,19	5	3.892.000,00	98	87.709.511,71	251.420.514,62

Πηγή: ΔΙΑΠ - Περιφέρεια Κρήτης – Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού

Πίνακας 2.64: Έργα Μέτρου 123Α που χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΑΑ 2007-2013 στην περιοχή παρέμβασης

Α/Α	ΔΗΜΟΣ	ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ & ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ		ΓΑΛΑ - ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΑ		ΕΛΑΙΟΥΧΑ		ΖΩΤΡΟΦΕΣ		ΜΕΛΙ		ΚΡΕΑΣ		ΟΙΝΟΣ		ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΑ		ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ
		ΑΡΘΜ.	ΠΟΣΟ	ΑΡΘΜ.	ΠΟΣΟ	ΑΡΘΜ.	ΠΟΣΟ	ΑΡΘΜ.	ΠΟΣΟ	ΑΡΘΜ.	ΠΟΣΟ	ΑΡΘΜ.	ΠΟΣΟ	ΑΡΘΜ.	ΠΟΣΟ	ΑΡΘΜ.	ΠΟΣΟ		
1	ΑΡΧΑΝΩΝ	0	0,00	0	0,00	3	4.350.000,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	2.385.000,00	0	0,00	5	6.735.000
2	ΒΙΑΝΝΟΥ	0	0,00	0	0,00	2	400.000,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	400.000
3	ΓΟΡΤΥΝΑ	0	0,00	4	2.105.000,00	2	752.000,00	0	0,00	0	0,00	1	2.100.000,00	0	0,00	0	0,00	7	4.957.000
4	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1	210.000,00	1	392.000,00	3	1.395.736,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	392.000,00	1	635.500,00	8	3.025.236
5	ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	560.000,00	1	250.000,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	810.000
6	ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	0	0,00	1	414.000,00	2	902.000,00	0	0,00	2	584.000,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	5	1.900.000
7	ΦΑΙΣΤΟΥ	0	0,00	0	0,00	2	388.000,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	811.801,00	2	2.580.000,00	5	3.779.801
8	ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	0	0,00	0	0,00	3	779.083,00	0	0,00	0	0,00	2	1.990.000,00	0	0,00	1	1.850.000,00	6	4.619.083
	ΣΥΝΟΛΟ	1	210.000,00	6	2.911.000,00	17	8.966.819,00	1	560.000,00	3	834.000,00	3	4.090.000,00	5	3.588.801,00	4	5.065.500,00	40	26.226.120

Πηγή: ΔΙΑΠ - Περιφέρεια Κρήτης – Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού

Επίσης, από του Άξονες 3 και 4 του ΠΑΑ, χρηματοδοτήθηκαν τα παρακάτω έργα:

Πίνακας 2.65: Έργα για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού που χρηματοδοτήθηκαν από το Τ.Π. Άξονας 4 Προσέγγιση LEADER του ΠΑΑ και τον Άξονα 3 του ΠΑΑ

Δ.	Α' ΥΛΗ ΑΠΟ Α/ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ	ΛΟΙΠΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑ	ΚΟΣΤΟΣ
Αρχανών Αστερουσιών	4	4	2	10	1.818.537,37
Βιάννου	0	0	0	0	0,00
Γόρτυνας	1	1	0	2	412.143,51
Ηρακλείου	0	2	4	6	774.181,86
Μαλεβιζίου	1	0	0	1	513.242,10
Μινώα Πεδιάδα	5	1	0	6	905.512,31
Φαιστού	2	1	0	3	1.280.104,69
Χερσονήσου	1	1	0	2	484.955,62
Σύνολο	14	10	6	30	6.188.677,46

Πηγή: ΔΙΑΠ - Περιφέρεια Κρήτης – επεξεργασία Αναπτυξιακή Ηρακλείου

Σύμφωνα με τους παραπάνω πίνακες, προκύπτει ότι στην περιοχή παρέμβασης πραγματοποιήθηκαν επενδύσεις ύψους περίπου 285εκ€ από τα κυριότερα αναπτυξιακά προγράμματα κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013. Οι επενδύσεις αυτές αφορούσαν και τους τρεις τομείς της οικονομίας και κυρίως (σε επίπεδο συνολικής δαπάνης) το δευτερογενή τομέα και τον κλάδο των ξενοδοχείων.

2.2.4. Χωροταξική – Πολεοδομική οργάνωση

Αξιολόγηση της θέσης της περιοχής - Αποστάσεις της περιοχής από σημαντικά οικιστικά κέντρα και αγορές. Συνδέσεις και αλληλοεξαρτήσεις

Η περιοχή παρέμβασης, όπως και το σύνολο της ΠΕ Ηρακλείου, εντάσσεται διοικητικά στην Περιφέρεια Κρήτης. Η εν λόγω περιοχή αντιστοιχεί στο **24,18%** της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας Κρήτης και στο 76,30% της ΠΕ Ηρακλείου, ενώ και συγκεντρώνει το **20,60%** του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης και το 42,02% της ΠΕ Ηρακλείου (128.368 κάτοικοι).

Η χωροταξική ένταξη της περιοχής παρέμβασης, όπως και ολόκληρης της περιφέρειας Κρήτης, σχετίζεται άμεσα από τη γεωγραφική της θέση και τη νησιωτική υπόστασή της. Κατέχοντας στρατηγική θέση στη Θάλασσα Λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου, η περιοχή έχει αναπτύξει εξωστρέφεια, σημαντικές γεωπολιτικές και οικονομικές σχέσεις και παρουσιάζει περαιτέρω δυνατότητες για την ισχυροποίηση του ρόλου της στον Ευρωπαϊκό και τον Μεσογειακό χώρο.

Επισημαίνεται ότι παρά το νησιωτικό της χαρακτήρα η Περιφέρεια Κρήτης, παρουσιάζει έντονη εξωστρέφεια που σχετίζεται με την οικονομική δραστηριότητα (παραγωγή και εξαγωγή γεωργικών –

κτηνοτροφικών προϊόντων, τουρισμός, επιχειρήσεις καινοτομικού χαρακτήρα, κ.ά.) αλλά και με την εκπαιδευτική – ερευνητική δραστηριότητα (Πανεπιστήμιο, ΙΤΕ, ΕΛΚΕΘΕ – ΙΘΑΒΙΚ, κ.ά.).

Το Πολεοδομικό Συγκρότημα του Ηράκλειου, με πληθυσμό 144.442 μόνιμους κατοίκους, το οποίο βρίσκεται σε άμεση επαφή με τη ΔΕ Γαζίου από τα δυτικά και με τη ΔΕ Νέας Αλικαρνασσού από τα ανατολικά, αποτελεί το πολιτικό, διοικητικό, οικονομικό, εμπορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό κέντρο της Περιφέρειας Κρήτης. Η πόλη του Ηρακλείου συνδέεται ακτινωτά με την περιοχή παρέμβασης και πιο συγκεκριμένα μέσω του ΒΟΑΚ με τους Δήμους Μαλεβιζίου και Χερσονήσου, αλλά και το Οροπέδιο Λασιθίου, μέσω του κάθετου οδικού άξονα Ηράκλειο – Μεσσαρά με τους Δήμους Γόρτυνας και Φαιστού, μέσω του οδικού άξονα Ηράκλειο – Αρκαλοχώρι – Βιάννος με τους Δήμους Αρχανών Αστερουσίων, Μινώα Πεδιάδας και Βιάννου. Μέσω της επαρχιακής οδού Ηράκλειο – Χουδέτσι – Λιγόρτυνος – Πραιτώρια συνδέεται με αρκετά σημαντικό μέρος της ενδοχώρας της περιοχής, ενώ μέσω της επαρχιακής οδού Ηράκλειο – Γάζι – Τύλισσος – Ανώγεια με το ορεινό Μαλεβίζι και με τον ορεινό Μυλοπόταμο, ο οποίος υπάγεται διοικητικά στην ΠΕ Ρεθύμνου, αλλά είναι συνδεδεμένος οικονομικά με το Ηράκλειο και όχι με το Ρέθυμνο.

Στα διοικητικά όρια του Ηρακλείου βρίσκεται το λιμάνι του Ηρακλείου και το αεροδρόμιο του Ηρακλείου. Το λιμάνι διαθέτει δύο (2) επιβατικούς σταθμούς και εξυπηρετεί επιβάτες, εμπόριο και κρουαζιέρα και έχει τη δυνατότητα να εξυπηρετήσει ταυτόχρονα έξι (6) κρουαζιερόπλοια στις πέντε (5) προβλήτες του. Συνδέει το Ηράκλειο με τον Πειραιά με καθημερινά δρομολόγια όλο το χρόνο, συνδέει το Ηράκλειο με τα νησιά του Αιγαίου με προγραμματισμένα δρομολόγια κατά τη θερινή περίοδο και το Ηράκλειο με την Πάτρα και τα λιμάνια της Ιταλίας με τακτικά δρομολόγια.

Το αεροδρόμιο «Νίκος Καζαντζάκης» βρίσκεται στη δεύτερη θέση σε πλήθος επιβατών στον Ελληνικό χώρο. Συνδέει την ανατολική Κρήτη με τακτικές πτήσεις με εκατό σαράντα αεροδρόμια ανά την υφήλιο, ελληνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή, χωρίς να υπολογίζονται σε αυτούς τους προορισμούς οι πτήσεις τσάρτερ, οι οποίες κυριολεκτικά καταφθάνουν στο διεθνή αερολιμένα «Νίκος Καζαντζάκης» από κάθε γωνιά κυρίως της Ευρώπης. Το αεροδρόμιο εξυπηρετεί και μεταφορές εμπορευμάτων.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ολόκληρη η περιοχή παρέμβασης συνδέεται επαρκώς με την πόλη του Ηρακλείου. Οι κάτοικοι της περιοχής παρέμβασης πηγαίνουν στο Ηράκλειο για εργασία, ψώνια, λόγους υγείας, εκπαίδευση και διασκέδαση. Αντίστροφα, πολλοί εργαζόμενοι στην περιοχή παρέμβασης και ιδιαίτερα στους Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στις Τράπεζες, στα Κέντρα Υγείας, στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες διαμένουν μόνιμα στο Ηράκλειο και μετακινούνται καθημερινά. Σημαντικά οικιστικά και εμπορικά κέντρα της περιοχής είναι, οι Αρχάνες, το Αρκαλοχώρι και οι Μοίρες, τα οποία και ικανοποιούν μέχρι ένα βαθμό τις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού. Τέλος αξίζει να αναφερθεί ότι τα προϊόντα που παράγονται σε ολόκληρο το νομό Ηρακλείου, καθώς και αυτά του νομού Λασιθίου, προωθούνται στα διαμετακομιστικά κέντρα του Ηρακλείου (λιμάνι – αεροδρόμιο) για μεταφορά στις υπόλοιπες αγορές του εσωτερικού και εξωτερικού.

Οικιστικό δίκτυο

Χωροταξική – πολεοδομική οργάνωση και Οικιστικό δίκτυο

Όπως και το σύνολο του ελλαδικού χώρου, έτσι και η περιοχή παρέμβασης διέπεται από στρατηγικές κατευθύνσεις και κανονιστικές ρυθμίσεις που απορρέουν από τα διάφορα επίπεδα του χωροταξικού σχεδιασμού. Συγκεκριμένα και στην περιοχή παρέμβασης ισχύει το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ) (έγκριση με το ΦΕΚ 128/Α/03-07-2008), το οποίο θέτει σε ορίζοντα δεκαπενταετίας τις βασικές προτεραιότητες και τις στρατηγικές κατευθύνσεις για την ολοκληρωμένη και βιώσιμη ανάπτυξη του ελληνικού εθνικού χώρου.

Με αναφορά επίσης το σύνολο της χώρας, τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΠΧΣΑΑ) εξειδικεύουν και συμπληρώνουν το Γενικό ΠΧΣΑΑ εστιάζοντας στη χωρική ανάπτυξη και οργάνωση συγκεκριμένων τομέων ή παραγωγικών κλάδων εθνικής σημασίας. Τα ΕΠΧΣΑΑ που έχουν εγκριθεί μέχρι σήμερα και εφαρμόζονται και στην Περιοχή παρέμβασης, είναι τα εξής:

- ✓ ΕΠΧΣΑΑ για τις υδατοκαλλιέργειες (ΦΕΚ 2505/Β/04-11-2011)
- ✓ ΕΠΧΣΑΑ για τον τουρισμό (ΦΕΚ 1138/Β/11-06-2009), το οποίο δεν είναι σε ισχύ την παρούσα χρονική στιγμή λόγω της Ακυρωτικής Απόφασης του ΣτΕ
- ✓ ΕΠΧΣΑΑ για τη Βιομηχανία (ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/13-04-2009)
- ✓ ΕΠΧΣΑΑ για της Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464/Β/03-12-2008)
- ✓ ΕΠΧΣΑΑ για τα Καταστήματα Κράτησης (ΦΕΚ 1575/Β/28-11/2001).

Χωροταξικό Σχέδιο Κρήτης

Το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Κρήτης έχει ως σκοπό να προσδιορίσει τους βασικούς αναπτυξιακούς άξονες της Περιφέρειας και να θέσει τις κατευθύνσεις για την χωροταξική οργάνωση της περιοχής για τα υποκείμενα επίπεδα του χωρικού σχεδιασμού (ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ). Το πρώτο Χωροταξικό Σχέδιο Κρήτης εγκρίθηκε το 2003 (ΦΕΚ 1486/Β'/10.10.2003) και η αναθεώρηση του άρχισε πριν λίγα χρόνια. Μέχρι σήμερα έχουν εκπονηθεί οι Α' και Β' φάσεις της μελέτης, καθώς και η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) και στην παρούσα φάση αναμένεται η έγκρισή τους.

Ρυθμιστικό Σχέδιο Ηρακλείου

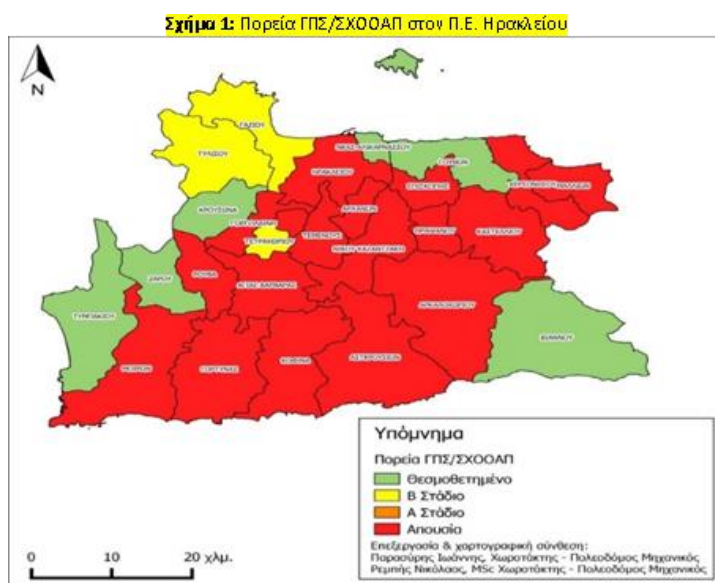
Ένα σημαντικό τμήμα της περιοχής παρέμβασης περιλαμβάνεται στην περιοχή μελέτης του Ρυθμιστικού Σχεδίου Ηρακλείου, που τελεί υπό εκπόνηση (έχουν ολοκληρωθεί Α και Β φάσεις). Το Σχέδιο προέβλεπε ένα αναπτυξιακό και χωρικό μοντέλο για την περιοχή, με αντίστοιχες προσαρμογές του οδικού δικτύου. Τα τελευταία δυο χρόνια είναι σε αδράνεια η διαδικασία έγκρισης του και πιθανόν να ενσωματωθεί μελλοντικά στο Χωροταξικό Σχέδιο Κρήτης.

Απόφαση 16/81 ΕΣΧΠ

Επιπλέον, η περιοχή παρέμβασης διέπεται και από τις ρυθμίσεις της Απόφασης 16/1981 ΕΣΧΠ, του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος όπως αυτή τροποποιήθηκε και ισχύει μέχρι σήμερα (εφαρμόζεται στο βόρειο και κεντρικό τμήμα του Νομού Ηρακλείου), σε περιοχές που δεν έχει εξειδικευτεί με τα ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ.

Γ.Π.Σ. / ΣΧΟΟΑΠ ΔΗΜΩΝ

Σε χαμηλότερο χωροταξικό επίπεδο έχουν εκπονηθεί Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (Γ.Π.Σ.) ή Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.) με τα οποία ρυθμίζονται οι χρήσεις γης στο σύνολο της έκτασης ενός Δήμου. Όπως απεικονίζεται και στο Σχήμα 1, στην περιοχή παρέμβασης έχουν εγκριθεί και εφαρμόζονται έως σήμερα τα Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. των Δήμων Βιάννου, της ΔΕ Γουβών, της ΔΕ Παλιανής. Υπό εκπόνηση είναι το ΓΠΣ της ΔΕ Γαζίου/Μαλεβιζίου και το τριπλό ΣΧΟΟΑΠ των ΔΕ Αρχανών – Επισκοπής και Ν. Καζαντζάκη, ενώ εκπονείται και το

ΣΧΟΟΑΠ της ΔΕ Τυλίσου.

Σημαντικές μονάδες παραγωγικών δραστηριοτήτων

Στην περιοχή παρέμβασης έχουν θεσμοθετηθεί έξι μονάδες υποδοχής παραγωγικών δραστηριοτήτων, κυρίως στα βόρεια του νομού, λόγω του πλήθους των επιχειρήσεων, ως εξής:

- ✓ Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙΠΕ) στο Ηράκλειο (ΤΚ Καλλιθέας)
- ✓ Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟΠΑ) στην Ανώπολη (ΤΚ Ανώπολης)
- ✓ Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟΠΑ) στην Τύλισσο (ΤΚ Τυλίσσου)
- ✓ Βιοτεχνικός Υποδοχέας (ΒΙΥΠ) στη Χερσόνησο (ΔΕ Χερσονήσου)
- ✓ Βιοτεχνικός Υποδοχέας (ΒΙΥΠ) στη Βιάννου (Δήμος Βιάννου)
- ✓ Βιοτεχνικός Υποδοχέας (ΒΙΥΠ) στις Μοίρες (ΔΕ Μοιρών)

Η περιοχή παρέμβασης αν και δεν περιλαμβάνει τη ΔΕ Ηρακλείου, παρουσιάζει σημαντικές εξαρτήσεις από το ομώνυμο αστικό κέντρο που αποτελεί την έδρα της Περιφέρειας Κρήτης και της ΠΕ Ηρακλείου. Οι εξαρτήσεις αυτές δημιουργήθηκαν λόγω της ανάπτυξης στο Ηράκλειο τεχνικών και κοινωνικών υποδομών περιφερειακής εμβέλειας (βλ. αναλυτικά κεφ. 2.2.5.). Σύμφωνα με την πρόταση τροποποίησης του ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης, το Ηράκλειο χαρακτηρίζεται ως πρωτεύοντας εθνικός πόλος και κατατάσσεται στα οικιστικά κέντρα 2ου επιπέδου.

Η περιοχή παρέμβασης αποτελείται από εκατό εξήντα δυο (162) ΔΚ/ΤΚ που έχουν έκταση 2016,70 τετρ. χλμ. και πληθυσμό 128.368 κατοίκους. Στην περιοχή παρέμβασης, ως πόλοι με ειδικό εθνικό και περιφερειακό ρόλο χαρακτηρίζονται οι οικισμοί του Γαζίου, του Λιμένα Χερσονήσου, των Μαλίων, του Αρκαλοχωριού και των Μοιρών που εντάσσονται στα οικιστικά κέντρα 6^{ου} (ενισχυμένου ή μη) επιπέδου. Επιπλέον, ως έδρες των Καλλικρατικών Δήμων, οι οικισμοί Γούρνες, Πεζά, Ευαγγελισμός, Άνω Βιάννος και Άγιοι Δέκα εντάσσονται στα οικιστικά κέντρα 7^{ου} ενισχυμένου επιπέδου με τις λοιπές έδρες των πρώην Καποδιστριακών Δήμων να χαρακτηρίζονται ως οικισμοί 7^{ου} επιπέδου. Σύμφωνα με την απογραφή του πραγματικού πληθυσμού του 2011, δεκατρείς (13) οικισμοί από την περιοχή παρέμβασης έχουν πληθυσμό άνω των 2.000 κατοίκων (**βλ. Πίνακα 2.64**). Αναφέρεται επίσης ότι οι οικισμοί που συγκεντρώνουν τους περισσότερους κατοίκους εντοπίζονται κατά το πλείστον στο βόρειο παράκτιο μέτωπο της Π.Ε. Ηρακλείου, γεγονός που είναι άμεσα συνυφασμένο με το υψηλό επίπεδο ανάπτυξης του τουρισμού.

Πίνακας 2.66: Σημαντικότερα πληθυσμιακά κέντρα περιοχής παρέμβασης

Οικισμός	Πραγματικός Πληθυσμός 2011	Οικισμός	Πραγματικός Πληθυσμός 2011
Γάζι	14.466	Επάνω Αρχάνες	3.965
Λιμένας Χερσονήσου	10.264	Χερσόνησος	2.948
Μάλια	6.808	Ανάληψη	2.675
Μοίρες	6.305	Κοκκίνη Χάνι	2.637
Κάτω Γούβες	5.307	Ανισσαράς	2.512
Αρκαλοχώρι	4.267	Αγία Βαρβάρα	2.013
Σταλίδα	4.143		

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ 2011

Παραδοσιακοί – ιστορικοί οικισμοί

Τέλος, αναφέρεται ότι στην περιοχή παρέμβασης εντοπίζονται έξι (6) **κηρυγμένοι παραδοσιακοί οικισμοί**: Εθιά, Καινούριο Χωριό, Κουτουλουφάρι, Παλιά Χερσονήσος, Πισκοπιανό και Πρινιάς. Στην περιοχή υπάρχουν και πολλοί οικισμοί με παραδοσιακά χαρακτηριστικά οι οποίοι έχουν κριθεί ως ενδιαφέροντες. Ενδεικτικά αναφέρουμε έξι (6): Μικρή Επισκοπή, Καστέλι και Σμάρι (Δήμος Μινώα), Επισκοπή (Δήμος Χερσονήσου), Μυρτιά (Δήμος Αρχανών Αστερουσίων), Καπετανιανά (Δήμος Γόρτυνας). Ως ιστορικοί - μαρτυρικοί οικισμοί αναφέρονται οι οικισμοί του Δήμου Βιάννου και η Δαμάστα (Δήμου Τυλίσου) οι οποίοι καταστράφηκαν κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Συμπερασματικά, παρά τις όποιες ελλείψεις που αφορούν το οδικό δίκτυο και δυσχεραίνουν κάπως την επικοινωνία μεταξύ των οικισμών, ολόκληρη η περιοχή παρέμβασης συνδέεται επαρκώς με την

πόλη του Ηρακλείου, και κατ' αυτό το τρόπο μπορούν δυνητικά να ωφεληθούν από την αναπτυξιακή δυναμική και τις υποδομές του εν λόγω αστικού κέντρου. Παράλληλα, η περιοχή παρέμβασης διέπεται από διάφορα επίπεδα χωροταξικού σχεδιασμού τα οποία συμβάλουν στην ορθολογική διαχείριση του χώρου και ορίζουν βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες. Επίσης, η περιοχή διαθέτει σημαντικό αριθμό οικισμών με κρίσιμη πληθυσμιακή μάζα, οι οποίοι μπορούν να αποτελέσουν αναπτυξιακούς πόλους. Τέλος, η αναπτυξιακή δυναμική της περιοχής μπορεί σίγουρα να διευκολυνθεί από την ύπαρξη των 6 κηρυγμένων παραδοσιακών οικισμών της περιοχής.

2.2.5. Τεχνική υποδομή – Κοινωνική Υποδομή – Αναπτυξιακές παρεμβάσεις

Περιγραφή για την τεχνική υποδομή της περιοχής

Οδικό Δίκτυο – Υποδομή στις Μεταφορές

Το οδικό δίκτυο ιεραρχείται σε διευρωπαϊκό, διαπεριφερειακό και περιφερειακό ανάλογα με τις συνδέσεις που εξυπηρετεί. Το **θεσμοθετημένο διευρωπαϊκό δίκτυο χερσαίων μεταφορών** που διέρχεται από την περιοχή παρέμβασης συγκροτείται από τον Βόρειο Οδικό Άξονα Κρήτης – **Β.Ο.Α.Κ.** (από Κίσσαμο έως Σητεία), τον Νότιο Οδικό Άξονα Κρήτης – **Ν.Ο.Α.Κ.** (από Μοίρες έως Ιεράπετρα) και από την κάθετη σύνδεση Ηρακλείου – Αγ. Δέκα. Από το υπό τροποποίηση ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης προτείνεται να χαρακτηρισθεί ως οδικός άξονας εθνικής και διαπεριφερειακής εμβέλειας η σύνδεση Ρέθυμνο – Τυμπάκι.

Αντιστοίχως, το περιφερειακό οδικό δίκτυο ιεραρχείται σε τρεις κατηγορίες βασικού οδικού δικτύου (πρωτεύον, δευτερεύον, τριτεύον), διαμέσου του οποίου διασφαλίζεται η διασύνδεση με το διευρωπαϊκό / διαπεριφερειακό οδικό δίκτυο και με τους δευτερεύοντες περιφερειακούς πόλους (έδρες Καλλικρατικών Δήμων), τόσο μεταξύ τους όσο και με τους πρωτεύοντες και δευτερεύοντες εθνικούς πόλους. Επιπλέον, μέσω του τριτεύοντος περιφερειακού οδικού δικτύου επιτυγχάνεται η πρόσβαση στους επιμέρους οικισμούς της περιοχής, καθώς και των περιοχών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος με σημαντική επισκεψιμότητα.

Το επαρχιακό δίκτυο που αναπτύσσεται μέσα στην περιφερειακή ενότητα Ηρακλείου έχει συνολικό μήκος 1.066 χλμ. και έχει ως κυριότερες αρτηρίες τις παρακάτω:

- ✓ Ο επαρχιακός δρόμος Ηράκλειο – Πεζά – Αρκαλοχώρι – Βιάννος (65,5 χιλ.)
- ✓ Ο επαρχιακός δρόμος Στόλοι-Λούρες-Ασήμι-Σοκαράς-Πραιτώρια-Πύργος- Καστελλιανά (26 χιλ.) που αποτελεί λειτουργικό τμήμα του νότιου οδικού άξονα της Κρήτης
- ✓ Ηράκλειο-Πεζά-Χουδέτσι – Τεφέλι – Πραιτώρια (44,5 χιλ.)
- ✓ Ηράκλειο – Καστέλλι (36 χιλ.)
- ✓ Ηράκλειο – Ποταμιές – Αβδού – Γωνιές – Κράσι – Κερά (50,2 χιλ.) – Οροπέδιο Λασιθίου

Η γενική παρατήρηση για την κατάστασή του οδικού δικτύου της περιοχής, όπως και της Περιφέρειας Κρήτης, μπορεί να συνοψιστεί στο ότι το σύστημα διαθέτει αξιόλογη υποδομή, η οποία όμως έχει σοβαρές αδυναμίες να εξυπηρετήσει τους επιδιωκόμενους στόχους και ιδιαίτερα την επιθυμητή συγκρότηση του οικιστικού δικτύου. Ειδικότερη παρατήρηση, είναι ότι δεν έχει ολοκληρωθεί ο Βόρειος Οδικός άξονας, δεν έχει προωθηθεί ο Νότιος Οδικός άξονας, και δεν έχει επαρκώς προωθηθεί η αναβάθμιση των κάθετων μεταξύ τους συνδέσεων.

Το οδικό δίκτυο διασυνδέεται με τις διεθνείς και διαπεριφερειακές λιμενικές και αερολιμενικές πύλες της Κρήτης. Συγκεκριμένα, το οδικό δίκτυο της περιοχής συνδέεται με τη **διεθνή λιμενική πύλη και τον διεθνή αερολιμένα Ηρακλείου**, που βρίσκονται κοντά αλλά εκτός της περιοχής παρέμβασης.

Το **διεθνές αεροδρόμιο του Ηρακλείου** είναι το δεύτερο σε κίνηση αεροδρόμιο της Ελλάδας, στο οποίο διακινήθηκαν 6 εκατομμύρια επιβάτες το 2013. Παρουσιάζει έντονη εποχικότητα, καθώς πάνω από το 90% της συνολικής κίνησης διακινείται την περίοδο Απριλίου - Οκτωβρίου. Πάνω από το 80% της κίνησης προέρχεται από το εξωτερικό, στη συντριπτική πλειονότητα με πτήσεις

«τσάρτερ». Οι υποδομές ωστόσο του αεροδρομίου δεν είναι ικανές να ανταποκριθούν στην κίνηση και γι' αυτό σχεδιάζεται εδώ και χρόνια η κατασκευή νέου αεροδρομίου στο Καστέλι (Δήμου Μινώα Πεδιάδας).

Στο Ηράκλειο επίσης βρίσκεται το μεγαλύτερο **λιμάνι του νησιού**, από το οποίο διακινούνται επιβάτες αλλά και εμπορεύματα και κυρίως τα αγροτικά νωπά (και όχι μόνο) προϊόντα της περιοχής και των γειτονικών νομών. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά ο τουρισμός κρουαζιέρας με πολύ μεγάλα κρουαζιερόπλοια να καταφθάνουν τους θερινούς μήνες στο λιμάνι κι από κει να κατευθύνονται τόσο στην πόλη, όσο και με λεωφορεία σε σημαντικούς επισκέψιμους χώρους της ενδοχώρας (Κνωσό, επισκέψιμα οινοποιεία στη ζώνη Πεζών, Αρχάνες κλπ).

Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν επίσης πέντε (5) Αλιευτικά καταφύγια, δύο (2) Όρμοι, μία (1) Μαρίνα (βλ. αναλυτικά κεφάλαιο 2.2.3 Β Πρωτογενής Τομέας).

Συγκοινωνία με τα ΚΤΕΛ υπάρχει σε όλες τις περιοχές και μπορεί να θεωρηθεί επαρκής όλο το χρόνο, ενώ το καλοκαίρι η συγκοινωνία γίνεται συχνότερη και προς τις παραλίες του νότιου τμήματος.

Υποδομές περιβάλλοντος, ύδρευσης και αποχέτευσης:

Διαχείριση στερεών αποβλήτων

Η Περιφέρεια Κρήτης είναι η πρώτη Περιφέρεια πανελλαδικά που επικαιροποίησε τον ΠΕΣΔΑΚ (Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων) με βάση την οδηγία 2008/98 που δίνει έμφαση στην ανακύκλωση, και στην προστασία του περιβάλλοντος, με την κατάργηση της καύσης απορριμμάτων. Ο σχεδιασμός χωρίζεται σε δυο στάδια, το μεταβατικό και το τελικό. Στο μεταβατικό στάδιο θα λειτουργούν οι υφιστάμενες μονάδες ΕΜΑΚ Χανίων (Εργοστάσιο Μηχανικής Ανακύκλωσης Κομποστοποίησης) η Μονάδα Προεπεξεργασίας Ηρακλείου, και ΚΔΑΥ Ηρακλείου (Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών), οι οποίες προβλέπεται να αναβαθμιστούν, καθώς επίσης οι υφιστάμενοι ΧΥΤΑ και ΣΜΑ/ΣΜΑΥ (σταθμοί μεταφόρτωσης απορριμμάτων και σταθμοί μεταφόρτωσης ανακυκλώσιμων υλικών). Στην περιοχή παρέμβασης αυτή τη στιγμή λειτουργούν δύο (2) ΦΟΔΣΑ, Βόρειας Πεδιάδας και Αρχανών-Αστερουσίων-Τεμένους, ενώ στο Δήμο Βιάννου δεν έχει τυπικά συσταθεί ΦΟΔΣΑ αλλά λειτουργούν έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων.

Σύμφωνα με τον περιφερειακό σχεδιασμό Κρήτης (ΠΕΣΔΑΚ) διακρίνονται:

- ✓ δύο στάδια διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, (α) το Μεταβατικό Στάδιο κατά το οποίο στάδιο εξυπηρετείται η διαχείριση Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ) με τα υφιστάμενα έργα υποδομής και με μικρές παρεμβάσεις κυρίως επεκτάσεων ΧΥΤΑ, αναβάθμισης μονάδων, δικτύου ΣΜΑ κ.α. έως την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων από τον παρόντα Σχεδιασμό μονάδων διαχείρισης και (β) το Τελικό στάδιο, η έναρξη του οποίου ταυτίζεται με την έναρξη λειτουργίας των προβλεπόμενων από τον παρόντα Σχεδιασμό Ολοκληρωμένων Έργων Διαχείρισης Αποβλήτων.
- ✓ τρεις κατηγορίες διαχειριστικών ενότητων οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με την προέλευση και την κατηγορία των αποβλήτων σε διαχειριστικές ενότητες σύμμεικτων ΑΣΑ, διαχειριστικές ενότητες προδιαλεγμένου οργανικού και διαχειριστικές ενότητες αποβλήτων συσκευασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.67: Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων Κρήτης

	ΔΕ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΡΓΑ
ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ ΑΣΑ	4η ΔΕ	Δημοτικές Ενότητες: Ηρακλείου και Νέας Αλικαρνασσού	Μονάδα προεπεξεργασίας Ηρακλείου, ΧΥΤΑ Πέρα Γαλήνων, ΣΜΑ Ηρακλείου
	5η ΔΕ	Δημοτικές Ενότητες: Αγίας Βαρβάρας, Γόρτυνας, Κόφινα, Ρούβα, Γοργοαίτη, Παλιανής, Γαζίου, Κρουσώνα, Τυλίσου, Ζαρού, Μοιρών, Τυμπακίου	ΧΥΤΑ Πέρα Γαλήνων, ΣΜΑ Μοιρών
	6η ΔΕ	Δημοτικές Ενότητες: Αρχανών, Αστερουσίων,	ΧΥΤΑ Αρχανών

	ΔΕ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΡΓΑ
		Νίκου Καζαντζάκη, Τεμένους	Αστερουσίων
	7η ΔΕ	Δημοτικές Ενότητες: Καστελλίου, Γουβών, Μαλίων, Χερσονήσου, Επισκοπής, Αρκαλοχωρίου, Θραψανού και Δήμοι: Βιάννου και Οροπεδίου Λασιθίου.	ΧΥΤΑ Χερσονήσου, ΣΜΑ Χερσονήσου, ΣΜΑ Μαλίων, ΣΜΑ Αρκαλοχωρίου
ΥΠΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ	2η ΔΕ	Π.Ε. Ηρακλείου και Λασιθίου	ΚΔΑΥ Ηρακλείου

Ως προς τις εγκαταστάσεις διάθεσης των αστικών στερεών αποβλήτων, μπορεί να ειπωθεί ότι είναι ανεπαρκείς, αφού οι ΧΥΤΑ που λειτουργούν εμφανίζουν περιβαλλοντικά προβλήματα, καθώς και προβλήματα λειτουργίας και αδειοδότησης. Το ζήτημα αυτό θεωρείται από τα πιο κρίσιμα για την περιοχή αλλά και την Περιφέρεια Κρήτης γενικότερα.

Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (Ε.Ε.Λ.)

Σύμφωνα με τη βάση δεδομένων της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων στην προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης λειτουργούν σήμερα τρεις (3) Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (Ε.Ε.Λ.): η Ε.Ε.Λ. Μαλίων που εξυπηρετεί τους οικισμούς Μάλια και Σταλίδα, η Ε.Ε.Λ. Χερσονήσου, η Ε.Ε.Λ. Αρχανών. Επιπλέον, αναφέρεται ότι η Ε.Ε.Λ. Ηρακλείου, που βρίσκεται εκτός ορίων της περιοχής παρέμβασης, εξυπηρετεί τους οικισμούς Ηρακλείου και Γαζίου. Οι θέσεις των παραπάνω Ε.Ε.Λ. απεικονίζονται στο Σχήμα 2.

Η διάθεση των λυμάτων στους υδάτινους αποδέκτες για τους λοιπούς οικισμούς της περιοχής γίνεται δίχως να υφίστανται κάποιου βαθμού επεξεργασία, με τις ανάλογες περιβαλλοντικές συνέπειες.

Φράγματα

Στην προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης έχουν κατασκευαστεί και λειτουργούν φράγματα για την εξυπηρέτηση των αναγκών ύδρευσης και άρδευσης των οικισμών. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι στο βόρειο – ανατολικό τμήμα έχει κατασκευαστεί και λειτουργεί το φράγμα του Αποσελέμη χωρητικότητας 27 εκατομμυρίων μ3, το οποίο θα υδρεύσει το βόρειο παραλιακό μέτωπο της ΠΕ Ηρακλείου. Τα δίκτυα του φράγματος του Αποσελέμη δεν έχουν ολοκληρωθεί ακόμα.

Σχετικά με τα φράγματα του νοτίου άξονα σημειώνεται ότι έχουν κατασκευαστεί και λειτουργούν τα μεγάλα αρδευτικά φράγματα Φανερωμένης (Δήμου Φαιστού) χωρητικότητας 17 εκατομμυρίων μ3 και Ινίου χωρητικότητας 2,4 εκατομμυρίων μ3, ενώ το φράγμα Πλακιώτισσας χωρητικότητας 19 εκατομμυρίων μ3 (Δήμου Αρχανών Αστερουσίων) βρίσκεται υπό κατασκευή.

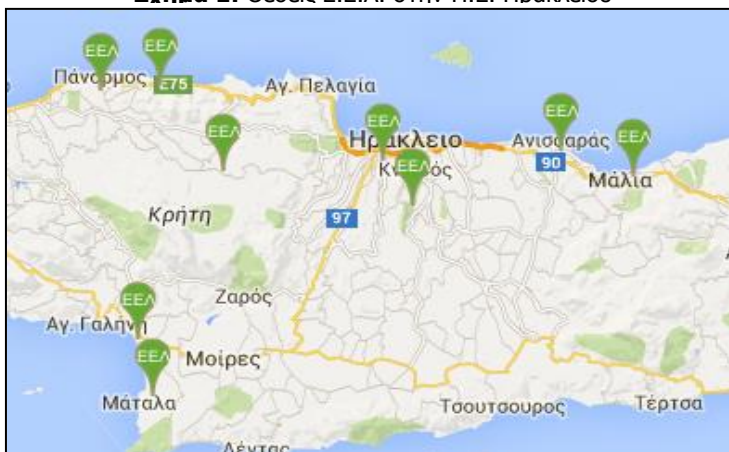
Τέλος, στην ενδοχώρα λειτουργούν τα φράγματα – λιμνοδεξαμενές των οικισμών Καραβάδω, Σκινιά, Παρτίρων και Αμουργελλών (Δήμου Μινώα Πεδιάδας).

Ωστόσο, δεν υπάρχει επάρκεια νερού στην περιοχή παρέμβασης, ούτε σ' ότι αφορά στην ύδρευση (σε κάποιες περιοχές) αλλά κυρίως στην άρδευση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων.

Ενέργεια

Στην Κρήτη υφίσταται από ετών έλλειμμα μεταξύ προσφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και ζήτησης, με αποτέλεσμα τις συχνές διακοπές κατά τις περιόδους αιχμής της ζήτησης, οι οποίες συμπίπτουν με

Σχήμα 1: Θέσεις Ε.Ε.Λ. στην Π.Ε. Ηρακλείου

Πηγή: <http://astikalimata.vrpeka.gr/>

την αιχμή της τουριστικής περιόδου (ΚΑΠΕ, 2005). Το γεγονός αυτό έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, αλλά και γενικότερα στις υπόλοιπες δραστηριότητες και στην ομαλή διαβίωση του τοπικού πληθυσμού.

Μεγαλόπνοο έργο για την Περιφέρεια Κρήτης, όσο και για την ΠΕ Ηρακλείου αποτελεί η διασύνδεση της Κρήτης με την ηπειρωτική Ελλάδα (υποθαλάσσιο καλώδιο) προκειμένου το δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας να αποκτήσει την απαραίτητη επάρκεια και σταθερότητα και να δοθεί επιπλέον η ευκαιρία ανάπτυξης της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ.

Μέχρι σήμερα είναι γνωστό ότι η Κρήτη δε συνδέεται με το εθνικό δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Σήμερα το νησί διαθέτει ανεξάρτητο δίκτυο ισχύος 1.115,81 MW που παράγεται από τρία (3) θερμοηλεκτρικά εργοστάσια ισχύος 820,02MW, τριανταπέντε (35) Αιολικά Πάρκα συνολική ισχύος 200,31 MW, χιλίους σαράντα επτά (1047) Φ/Β σταθμούς συνολικής ισχύος 78,29 MW και χίλια εννιακόσια είκοσι 1920 Φ/Β συστήματα στέγης συνολικής ισχύος 17,19 MW.

Τα ποσοστά διάθεσης της ηλεκτρικής ενέργειας ανά νομό είναι: Χανιά (24%), Ρέθυμνο (12%), Ηράκλειο (49%), Λασιθί (15%). Στην περιοχή παρέμβασης λειτουργεί ο ΑΗΣ στα Λινοπεράματα (Δήμου Μαλεβιζίου) με ισχύ 265 MW, ο οποίος θα πρέπει άμεσα (σύμφωνα με τις κοινοτικές επιταγές) να μεταφέρει τις δραστηριότητες του σε νέο Ενεργειακό Κόμβο που προβλέπεται να ιδρυθεί στην Κορακιά Ηρακλείου και προγραμματίζεται εξ' αρχής να χρησιμοποιεί ως καύσιμο το φυσικό αέριο.

Για την εξασφάλιση της απαραίτητης ηλεκτρικής ισχύος η διείσδυση των Α.Π.Ε. στο ενεργειακό σύστημα της Περιφέρειας αλλά και η ορθολογική χρήση ενέργειας και η εξοικονόμηση ενέργειας αποτελούν μείζονα ζητήματα που πρέπει να προωθηθούν σε όλους τους τομείς (κτιριακή υποδομή, μεταφορές, βιομηχανία, τουρισμό, γεωργία κτλ.)

Η Κρήτη προσφέρεται για την ευρεία διείσδυση όλων των ΑΠΕ (ηλιοθερμική, φωτοβολταϊκά, αβαθή γεωθερμία, βιομάζα κτλ.), καθώς και των τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας σε δυναμικούς κλάδους, όπως π.χ. ο τουριστικός και ο αγροτικός τομέας, οι δύο δηλαδή ιδιαίτερα σημαντικοί τομείς της τοπικής οικονομίας, ώστε να απομακρύνει τους κινδύνους που συνεπάγεται η παραγωγή ενέργειας από την πετρελαϊκή καύση και να καταστεί η περιοχή μία πρότυπη, από ενεργειακή άποψη, νησιωτική περιφέρεια στη Μεσόγειο και την Ευρώπη. Είναι προς το συμφέρον της τοπικής κοινωνίας να αναζητήσει τις βέλτιστες τεχνικά και **βιώσιμες περιβαλλοντικά** λύσεις, οι οποίες θα συμβάλλουν στην ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια.

Περιγραφή κοινωνικής υποδομής της περιοχής

Υποδομές Υγείας

Στη Δ.Ε. Ηρακλείου, στο νότιο όριο της πόλης, βρίσκεται το Βενιζέλειο Νοσοκομείο το οποίο είναι υπερτοπικής εμβέλειας καθώς εξυπηρετεί το σύνολο της Π.Ε. Ηρακλείου. Στην ΤΚ Βουτών βρίσκεται το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου – ΠΑΓΝΗ το οποίο εξυπηρετεί το σύνολο της Κρήτης.

Επιπλέον, στην ΠΕ Ηρακλείου λειτουργούν έξι (6) Κέντρα Υγείας, όλα εντός περιοχής παρέμβασης και σαρανταεπτά (47) Περιφερειακά Ιατρεία εκ των οποίων τα τριανταεπτά (37) εντός περιοχής παρέμβασης, που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση των κατοίκων της ενδοχώρας που δεν έχουν άμεση πρόσβαση στις νοσοκομειακές εγκαταστάσεις. Επίσης, εντός της πόλης του Ηρακλείου λειτουργούν τρεις (3) μεγάλες ιδιωτικές κλινικές, στις οποίες εξυπηρετούνται και οι κάτοικοι της ενδοχώρας.

Υποδομές Έρευνας και Ανώτατης Εκπαίδευσης

Η Περιφέρεια Κρήτης, όπως υπογραμμίζεται και από το αντίστοιχο ΠΠΧΣΑΑ, παρουσιάζει έντονη εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα συμμετέχοντας ταυτόχρονα σε διεθνή και ευρωπαϊκά δίκτυα.

Στην ΤΚ Βουτών Ηρακλείου έχει την έδρα του το **Πανεπιστήμιο Κρήτης**, ενώ εκεί στεγάζονται οι σχολές θετικών επιστημών (ιατρικής, μαθηματικών σχολών, ηλεκτρονικών υπολογιστών, βιολογίας κλπ συνολικά επτά (7) τμήματα).

Στο Ηράκλειο, έχει έδρα το **Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΑΤΕΙ) Κρήτης** και το οποίο διακρίνεται συνεχώς για το ερευνητικό του έργο. Οι σπουδές παρέχονται στην έδρα του ΤΕΙ στο Ηράκλειο και σε άλλες 5 πόλεις της Κρήτης (Χανιά, Ρέθυμνο, Άγιο Νικόλαο, Ιεράπετρα και Σητεία) σε αντικείμενα Μηχανικών και Πληροφορικής, στη Διοίκηση και την Οικονομία, στη Γεωπονία και στην Υγεία και Πρόνοια.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την περιοχή έχει η **Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων** η οποία έχει μια δυναμική παρουσία στο χώρο της Επιστήμης της Γεωπονίας καθώς και της Διατροφής και Διαιτολογίας, όσον αφορά την Έρευνα και την Εκπαίδευση. Αποτελεί ήδη σημείο αναφοράς για τους εμπλεκόμενους φορείς της Περιφέρειας Κρήτης, τόσο στον τομέα της Γεωπονικής Επιστήμης όσο και της Αγροδιατροφής. Η εμπλοκή της στα δρώμενα που αφορούν στην αγροτική ανάπτυξη, την στήριξη της υπαίθρου της Κρήτης είναι δεδομένη. Για το λόγο αυτό στη Σχολή έχουν δημιουργηθεί θεσμοθετημένες ερευνητικές ομάδες, που βοηθούν στο κομμάτι αυτό, είτε με τη σύναψη συνεργασιών, είτε για εκπόνηση ερευνητικών προγραμμάτων, είτε μέσω παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών.

Στην ΤΚ Βουτών επίσης βρίσκεται και το **Ίδρυμα Τεχνολογίας Έρευνας Κρήτης**, που είναι ένα από τα μεγαλύτερα και πιο άρτια οργανωμένα, εξοπλισμένα και στελεχωμένα ερευνητικά κέντρα της χώρας. Στο παράρτημα του Ηρακλείου λειτουργούν τρία Ερευνητικά Ινστιτούτα: το Ινστιτούτο Ηλεκτρονικής Δομής και Λέιζερ (ΙΗΔΛ), το Ινστιτούτο Μοριακής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας (ΙΜΒΒ), το Ινστιτούτο Πληροφορικής (ΙΠ) και το Ινστιτούτο Υπολογιστικών Μαθηματικών (ΙΥΜ).

Οι ερευνητικές και τεχνολογικές κατευθύνσεις του ΙΤΕ επικεντρώνονται σε τομείς μεγάλου επιστημονικού, κοινωνικού και οικονομικού ενδιαφέροντος, όπως: Μικροηλεκτρονική, Λέιζερ, Υλικά, Μοριακή Βιολογία και Γενετική, Βιοτεχνολογία, Πληροφορική, Βιοπληροφορική Ρομποτική, Τηλεπικοινωνίες, Υπολογιστικά Μαθηματικά, Χημική Μηχανική, Ανθρωπιστικές επιστήμες και Πολιτισμό. Το ΙΤΕ έχει να επιδείξει άριστες επιστημονικές επιδόσεις, καθώς και μια σημαντική κοινωνική και οικονομική προσφορά, σε επίπεδο που το καθιστούν ένα από τα κορυφαία ερευνητικά κέντρα διεθνώς.

Ωστόσο, ενώ γίνεται σπουδαία ερευνητική δουλειά, υπάρχει έλλειμμα στη διασύνδεσή της με την τοπική κοινωνία και ιδιαίτερα με τις επιχειρήσεις (εφαρμοσμένη έρευνα). Η ΑΝ.Η. έχει συχνή συνεργασία με το ΙΤΕ, ώστε να μπορέσει να αποτελέσει τη «γέφυρα» μεταξύ των ερευνητών, των τοπικών επιχειρήσεων και της τοπικής αυτοδιοίκησης

Εντός των εγκαταστάσεων του ΙΤΕ έχει έδρα ο **Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA)** που λειτουργεί ως κέντρο εμπειρογνομοσύνης σε σχετικά θέματα και προωθεί τη συνεργασία ανάμεσα στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Συνδυασμένο (ως προϋπόθεση) με τη λειτουργία του ENISA είναι το **Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας**, μοναδική δομή στην Ελλάδα, που αποτελεί όμως συγκριτικό πλεονέκτημα για την Κρήτη, εφόσον θέλει να προσελκύσει υψηλό ανθρώπινο δυναμικό για ερευνητικούς, επιστημονικούς και επαγγελματικούς λόγους.

Αξιόλογη δράση στον τομέα της έρευνας παρουσιάζει και το **Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ)** το οποίο διαθέτει τρία (3) επιστημονικά ινστιτούτα: το ΙΘΑΒΒΥΚ, το ΙΘΑΒΙΠΕΥ και το Ινστιτούτο Ωκεανογραφίας, που εδρεύουν στο χώρο της πρώην Αμερικανικής Βάσης Γουρνών (Δήμου Χερσονήσου), γειτνιάζοντας με το Ενυδρείο Κρήτης «Θαλασσόκοσμος». Σκοπός του ΕΛΚΕΘΕ

είναι η διεξαγωγή επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας, η πειραματική ανάπτυξη και επίδειξη, η διάδοση και εφαρμογή των αποτελεσμάτων της έρευνας, ιδιαίτερα στους τομείς της μελέτης και προστασίας της υδρόσφαιρας, των οργανισμών της, των ορίων της με την ατμόσφαιρα, την ακτή και το βυθό, των φυσικών, χημικών, βιολογικών και γεωλογικών συνθηκών που επικρατούν και διέπουν τα παραπάνω συστήματα. Το ΕΛΚΕΘΕ διεξάγει συνεχώς έρευνες στην ευρύτερη περιοχή της Κρήτης που σχετίζονται με την υφιστάμενη κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και προτάσεις προστασίας του, με τα αλιευτικά αποθέματα και τις υδατοκαλλιέργειες, με την κατάσταση των υδάτων γενικότερα, με την ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού για τα θέματα αυτά, με αντιμετώπιση σχετικών εκτάκτων καταστάσεων κλπ. Να σημειωθεί ότι εκπρόσωπος του ΕΛΚΕΘΕ συμμετέχει στην ΕΔΠ του τοπικού προγράμματος.

Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σύμφωνα με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» για την παιδεία του Υπ. Παιδείας, κάποια σχολεία συγχωνεύθηκαν ενώ άλλα (κυρίως μονοθέσια – διθέσια δημοτικά) καταργήθηκαν. Ωστόσο, υπάρχουν σοβαρά προβλήματα κάλυψης των θέσεων των εκπαιδευτικών, γεγονός που ακολουθεί βέβαια τη γενικότερη κατάσταση της χώρας σε ότι αφορά στις προσλήψεις εκπαιδευτικών αν και το πρόβλημα είναι πάντα πιο έντονο στις ιδιαίτερα απομακρυσμένες από το αστικό κέντρο περιοχές.

Στην περιοχή παρέμβασης λειτουργούν σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα **242 σχολεία** υποχρεωτικής εκπαίδευσης και **21 σχολεία προαιρετικής** εκπαίδευσης (Λύκειο).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.68: Εκπαιδευτικές μονάδες στην περιοχή παρέμβασης

ΔΗΜΟΙ	ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ			
	ΑΡ. Δ.Κ/Τ.Κ.	ΠΛΗΘΥΣΜ.	ΝΗΠΙΑΓ.	ΔΗΜΟΤ.	ΓΥΜΝΑΣΙΑ	ΛΥΚΕΙΑ	ΕΠΑ.Λ
Δ. ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	26	16.692	13	12	6	3	
Δ. ΒΙΑΝΝΟΥ	16	5.563	6	5	1	1	
Δ. ΓΟΡΤΥΝΑΣ	24	13.002	16	15	4	2	
Δ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	19	16.541	15	11	3	1	
Δ. ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	11	21.312	17	14	3	2	
Δ. ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ	32	17.563	9	10	3	2	1
Δ. ΦΑΙΣΤΟΥ	11	10.978	10	8	1	1	1
Δ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	23	26.717	20	13	6	7	
ΣΥΝΟΛΑ	162	128.368	106	88	27	19	2

ΠΗΓΗ: Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ΠΕ Ηρακλείου 2016

Αθλητικές Υποδομές

Το Παγκρήτιο Στάδιο αποτελεί τη σημαντικότερη αθλητική υποδομή της Κρήτης, τόσο από άποψη χωρητικότητας (26.000 θέσεων), όσο και από άποψη εγκαταστάσεων (γήπεδα ποδοσφαίρου, κολυμβητήριο, αίθουσα πυγμαχίας, σκοποβολής, κ.ά.). Επιπλέον, σημαντική αθλητική υποδομή αποτελεί το Μεγάλο Κλειστό Γυμναστήριο Ηρακλείου «Δύο Αοράκια» το οποίο βρίσκεται στη Δ.Ε. Νέας Αλικαρνασσού. Αν και οι δύο προηγούμενες εγκαταστάσεις βρίσκονται εκτός της περιοχής παρέμβασης, αναφέρονται αφενός διότι εξυπηρετούν την περιοχή και αφετέρου διότι έχουν περιφερειακή εμβέλεια.

Εντός της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης υπάρχουν τρία (3) κλειστά γυμναστήρια (Αρχάνες, Αρκαλοχώρι, Μελέσσεσ) και ένα (1) κλειστό κολυμβητήριο (Αρκαλοχώρι), ενώ διάφοροι αθλητικοί χώροι βρίσκονται διάσπαρτοι εντός και εκτός των οικισμών της περιοχής. Επίσης είναι σε λειτουργία μεγάλος αριθμός αθλητικών συλλόγων που χρησιμοποιεί τις παραπάνω υποδομές. Στην περιοχή δραστηριοποιούνται επίσης σκοπευτικοί σύλλογοι με αντίστοιχες υποδομές και σοβαρή περιφερειακή, εθνική και ευρωπαϊκή αναγνώριση και δραστηριότητα, καθώς και ναυταθλητικοί όμιλοι στις παράκτιες περιοχές.

Οι περισσότερες αθλητικές εγκαταστάσεις ωστόσο, κυρίως τοπικής εμβέλειας χρειάζονται βελτιωτικές παρεμβάσεις και αναβάθμιση, προκειμένου να καλύπτουν κυρίως ανάγκες υγιεινής και ασφάλειας των αθλητών και των επισκεπτών (κερκίδες, αποδυτήρια, ασφάλεια χώρων κλπ).

Κοινωνικές υπηρεσίες

Σε όλους τους Δήμους της περιοχής παρέμβασης λειτουργούν κέντρα ΚΑΠΗ, καθώς και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η.), δομές για Βοήθεια στο Σπίτι, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.) και ένα Κέντρο Περιθαλψής Παιδιών στην Πόμπια για παιδιά με ειδικές ανάγκες.

ΠΙΝΑΚΑΣ: 2.69: Κοινωνικές Δομές Δήμων Περιοχής Παρέμβασης

ΔΗΜΟΣ	Βρεφικοί Σταθμοί	Παιδικοί Σταθμοί	ΚΔΑΠ	ΚΗΦΗ	ΚΑΠΗ	ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	ΚΕΠΕΠ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ
ΑΡΧΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	2	4	2	1	4			13
ΒΙΑΝΝΟΥ		1		1	1			3
ΓΟΡΤΥΝΑΣ		3						3
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1	3	3	3	3			13
ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ	1	2	3	1	5	3		15
ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ		3	1	1	2	3		10
ΦΑΙΣΤΟΥ	1	2	1				1	5
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ		5		1	1	4		11
ΣΥΝΟΛΟ	5	23	10	8	16	10	1	73

ΠΗΓΗ: Βάση Δεδομένων ΑΝΗ 2016

Οι παραπάνω υπηρεσίες προσφέρουν σοβαρό κοινωνικό έργο στην ενδοχώρα, ωστόσο η λειτουργία τους στηρίζεται στις χρηματοδοτήσεις μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων της κεντρικής κυβέρνησης προς τους ΟΤΑ, με αποτέλεσμα να είναι αβέβαιη διαρκώς η συνέχισή τους και να εξαρτάται από τις όποιες παρατάσεις ή συνέχιση των προγραμμάτων αυτών.

Χώροι πολιτισμού

Στις λοιπές κοινωνικές υποδομές της περιοχής παρέμβασης συγκαταλέγονται τα πολιτιστικά κέντρα που εντοπίζονται κυρίως στις έδρες των Δήμων. Επίσης έχει χρηματοδοτηθεί κατά την 4^η προγραμματική περίοδο η κατασκευή πολλών πολιτιστικών κέντρων από πολιτιστικούς συλλόγους. Οι φορείς αυτοί στηριζόμενοι στην εθελοντική πρωτοβουλία των μελών τους επιδεικνύουν σημαντικό πολιτιστικό (και όχι μόνο) έργο προς όφελος της τοπικής κοινωνίας.

Διαρθρωτικές παρεμβάσεις έως σήμερα

Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ΒΟΑΚ) - Πρωτεύον Εθνικό Δίκτυο

Ο ΒΟΑΚ (Αυτοκινητόδρομος Ε.Ο. 90) αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα αναπτυξιακά έργα της Κρήτης που έχει ως σκοπό τη σύνδεση των μεγάλων αστικών κέντρων, λιμένων, αεροδρομίων της Περιφέρειας, καθώς επίσης και την ενίσχυση της οικιστικής και τουριστικής ανάπτυξης του βόρειου νησιωτικού μετώπου της Κρήτης.

Ο αυτοκινητόδρομος όταν περατωθεί θα διασχίζει τη Βόρεια Κρήτη, ξεκινώντας από το Καστέλι Κισάμου (Ν. Χανίων) και καταλήγοντας στην Σητεία (Ν. Λασιθίου). Μέχρι τώρα έχουν ολοκληρωθεί ορισμένα μόνο από τα τμήματα του. Συγκεκριμένα, από τα 301 χιλιόμετρα που αποτελούν στο σύνολό του τον άξονα έχουν αναβαθμιστεί σε αυτοκινητόδρομο μόλις 43 χιλιόμετρα ενώ αλλά 19 είναι υπό κατασκευή. Σήμερα είναι σε φάση ανάθεσης η στρατηγική μελέτη του ΒΟΑΚ η οποία θα περιλαμβάνει την πλήρη ολοκλήρωση της προμελέτης για ολόκληρο τον οδικό άξονα και τη μελέτη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Με την ολοκλήρωση των υπόλοιπων τμημάτων του ΒΟΑΚ αναμένεται να επέλθουν σημαντικά οφέλη για τις εξυπηρετούμενες περιοχές λόγω της βελτίωσης της συνδεσιμότητας, της ασφάλειας και του χρόνου πραγματοποίησης των μετακινήσεων.

Νότιος Οδικός Άξονας Κρήτης – ΝΟΑΚ

Εδώ και δεκαετίες σχεδιάζεται η χάραξη του Νότιου Οδικού Άξονα Κρήτης, όμως δεν έχει ολοκληρωθεί εξαιτίας της μεγάλης χρονικής καθυστέρησης υλοποίησης του Βόρειου Οδικού Άξονα,

όπου έχουν συγκεντρωθεί όλες οι προσπάθειες και οι χρηματοδοτήσεις. Η μόνη αξιόπιστη συνολική χάραξη είναι το προϊόν Ομάδων Μελετών του Τεχνικού Επιμελητηρίου Δυτικής και Ανατολικής Κρήτης, σε επίπεδο προμελέτης. Στην εν λόγω χάραξη προβλέπεται η βασική αρτηρία του ΝΟΑΚ να ενώνει τους οικισμούς: Μάνδρες Αγ. Γαλήνης (Ρέθυμνο) – Σκινιάς (Δήμου Μινώα Πεδιάδας) – Νέα Ανατολή – Ιεράπετρα – Πιλαλήματα (Ν. Λασιθίου). Επιπλέον, προβλέπονται επιπλέον συνδετήρια οδικά τμήματα στο Νομό Λασιθίου.

Με την ολοκλήρωση των παραπάνω τμημάτων αναμένεται να επέλθουν σημαντικά οφέλη για τις περιοχές της ενδοχώρας, βελτιώνοντας την προσβασιμότητα, την ασφάλεια και τους χρόνους πραγματοποίησης των μετακινήσεων.

Οδός Ηράκλειο – Μεσαρά – Δευτερεύον Εθνικό Δίκτυο

Η ολοκλήρωση του κάθετου οδικού άξονα Ηρακλείου – Μεσαράς αποτελεί ένα κομβικό έργο για την Π.Ε. Ηρακλείου, καθώς στον άξονα αυτό διακινείται το μεγαλύτερο μέρος των αγροτικών προϊόντων της περιοχής καθώς και μεγάλος αριθμός επισκεπτών, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες. Ο εν λόγω άξονας διέρχεται από την περιοχή παρέμβασης και αναμένεται με την ολοκλήρωση του να επιφέρει σημαντικά αναπτυξιακά οφέλη στην ευρύτερη περιοχή, καθώς θα παράσχει απρόσκοπτη σύνδεση του Νότου με το ΒΟΑΚ και τα μεγάλα διαμετακομιστικά κέντρα του Βορρά και τις υποδομές του.

Ιδιαίτερη σημασία για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού, τις μεταφορές των προϊόντων από το νότο στο βορά αλλά και την εξυπηρέτηση του τουρισμού στα νότια παράλια έχει και η ολοκλήρωση των οδικών αξόνων: **Ηράκλειο – Πεζά - Αρκαλοχώρι - Βιάννος και Ηράκλειο - Καταλαγάρι – Χάρακας**, που βρίσκονται υπό κατασκευή.

Αεροδρόμιο Καστελίου

Ένα από τα σημαντικότερα αναπτυξιακά έργα που αφορά στην περιοχή παρέμβασης αλλά και στο σύνολο της Περιφέρειας Κρήτης είναι η μελλοντική αντικατάσταση του αερολιμένα Ηρακλείου «Ν. Καζαντζάκη» από νέο σύγχρονο διεθνή αερολιμένα στο Καστέλι Πεδιάδος.

Την παρούσα χρονική στιγμή αναμένεται η υποβολή προσφορών το Σεπτέμβριο 2016 για το έργο "Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία Συντήρηση και Εκμετάλλευση του Νέου Διεθνούς Αερολιμένα Ηρακλείου Κρήτης καθώς και Μελέτη, Κατασκευή και Προσφορών την Χρηματοδότηση των Οδικών του Συνδέσεων". Σύμφωνα με τον προγραμματισμό, το έργο αναμένεται να ολοκληρωθεί πέντε (5) χρόνια μετά την έναρξη των εργασιών κατασκευής. Στο έργο περιλαμβάνεται η κατασκευή οδικών αξόνων μήκους περίπου 20 χιλιομέτρων, με δύο λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση, συνδετηρίων με τον βόρειο και τον νότιο οδικό άξονα της Κρήτης.

Η κατασκευή του έργου αυτού στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας αναμφίβολα θα επηρεάσει και επαναπροσδιορίσει τα οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά και συνολικά τα αναπτυξιακά δεδομένα της ευρύτερης περιοχής. Η περιοχή θα υποστεί τις όποιες αρνητικές επιπτώσεις του έργου (απώλεια παραγωγικής γης και αντίστοιχων θέσεων εργασίας, δέσμευση φυσικών πόρων, αναπόφευκτη περιβαλλοντική υποβάθμιση κ.λπ.), αλλά ταυτόχρονα το έργο θα αποτελέσει ένα σημαντικό (αλλά όχι το μοναδικό) πυλώνα ανάπτυξης.

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι η περιοχή παρέμβασης διαθέτει **ικανοποιητικό οδικό δίκτυο** με το οποίο εξασφαλίζεται η επικοινωνία μεταξύ των ΤΚ/ΔΚ και των διαμετακομιστικών κέντρων του νομού. Φυσικά, εξακολουθούν να υπάρχουν ανάγκες βελτίωσης του οδικού δικτύου προκειμένου να διευκολυνθεί η μεταφορά των αγροτικών προϊόντων αλλά κυρίως η πρόσβαση και η μετακίνηση του τοπικού πληθυσμού.

Η περιοχή παρέμβασης, όπως και η Περιφέρεια Κρήτης είναι **ελλειμματική σε ηλεκτρική ενέργεια** κυρίως κατά την τουριστική περίοδο όπου οι ανάγκες του νησιού σε ενέργεια αυξάνουν. Μία λύση

στο πρόβλημα αποτελεί η εκμετάλλευση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, όπου υπάρχουν ακόμα αρκετές δυνατότητες.

Τα τελευταία χρόνια στην περιοχή παρέμβασης έχουν ξεκινήσει κάποιες **προσπάθειες για την προστασία του περιβάλλοντος** κυρίως μέσα από τη δημιουργία υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος από ανθρωπογενείς παράγοντες (υγρά απόβλητα, απορρίμματα). Η λειτουργία του Κέντρου Επεξεργασίας Ανακυκλώσιμων Υλικών, η κατασκευή ΧΥΤΑ, ΣΜΑ και βιολογικών καθαρισμών σε αρκετούς δήμους της περιοχής συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος. Μέχρι σήμερα στην περιοχή παρέμβασης έχουν εκπονηθεί αρκετές **μελέτες πολεοδομικού – χωροταξικού σχεδιασμού, καθώς και ΣΧΟΟΑΠ** που θα τονώσουν την πολεοδομική ανάπτυξη και θα ανακόψουν την αυθαίρετη δόμηση στην ενδοχώρα του Νομού Ηρακλείου, συντελώντας μ' αυτό τον τρόπο στην αναβάθμιση της περιοχής και στη συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού.

Στην περιοχή παρέμβασης, οι υποδομές στον **τομέα της υγείας** καλύπτουν τις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού, παρά τις όποιες ελλείψεις στο ανθρώπινο δυναμικό και την υλικοτεχνική υποδομή, τα οποία είναι προβλήματα που απασχολούν τον τομέα της υγείας σε εθνικό επίπεδο.

Το γεγονός ότι υπάρχουν συγκεντρωμένα στο νομό πολλά **πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα** με σπουδαίο έργο, δίνει μεγάλες αναπτυξιακές δυνατότητες στην περιοχή και ιδιαίτερα στους τομείς καινοτομίας και εφαρμοσμένης έρευνας στις επιχειρήσεις. Οι **εκπαιδευτικές μονάδες** εξυπηρετούν το μαθητικό πληθυσμό της περιοχής παρέμβασης εκτός από τις μικρές ηλικίες καθώς δεν υπάρχουν κρατικοί βρεφικοί σταθμοί, ενώ ούτε οι παιδικοί σταθμοί δεν επαρκούν. Την έλλειψη καλύπτουν σε ένα βαθμό οι βρεφονηπιακοί σταθμοί που χρηματοδοτούνται μέσω κοινοτικών προγραμμάτων. Τις ίδιες ελλείψεις στην παροχή υπηρεσιών **φροντίδας προς τους ηλικιωμένους** έρχονται να καλύψουν ανάλογα προγράμματα, αποδεικνύοντας την απουσία μόνιμων κοινωνικών δομών στην αγροτική ύπαιθρο.

2.3. Τεκμηρίωση της επιλογής της περιοχής παρέμβασης

Η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π. CLLD/LEADER έχει έκταση **2.016,70 km²** και αντιστοιχεί στο 76,30% της έκτασης της Π.Ε. Ηρακλείου, στο 24,18% της Περιφέρειας Κρήτης και στο 1,53% της χώρας. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 αριθμεί **128.368** κατοίκους που αντιστοιχεί στο 42,02% του συνολικού μόνιμου πληθυσμού της Π.Ε. Ηρακλείου, στο 20,60% της Περιφέρειας Κρήτης και στο 1,19% της χώρας. Στην περιοχή παρέμβασης συμπεριλαμβάνονται **τρεις ζώνες αλιείας**, στις οποίες θα εφαρμοστούν και δράσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑΛΘ. Οι ζώνες αυτές έχουν καλύπτουν το 14,89% της έκτασης της συνολικής περιοχής παρέμβασης (**300,21 km²**), καθώς και το 17,55% του πληθυσμού (**22.530 κατοίκους**).

Η περιοχή που επιλέχθηκε για το πολυταμειακό Τ.Π. CLLD/LEADER διαφέρει από την περιοχή LEADER – Άξονα 4 της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, καθώς έχουν συμπεριληφθεί περιοχές στις οποίες κατά τις δύο προηγούμενες Π.Π. είχαν εφαρμοστεί τα ΟΠΑΑΧ και ο Άξονας 3. Αυτές οι περιοχές αφορούν το σύνολο του Δήμου Βιάννου και Δημοτικές/Τοπικές Κοινότητες ανατολικά του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, οι Δημοτικές Ενότητες Παλιανής και Γοργολαΐνι, του Δήμου Ηρακλείου, η Δ.Ε. Αγίας Βαρβάρας από το Δήμο Γόρτυνας, μέρος της Δ.Ε. Τυλίσου.

Οι βασικότεροι λόγοι που επέδρασαν στον καθορισμό και την επιλογή της περιοχής παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER είναι:

Τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις την προκήρυξης του ΥΠΑΑΤ

Η περιοχή είναι αγροτική, με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους και κάτω από 150.000, και δεν έχει Δημοτική/Τοπική Κοινότητα άνω των 15.000 κατοίκων.

Οι προτεινόμενες ζώνες με αλιευτική δραστηριότητα, πληρούν το δείκτη εξάρτησης από την αλιεία (0,36% της απασχόλησης) και το όριο των 10χλμ από την ακτή, η έκτασή τους είναι κάτω του επιπέδου NUTS III και έχουν πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους.

Εθνικός, ενωσιακός και περιφερειακός σχεδιασμός

Για τον καθορισμό της περιοχής παρέμβασης, η Αναπτυξιακή Ηρακλείου έλαβε υπόψη της τα παρακάτω στοιχεία:

- ✓ τον περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό (για τον τουρισμό, τη βιομηχανία, τις ΑΠΕ, την ενέργεια, τη διαχείριση απορριμμάτων) και τις περιφερειακές στρατηγικές και προτεραιότητες για την περίοδο 2014-2020 (ΕΠ Κρήτης, RIS Crete, Καταπολέμηση της Φτώχειας κλπ).
- ✓ την εθνική στρατηγική για την αγροτική ανάπτυξη και την ανάπτυξη της αλιείας και θάλασσας για την περίοδο 2014-2020.
- ✓ τους εθνικούς και ενωσιακούς στόχους του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ 2014-2020)
- ✓ τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Η δραστηριότητα της ΟΤΑ

Η ΟΤΑ της Αναπτυξιακής Ηρακλείου, δραστηριοποιείται τα τελευταία 25 χρόνια στην προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης και η έδρα της είναι εντός αυτής. Έχουν υλοποιηθεί σχεδόν στην ίδια περιοχή οι Κ.Π. LEADER II και LEADER+, η εφαρμογή της προσέγγισης LEADER – Άξονας 4 και τα ΟΠΑΑΧ και ο Άξονας 3. Επίσης, η ΟΤΑ διαθέτει πλήρη γνώση των φορέων και των κατοίκων της περιοχής παρέμβασης, με τους οποίους έχει αναπτύξει σχέση εμπιστοσύνης όλ' αυτά τα χρόνια. Επιπλέον, γνωρίζει καλά τα προβλήματα, τις ανάγκες και τις αναπτυξιακές δυνατότητες της περιοχής.

Η διοικητική οργάνωση, η γεωγραφική συνοχή και ομοιογένεια της περιοχής

Η περιοχή παρέμβασης ανήκει στην ΠΕ Ηρακλείου της Περιφέρειας Κρήτης, έχει **οκτώ δήμους** (που είναι όλοι μέτοχοι της Αναπτυξιακής Ηρακλείου), οι οποίοι αποτελούνται από 23 Δημοτικές Ενότητες, 162 Τοπικές / Δημοτικές Κοινότητες και 388 οικισμούς. Η πληθυσμιακή πυκνότητα στην περιοχή παρέμβασης είναι 63,65 κάτοικοι ανά km², η οποία διακυμαίνεται εντός της περιοχής ανάλογα με τις αποστάσεις από αστικές, ημιαστικές περιοχές, από παραλίες κλπ.

Το διοικητικό, οικονομικό, εμπορικό, διαμετακομιστικό κέντρο του νησιού είναι το Ηράκλειο, που είναι και η πρωτεύουσα της ΠΕ Ηρακλείου. Το Ηράκλειο συνδέεται ακτινωτά με όλες τις περιοχές του τοπικού προγράμματος. Η Έδρα της ΟΤΑ απέχει 10 χλμ από το Ηράκλειο. Η περιοχή παρέμβασης έχει άμεση πρόσβαση στο μεγαλύτερο αεροδρόμιο και λιμάνι του νησιού στο Ηράκλειο, που εξασφαλίζουν την θαλάσσια και αεροπορική σύνδεση με την υπόλοιπη ηπειρωτική και νησιωτική Ελλάδα και αρκετές Ευρωπαϊκές χώρες.

Η περιοχή παρουσιάζει γεωγραφική συνέχεια και συνεκτικότητα. Εντός της περιοχής παρέμβασης ωστόσο, διαμορφώνονται μικροπεριοχές - ζώνες (βορράς – νότος, ορεινές – πεδινές περιοχές, παραλιακές ζώνες, ζώνες αλιείας κλπ), οι οποίες εμφανίζουν διαφοροποιήσεις που δίνουν προοπτικές διαφοροποίησης των παρεμβάσεων μέσω του τοπικού προγράμματος και εστίασης σε διαφορετικούς τομείς αντίστοιχα. Σε κάθε περίπτωση, όμως οι περιοχές αποτελούν μία ολότητα, καθώς αναπτύσσουν μεταξύ τους πολλαπλές συμπληρωματικότητες, αλληλεξαρτήσεις και διασυνδέσεις σε διάφορους τομείς.

Οι περιοχές αυτές, έχουν ομοιογένεια στα βασικά χαρακτηριστικά της τοπικής οικονομίας, αν και υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανά μικροπεριοχή, ενώ ελήφθησαν υπόψη και οι ειδικές χωρικές αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες ανάπτυξης, οι κοινές αναπτυξιακές προοπτικές, η ανταγωνιστικότητα και η τοπική επιχειρηματικότητα, καθώς και η φέρουσα δυνατότητα και οι ανάγκες των επιμέρους χωρικών ενοτήτων.

Για τη γεωγραφία της περιοχής επίσης, ελήφθησαν υπόψη τα μεγάλα έργα που έγιναν (φράγματα, οδικοί άξονες κλπ) ή που σχεδιάζονται για την περιοχή (αεροδρόμιο στο Καστέλι, λιμάνι και οδικοί άξονες στο νότο, ΑΠΕ κλπ), καθώς και τα κοινά διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι διάφορες ζώνες της.

Επίσης, η περιοχή παρουσιάζει επίσης στην παραγωγική διάρθρωση, στην απασχόληση, στην κοινωνική οργάνωση και στα κοινωνικά χαρακτηριστικά, στο φυσικό περιβάλλον και στον πολιτισμό.

Η φυσιογνωμία της περιοχής παρέμβασης και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της

Συνοπτικά, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που σχηματοποιούν την ταυτότητα της περιοχής παρέμβασης είναι:

- ✓ Ο **αγροτικός της χαρακτήρας** και η στενή διασύνδεσή του με ποικίλες οικονομικές δραστηριότητες, όπως η επεξεργασία, τυποποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων και τροφίμων και ο τουρισμός. Όπως είναι γνωστό, η περιοχή παρέμβασης φημίζεται για τα τοπικά προϊόντα υψηλής ποιότητας ΠΟΠ και ΠΓΕ (ελαιόλαδο, κρασί, φρούτα, γαλακτοκομικά, πρώιμα κηπευτικά κ.ά) που αποτελούν τη βάση της γνωστής κρητικής δίαιτας.
- ✓ Ο αξιόλογος **εξαγωγικός προσανατολισμός** της οικονομίας κυρίως μέσω επιχειρήσεων του κλάδου των τροφίμων και των ποτών, οι οποίες προμηθεύουν τις αγορές της Ευρώπης και της Αμερικής, κυρίως με τυποποιημένα αγροτικά προϊόντα όπως ελαιόλαδο, κρασί, παξιμάδι, φρούτα, μέλι, οπωροκηπευτικά κλπ, και δευτερευόντως με άλλα προϊόντα όπως κεραμικά κλπ.
- ✓ Η έντονη **τουριστική ανάπτυξη** του βορεινού τμήματος της περιοχής παρέμβασης, καθώς και οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- ✓ Οι σημαντικοί **πολιτιστικοί πόροι** και ιδιαίτερα, οι επισκέψιμοι αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, μουσεία, βραβευμένοι παραδοσιακοί οικισμοί, σε συνδυασμό με την πλούσια πολιτισμική παράδοση (ήθη και έθιμα κλπ.) η οποία συχνά προσδίδει προστιθέμενη αξία στα παραγόμενα τοπικά προϊόντα και στις προσφερόμενες υπηρεσίες.
- ✓ Το πλούσιο **φυσικό περιβάλλον** (παραλίες, φαράγγια, σπήλαια, μονοπάτια, οροπέδια, ορεινοί όγκοι κ.ά)
- ✓ Οι ευνοϊκές **κλιματολογικές συνθήκες**, που επιτρέπουν την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε όλους τους τομείς της οικονομίας (π.χ. βιολογική γεωργία, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ήπιες μορφές τουρισμού κ.ά.).

Ακόμα, στα θετικά στοιχεία της περιοχής που μπορούν να ενισχύσουν την αναπτυξιακή της προοπτική, συγκαταλέγονται:

- ✓ Η οργανωμένη **βιομηχανική περιοχή** (ΒΙΠΕ Ηρακλείου στην Καλλιθέα), καθώς και βιοτεχνικές ζώνες (ΒΙΟΠΑ Ανώπολη, Τύλισος, Αρκαλοχώρι) με σημαντικό αριθμό επιχειρήσεων.
- ✓ Τα **εκθεσιακά κέντρα** στη Μεσσαρά, το Αρκαλοχώρι και τη Χερσόνησο.
- ✓ Τα **πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα** που μπορούν να διαδραματίσουν καταλυτικό ρόλο στην ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και τη διάχυση της καινοτομίας στον τοπικό παραγωγικό ιστό.

Οικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής

Ο **Πρωτογενής τομέας (22% της απασχόλησης)** είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος, ενώ η συμβολή του στην κοινωνική συνοχή της υπαίθρου και στην απασχόληση των κατοίκων της ενδοχώρας είναι καθοριστική. Παρά ταύτα, χαρακτηρίζεται από σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες και διαχρονική μείωση της απασχόλησης, λόγω της (μέχρι πρότινος) εγκατάλειψης της γεωργικής γης και του φαινομένου της εσωτερικής μετανάστευσης. Η στροφή προς την παραγωγή ασφαλών και ποιοτικών προϊόντων, μέσω βιολογικών μεθόδων καλλιέργειας και παραγωγής γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων, καθώς και η διασύνδεση του τομέα με τον δευτερογενή (μεταποίηση αγροτικών προϊόντων) και τον τριτογενή (εμπορία αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, εστίαση, τουρισμός)

τομέα της οικονομίας αποτελεί κύρια στρατηγική επιλογή για την ανάπτυξη τόσο της περιοχής παρέμβασης, όσο και γενικότερα της Π.Ε. του Ηρακλείου. Η Π.Ε. Ηρακλείου έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα να διαθέτει τη μεγαλύτερη και πιο εύφορη πεδιάδα του νησιού (από αρχαιοτάτων χρόνων), που αποτελεί και μία από τις μεγαλύτερες διατροφικές αποθήκες στη χώρα, τον περίφημο κάμπο της Μεσαράς. Εκεί καλλιεργούνται, ταυτόχρονα και με μαζικό τρόπο, τα πρώιμα κηπευτικά (θερμοκηπιακές καλλιέργειες), μια επιλογή-«κλειδί» για τις αγορές της Κεντρικής Ευρώπης. Σε ό,τι αφορά το εισόδημα για τους παραγωγούς, οι καλλιέργειες αυτές αποδίδουν και τους χειμερινούς μήνες και, με τον τρόπο αυτόν, η Π.Ε. διασφαλίζει όλο τον χρόνο αγροτικό εισόδημα.

Ο Δευτερογενής τομέας (15% της απασχόλησης) κυριαρχείται από τον κλάδο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και κυρίως επιχειρήσεων μεταποίησης των προϊόντων του πρωτογενή τομέα, αλλά και με τους κλάδους των δομικών υλικών και των πλαστικών. Το μικρό μέγεθος και ο οικογενειακός χαρακτήρας των περισσότερων επιχειρήσεων λειτουργεί σε αρκετές περιπτώσεις ανασταλτικά στην εξέλιξή τους, ερμηνεύει δε σε μεγάλο βαθμό τις οργανωτικές και οικονομικές αδυναμίες τους και την παρεπόμενη χαμηλή ένταση καινοτομίας. Επίσης, οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας παρουσιάζουν μεγάλη δυναμική στο Νομό Ηρακλείου και γενικότερα στη Περιφέρεια Κρήτης, δημιουργώντας ευκαιρίες ανάπτυξης επιχειρηματικών δράσεων και απασχόλησης.

Στον **Τριτογενή τομέα (63% της απασχόλησης)**, ο τουρισμός είναι ο πιο δυναμικά αναπτυσσόμενος κλάδος της τοπικής οικονομίας, με σημαντικές όμως αδυναμίες που οφείλονται τόσο στη διάχυτη οικονομική κρίση, όσο και σε αδυναμίες και πρακτικές του παρελθόντος (περιορισμένη ευελιξία και προσαρμοστικότητα). Η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού έχει ήδη αρχίσει και αναμένεται να συμβάλλει ενεργά στην ανάδειξη των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων της υπαίθρου, στην αξιοποίηση και προώθηση των τοπικών προϊόντων του πρωτογενή τομέα και στη διασύνδεση, στην προβολή των μοναδικών τοπικών προϊόντων της περιοχής και εν τέλει στην ενδυνάμωση του προφίλ και της ελκυστικότητάς της, ως προς στους εγχώριους και αλλοδαπούς επισκέπτες.

Αναπτυξιακές δυνατότητες – προοπτικές

Στις ημέρες μας, η οικονομία της χώρας μας βιώνει μία από τις μεγαλύτερες δοκιμασίες της ιστορίας της. Η ύφεση που υφίσταται λόγω της οικονομικής κρίσης έχει άμεσες και δυσάρεστες επιπτώσεις στην οικονομία, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Η ανεργία, έχει φθάσει σε επίπεδα «ρεκόρ» των δύο τελευταίων δεκαετιών, ενώ συνεχίζει την ανοδική της πορεία. Ταυτόχρονα, η φθίνουσα πορεία της ζήτησης και η χρηματοδοτική ασφυξία έχουν οδηγήσει σε αδιέξοδο πολλές επιχειρήσεις, ιδίως τις μικρομεσαίες, που αποτελούν τη «ραχοκοκαλιά» των τοπικών οικονομιών. Στις παραπάνω συνθήκες, ιδιαίτερες δυσκολίες κοινωνικής και οικονομικής ένταξης αντιμετωπίζουν οι κοινωνικά ευπαθείς ή και γεωγραφικά απομονωμένες ομάδες του πληθυσμού, οι οποίες βιώνουν ή απειλούνται με κοινωνικό και οικονομικό αποκλεισμό. Η διαπίστωση αυτή οδηγεί ολοένα και περισσότερο στην αναζήτηση νέων τρόπων καταπολέμησής αυτών των δυσάρεστων από κάθε άποψη φαινομένων. Μάλιστα σε περιόδους με τάσεις συρρίκνωσης της αγοράς εργασίας, ολοένα και περισσότερο καταγράφεται η ανάγκη ανάπτυξης πολιτικών και παρεμβάσεων υπέρ των κοινωνικά ευπαθών ομάδων.

Επιπρόσθετα, οι κλιματολογικές αλλαγές και η οικολογική κρίση, η δημογραφική γήρανση του πληθυσμού, η μετανάστευση, η αλλαγή του τρόπου ζωής και του αξιακού συστήματος συνθέτουν το σκηνικό των ασφυκτικών πιέσεων και απειλών που δέχονται καθημερινά οι τοπικές κοινωνίες. Η προσαρμογή σε αυτές και οι προσπάθειες επιβίωσης σε περιόδους πολυεπίπεδης κρίσης αποτελούν μέρη μιας εξελικτικής διαδικασίας που περικλείει εκτός των άλλων, και τη δυναμική μιας ανάπτυξης προς νέες κατευθύνσεις, οι οποίες πρέπει να αναζητηθούν.

Η προαναφερθείσα κατάσταση αποτελεί σύγχρονη πραγματικότητα και για την περιοχή παρέμβασης του Τ.Π. CLLD/LEADER. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχει μια σημαντική αλλαγή κοινωνικοοικονομικών δεικτών που παρουσιάζουν συνεχή πτώση της απασχόλησης σε όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, του κατά κεφαλήν εισοδήματος, του τζίρου των επιχειρήσεων, κ.λπ.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί, ότι ενώ πριν την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης, η οικονομία της Π.Ε. Ηρακλείου αλλά και της περιοχή παρέμβασης γνώριζαν ρυθμούς μεγέθυνσης που υπερέβαιναν τους αντίστοιχους της χώρας, από το 2009 και μετά, η τοπική οικονομία γνωρίζει ραγδαίους ρυθμούς ύφεσης οι οποίοι και πάλι υπερβαίνουν τους αντίστοιχους σε εθνικό επίπεδο. Με βάση την διαμόρφωση συνθηκών πολιτισμού εντός της περιοχής παρέμβασης (εμπορικές και τουριστικές ζώνες με υψηλότερο εισόδημα, χαμηλότερη ανεργία και δυναμικότερο κοινωνικοοικονομικό ιστό – αγροτικές σχετικά απομακρυσμένες ζώνες με χαμηλότερο εισόδημα, αδύναμο κοινωνικοοικονομικό ιστό και τάσεις παρακμής), η παραπάνω εξέλιξη αναδεικνύει την αναγκαιότητα αναπτυξιακών παρεμβάσεων, με στόχο την βιώσιμη, ενδογενή και ισόρροπη ανάπτυξή της.

Η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και των δυνατοτήτων της περιοχής παρέμβασης, μπορούν (υπό προϋποθέσεις) να αναστρέψουν το αρνητικό κλίμα, να δημιουργήσουν θετικό περιβάλλον και να αποτελέσουν τη νέα κινητήρια δύναμη της τοπικής οικονομίας, με αισιόδοξες προοπτικές για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη διέξοδο από την οικονομική κρίση. Το πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα, η έντονη ποικιλομορφία και ιδιαιτερότητα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, η δυναμική που παρουσιάζουν ορισμένοι κλάδοι (π.χ. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οικοτεχνία) και το σημαντικό προς αξιοποίηση τοπικό κεφάλαιο αποτελούν από τα πιο ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα - όπλα της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης.

Με βάση την ανάλυση των χαρακτηριστικών της περιοχής παρέμβασης αλλά και τις παραπάνω διαπιστώσεις θεωρείται ότι η αναπτυξιακή δυναμική της περιοχής παρέμβασης μπορεί να στηριχθεί:

- α) Στην περαιτέρω ανάπτυξη και εσकुγγρονισμό του **αγροδιατροφικού τομέα** και τη διασύνδεσή του με τις οικονομικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό.
- β) Στην διάχυση και αξιοποίηση των **νέων τεχνολογιών** και την ενσωμάτωση της **καινοτομίας** στην παραγωγική διαδικασία, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί μέσω και της αναβάθμισης της διασύνδεσης των ερευνητικών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της περιοχής με τον τοπικό παραγωγικό ιστό.
- γ) Στην ανάπτυξη ενός **διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος** που θα στηρίζεται σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού με έμφαση στην αξιοποίηση της πλούσιας πολιτιστικής, πολιτισμικής και παραγωγικής παράδοσης της περιοχής (π.χ. επισκέψιμα αγροκτήματα, κτηνοτροφικές μονάδες, οινοποιεία, παρακολούθηση τοπικών εκδηλώσεων, κλπ.).
- δ) Στην αξιοποίηση της πλούσιας της πλούσιας **πολιτιστικής, πολιτισμικής και παραγωγικής παράδοσης** της περιοχής.
- ε) Στην **ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού** στην κατεύθυνση της δημιουργίας επιχειρήσεων του τρίτου τομέα της οικονομίας (κοινωνικές επιχειρήσεις).
- στ) Στην περαιτέρω **βελτίωση των βασικών υποδομών και κοινωνικών υπηρεσιών** και εν τέλει, της ποιότητας ζωής στο σύνολο των οικισμών της περιοχής παρέμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

3.1. Ενέργειες Διαβούλευσης

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου εφάρμοσε την ανελικτική (bottom-up) προσέγγιση για το σχεδιασμό του προγράμματος, με διαδικασίες δημοκρατικής διαβούλευσης (συναντήσεις, συσκέψεις, κ.λπ), με σκοπό τη διαμόρφωση προτάσεων για τα βασικά σημεία της Α' φάσης της παρούσας πρότασης.

Κατά τη διαδικασία αυτή η ΟΤΔ διαβουλευτήκε σε τρία επίπεδα:

- σε επίπεδο Δημόσιων υπηρεσιών και οργανισμών,
- σε επίπεδο συλλογικών φορέων της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου,
- σε επίπεδο επιχειρήσεων και γενικότερα του τοπικού πληθυσμού.

Στόχοι των ενεργειών αυτών ήταν:

- ο προσδιορισμός της περιοχής παρέμβασης,
- το εταιρικό σχήμα και η επιτροπή λήψης αποφάσεων (ΕΔΠ)
- το θέμα συσπείρωσης και η θεματική κατεύθυνση του τοπικού προγράμματος

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1: Συγκεντρωτικός Πίνακας Ενεργειών Διαβούλευσης

A/A	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Φορείς που συμμετείχαν	Είδος Φορέα	Αρ. Σ/των	Αντικείμενο Διαβούλευσης
1	30/12/2015	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	Μέλη Δ.Σ. ΑΝ.Η.	ΙΔ	13	Ενημέρωση για έγκριση των εθνικών προγραμμάτων ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ 2014-2020
2	29/1/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	Μέλη Δ.Σ. ΑΝ.Η.	ΙΔ	13	Απόφαση ΔΣ για: -υποβολή πρότασης -καθορισμό περιοχής και διερεύνηση φορέων για συμμετοχή στην ΕΔΠ
3	1/2/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	Δήμοι Νομού Ηρακλείου	Δ	8	Εταιρικό Σχήμα / ΕΔΠ / Περιοχή Παρέμβασης
4	18/2/2016	Ηράκλειο	Αντιδήμαρχος Ηρακλείου αρμόδιος για θέματα Αγρ. Ανάπτ.	Δ	3	Περιοχή Παρέμβασης Δήμου Ηρακλείου και ΕΔΠ
5	23/2/2016	Ηράκλειο	Περιφερειάρχης και ΕΥΔ Ε.Π. Περιφ.Κρήτης	Δ	4	Εταιρικό Σχήμα / ΕΔΠ / Περιοχή Παρέμβασης / Δυνατότητες υποβολής πολυταμειακού προγράμματος
6	26/2/2016	Ηράκλειο	Γεν. Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας (ΔΑΟ) - Τμήμα Αλιείας Κρήτης	Δ	4	Εταιρικό Σχήμα / ΕΔΠ / Περιοχή Παρέμβασης / Αλιευτικές Ζώνες και απασχόληση στην αλιεία στο Ν. Ηρακλείου
7	26/2/2016	Ηράκλειο	Γενική Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας- Τμήμα Αλιείας Κρήτης και ΔΑΟΚ Τμήμα Αλιείας ΠΕ Ηρακλείου	Δ	5	Εταιρικό Σχήμα / ΕΔΠ / Περιοχή Παρέμβασης / Αλιευτικές Ζώνες και απασχόληση στην αλιεία στο Ν. Ηρακλείου
8	29/3/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	ΟΤΔ ΑΚΟΜΜ	ΙΔ	5	Περιοχή Παρέμβασης της ΟΤΔ ΑΚΟΜΜ στον ορεινό όγκο του Ψηλορείτη στο νομό Ηρακλείου
9	30/3/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	ΔΣ	ΙΔ	16	Απόφαση ΔΣ για: - Περιοχή Παρέμβασης ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ -Ομάδων φορέων συμμετοχής στην ΕΔΠ, -Σχέδιο διαβούλευσης -Πρόγραμμα επιμόρφωσης στελεχών και φορέων -Σχέδιο ενημέρωσης-πληροφόρησης τοπικού πληθυσμού
10	7/4/2015	Ηράκλειο	Περιφερειάρχης και 4 ΟΤΔ Κρήτης	Δ/ΙΔ	11	Περιοχές Παρέμβασης ΟΤΔ / Εταιρικό Σχήμα / Θεματικές Κατευθύνσεις
11	15/4/2016	Ηράκλειο	Γενική Διεύθυνση	Δ	4	Περιοχή Παρέμβασης – Ζώνες Αλιείας, σύμφωνα με

A/A	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Φορείς που συμμετείχαν	Είδος Φορέα	Αρ. Σ/των	Αντικείμενο Διαβούλευσης
			Αγροτικής Οικονομίας Κρήτης Τμήμα Αλιείας			το σχέδιο της προκήρυξης που θέτει δείκτη απασχόλησης στην αλιεία 0,55.
12	24/5/2016	Αθήνα	ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ	Δ	5	Περιοχή Παρέμβασης – ζώνες αλιείας, υποβολή πολυταμειακού ή μονοταμειακού προγρ/τος, δείκτης απασχόλησης στην αλιεία και κριτήρια προκήρυξης
13	30/5/2016	Ηράκλειο	ΔΑΟ – Τμήμα Αλιείας Κρήτης & ΔΑΟΚ – Τμήμα Αλιείας ΠΕ Ηρ.	Δ	6	Περιοχή Παρέμβασης - ζώνες αλιείας / Δείκτες Απασχόλησης / Υφιστάμενη κατάσταση αλιείας στο νομό και σχεδιασμός περιοχών
14	2/6/2016	Χανιά	ΟΤΔ ΚΡΗΤΗΣ	ΙΔ	11	Περιοχές παρέμβασης, σύνθεση των ΕΔΠ, κοινές δράσεις και ενιαία ποσοστά χρηματοδότησης / Δικτύωση Επιχειρήσεων / Συνεργασίες
15	6/6/2016	Ηράκλειο	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης	Δ	14	Εταιρικό Σχήμα / ΕΔΠ / Περιοχή Παρέμβασης / Υποβολή πολυταμειακού προγράμματος – ζώνες αλιείας.
16	8/6/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	Μέτοχοι ΟΤΔ ΑΝΗ	ΙΔ/Δ	18	Εταιρικό Σχήμα / ΕΔΠ / Περιοχή Παρέμβασης / Υποβολή προτάσεων – ζώνες αλιείας.
17	15/6/2016	Ηράκλειο	Αντιπεριφερειάρχης Πρωτογενή Τομέα Κρήτης και εκπρόσωποι Τυροκόμων Κρήτης.	ΙΔ/Δ	13	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / Συλλογικές και ατομικές δράσεις για τα τυροκομεία.
18	16/6/2016	Αρχάνες	Αντιπεριφερειάρχης Πρωτογενή Τομέα Κρήτης	Δ	7	Περιοχή Παρέμβασης / ΕΔΠ / Θεματική Κατεύθυνση / Συλλογικές δράσεις για τον αγροδιατροφικό τομέα και τον τουρισμό
19	22/6/2016	Ηράκλειο	Αντιπεριφερειάρχης Πρωτογενή Τομέα Κρήτης και Γυναικείοι Συνεταιρισμοί	ΙΔ/Δ	23	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / Συλλογικές και ατομικές δράσεις για γυναικείους συνεταιρισμούς.
20	22/6/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	ΔΣ	ΙΔ	13	Απόφαση ΔΣ για: -υποβολή δύο προτάσεων, -καθορισμός περιοχών παρέμβασης ανά πρόγραμμα, - φορείς ΕΔΠ - σχέδιο διαβούλευσης, ενημέρωσης και επιμόρφωσης
21	23/6/2016	ΕΒΕΗ Ηράκλειο	Επιμελητήρια (Επιμελητήριο Ηρακλείου, ΟΕΕ /ΤΑΚ, ΤΕΕ /ΤΑΚ, ΓΕΩΤΕΕ/Παράρτημα Κρήτης)	ΙΔ	9	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / Εταιρικό Σχήμα ΕΔΠ / Συλλογικές Δράσεις και ποσοστά χρηματοδότησης
22	23/6/2016	Ηράκλειο	Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Ηρακλείου & Διευθύνσεις ΠΕ Ηρακλείου: ΔΑΟΚ Τμήμα Αλιείας, Ανάπτυξης	Δ	13	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / ΕΔΠ / Συλλογικές δράσεις / Δράσεις καινοτομίας / Υποδομές
23	24/6/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	Εκπρόσωποι ΟΤΑ	Δ	10	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / ΕΔΠ
24	25/6/2016	Ανώγεια	ΑΚΟΜΜ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ	ΙΔ	4	Οριστικοποίηση της περιοχής παρέμβασης του ΑΚΟΜΜ στον ορεινό όγκο του Ψηλορείτη στο Ν. Ηρακλείου, μετά την επίσημη Δ.είυση της πρόσκλησης
25	25/6/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	Δήμοι Φαιστού / Γόρτυνας	Δ	4	Υποβολή πρότασης στο CLLD/LEADER και στο CLLD/LEADER Αλιείας / Περιοχή Παρέμβασης / ΕΔΠ / Θεματική Κατεύθυνση
26	27/6/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Παραθαλάσσιων και Νησιωτικών Περιφερειών (CRPM) - Περιφερειακός	Δ	6	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / ΕΔΠ / Διακρατικές Συνεργασίες σε νησιωτικές περιοχές / Γαλάζια Ανάπτυξη

A/A	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Φορείς που συμμετείχαν	Είδος Φορέα	Αρ. Σ/των	Αντικείμενο Διαβούλευσης
			Σύμβουλος Κρήτης, Εντεταλμένος για θέματα ευρωπαϊκών και διεθνών σχέσεων			
27	27/6/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	ΔΣ ΟΤΔ ΑΝΗ	ΙΔ	13	Απόφαση ΔΣ για: -Οριστικοποίηση Περιοχών Παρέμβασης - Οριστικοποίηση ΕΔΠ κάθε προγράμματος και κανονισμός λειτουργίας τους -Υποδομές εγκατάστασης ΟΤΔ Αλιείας -Υπεύθυνοι και Ομάδες έργου των τοπικών προγραμμάτων και καθορισμός αρμοδιοτήτων προσωπικού -Πρόγραμμα Ενημέρωσης Πληροφόρησης Τοπικού Πληθυσμού και Φορέων
28	28/6/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	- Αντιπεριφερειάρχης Περ/ντος και Χωρ/ξίας - Αντιπεριφερειάρχης Ενέργειας και Βιομ/νίας Περιφ. Σύμβ	Δ	7	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / ΕΔΠ/ Θέματα περιβάλλοντος, ενέργειας, χωροταξίας και ΜΜΕ
29	29/6/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο Ηρακλείου	ΙΔ	5	Περιοχή Παρέμβασης / Χωροθέτηση καταδυτικών πάρκων στο Ν. Ηρακλείου
30	29/06/2016	Δήμος Φαιστού	Αλιευτικός Σύλλογος Κόκκινου Πύργου (Δήμου Φαιστού)	ΙΔ	8	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / ΕΔΠ
31	1/7/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	Περιφερειάρχης Κρήτης	Δ	3	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / ΕΔΠ
32	1/7/2016	Δήμος Βιάννου	Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Βιάννου	ΙΔ	22	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / ΕΔΠ
33	6/7/2016	Ηράκλειο	ΕΥΔ Περιφέρειας Κρήτης	Δ	3	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / ΕΔΠ
34	7/7/2016	Γούβες	ΕΛΚΕΘΕ	ΙΔ/Δ	8	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / ΕΔΠ / Μελέτες - έρευνες στην περιοχή παρέμβασης
35	15/7/2016	Αρχάνες - ΑΝ.Η.	ΔΣ	ΙΔ	13	Απόφαση ΔΣ για: - έγκριση περιοχής παρέμβασης -έγκριση τελικής πρότασης -εκπρόσωποι ΕΔΠ και εκχώρηση αρμοδιοτήτων -εξουσιοδότηση για υποβολή πρότασης

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2: Αναλυτικός Πίνακας ανά ενέργεια διαβούλευσης (ένας πίνακας ανά ενέργεια διαβούλευσης, σύμφωνα με την αρίθμηση του παραπάνω συνοπτικού πίνακα)

No 1.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	30/12/2015
Ομάδα στόχος	ΔΣ ΑΝΗ
Αριθμός συμμετεχόντων	13
Φορείς που συμμετείχαν	1) ΔΣ ΑΝΗ 2) Στελέχη ΑΝΗ
Είδος φορέων	Ιδιωτικός
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.01)	
1. Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Δήμαρχος Αρχ-Αστ., Πρόεδρος ΑΝΗ 2. Παύλος Μπαριτάκης, Δήμαρχος Βιάννου, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ 3. Ευχαριστία Κουτεντάκη, Περιφ. Σύμβ. Π.Κρήτης, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ 4. Δημήτριος Τζανάκης, Μέλος ΔΣ Ένωσης Πεζών, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ 5. Αθανάσιος Κύρκος, Μέλος ΔΣ Δ. Μαλεβιζίου, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ 6. Γεώργιος Αρμουτάκης, Δήμαρχος Φαιστού, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ 7. Ιωάννης Μαστοράκης, Δήμαρχος Χερσονήσου, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ	8. Ζαχαρίας Καλογεράκης, Δήμαρχος Μ.Πεδιάδα, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ 9. Εμμανουήλ Φραγκάκης, εκπρόσωπος ΕΒΕΗ, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ 10. Νικόλαος Σχοιναράκης, Δήμαρχος Γόρτυνας, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ 11. Ιωάννης Κεφαλογιάννης, Σύμβ. Δ. Ηρακλείου, Αντιπρόεδρος ΑΝΗ 12. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ 13. Αμαλία Ταβαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Τα μέλη του ΔΣ ενημερώθηκαν για την έγκριση του εθνικού ΠΑΑ 2014-2020 και του ΕΠΑΛΘ 2014-2020 και ιδιαίτερα για τα	

προβλεπόμενα στο Μέτρο 19 CLLD/LEADER του ΠΑΑ και για την Προτεραιότητα 4 του ΕΠΑΛΘ. Αποφασίστηκε: (α) να σχεδιαστεί η υποβολή πρότασης / προτάσεων CLLD/LEADER για το νομό Ηρακλείου με φορέα υποβολής την Αναπτυξιακή Ηρακλείου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τους Κανονισμούς των ΕΔΕΤ και τα οριζόμενα στα αντίστοιχα σημεία των ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ και (β) ορίστηκε το προσωπικό που θα εργαστεί για την προετοιμασία και την υποβολή της πρότασης / προτάσεων.	
No 2.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	29/1/2016
Ομάδα στόχος	ΔΣ ANH
Αριθμός συμμετεχόντων	13
Φορείς που συμμετείχαν	1) ΔΣ ANH 2) Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιο
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.02)	
1. Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Δήμαρχος Αρχ.-Αστ., Πρόεδρος ANH 2. Παύλος Μπαριτάκης, Δήμαρχος Βιάννου, Μέλος ΔΣ ANH 3. Ευχαριστία Κουτεντάκη, Περιφ. Σύμβ. Π. Κρήτης, Μέλος ΔΣ ANH 4. Δημήτριος Τζανάκης, Μέλος ΔΣ Ένωσης Πεζών, Μέλος ΔΣ ANH 5. Αθανάσιος Κύρκος, Μέλος ΔΣ Δ. Μαλεβιζίου, Μέλος ΔΣ ANH 6. Γεώργιος Αρμουτάκης, Δήμαρχος Φαιστού, Μέλος ΔΣ ANH 7. Ιωάννης Μαστοράκης, Δήμαρχος Χερσονήσου, Μέλος ΔΣ ANH	8. Ζαχαρίας Καλογεράκης, Δήμαρχος Μ.Πεδιάδα, Μέλος ΔΣ ANH 9. Εμμανουήλ Φραγκάκης, εκπρόσωπος ΕΒΕΗ, Μέλος ΔΣ ANH 10. Νικόλαος Σχοιναράκης, Δήμαρχος Γόρτυνας, Μέλος ΔΣ ANH 11. Ιωάννης Κεφαλογιάννης, Σύμβ. Δ. Ηρακλείου, Αντιπρόεδρος ANH 12. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH 13. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Για την περιοχή παρέμβασης αποφασίστηκε η ενδοχώρα του Ν. Ηρακλείου να είναι η προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής πολυταμειακού προγράμματος CLLD/LEADER, όπου στις παράκτιες περιοχές να εφαρμοστούν και δράσεις ΕΤΘΑ (εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται από το ΕΑΛΘ). Για την περιοχή του ορεινού όγκου του Ψηλορείτη και για το τμήμα του που είναι στο Ν. Ηρακλείου να γίνει διαβούλευση με το ΑΚΟΜΜ Ψηλορείτης ΑΑΕ ΟΤΑ, προκειμένου να καθοριστούν τα όρια της περιοχής της κάθε ΟΤΑ. Επιπλέον, να γίνει χωριστή διαβούλευση με το Δήμο Ηρακλείου για τις αγροτικές περιοχές που θα συμπεριλαμβάνονται στην περιοχή παρέμβασης. Για την ΕΔΠ αποφασίστηκε να διερευνηθεί η δυνατότητα συμμετοχής από εκπροσώπους τόσο της τοπικής αυτοδιοίκησης, όσο και από επιμελητήρια και άλλους κοινωνικοοικονομικούς φορείς, ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή εκπροσώπηση. Αποφασίστηκε να τεθούν τα παραπάνω σε διαβούλευση κατ' αρχήν με την Περιφέρεια Κρήτης, την ΕΥΔ ΕΠ Κρήτης, τους Δήμους του Νομού, το ΑΚΟΜΜ και τη Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφέρειας Κρήτης και το αρμόδιο Τμήμα Αλιείας.	
No 3.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	1/2/2016
Ομάδα στόχος	Δήμαρχοι ΠΕ Ηρακλείου
Αριθμός συμμετεχόντων	8
Φορείς που συμμετείχαν	1) Δήμοι 2) Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιο
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.03)	
1. Παύλος Μπαριτάκης, Δήμαρχος Βιάννου, Μέλος ΔΣ ANH 2. Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Δήμαρχος Αρχ.-Αστ, Πρόεδρος ANH 3. Κων/νος Μαμουλάκης, Δήμαρχος Μαλεβιζίου 4. Γεώργιος Αρμουτάκης, Δήμαρχος Φαιστού, Μέλος ΔΣ ANH 5. Ιωάννης Μαστοράκης, Δήμαρχος Χερσονήσου, Μέλος ΔΣ ANH	6. Ζαχαρίας Καλογεράκης, Δήμαρχος Μινώα Πεδιάδα, Μέλος ΔΣ ANH 7. Νικόλαος Σχοιναράκης, Δήμαρχος Γόρτυνας, Μέλος ΔΣ ANH 8. Πέτρος Ινωτάκης, Αντιδήμαρχος Ηρακλείου 9. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH 10. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Συμφώνησαν όλοι οι Δήμοι να υποβληθεί πρόταση από την Αναπτυξιακή Ηρακλείου, ως ΟΤΔ, η περιοχή παρέμβασης να είναι η Ενδοχώρα του Ν.Ηρακλείου, να υποβληθεί ένα πολυταμειακό πρόγραμμα και να εξεταστεί η δυνατότητα και η υποβολή αυτοτελούς προγράμματος για την αλιεία. Στο εταιρικό σχήμα συμφωνήθηκε να συμμετέχει ο μεγαλύτερος δυνατός αριθμός φορέων της περιοχής που να καλύπτει θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης, περιβάλλοντος, πολιτισμού, επιχειρήσεων και κοινωνικά, ενώ θα πρέπει να εξασφαλίζεται και η μέγιστη δυνατή γεωγραφική εκπροσώπηση.	
No 4.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	18/2/2016
Ομάδα στόχος	Δήμος Ηρακλείου
Αριθμός συμμετεχόντων	3
Φορείς που συμμετείχαν	1) Δήμος Ηρακλείου 2) Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιο
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.04)	
1. Πέτρος Ινωτάκης, Αντιδήμαρχος Ηρακλείου 2. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH 3. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	

Από το Δήμο Ηρακλείου προτάθηκε να συμμετέχουν όλες οι αγροτικές Δημοτικές / Τοπικές Κοινότητες του Δήμου Ηρακλείου και να εξεταστεί η δυνατότητα συμμετοχής της Δημοτικής Κοινότητας Αλικαρνασσού και της Τοπικής Κοινότητας Καλλιθέας σε πρόγραμμα αλιείας ή στο πολυταμειακό πρόγραμμα CLLD/LEADER, εφόσον δεν δημιουργείται πρόβλημα στη στρατηγική του προγράμματος.	
No 5.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	23/2/2016
Ομάδα στόχος	Περιφέρεια Κρήτης
Αριθμός συμμετεχόντων	3
Φορείς που συμμετείχαν	1.Περιφέρεια Κρήτης, 2.ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρεια Κρήτης, 3.Αναπτυξιακή Ηρ.
Είδος φορέων	Δημόσιο
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.05)	
1.Στάυρος Αρναουτάκης, Περιφ/ρχης Κρήτης, 2. Μαρία Κασσωτάκη, Πρ/μένη ΕΥΔ ΕΠ Περιφ. 3. Γ. Μαυρογιάννης, Δ/ντής ΑΝΗ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Έγινε ενημέρωση στον Περιφερειάρχη και στην προϊσταμένη της ΕΥΔ ΕΠ Κρήτης για το σχεδιασμό της Αναπτυξιακής Ηρακλείου. Συμφωνήθηκε η ΑΝ.Η να ετοιμάσει πρόταση για το Ν. Ηρακλείου, να εξαντληθούν τα περιθώρια για την υποβολή δύο προτάσεων από την ΑΝ.Η. στο Ν. Ηρακλείου με δεδομένο ότι έχει το 50% του πληθυσμού της Κρήτης. Η Περιφέρεια Κρήτης θα συμμετέχει στην ΕΔΠ, ως φορέας του Β' βαθμού Τ.Α.. Τονίστηκε ο χωροταξικός σχεδιασμός της Περιφέρειας για το 2014-2020 (ΟΧΕ και ΒΑΑ, μεγάλα αναπτυξιακά έργα). Τέλος, σε οποιοδήποτε σχεδιασμό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο στρατηγικός σχεδιασμός του ΕΠ Κρήτης 2014-2020 που δίνει έμφαση στην ανάπτυξη του αγροδιατροφικού τομέα, καθώς και στην στρατηγική της Περιφέρειας Κρήτης για την έξυπνη εξειδίκευση (RIS).	
No 6.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	26/2/2016
Ομάδα στόχος	Γενική Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας - Τμήμα Αλιείας Κρήτης
Αριθμός συμμετεχόντων	4
Φορείς που συμμετείχαν	1.Γενική Δ/ση Αγρ. Οικ.- Τμήμα Αλιείας Κρήτης, 2.Αναπτυξιακή Ηρ.
Είδος φορέων	Δημόσιο
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.06)	
1. Κων/νος Φωτάκης, Δ/ντης ΔΑΟ Περιφέρειας Κρήτης 2. Εμμανουήλ Λαμπράκης, Πρ/νος Τμ. Αλιείας Περιφ. Κρήτης	3. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ 4. Αμαλία Ταβαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Συζητήθηκε η υφιστάμενη κατάσταση στον τομέα της Αλιείας στην ΠΕ Ηρακλείου και δόθηκαν από τη ΔΑΟ στοιχεία για την απασχόληση στην αλιεία, τις επαγγελματικές άδειες αλιέων, καθώς και τις άδειες επαγγελματικών σκαφών, τα αλιευτικά καταφύγια που υπάρχουν στο νομό και τα προβλήματά τους αλλά και τους υφιστάμενους αλιευτικούς συλλόγους. Συμφωνήθηκε, όλη η παράκτια ζώνη του νομού Ηρακλείου να προταθεί για χρηματοδότηση από το ΕΤΘΑ είτε σε πολυταμειακό, είτε σε μονοταμειακό πρόγραμμα, καθώς υπάρχει η κρίσιμη μάζα αλιέων.	
No 7.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	26/2/2016
Ομάδα στόχος	Γεν. Δ/ση Αγρ. Οικ. Τμήμα Αλιείας Κρήτης & ΔΑΟΚ – Τμήμα Αλιείας ΠΕ Ηρ.
Αριθμός συμμετεχόντων	5
Φορείς που συμμετείχαν	Γεν.Δ/ση Αγρ.Οικ –Τμ.Αλιείας Κρήτης, ΔΑΟΚ–Τμ.Αλιείας ΠΕ Ηρ., ΑΝ.ΗΡ
Είδος φορέων	Δημόσιο
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.07)	
1. Ελένη Βάλλα, Τμηματάρχης Τμήματος Αλιείας Περιφέρειας Κρήτης 2. Σταύρος Μπιτιάκης, Υπάλληλος Τμ. Αλιείας Περιφέρειας Κρήτης 3. Εμμανουήλ Λαμπράκης, Πρ/νος Τμ. Αλιείας Περιφέρειας Κρήτης	4. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ 5. Αμαλία Ταβαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Συζητήθηκε η υφιστάμενη κατάσταση στον τομέα της γεωργίας (και ιδιαίτερα για το ελαιόλαδο, το κρασί και το μέλι) και στον τομέα της κτηνοτροφίας στο νομό. Ζητήθηκαν στατιστικά στοιχεία που σχετίζονται με την υφιστάμενη κατάσταση στον πρωτογενή τομέα, αλλά και τις επενδύσεις σ' αυτόν από την προηγούμενη Π.Π. (νέοι αγρότες, επενδύσεις στη μεταποίηση κλπ). Επίσης, συζητήθηκε η κατάσταση στον τομέα της αλιείας και συμφωνήθηκε όλη η παράκτια ζώνη του νομού Ηρακλείου να προταθεί για χρηματοδότηση από το ΕΤΘΑ είτε σε πολυταμειακό, είτε σε μονοταμειακό πρόγραμμα, καθώς υπάρχει η κρίσιμη μάζα αλιέων.	
No 8.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	29/03/2016
Ομάδα/ες στόχος	Ομάδες Τοπικής Δράσης
Αριθμός συμμετεχόντων	5
Φορείς που συμμετείχαν	1) ΑΚΟΜΜ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ 2) Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	ΟΤΔ
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.08)	

1) Εμμανουήλ Καλέργης, Πρόεδρος ΑΚΟΜΜ	4) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ
2) Δημήτριος Πατακός, Διευθυντής ΑΚΟΜΜ	5) Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντ/ρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ
3) Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Πρόεδρος ΑΝΗ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Συζητήθηκε ο καθορισμός των περιοχών παρέμβασης κάθε ΟΤΔ και αποφασίστηκε οι Δημοτικές ενότητες Τυλίσου και Κρουσώνα (Δήμου Μαλεβιζίου), Ρούβα (Δήμου Γόρτυνας) και Ζαρού (Δήμου Φαιστού) να συμπεριληφθούν στην περιοχή παρέμβασης CLLD/LEADER του ΑΚΟΜΜ. Οι δύο ΟΤΔ να είναι σε συνεργασία καθ' όλη τη διάρκεια του σχεδιασμού για την υποβολή των προτάσεών τους και να επιδιώξουν να αναπτύξουν συνεργασίες και κοινές δράσεις, στο πλαίσιο των προγραμμάτων τους.</p>	
No 9.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	30/03/2016
Ομάδα/ες στόχος	Διοικητικό Συμβούλιο ΑΝΗ
Αριθμός συμμετεχόντων	16
Φορείς που συμμετείχαν	1) ΔΣ ΑΝΗ 2) Στελέχη ΑΝΗ
Είδος φορέων	Ιδιωτικός
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.09)	
1. Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Δήμαρχος Αρχ.-Αστ., Πρόεδρος ΑΝΗ	9. Εμμανουήλ Φραγκάκης, εκπρόσωπος ΕΒΕΗ, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ
2. Παύλος Μπαρτάκης, Δήμαρχος Βιάννου, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ	10. Νικόλαος Σχοιναράκης, Δήμαρχος Γόρτυνας, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ
3. Ευχαριστία Κουτεντάκη, Περιφ. Σύμβ. Περιφ. Κρήτης, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ	11. Ιωάννης Κεφαλογιάννης, Σύμβ. Δ. Ηρακλείου, Αντιπρόεδρος ΑΝΗ
4. Δημήτριος Τζανάκης, Μέλος ΔΣ Ένωσης Πεζών, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ	12. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ
5. Αθανάσιος Κύρκος, Μέλος ΔΣ Δ. Μαλεβιζίου, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ	13. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ
6. Γεώργιος Αρμουτάκης, Δήμαρχος Φαιστού, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ	14. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ
7. Ιωάννης Μαστοράκης, Δήμαρχος Χερσονήσου, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ	15. Μανόλης Παντερής, Στέλεχος ΑΝΗ
8. Ζαχαρίας Καλογεράκης, Δήμαρχος Μινιάς Πεδιάδα, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ	16. Άννα Μανουσάκη, Στέλεχος ΑΝΗ
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Αφού ελήφθησαν υπόψη οι διαβουλεύσεις με την Περιφέρεια Κρήτης, την ΕΥΔ ΕΠ Κρήτης, τους Δήμους του Ν. Ηρακλείου και το ΑΚΟΜΜ, αποφασίστηκε η ΑΝ.Η να σχεδιάσει την υποβολή ενός ή δύο προγραμμάτων για το σύνολο των Δήμων του Ν. Ηρακλείου, εκτός της Δ.Κ. Ηρακλείου, της Δ.Κ. Αλικαρνασσού, της Τ.Κ. Καλλιθέας από το Δήμο Ηρακλείου και τις Δημοτικές ενότητες Τυλίσου και Κρουσώνα (Δήμου Μαλεβιζίου), Ρούβα (Δήμου Γόρτυνας) και Ζαρού (Δήμου Φαιστού) που θα συμπεριληφθούν στην περιοχή παρέμβασης CLLD/LEADER του ΑΚΟΜΜ. Σε όλες τις παράκτιες ζώνες του Νομού να εφαρμοστούν και δράσεις ΕΤΘΑ. Ο συνολικός πληθυσμός της προτεινόμενης περιοχής είναι 136.016 κάτοικοι και για τις δράσεις ΕΤΘΑ 58.616 κάτοικοι. Η σύνθεση της ΕΔΠ προτείνεται να είναι εννεαμελής με εκπροσώπους από τρεις ΟΤΑ Α' βαθμού, ένας από την Περιφέρεια Κρήτης, ένας από τα Επιμελητήρια, ένας από αγροτικό φορέα, ένας από αλιευτικό, ένας από περιβαλλοντικό φορέα και ένας από κοινωνικο-πολιτιστικό. Για τον καθορισμό της θεματικής κατεύθυνσης για τη στρατηγική ανάπτυξης της περιοχής αποφασίστηκε να προτείνεται κατά τις διαδικασίες της διαβούλευσης ο αγροδιατροφικός τομέας και η σύνδεσή του με τον τουρισμό και τον πολιτισμό. Αποφασίστηκε να γίνουν επαφές με τις ΕΥΔ ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ για τη διευκρίνιση κριτηρίων αποκλεισμού και τις προϋποθέσεις υποβολής ανεξάρτητου προγράμματος αλιείας. Με βάση τα παραπάνω καθορίζει το σχέδιο διαβούλευσης για την υποβολή της πρότασης και το πρόγραμμα επιμόρφωσης στελεχών της ΟΤΔ, φορέων της περιοχής παρέμβασης και μελών της ΕΔΠ.</p>	
No 10.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	07/04/2016
Ομάδα/ες στόχος	Περιφερειάρχης Κρήτης
Αριθμός συμμετεχόντων	11
Φορείς που συμμετείχαν	1) Περιφέρεια Κρήτης 2) ΑΚΟΜΜ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΑΕ ΟΤΑ 3) Αναπτυξιακή Ηρακλείου ΑΑΕ ΟΤΑ 4) ΟΑΚ ΑΕ 5) Αναπτυξιακή Λασιθίου ΑΑΕ ΟΤΑ
Είδος φορέων	ΟΤΔ-Περιφέρεια
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.10)	
1. Σταύρος Αρναουτάκης, Περιφερειάρχης Κρήτης	7. Εύη Βρέντζου, Συντονίστρια ΑΚΟΜΜ
2. Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Πρόεδρος ΑΝΗ	8. Χαράλαμπος Αντωνάκης, Διευθυντής Αναπτυξιακής Λασιθίου
3. Ευχαριστία Κουτεντάκη, Περιφ. Σύμβουλος Π.Κρήτης, Μέλος ΔΣ ΑΝΗ	9. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ
4. Εμμανουήλ Καλέργης, Πρόεδρος ΑΚΟΜΜ	10. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ
5. Ιωάννης Στεφανάκης, Πρόεδρος ΔΣ Αναπτυξιακής Λασιθίου	11. Σοφία Μιχάκη, Προϊσταμένη ΟΑΚ
6. Δημήτριος Πατακός, Διευθυντής ΑΚΟΜΜ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Ενημερώθηκε ο Περιφερειάρχης για τις αποφάσεις των Δ.Σ. των τεσσάρων ΟΤΔ της Κρήτης, σχετικά με τις περιοχές παρέμβασης CLLD/LEADER, τη σύνθεση των ΟΤΔ και τις θεματικές κατευθύνσεις των προγραμμάτων. Επιβεβαιώθηκε η στήριξη της Περιφέρειας Κρήτης προς τις ΟΤΔ. Τονίστηκε η ανάγκη για συμπληρωματικότητα μεταξύ των τοπικών προγραμμάτων και του ΕΠ Κρήτης 2014-2020 και η ανάπτυξη οριζόντιων δράσεων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης.</p>	
No 11.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	15/4/2016

Ομάδα στόχος	Γενική Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας - Τμήμα Αλιείας Κρήτης	
Αριθμός συμμετεχόντων	4	
Φορείς που συμμετείχαν	1) Γενική Δ/νση Αγρ.Οικ – Τμ. Αλιείας Κρήτης 2) Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Δημόσιο	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.11)		
1. Κων/νος Φωτάκης, Δ/ντης ΔΑΟ Περιφέρειας Κρήτης	3. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	
2. Εμμανουήλ Λαμπράκης, Πρ/νος Τμ. Αλιείας Περιφ. Κρήτης	4. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Συζητήθηκε το κριτήριο της απασχόλησης στην αλιεία, καθώς σύμφωνα με το αναρτημένο σχέδιο προκήρυξης για το CLLD/LEADER, απαιτείται η περιοχή παρέμβασης να έχει δείκτη απασχόλησης στην αλιεία 0,55% επί της συνολικής απασχόλησης της περιοχής, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ 2011.		
No 12.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	24/5/2016	
Ομάδα/ες στόχος	Αρμόδια στελέχη Άξονα 4 ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ	
Αριθμός συμμετεχόντων	5	
Φορείς που συμμετείχαν	1)ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ 2) Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Δημόσιο	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.12)		
1) Κων/να Κουτσούμπα, Στέλεχος ΕΥΔ	4) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	
2) Έγκε Μίτσα, Στέλεχος ΕΥΔ	5) Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντ/τρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ	
3) Γεώργιος Κατής, Προϊστάμενος Μονάδας Β' ΕΥΔ		
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Ενημερώθηκε η ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ ότι τα στοιχεία από την απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ 2011 για την απασχόληση στην αλιεία δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, με βάση τα στοιχεία που διαθέτει η ΟΤΔ. Ο δείκτης 0,55 που έχει τεθεί προς διαβούλευση είναι υψηλός και πρέπει να τροποποιηθεί και ο υπολογισμός της απασχόλησης της αλιείας να μπορεί να γίνει από κάθε ΟΤΔ με βάση πραγματικά επίσημα στοιχεία που θα διαθέτει. Επιπλέον, ενημερώθηκε για την πρόθεση της ΟΤΔ να υποβάλλει μονοταμειακό πρόγραμμα για την αλιεία, εφόσον πληρούνται οι δείκτες, για την περιοχή του κόλπου της Μεσσαράς και για άλλες αλιευτικές ζώνες του Νομού Ηρακλείου που θα συμπεριληφθούν στο πολυταμειακό τοπικό πρόγραμμα.		
No 13.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	30/5/2016	
Ομάδα στόχος	1. Γενική Δ/νση Αγρ. Οικονομίας - Τμήμα Αλιείας Κρήτης 2. Δ/νση Αγρ. Οικ. και Κτηνιατρικής Τμήμα Αλιείας ΠΕ Ηρακλείου	
Αριθμός συμμετεχόντων	6	
Φορείς που συμμετείχαν	1) Γενική Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Τμήμα Αλιείας Κρήτης 2) Δ/νση Αγρ. Οικ. και Κτηνιατρικής Τμήμα Αλιείας ΠΕ Ηρακλείου 3) Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Δημόσιο	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.13)		
1)Κων/νος Φωτάκης, Δ/ντης ΔΑΟ Περιφέρειας Κρήτης	4)Σταύρος Μπιγιάκης, Υπάλληλος Τμ. Αλιείας Περιφέρειας Κρήτης	
2)Εμμανουήλ Λαμπράκης, Πρ/νος Τμ. Αλιείας Περιφέρειας Κρήτης	5)Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	
3)Ελένη Βάλλα, Τμηματάρχης Αλιείας Περιφέρειας Κρήτης	6)Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Ενημερώθηκε το Τμήμα Αλιείας της ΔΑΟ και της ΔΑΟΚ ΠΕ Ηρακλείου για τη διαβούλευση με την ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ και για τις ζώνες αλιείας που πρέπει να περιοριστούν στο Νομό Ηρακλείου με βάση το δείκτη 0,55% στην απασχόληση στον τομέα της αλιείας και ζητήθηκε η συνδρομή τους στην τεκμηρίωση της εξάρτησης από την αλιεία στις ζώνες αυτές. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ που δόθηκαν στην ΟΤΔ σε επίπεδο δήμου (καθώς καθυστερεί πολύ η ανταπόκριση της ΕΛΣΤΑΤ στο αίτημά μας για στοιχεία σε επίπεδο Δημοτικής/Τοπικής Κοινότητας), οι ζώνες που εκτιμούμε ότι ίσως πληρούν το εν λόγω κριτήριο είναι μία ζώνη στον κόλπο της Μεσσαράς, μέρος της παράκτιας ζώνης των Δήμων Βιάννου, Μινώα Πεδιάδας και Αρχανών Αστερουσίων στο Νότο και μέρος της παράκτιας ζώνης των Δήμων Χερσονήσου, Μαλεβιζίου και ίσως η Δ.Κ. Αλικαρνασσού.		
No 14.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	2/6/2016	
Ομάδα/ες στόχος	ΟΤΔ	
Αριθμός συμμετεχόντων	11	
Φορείς που συμμετείχαν	1) ΑΚΟΜΜ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ 2) Αναπτυξιακή Ηρακλείου 3) ΟΑΚ 4) Αναπτυξιακή Λασιθίου	
Είδος φορέων	ΟΤΔ	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.14)		
1. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	7. Αθανάσιος Πλιούσης, ΟΑΚ	
2. Εμμανουήλ Παντερής, Στέλεχος ΑΝΗ	8. Μπάμπης Λίτος, ΟΑΚ	
3. Ψ. Καζάσης, Δ/νων Σύμβουλος ΟΑΚ	9. Εμμανουήλ Καλέργης, Πρόεδρος ΑΚΟΜΜ	

4. Λευτέρης Κοπάσης, Διευθυντής Σχεδιασμού ΟΑΚ	10. Δημήτριος Πατακός, Διευθυντής ΑΚΟΜΜ
5. Μηλιδάκης Ευστράτιος, Διευθυντής ΟΑΚ	11. Χαράλαμπος Αντωννάκης, Διευθυντής Αναπτυξιακής Λασιθίου
6. Σοφία Μιχάκη, Προϊσταμένη ΟΑΚ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Συζητήθηκαν οι αλλαγές που έχουν επέλθει στο σχέδιο της προκήρυξης που έχει αναρτήσει η ΕΥΔ ΠΑΑ, μετά τη διαβούλευση με τις ΟΤΔ της χώρας και επισημάνθηκαν τα σημεία που θέλουν ιδιαίτερη προσοχή, καθώς αποτελούν κριτήρια αποκλεισμού. Παρουσιάστηκαν οι περιοχές παρέμβασης ανά ΟΤΔ, στη δεδομένη στιγμή, καθώς και η προτεινόμενη σύνθεση της ΕΔΠ κάθε ΟΤΔ και οι θεματικές κατευθύνσεις τους. Αποφασίστηκε να προβλεφθούν στα τοπικά προγράμματα κοινές δράσεις σε επίπεδο Κρήτης, ενώ στις δράσεις που θα προβλεφθούν να προταθούν ενιαία ποσοστά χρηματοδότησης. Επιπλέον, να προβλεφθούν δράσεις για τη δικτύωση επιχειρήσεων σε βασικά προϊόντα της Κρήτης (τυρί, λάδι, κρασί, μέλι κλπ), καθώς και οι συνεργασίες σε διατοπικό, διαπεριφερειακό και διακρατικό επίπεδο.</p>	
No 15.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	6/6/2016
Ομάδα/ες στόχος	Διευθύνσεις Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης
Αριθμός συμμετεχόντων	14
Φορείς που συμμετείχαν	1. Δ/νσεις Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιο
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.15)	
1. Αναστάσης Ιωάννου, Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης 2. Χριστίνα Σερμπεταισιδάκη, Διευθύντρια Αγροτικών Υποθέσεων 3. Ιωάννης Ασπετάκης, Τμηματάρχης Δ/νσης Δασών 4. Γεωργία Ξυλούρη, Τμηματάρχης Δ/νσης Δασών 5. Γεώργιος Παπαδόπουλος, Αν. Διευθυντής Δ/νσης Δασών 6. Εμμανουήλ Μαυράκης, Διευθυντής ΠΕΧΩ 7. Ιωάννη Μαρή, Τμηματάρχης Δ/νσης Υδάτων	8. Μαρίνος Κριτωτάκης, Διευθυντής Δ/νσης Υδάτων 9. Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Πρόεδρος ΑΝΗ 10. Ιωάννης Κεφαλογιάννης, Αντιπρόεδρος ΑΝΗ 11. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ 12. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ 13. Ελευθερία Μυκωνιάτη, Στέλεχος ΑΝΗ 14. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Ενημερώθηκε ο Γ.Γ. της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης και οι Δ/νσεις για την πρόθεση της ΑΝ.Η. να υποβάλλει πρόταση για την ενδοχώρα του Ν.Ηρακλείου στο CLLD/LEADER και παρουσιάστηκε η προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης, η σύνθεση της ΕΔΠ και η βασική θεματική κατεύθυνση, καθώς και η πιθανότητα για υποβολή μονοταμειακού προγράμματος Αλιείας, εφόσον οι δείκτες της αναμενόμενης προκήρυξης του επιτρέψουν. Έγινε συζήτηση γύρω από τα παραπάνω θέματα και τονίστηκε η αναγκαιότητα ανάπτυξης δράσεων για την προστασία του περιβάλλοντος και ιδιαίτερα των υδάτων (εκβολές ποταμών, θαλάσσια ύδατα), για δράσεις πολιτικής προστασίας στον τομέα των δασών κυρίως και να ληφθεί υπόψη ο χωροταξικός σχεδιασμός για την Κρήτη.</p>	
No 16.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	8/6/2016
Ομάδα/ες στόχος	Μέτοχοι ΑΝΗ
Αριθμός συμμετεχόντων	18
Φορείς που συμμετείχαν	1. Περιφέρεια Κρήτης 2. Δήμος Μινώα Πεδιάδα 3. Επιμελητήριο Ηρακλείου 4. Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα 5. ΕΑΣ Πεζών 6. Αγροτ.Συν. Προφήτη Ηλία 7. Δήμος Αρχανών Αστερουσίων 8. Αγροτ. Συν. Αρχανών 9. ΕΑΣ Ηρακλείου 10. Αναπτυξιακή Ηρακλείου 11. Δήμος Ηρακλείου 12. Δήμος Μαλεβιζίου
Είδος φορέων	Δημόσιοι-Ιδιωτικοί
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.16)	
1. Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Δήμαρχος Αρχανών Αστερουσίων 2. Ευχαριστία Κουτεντάκη, Περιφερειακή Σύμβουλος 3. Ζαχαρίας Καλογεράκης, Δήμαρχος Μινώα Πεδιάδας 4. Ιωάννης Κεφαλογιάννης, ΔΣ Δ. Ηρακλείου 5. Αθανάσιος Κύρκος, ΔΣ Δ. Μαλεβιζίου 6. Εμμανουήλ Φραγκάκης, Αντιπρόεδρος Επιμελητηρίου Ηρακλείου 7. Γεώργιος Ταχατάκης, Παγκρήτια Συν. Τράπεζα, Δ/ντης Αρχανών 8. Δημήτριος Τζανάκης, Β' Αντιπρόεδρος ΕΑΣ Πεζών 9. Ηρ. Βουμβουλάκης, Πρόεδρος Α.Σ. Προφήτη Ηλία	10. Μύρων Χιλετζάκης, Πρόεδρος Α.Σ. Αρχανών και Αντιπρ. Ε.Α.Σ. Ηρ. 11. Βιβή Δερμτζάκη, Νομική Σύμβουλος ΑΝΗ 12. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ 13. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια Τ.Π. 14. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ 15. Ελευθερία Μυκωνιάτη, Στέλεχος ΑΝΗ 16. Ευαγγελία Κατσαράκη, στέλεχος ΑΝΗ 17. Ελένη Ζουδιανού, Στέλεχος ΑΝΗ 18. Άννα Μανουσάκη, Στέλεχος ΑΝΗ
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Ενημερώθηκαν οι μέτοχοι της ΑΝ.Η. για την απόφαση του ΔΣ να υποβάλλει πρόταση στο πλαίσιο της πρόσκλησης για το CLLD/LEADER, για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει για τον καθορισμό περιοχών αλιείας στο νομό και για τις μέχρι στιγμής διαβουλεύσεις με φορείς της περιοχής και την ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ και ΠΑΑ. Παρουσιάστηκε η προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης, υπό την αίρεση των περιοχών αλιείας, ανάλογα με τα στοιχεία που θα συλλέξουμε από την ΕΛΣΤΑΤ, η προτεινόμενη σύνθεση της ΕΔΠ και η θεματική κατεύθυνση.</p>	
No 17.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	15/6/2016
Ομάδα/ες στόχος	Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Ανάπτυξης και Τυροκόμοι

Αριθμός συμμετεχόντων	13
Φορείς που συμμετείχαν	1.Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Ανάπτυξης 2.Τυροκόμοι 3.Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιοι-Ιδιωτικοί
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.17)	
1. Σταύρος Τζεδάκης, Περιφερειακός Σύμβουλος, ΑΣ Ρεθύμνης 2. Γαβριήλ Κλάδος, Υπεύθυνος Πωλήσεων ΑΣ Ρεθύμνης 3. Γιώργος Μανωλάκης, Τυροκομείο Ρεθύμνου 4. Θεόδωρος Μουδάτσος, Α.Σ. Οροπεδίου Λασιθίου Τυροκομείο 5. Κων/νος Στειακάκης, Τυροκομείο Δ. Γόρτυνας 6. Ιωάννης Τζουρπάκης και Σια ΕΕ, Τυροκομείο Αγ. Βασιλείου 7. Βαγγέλης Κωστάκης, Πρόεδρος Τυροκόμων Ν.Χανίων	8. Κώστας Κλάδος, Αντιπρόεδρος ομοσπονδίας Τυροπαρ. Ελλάδας 9. Βαγγέλης Σαριδάκης, Τυροκομείο ΤΥΡΟΦΙΛΟΣ ΙΚΕ 10. Ευαγγελία Κατσαράκη, Στέλεχος ΑΝΗ 11. Μαρία Τζουλιαδάκη, Συν. «Κρουσανιώτισσα» 12. Στυλιανή Κλάδου, «Ψηλορείτης» 13. Γιάννης Ξυλούρης, ΞΥΛΟΥΡΗΣ ΑΒΕΕ
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Έγινε ενημέρωση για την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης στο CLLD/LEADER και στις ζώνες αλιείας, στην προτεινόμενη σύνθεση της ΕΔΠ και στη θεματική κατεύθυνση. Συζητήθηκαν οι δράσεις που έχει κάνει η ΑΝ.Η. στον τομέα της κτηνοτροφίας με το διατοπικό πρόγραμμα «Ορέα Κρήτη» και για τις γαστρονομικές διαδρομές από το διακρατικό πρόγραμμα «Medeat» του Άξονα 4 και πώς αυτά μπορούν να επεκταθούν και να συσχετιστούν με δράσεις που αφορούν το σύνολο των τυροκόμων στην περιφέρεια Κρήτης. Επίσης, συζητήθηκε η δυνατότητα δημιουργίας δικτύου (cluster) τυροκόμων στην Κρήτη.</p>	
No 18.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	16/6/2016
Ομάδα/ες στόχος	Περιφέρεια Κρήτης
Αριθμός συμμετεχόντων	7
Φορείς που συμμετείχαν	1.Περιφέρεια Κρήτης 2.Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιο
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.18)	
1. Θεανώ Βρέντζου, Αντιπεριφερειάρχης Κρήτης 2. Κατερίνα Ξυδάκη, Στέλεχος Περιφέρειας Κρήτης 3. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ 4. Εμμανουήλ Παντερής, Στέλεχος ΑΝΗ	5. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ 6. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ 7. Ευαγγελία Κατσαράκη, Στέλεχος ΑΝΗ
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Ενημερώθηκε η αντιπεριφερειάρχης για την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης με τις ζώνες αλιείας, τη σύνθεση της ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση, καθώς και για την πιθανότητα υποβολής δύο Τ.Π., με χωριστό πρόγραμμα αλιείας νότια του νομού, εφόσον οι όροι της προκήρυξης το επιτρέψουν. Συμφωνήθηκε ότι ο σχεδιασμός της ΑΝ.Η. και η προτεινόμενη θεματική κατεύθυνση συνάδει απόλυτα με το στρατηγικό σχεδιασμό της Περιφέρειας Κρήτης για τον πρωτογενή τομέα και την ανάπτυξη της υπαίθρου. Τονίστηκε η σημασία της οικοτεχνίας στην οικονομική ανάπτυξη της υπαίθρου καθώς και η δικτύωση των μικρών επιχειρήσεων του αγροδιατροφικού τομέα και η δημιουργία μικρών τοπικών αγορών για την προώθηση των προϊόντων τους. Επιπλέον, συζητήθηκε η προβολή των επιχειρήσεων αυτών και η σύνδεσή τους με τον τουρισμό μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Αναδείχτηκε η ανάγκη δημιουργία δικτύων στον τομέα του λαδιού, του τυριού, του εναλλακτικού τουρισμού και των γραφείων ενημέρωσης πληροφόρησης που έχουν χρηματοδοτηθεί από το Τ.Π. LEADER του άξονα 4 της ΑΝ.Η, καθώς και η δημιουργία εκθετηρίου – πωλητηρίου σε κομβικό σημείο με μεγάλη επισκεψιμότητα.</p>	
No 19.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	22/6/2016
Ομάδα/ες στόχος	Γυναικείοι Συνεταιρισμοί
Αριθμός συμμετεχόντων	23
Φορείς που συμμετείχαν	1.Γυναικείοι Συνεταιρισμοί, 2. Περιφέρεια Κρήτης 3.Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιοι-Ιδιωτικοί
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.19)	
1. Γεώργιος Σπανός, Στέλεχος Αναπτυξιακής Λασιθίου 2. Κατερίνα Τσούκη, Συγγραφέας 3. Μαρία Πτισιάκη, Αναπτυξιακός Σύλλογος Γυναικών Επιχειρ. Κρήτης 4. Δέσποινα Αυγουλά, Άνεργη 5. Θεόδωρος Μπένος, ΜΑΙΧ, Εξωτερικός Συνεργάτης- Ερευνητής 6. Χαρά Ρικούνακη, ΜΑΙΧ, Υπεύθυνη εκπαίδευσης 7. Βιβή Βαρδάκη, Άνεργη 8. Σπυριδούλα Μαΐση, «Αρχανών Γεύσεις» 9. Ροδούλα Μπολάκη, «Αρχανών Γεύσεις» 10. Άννα Μανωλάκη, «Η Έργανος» 11. Ελευθερία Ζερβάκη, «Η Έργανος» 12. Μερόπη Απελίδου, ΠΕΠΙΣ Κρήτης	13. Χρυσ.Δρετάκη, Συνεταιρισμός Γυναικών 14. Αφροδίτη Καραμπίνη, Συνεταιρισμός Γυναικών Κορφές 15. Ειρήνη Μαστραντωνάκη, «Μίνθη» Αγρ. Συν. Καλού Χωριού 16. Ελένη Βρέτζου, «Μίνθη» Αγρ. Συν. Καλού Χωριού Κατερίνα Περογαμβράκη, Πρόεδρος Συν/σμού «Ασιτιανά Εδέσματα» 17. Ειρήνη Βοριζανάκη, Πρόεδρος Γυν. Συν/μού «Μελισσάνθη» 18. Ειρήνη Ζαχαριουδάκη, Γυναικείοι Συν/ισμός «Μελισσάνθη» 19. Ελένη Τσιομιδου, Σύμβουλος Γεν. Γραμμ. 20. Κατερίνα Βυδάκη, Περιφέρεια Κρήτης, Υπάλληλος ΔΑΟ 21. Θεανώ Βρέτζου, Αντιπεριφερειάρχης Κρήτης 22. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Ενημερώθηκαν οι γυναικείοι συνεταιρισμοί του Ηρακλείου για την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης στο CLLD/LEADER και στις ζώνες αλιείας, την προτεινόμενη σύνθεση της ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση. Συζητήθηκαν οι δράσεις που έχει κάνει η ΑΝ.Η. για την ίδρυση και ενδυνάμωση των περισσότερων γυναικείων συν/σμών στην Κρήτη, μέσω συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΚΤ και για δυνατότητες που θα έχουν μέσω του νέου προγράμματος CLLD/LEADER να χρηματοδοτηθούν είτε ο</p>	

κάθε γυναικείος συν/σμός μεμονωμένα είτε ως δίκτυο όλοι μαζί.	
No 20.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	22/6/2016
Ομάδα/ες στόχος	ΔΣ Αναπτυξιακής Ηρακλείου
Αριθμός συμμετεχόντων	13
Φορείς που συμμετείχαν	1.ΔΣ ANH , 2. Στελέχη ANH
Είδος φορέων	Ιδιωτικός
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.20)	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Δήμαρχος Αρχανών Αστερουσίων 2. Ευχαριστία Κουτεντάκη, Περιφερειακή Σύμβουλος Κρήτης 3. Αθανάσιος Κύρκος, Αντιδήμαρχος Δ.Μαλεβιζίου 4. Γιάννης Κεφαλογιάννης, Δημοτικός Σύμβουλος Δ. Ηρακλείου 5. Γεώργιος Αρμουτάκης, Δήμαρχος Φαιστού 6. Γιάννης Μαστοράκης, Δήμαρχος Χερσονήσου 	<ol style="list-style-type: none"> 7. Ζαχαρίας Καλογεράκης, Δήμαρχος Μινώα Πεδιάδας 8. Μανώλης Φραγκάκης, Αντιπρόεδρος ΕΒΕΗ 9. Παύλος Μπαρτάκης, Δήμαρχος Βιάννου 10. Δημήτρης Τζανάκης, Ένωση Ηρακλείου 11. Νικόλαος Σχοιναράκης, Δήμαρχος Γόρτυνας 12. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH 13. Αμαλία Ταβαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Ενημερώθηκε το ΔΣ ότι Δ.εύθιξε στο ΦΕΚ η κοινή πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων CLLD/LEADER ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ και τονίστηκε ότι η καταληκτική ημερομηνία για την υποβολή του Φακέλου Α' είναι η 20/7/2016 και ότι ο δείκτης για την απασχόληση στην αλιεία μειώθηκε από 0,55% σε 0,36%. Με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ αποφασίστηκε:</p> <p>1. Η υποβολή μίας μονοταμειακής πρότασης στο ΕΠΑΛΘ για την περιοχή την παράκτια περιοχή των Δήμων Φαιστού και Γόρτυνας συνολικού πληθυσμού περίπου 11.000 κατοίκων. Η ΕΔΠ να αποτελείται από εννέα μέλη με συμμετοχή εκπροσώπων από τους Δήμους Φαιστού, Γόρτυνας και Αρχανών – Αστερουσίων, την Περιφέρεια Κρήτης, το ΓΕΩΤΕΕ, το Επιμελητήριο Ηρακλείου, το Σύλλογο Επαγγελματιών Αλιέων Κόκκινου Πύργου Δήμου Φαιστού, το Πολιτιστικό Δίκτυο Μεσαράς και το Σύλλογο Γονέων και Φίλων ΑΜΕΑ Νότιας Κρήτης «Το Μέλλον».</p> <p>2. Η υποβολή μίας πολυταμειακής πρότασης CLLD/LEADER για το υπόλοιπο του νομού συνολικού πληθυσμού 110.512 κατοίκων, με ζώνες αλιείας συνολικού πληθυσμού 27.395 κατοίκων. Η ΕΔΠ να αποτελείται από δεκατρία μέλη με συμμετοχή εκπροσώπων από τους Δήμους Αρχανών Αστερουσίων, Μινώα Πεδιάδας, Βιάννου, Ηρακλείου, την Περιφέρεια Κρήτης, το Επιμελητήριο Ηρακλείου, το ΓΕΩΤΕΕ, την ΕΑΣ Ηρακλείου, το Σύλλογο Επαγγελματιών Αλιέων Βιάννου, το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ), το Κοινωνικό Οικοπολιτιστικό Δίκτυο Φορέων Δήμου Χερσονήσου, το Σύλλογο Γυναικών Γαζίου «Η Μαλβαζία» και το Ινστιτούτο Σηπαιολογικών Ερευνών Ελλάδας.</p> <p>3. Η διαβούλευση εκ νέου με το ΑΚΟΜΜ για την οριστικοποίηση της περιοχής παρέμβασης μετά τα νέα δεδομένα, καθώς και με τους Δήμους Φαιστού και Γόρτυνας και την Περιφέρεια Κρήτης.</p>	
No 21.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	23/6/2016
Ομάδα/ες στόχος	Επιμελητήρια
Αριθμός συμμετεχόντων	9
Φορείς που συμμετείχαν	1.ΟΕΕ/ΤΑΚ, 2.ΕΒΕΗ, 3.ΓΕΩΤΕΕ 4.ΤΕΕ/ΤΑΚ, 5. Αv.Ηρ.
Είδος φορέων	Ιδιωτικοί
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.21)	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Σταύρος Καρτέρης, Πρόεδρος ΟΕΕ/ΤΑΚ 2. Γιώργος Καραπιδάκης, Τεχν. Σύμβουλος ΕΒΕΗ Ηρακλείου 3. Ευγενία Στυλιανού, Αντιπρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ Κρήτης 4. Μιχάλης Μπιτσάκης, Εκπρόσωπος ΤΕΕ/ΤΑΚ 5. Μανώλης Αλιφιεράκης, Πρόεδρος Επιμελητήριο Ηρακλείου 	<ol style="list-style-type: none"> 6. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH 7. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH 8. Δέσποινα Ροβύθη, Στέλεχος ANH 9. Αμαλία Ταβαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
<p>Ενημερώθηκαν οι εκπρόσωποι των επιμελητηρίων για την πρόθεση της ΟΤΔ να υποβάλλει δύο προτάσεις, για την περιοχή παρέμβασης της κάθε πρότασης, για τη σύνθεση των ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση, καθώς και τα ποσοστά χρηματοδότησης των δράσεων. Το Επιμελητήριο Ηρακλείου και το ΓΕΩΤΕΕ εξέφρασαν την επιθυμία να είναι και στις δύο ΕΔΠ, καθώς μπορούν να συμβάλλουν με την εμπειρία τους σε θέματα που σχετίζονται με τις επιχειρήσεις, με την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα, την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και την ανάπτυξη της αλιείας αντίστοιχα. Όλοι οι εκπρόσωποι συμφώνησαν στην υποβολή δύο προγραμμάτων, καθώς ο νομός είναι μεγάλος πληθυσμιακά, ενώ υπάρχει μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον ακόμα και αυτήν την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Επιπλέον, το Επιμελητήριο Ηρακλείου τόνισε τις προσπάθειες που καταβάλει για τη δημιουργία καταδυτικών πάρκων στο νομό Ηρακλείου και τη σημασία που θα έχουν για την τουριστική ανάπτυξη της Κρήτης, αλλά και τη σημασία των δικτύων για την ισχυροποίηση των επιχειρήσεων και την προβολή των τοπικών ποιοτικών προϊόντων του πρωτογενή κυρίως τομέα. Ο εκπρόσωπος του οικονομικού επιμελητηρίου τόνισε την ανάγκη επιμόρφωσης των επιχειρήσεων σε θέματα δικτύωσης και καινοτομίας αλλά και στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.</p>	
No 22.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	23/6/2016
Ομάδα/ες στόχος	Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Ηρακλείου
Αριθμός συμμετεχόντων	13

Φορείς που συμμετείχαν	1.Περιφέρεια Κρήτης 2.Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Δημόσιο	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.22)		
1. Ευριπίδης Κουκιαδάκης, Αντιπεριφερειάρχης	8. Γεώργιος Σαριδάκης, Στέλεχος ΔΑΟΚ	
2. Χρήστος Δοριάκης, Συνεργάτης Αντιπεριφερειάρχη	9. Ελένη Σαπαλίδου, Στέλεχος ΔΑΟΚ	
3. Στρατούλα Καούρη, προϊστάμενη ΔΑΟΚ Ηρακλείου	10. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	
4. Κων/νος Βρεττάκης, Στέλεχος Δ/νσης Ανάπτυξης Π.Ε. Ηρ.	11. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ	
5. Μάρω Αντωνάκη, Διευθύντρια Δ/νσης Ανάπτυξης	12. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ	
6. Σταύρος Μπιγιάκης, Στέλεχος ΔΑΟΚ	13. Δέσποινα Ροβίθη, Στέλεχος ΑΝΗ	
7. Άννα Αντωνάκη, Τμηματάρχης ΔΑΟΚ		
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
<p>Ενημερώθηκε ο αντιπεριφερειάρχης και οι εκπρόσωποι των υπηρεσιών της ΠΕ Ηρακλείου για την πρόθεση της ΟΤΔ να υποβάλλει δύο προτάσεις, για την περιοχή παρέμβασης της κάθε πρότασης και τις ζώνες αλιείας, για τη σύνθεση των ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση. Συμφωνήθηκε ότι ο Νομός Ηρακλείου έχει μεγάλη επενδυτική δυναμική και μεγάλο πληθυσμό, επομένως είναι σωστό να υποβληθούν δύο προτάσεις, αν και ο διαθέσιμος προϋπολογισμός είναι μικρός. Τονίστηκε ότι ο σχεδιασμός της ΑΝ.Η. και η προτεινόμενη θεματική κατεύθυνση συνάδει απόλυτα με το στρατηγικό σχεδιασμό της Περιφέρειας Κρήτης για τον πρωτογενή τομέα και την ανάπτυξη της υπαίθρου, καθώς και η σπουδαιότητα που έχει η δημιουργία δικτύων επιχειρήσεων και η εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων σ' αυτές. Διατυπώθηκαν από τους εκπροσώπους των υπηρεσιών τα προβλήματα που υπάρχουν στις υποδομές των αλιευτικών καταφυγίων στο νομό, καθώς και η περιβαλλοντική διάσταση που θα πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλες τις δράσεις των τοπικών προγραμμάτων αλλά και η ανάγκη επιμόρφωσης αγροτών, αλιέων και επιχειρηματιών για την καλύτερη δυνατή λειτουργία των επιχειρήσεων / εκμεταλλεύσεών τους</p>		
No 23.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	24/6/2016	
Ομάδα/ες στόχος	ΟΤΑ	
Αριθμός συμμετεχόντων	10	
Φορείς που συμμετείχαν	1.Δ. Χερσονήσου, 2.Δ. Ηρακλείου, 3. Δ.Μ.Πεδιάδας, 4.Δ.Μαλυβιζίου, 5. Αν.Ηρ.	
Είδος φορέων	ΟΤΑ	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.23)		
1. Γιάννης Μαστοράκης, Δήμαρχος Χερσονήσου	6. Εμμανουήλ Παντερής, Στέλεχος ΑΝΗ	
2. Κων/νος Μοχιανάκης, Δ/ντής προγρ/σμού Δ.Ηρακλείου	7. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ	
3. Γιώργος Κατζιγιαννάκης, Ειδ.Συνεργ. Δ. Μ.Πεδιάδας	8. Εμμανουήλ Παρασκευάς, Στέλεχος ΑΝΗ	
4. Γεώργιος Ταμιωλάκης, Αντιδήμαρχος Δ. Μ. Πεδιάδας	9. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντ/τρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ	
5. Αθανάσιος Κύρκος, Αντιδήμαρχος Δ. Μ. Πεδιάδας	10. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
<p>Ενημερώθηκαν οι εκπρόσωποι και τα στελέχη των Δήμων του Νομού για την πρόθεση της ΟΤΔ να υποβάλλει δύο προτάσεις, για την περιοχή παρέμβασης της κάθε πρότασης και τις ζώνες αλιείας, για τη σύνθεση των ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση. Συμφωνήθηκε να υποβληθούν δύο προτάσεις μία πολυταμειακή και μία μονοταμειακή ΕΤΘΑ, ενώ συμφώνησαν με τη σύνθεση της ΕΔΠ και διατυπώθηκε η άποψη ότι υπάρχει αρκετά καλή εκπροσώπηση της κοινωνίας των πολιτών και των φορέων.</p>		
No 24.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	25/06/2016	
Ομάδα/ες στόχος	Ομάδες Τοπικής Δράσης	
Αριθμός συμμετεχόντων	4	
Φορείς που συμμετείχαν	1) ΑΚΟΜΜ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ 2) Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	ΟΤΑ	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.24)		
1) Εμμανουήλ Καλέργης, Πρόεδρος ΑΚΟΜΜ	4) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	
2) Δημήτριος Πατακός, Διευθυντής ΑΚΟΜΜ	5) Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ	
3) Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Πρόεδρος ΑΝΗ		
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
<p>Έγινε εκ νέου διαβούλευση με την ΟΤΔ του ΑΚΟΜΜ, καθώς μετά τη Δ.έυση της προκήρυξης και την αποστολή από την ΕΛΣΤΑΤ των δεδομένων που αφορούν στην απασχόληση αλιείας σε επίπεδο Δημοτικής/Τοπικής Κοινότητας, διαπιστώθηκε ότι για να διαμορφωθούν οι ζώνες αλιείας στο Ν. Ηρακλείου που πληρούν το δείκτη 0,36%, θα πρέπει να τροποποιηθεί η περιοχή παρέμβασης. Συμφωνήθηκε λοιπόν να γίνουν οι παρακάτω αλλαγές στις περιοχές παρέμβασης των δύο ΟΤΔ:</p> <ol style="list-style-type: none"> Οι Τοπικές Κοινότητες Καμαρών και Γρηγοριάς του Δήμου Φαιστού να αποτελέσουν τελικά τμήμα του CLLD/LEADER του ΑΚΟΜΜ, καθώς αποτελούν τμήμα ουσιαστικά του ορεινού όγκου του Ψηλορείτη στο Ν. Ηρακλείου και της αντίστοιχης αναπτυξιακής στρατηγικής. Οι Τοπικές Κοινότητες Δαμάστας, Καμαρίου, Κεραμουτσίου, Μαράθου, Μονής και Τυλίσου της Δημοτικής Ενότητας Τυλίσου του Δήμου Μαλεβιζίου, να αποτελέσουν τμήμα του CLLD/LEADER της ΑΝΗ, καθώς συμπληρώνουν την αναπτυξιακή στρατηγική για τις δράσεις του ΕΓΤΑΑ στην περιοχή και δημιουργούν την απαιτούμενη συνέχεια και συνοχή με την αντίστοιχη περιοχή του ΕΓΤΑΑ. 		
No 25.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	

Ημερομηνία διεξαγωγής	25/06/2016	
Ομάδα/ες στόχος	Δήμοι	
Αριθμός συμμετεχόντων	4	
Φορείς που συμμετείχαν	1.Δήμος Φαιστού 2.Δήμος Γόρτυνας 3.Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Δημόσιοι	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.25)		
1) Νικόλαος Σχοιναράκης, Δήμ.Γόρτυνας , 2) Γεώργιος Αρμουτάκης, Δήμ. Φαιστού , 3) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH		
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Μετά τη διαβούλευση με το ΑΚΟΜΜ και τις αλλαγές στην περιοχή παρέμβασης έγινε η απαραίτητη διαβούλευση και με τους Δήμους Φαιστού και Γόρτυνας καθώς μέρος του κάθε Δήμου προτείνεται για το μονοταμειακό του ΕΤΘΑ, μέρος για το πολυταμειακό του ΕΓΤΑΑ της ΑΝ.Η. και μέρος για το πολυταμειακό του ΑΚΟΜΜ. Οι εκπρόσωποι των Δήμων συμφώνησαν για την υποβολή των δύο προγραμμάτων από την ΑΝΗ, για τις προτεινόμενες περιοχές παρέμβασης και ιδιαίτερα στους Δήμους τους, για τη σύνθεση των δύο ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση.		
No 26.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	27/6/2016	
Ομάδα/ες στόχος	Περιφ. Σύμβ. για διεθνείς Σχέσεις, Αναπτυξιακά Θέματα- Περιβάλλον- Χωροταξία	
Αριθμός συμμετεχόντων	6	
Φορείς που συμμετείχαν	1.Περιφέρεια Κρήτης 2.Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Δημόσιο	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.26)		
1. Γιάννης Κεφαλογιάννης, Αντιπρόεδρος ΑΝΗ	4. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ	
2. Γιώργος Αλεξάκης, Περιφερειακός Σύμβουλος Κρήτης	5. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ	
3. Γιώργος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	6. Εμμανουήλ Παντερής, Στέλεχος ΑΝΗ	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Έγινε ενημέρωση για την πρόθεση της ΟΤΔ να υποβάλλει δύο προτάσεις, για την περιοχή παρέμβασης της κάθε πρότασης και τις ζώνες αλιείας, για τη σύνθεση των ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση. Από τον αντιπρόεδρο της CRPM τονίστηκε η κατεύθυνση της Ε.Ε. για «Γαλάζια Ανάπτυξη (blue growth)», η οποία δεν περιορίζεται μόνο στην ανάπτυξη της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας αλλά που σχετίζεται με την ανάπτυξη των γαλάζιων βιοτεχνολογιών, τη διαχείριση και προστασία των θαλάσσιων και παράκτιων περιοχών μέσω του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών και το Θαλάσσιο Περιβάλλον, με την ασφάλεια στη θάλασσα, με τις ισορροπημένες και βιώσιμες θαλάσσιες μεταφορές, την ανάπτυξη και προστασία του παράκτιου και θαλάσσιου τουρισμού, την αξιοποίηση της ενέργειας από τη θάλασσα, τη θαλάσσια εκπαίδευση. Επιπλέον συζητήθηκαν τα προβλήματα διάβρωσης στον κόλπο της Μεσαράς λόγω της κλιματικής αλλαγής και των μεγάλων υποδομών (φράγματα, αλιευτικά καταφύγια κλπ) αλλά και τις δυνατότητες που έχει η περιοχή για την ανάπτυξη τουρισμού εμπειρίας και αλιευτικού τουρισμού. Συμφωνήθηκε ότι οι περιοχές παρέμβασης των δύο προτάσεων συνάδουν με το χωροταξικό σχεδιασμό της περιφέρειας Κρήτης, ενώ η ΑΝΗ θα πρέπει να συνεργαστεί σε διακρατικό επίπεδο με ΟΤΔ από τα μεγάλα νησιά της Μεσογείου, στο πλαίσιο του CLLD/LEADER για θέματα κοινού ενδιαφέροντος.		
No 27.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	27/6/2016	
Ομάδα/ες στόχος	ΔΣ Αναπτυξιακής Ηρακλείου	
Αριθμός συμμετεχόντων	13	
Φορείς που συμμετείχαν	ΔΣ Αναπτυξιακής Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Ιδιωτικός	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.27)		
1. Ευχαριστία Κουτεντάκη, Περιφερειακή Σύμβουλος Κρήτης	7. Ζαχαρίας Καλογεράκης, Δήμαρχος Μινώα Πεδιάδας	
2. Αθανάσιος Κύρκος, Αντιδήμαρχος Δ.Μαλεβιζίου	8. Μανώλης Φραγκιαδάκης, Αντιπρόεδρος ΕΒΕΗ	
3. Γιάννης Κεφαλογιάννης, Δημ. Σύμβουλος Δ. Ηρακλείου	9. Παύλος Μπαριτάκης, Δήμαρχος Βιάνου	
4. Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Δήμαρχος Αρχανών Αστερουσίων	10. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ	
5. Γεώργιος Αρμουτάκης, Δήμαρχος Φαιστού	11. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	
6. Γιάννης Μαστοράκης, Δήμαρχος Χερσονήσου		
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Μετά τη διαβούλευση με το ΑΚΟΜΜ καθώς και με τους Δήμους Φαιστού και Γόρτυνας και την Περιφέρεια Κρήτης για την οριστικοποίηση της περιοχής παρέμβασης το Δ.Σ. αποφάσισε:		
1.Την περιοχή παρέμβασης για το πολυταμειακό πρόγραμμα CLLD/LEADER		
2.Την περιοχή παρέμβασης για το μονοταμειακό πρόγραμμα CLLD/LEADER Αλιείας		
3.Τη σύνθεση για τις 2 αντίστοιχες ΕΔΠ, την εκχώρηση αρμοδιοτήτων για την υλοποίηση των δύο πρ/των και τον Καν. Λειτ. τους.		
4.Τις δράσεις ενημέρωσης – πληροφόρησης τοπικού πληθυσμού και φορέων		
5.τη σύσταση ομάδας έργου των τοπικών προγραμμάτων και τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων του προσωπικού που θα περιγραφούν στις αντίστοιχες προτάσεις, και το ποσοστό απασχόλησής τους.		
6.Τη δημιουργία Γρ. εξυπηρέτησης Μεσαράς, στο Τυμπάκι, προκειμένου να εξυπηρετείται καλύτερα ο τοπικός πληθυσμός.		
No 28.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	

Ημερομηνία διεξαγωγής	28/6/2016	
Ομάδα/ες στόχος	Περιφέρεια Κρήτης	
Αριθμός συμμετεχόντων	7	
Φορείς που συμμετείχαν	1)Περιφέρεια Κρήτης 2)Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Δημόσιο	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.28)		
1) Βυργινία Μανασάκη, Αντιπεριφερειάρχης Κρήτης 2) Νίκος Ξυλούρης, Περιφερειακός Σύμβουλος Κρήτης 3) Γιάννης Παρασύρης, Περιφερειακός Σύμβουλος Κρήτης 4) Νίκος Καλογεράκης, Αντιπεριφερειάρχης Κρήτης	5) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH 6)Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH 7)Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Έγινε ενημέρωση για την πρόθεση της ΟΤΔ να υποβάλλει δύο προτάσεις, για την περιοχή παρέμβασης της κάθε πρότασης και τις ζώνες αλιείας, για τη σύνθεση των ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση. Συζητήθηκε η ανάγκη προστασίας των θαλάσσιων υδάτων κυρίως στον κόλπο της Μεσσαράς, καθώς και η δυνατότητα ανάπτυξης καταδυτικών πάρκων στο νομό σε οριοθετημένες, σύμφωνα και με το χωροταξικό σχεδιασμό της Περιφέρειας Κρήτης και το σχετικό νόμο. Τονίστηκε η σημασία εφαρμογής δράσεων που σχετίζονται με την ενέργεια (εξοικονόμηση ενέργειας, σταθμοί φόρτισης αυτοκινήτων για ηλεκτροκίνηση, ενεργειακή αποδοτικότητα), καθώς και η ανάγκη δικτύωσης των φορέων και επιχειρήσεων που ασχολούνται με την ενέργεια και η λειτουργία ενεργειακής πλατφόρμας ενημέρωσης με τις σύγχρονες και ραγδαίες εξελίξεις στον τομέα της ενέργειας. Επιπλέον, επισημάνθηκε η ανάγκη δικτύωσης των επιχειρήσεων και η εφαρμογή καινοτόμων δράσεων τόσο στην οργάνωση όσο και στον τομέα της παραγωγής και τυποποίησης.		
No 29.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	29/6/2016	
Ομάδα/ες στόχος	Καταδυτικά Κέντρα	
Αριθμός συμμετεχόντων	5	
Φορείς που συμμετείχαν	1)Επιμελητήριο Ηρακλείου 2)Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Ιδιωτικοί	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.29)		
1) Γ.Καραπιδάκης, Σύμβουλος ΕΒΕΗ 2) Εμμανουήλ Φραγκάκης, Αντιπρόεδρος ΕΒΕΗ 3) Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH	4) Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH 5) Γιώργος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Μετά την πρώτη συνάντηση με το Επιμελητήριο Ηρακλείου στις 23/6/2016, έγινε εξειδικευμένη συζήτηση για τη δυνατότητα δημιουργίας καταδυτικών πάρκων στο νομό Ηρακλείου, σύμφωνα με τη χωροθέτηση της περιφέρειας Κρήτης και διαπιστώθηκε επί χάρτου ότι όλες οι προβλεπόμενες από την Περιφέρεια και το νόμο περιοχές, βρίσκονται εντός της περιοχής παρέμβασης του CLLD/LEADER, ενώ οι δράσεις αυτές συνάδουν απόλυτα με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας. Συζητήθηκε η εμπειρία άλλων περιοχών της Μεσογείου στον τομέα αυτό και η δυνατότητα συνεργασίας μαζί τους. Επιπλέον, τονίστηκε η ανάγκη ενίσχυσης υφιστάμενων ή δημιουργία νέων δικτύων επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού, και του λαδιού, αλλά και της χειροτεχνίας και των ΑΠΕ.		
No 30.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	29/6/2016	
Ομάδα στόχος	Αλιείς	
Αριθμός συμμετεχόντων	8	
Φορείς που συμμετείχαν	1.Σύλλογος Επαγγ.Αλιέων Κόκκινου Πύργου Δ.Φαιστού, 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου	
Είδος φορέων	Ιδιωτικοί	
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.30)		
1) Δ.Θένης Πετειναράκης, Πρόεδρος Α/Σ Δ.Φαιστού Κ. Πύργου 2) Νικόλαος Σαραντουλάκης, Μέλος Α/Σ Κ. Πύργου 3) Νικόλαος Βολανάκης, Αντιπρόεδρος Α/Σ Κ. Πύργου 4) Γεώργιος Διακουμάκης, Γραμπετάς Α/Σ Κ. Πύργου	5) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH 6) Παπαμιχαλάκης, Τουριστικός Πράκτορας 7) Μιχάλης Κεφαλάκης, Ταμείας Α/Σ Κ. Πύργου 8) Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH	
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Έγινε ενημέρωση για την πρόθεση της ΟΤΔ να υποβάλλει δύο προτάσεις, για την περιοχή παρέμβασης της κάθε πρότασης και τις ζώνες αλιείας, για τη σύνθεση των ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση. Οι αλιείς συμφώνησαν με την περιοχή παρέμβασης, ζήτησαν όμως να εξεταστεί η δυνατότητα ένταξης της περιοχής της Αγίας Γαλήνης (Ν.Ρεθύμνου) στο μονοταμειακό πρόγραμμα Αλιείας, καθώς γίνεται προσπάθεια δημιουργίας καταδυτικού πάρκου στο ευρύτερο κόλπο της Μεσσαράς που φτάνει μέχρι την Αγία Γαλήνη. Επίσης, τόνισαν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με τα αλιευτικά καταφύγια, τις αδειοδοτήσεις για την έγκριση καταδυτικού πάρκου στην περιοχή αλλά και με την περιβαλλοντική και οικονομική καταστροφή που τους προκαλούν τα λαγόψαρα που έχουν εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια στη Μεσόγειο και στην περιοχή της Κρήτης. Διατύπωσαν επίσης την ανάγκη για ανάπτυξη δράσεων υποδομών του συλλόγου τους, προμήθεια εξοπλισμού, δημιουργία αλιευτικού μουσείου και εκδηλώσεων για την αλιεία. Συμφώνησαν τέλος να συμμετέχει ο Σύλλογός τους στην ΕΔΠ του μονοταμειακού CLLD/LEADER.		
No 31.		
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής	1/7/2016	
Ομάδα/ες στόχος	Περιφέρεια Κρήτης	

Αριθμός συμμετεχόντων	3																							
Φορείς που συμμετείχαν	1. Περιφέρεια Κρήτης, 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου																							
Είδος φορέων	Δημόσιο																							
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.31)																								
1. Στ. Αρναουτάκης, Περι/χης Κρ., 2. Γεωρ. Μαυρογιάννης, Δ/ντης ΑΝΗ, 3. Αμ. Ταβλαδωράκη, Συντ/τρια ΤΟ CLLD/LEADER ΑΝΗ																								
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα																								
Ο Περιφερειάρχης Κρήτης, ενημερώθηκε εκ νέου για την απόφαση υποβολής δύο προτάσεων στο νομό (πολυταμειακό και μονοταμειακό ΕΤΘΑ) και για τις αλλαγές που επήλθαν στην περιοχή παρέμβασης μετά τη διαβούλευση με το ΑΚΟΜΜ και τους Δήμους Φαιστού και Γόρτυνας. Συμφώνησε απόλυτα με τις περιοχές παρέμβασης αλλά και με τη σύνθεση των δύο ΕΔΠ, ενώ αποφασίστηκε μετά την υποβολή του φακέλου Α' από τις ΟΤΔ να γίνει εκ νέου διαβούλευση με την Περιφέρεια και την ΕΥΔ ΕΠ Κρήτης, προκειμένου να υπάρχει συνέργεια και συμπληρωματικότητα με το σχεδιασμό της Περιφέρειας για τις ζώνες των ΟΧΕ.																								
No 32.																								
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης																							
Ημερομηνία διεξαγωγής	1/7/2016																							
Ομάδα/ες στόχος	Αλιείς																							
Αριθμός συμμετεχόντων	22																							
Φορείς που συμμετείχαν	1) Δήμος Βιάννου 2) Αναπτυξιακή Ηρακλείου																							
Είδος φορέων	Δημόσιοι-Ιδιωτικοί																							
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.32)																								
<table border="0"> <tr> <td>1) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ</td> <td>12) Γεώργιος Μανετάκης, Επ. Αλιέας</td> </tr> <tr> <td>2) Ιωάννης Ζαχαράκης, Γεωπόνος Στέλεχος ΑΝΗ</td> <td>13) Γεώργιος Ζαϊμάκης, Επ. Αλιέας</td> </tr> <tr> <td>3) Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συν/τρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ</td> <td>14) Στέλιος Συγκελάκης, Επ. Αλιέας</td> </tr> <tr> <td>4) Δημήτρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ</td> <td>15) Εμμανουήλ Μανετάκης, Επ. Αλιέας</td> </tr> <tr> <td>5) Βιβή Δερμιτζάκη, Νομική Σύμβουλος ΑΝΗ</td> <td>16) Δημήτριος Μανετάκης, Επ. Αλιέας</td> </tr> <tr> <td>6) Νίκος Πετράκης, ΣΠΕ Δ. Βιάννου</td> <td>17) Δέσποινα Λιαπάκη, Επ. Αλιέας</td> </tr> <tr> <td>7) Εμμανουήλ Σχοιναράκης, Επ. Αλιέας</td> <td>18) Ιωάννα Γιαμαλάκη, Επ. Αλιέας</td> </tr> <tr> <td>8) Δημήτριος Σερμάκης, Επ. Αλιέας</td> <td>19) Γεώργιος Θεοδοσάκης, Επ. Αλιέας</td> </tr> <tr> <td>9) Γ. Τζανάκης, Επ. Αλιέας</td> <td>20) Ευάγγελος Ζαϊμάκης, Επ. Αλιέας</td> </tr> <tr> <td>10) Ιωάννης Μανετάκης, Επ. Αλιέας</td> <td>21) Μαρίνα Καμπιτάκη, Προϊσταμένη Δ. Βιάννου</td> </tr> <tr> <td>11) Στυλιανός Μανετάκης, Επ. Αλιέας</td> <td>22) Νικήτας Γιαμαλάκης, Αντιδήμαρχος Δ. Βιάννου</td> </tr> </table>			1) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	12) Γεώργιος Μανετάκης, Επ. Αλιέας	2) Ιωάννης Ζαχαράκης, Γεωπόνος Στέλεχος ΑΝΗ	13) Γεώργιος Ζαϊμάκης, Επ. Αλιέας	3) Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συν/τρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ	14) Στέλιος Συγκελάκης, Επ. Αλιέας	4) Δημήτρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ	15) Εμμανουήλ Μανετάκης, Επ. Αλιέας	5) Βιβή Δερμιτζάκη, Νομική Σύμβουλος ΑΝΗ	16) Δημήτριος Μανετάκης, Επ. Αλιέας	6) Νίκος Πετράκης, ΣΠΕ Δ. Βιάννου	17) Δέσποινα Λιαπάκη, Επ. Αλιέας	7) Εμμανουήλ Σχοιναράκης, Επ. Αλιέας	18) Ιωάννα Γιαμαλάκη, Επ. Αλιέας	8) Δημήτριος Σερμάκης, Επ. Αλιέας	19) Γεώργιος Θεοδοσάκης, Επ. Αλιέας	9) Γ. Τζανάκης, Επ. Αλιέας	20) Ευάγγελος Ζαϊμάκης, Επ. Αλιέας	10) Ιωάννης Μανετάκης, Επ. Αλιέας	21) Μαρίνα Καμπιτάκη, Προϊσταμένη Δ. Βιάννου	11) Στυλιανός Μανετάκης, Επ. Αλιέας	22) Νικήτας Γιαμαλάκης, Αντιδήμαρχος Δ. Βιάννου
1) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	12) Γεώργιος Μανετάκης, Επ. Αλιέας																							
2) Ιωάννης Ζαχαράκης, Γεωπόνος Στέλεχος ΑΝΗ	13) Γεώργιος Ζαϊμάκης, Επ. Αλιέας																							
3) Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συν/τρια ΤΠ CLLD/LEADER ΑΝΗ	14) Στέλιος Συγκελάκης, Επ. Αλιέας																							
4) Δημήτρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ	15) Εμμανουήλ Μανετάκης, Επ. Αλιέας																							
5) Βιβή Δερμιτζάκη, Νομική Σύμβουλος ΑΝΗ	16) Δημήτριος Μανετάκης, Επ. Αλιέας																							
6) Νίκος Πετράκης, ΣΠΕ Δ. Βιάννου	17) Δέσποινα Λιαπάκη, Επ. Αλιέας																							
7) Εμμανουήλ Σχοιναράκης, Επ. Αλιέας	18) Ιωάννα Γιαμαλάκη, Επ. Αλιέας																							
8) Δημήτριος Σερμάκης, Επ. Αλιέας	19) Γεώργιος Θεοδοσάκης, Επ. Αλιέας																							
9) Γ. Τζανάκης, Επ. Αλιέας	20) Ευάγγελος Ζαϊμάκης, Επ. Αλιέας																							
10) Ιωάννης Μανετάκης, Επ. Αλιέας	21) Μαρίνα Καμπιτάκη, Προϊσταμένη Δ. Βιάννου																							
11) Στυλιανός Μανετάκης, Επ. Αλιέας	22) Νικήτας Γιαμαλάκης, Αντιδήμαρχος Δ. Βιάννου																							
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα																								
Έγινε ενημέρωση για την πρόθεση της ΟΤΔ να υποβάλλει δύο προτάσεις, για την περιοχή παρέμβασης της κάθε πρότασης και τις ζώνες αλιείας, για τη σύνθεση των ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση. Οι αλιείς τόνισαν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με τα αλιευτικά καταφύγια αλλά και με την περιβαλλοντική και οικονομική καταστροφή που τους προκαλούν τα λαγόφαρα που έχουν εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια στη Μεσόγειο. Διατύπωσαν επίσης την ανάγκη για ανάπτυξη συλλογικών δράσεων μέσω του συλλόγου τους σε θέματα συντήρησης του εξοπλισμού τους αλλά και πολιτιστικών δράσεων, ενώ εκδήλωσαν και ενδιαφέρον για την ανάπτυξη αλιευτικού τουρισμού και ημερήσιων εκδρομών με σκάφη στην περιοχή, καθώς και την ανάγκη επιμόρφωσής τους σε διάφορα θέματα. Συμφώνησαν τέλος να συμμετέχει ο Σύλλογός τους στην ΕΔΠ του πολυταμειακού CLLD/LEADER.																								
No 33.																								
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης																							
Ημερομηνία διεξαγωγής	6/7/2016																							
Ομάδα στόχος	ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης																							
Αριθμός συμμετεχόντων	3																							
Φορείς που συμμετείχαν	1. ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης, 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου																							
Είδος φορέων	Δημόσιο																							
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.33)																								
1. Μαρία Κασσωτάκη, Πρ/νη ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας, 2. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Δ/ντης ΑΝΗ, 3. Μαρίνα Μπαθιάκη, Στ. Μον. Α ΕΥΠ																								
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα																								
Έγινε ενημέρωση εκ νέου για την απόφαση υποβολής δύο προτάσεων στο νομό Ηρακλείου από την ΑΝΗ (πολυταμειακό και μονοταμειακό ΕΤΘΑ) και για τις αλλαγές που επήλθαν στην περιοχή παρέμβασης μετά τη διαβούλευση με το ΑΚΟΜΜ και τους Δήμους Φαιστού και Γόρτυνας. Η υπηρεσία συμφώνησε απόλυτα με τις περιοχές παρέμβασης αλλά και με τη σύνθεση των δύο ΕΔΠ, ενώ τονίστηκε η σημασία συμμετοχής ερευνητικών και πανεπιστημιακών φορέων στις ΕΔΠ. Αποφασίστηκε μετά την υποβολή του φακέλου Α' από τις ΟΤΔ να γίνει εκ νέου διαβούλευση με ΕΥΔ ΕΠ Κρήτης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέργεια και η συμπληρωματικότητα με το σχεδιασμό της Περιφέρειας για τις ζώνες των ΟΧΕ.																								
No 34.																								
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης																							
Ημερομηνία διεξαγωγής	7/7/2016																							
Ομάδα στόχος	Επιστημονικοί Φορείς																							
Αριθμός συμμετεχόντων	8																							
Φορείς που συμμετείχαν	1. ΕΛΚΕΘΕ 2. Αναπτυξιακή Ηρακλείου																							
Είδος φορέων	Δημόσιο																							
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.34)																								
<table border="0"> <tr> <td>1) Μιχάλης Παπαδάκης, Δ/ντης «Θαλασόκοσμου»</td> <td>5) Γ. Κουλούρη, Ερευνήτρια</td> </tr> <tr> <td>2) Αντώνης Μαγουλάς, Αντιπρόεδρος ΔΣ ΕΛΚΕΘΕ, Δ/ντής ΙΘΑΒΒΥΚ</td> <td>6) Μ. Γιαννουλάκη, Ερευνήτρια</td> </tr> <tr> <td>3) Γιώργος Τσερπές, Δ/ντης Ερευνών Ινστιτούτου Αλιείας</td> <td>7) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ</td> </tr> <tr> <td>4) Κώστας Ντούνας, Ερευνητής</td> <td>8) Δημήτρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ</td> </tr> </table>			1) Μιχάλης Παπαδάκης, Δ/ντης «Θαλασόκοσμου»	5) Γ. Κουλούρη, Ερευνήτρια	2) Αντώνης Μαγουλάς, Αντιπρόεδρος ΔΣ ΕΛΚΕΘΕ, Δ/ντής ΙΘΑΒΒΥΚ	6) Μ. Γιαννουλάκη, Ερευνήτρια	3) Γιώργος Τσερπές, Δ/ντης Ερευνών Ινστιτούτου Αλιείας	7) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ	4) Κώστας Ντούνας, Ερευνητής	8) Δημήτρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ														
1) Μιχάλης Παπαδάκης, Δ/ντης «Θαλασόκοσμου»	5) Γ. Κουλούρη, Ερευνήτρια																							
2) Αντώνης Μαγουλάς, Αντιπρόεδρος ΔΣ ΕΛΚΕΘΕ, Δ/ντής ΙΘΑΒΒΥΚ	6) Μ. Γιαννουλάκη, Ερευνήτρια																							
3) Γιώργος Τσερπές, Δ/ντης Ερευνών Ινστιτούτου Αλιείας	7) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ΑΝΗ																							
4) Κώστας Ντούνας, Ερευνητής	8) Δημήτρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝΗ																							

Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Έγινε ενημέρωση για τις περιοχές παρέμβασης των δύο προγραμμάτων CLLD/LEADER και CLLD/LEADER Αλιείας, για τη σύνθεση των δύο ΕΔΠ και τη θεματική κατεύθυνση. Ιδιαίτερα συζητήθηκαν οι δράσεις που αφορούν στις αλιευτικές ζώνες και στις έρευνες του ΕΛΚΕΘΕ στις περιοχές αυτές, για τις αδυναμίες και τις αναπτυξιακές δυνατότητες που έχουν αλλά και για δράσεις που μπορούν να αναπτυχθούν σε συνεργασία με το ΕΛΚΕΘΕ και το Ενυδρείο «Θαλασόκοσμος», για τις παράκτιες περιοχές του νομού και για τους αλιείς. Έγινε συζήτηση για τους αλιευτικούς πόρους της περιοχής παρέμβασης και για την αξία που έχουν ορισμένα τοπικά θαλάσσια προϊόντα, όπως το Κρητικό σφουγγάρι που είναι παγκοσμίως αναγνωρισμένης ποιότητας. Στην συνέχεια σε σχέση με την περιοχή και τις προοπτικές της συζητήθηκαν θέματα, όπως υποθαλάσσια βιοτεχνολογικά πάρκα, οάσεις κατάδυσης και αναψυχής και υποβρύχιους επισκέπτες, χωροθέτηση προστατευόμενων περιοχών, παραγωγικά πάρκα κ.α. Το ΕΛΚΕΘΕ εξέφρασε την επιθυμία να συμμετέχει στις Επιτροπές Διαχείρισης των προγραμμάτων και ανανέωσε την πρόθεση για συνεργασία με την Αναπτυξιακή Ηρακλείου στην δεύτερη φάση της πρότασης.	
Νο 35.	
Είδος ενέργειας (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη)	Σύσκεψη διαβούλευσης
Ημερομηνία διεξαγωγής	15/7/2016
Ομάδα/ες στόχος	ΔΣ Αναπτυξιακής Ηρακλείου
Αριθμός συμμετεχόντων	13
Φορείς που συμμετείχαν	ΔΣ Αναπτυξιακής Ηρακλείου
Είδος φορέων	Δημόσιοι-Ιδιωτικοί
Συμμετέχοντες (Βλ. Π 3.1.35)	
1) Ευχαριστία Κουτεντάκη, Περιφερειακή Σύμβουλος Κρήτης 2) Αθανάσιος Κύρκος, Αντιδήμαρχος Δ. Μαλεβιζίου 3) Γιάννης Κεφαλογιάννης, Δημοτικός Σύμβουλος Δ. Ηρακλείου 4) Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Δήμαρχος Αρχανών Αστερουσίων 5) Γεώργιος Αρμουτάκης, Δήμαρχος Φαιστού 6) Γιάννης Μαστοράκης, Δήμαρχος Χερσονήσου 7) Ζαχαρίας Καλογεράκης, Δήμαρχος Μινώα Πεδιάδας	8) Μανώλης Φραγκάκης, Αντιπρόεδρος Επιμελητηρίου Ηρακλείου 9) Παύλος Μπαριτάκης, Δήμαρχος Βιάννου 10) Νικόλαος Σχοιναράκης, Δήμαρχος Γόρτυνας 11) Δημήτριος Τζανάκης ΑΕΣ Ενωση Ηρακλείου 12) Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH 13) Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα	
Έγινε ενημέρωση ότι μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαβούλευσης, η Αναπτυξιακή Ηρακλείου είναι έτοιμη να υποβάλει δύο προτάσεις στο πλαίσιο της αρ. 1435/14-6-2016 πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020. Το ΔΣ της Αναπτυξιακής Ηρακλείου ενέκρινε την οριστική περιοχή παρέμβασης και το περιεχόμενο των προτάσεων, αποδέχθηκε τις αποφάσεις ορισμού εκπροσώπων των αρμόδιων οργάνων των φορέων που απαρτίζουν τις Ε.Δ.Π. των προγραμμάτων, στις οποίες εκχωρούνται οι σχετικές αρμοδιότητες σύμφωνα με την αρ. 9/27-6-2016 απόφαση του Δ.Σ. της ΑΝ.Η και αποδέκτηκε την παραχώρηση από τον Δήμο Φαιστού, γραφείου 3 θέσεων εργασίας στο Δημοτικό Κατάστημα Τυμπακίου, καθώς και της αίθουσας συνεδριάσεων, για την δημιουργία του «Γραφείου Μεσσαράς».	

Η ΟΤΔ πραγματοποίησε συνολικά **35 συσκέψεις** με φορείς, με ΟΤΑ α' και β' βαθμού, την Περιφέρεια Κρήτης, δημόσιες υπηρεσίες, αναπτυξιακές εταιρίες, ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών, γυναικείους συνεταιρισμούς, επιμελητήρια, κοινωνικούς φορείς, συλλόγους, ΜΚΟ, επαγγελματικές ενώσεις, επιστημονικά ιδρύματα κλπ.

Στις συναντήσεις, τα βασικά σημεία διαβούλευσης ήταν:

1. η περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος και
2. το εταιρικό σχήμα της ΟΤΔ και η σύνθεση της Επιτροπής Διαχείρισης του προγράμματος (ΕΔΠ).

Ωστόσο, αντικείμενο της διαβούλευσης υπήρξε και η **βασική θεματική κατεύθυνση** του τοπικού προγράμματος, προκειμένου να προετοιμάζεται και η διαβούλευση της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής (Φάκελος Β') και η αντίστοιχη διάρθρωση των δράσεων.

Ειδικότερα για τον καθορισμό της περιοχής παρέμβασης του τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER ελήφθησαν υπόψη οι όροι και περιορισμοί για τις περιοχές εφαρμογής των τοπικών προγραμμάτων CLLD/LEADER του ΠΑΑ και του ΕΠΑΛΘ, όπως καθορίζονται στην προκήρυξη και ειδικότερα ο δείκτης εξάρτησης από την αλιεία (0,36%), σύμφωνα με τον οποίο καθορίστηκαν και οι ζώνες αλιείας στην προτεινόμενη περιοχή.

Τα σημαντικότερα συμπεράσματα / αποτελέσματα που προέκυψαν από τις ενέργειες διαβούλευσης, τα οποία καθόρισαν εν τέλει την περιοχή παρέμβασης ήταν:

- Η περιοχή παρέμβασης του **ΑΚΟΜΜ Ψηλορείτης ΑΑΕ ΟΤΑ** που εφάπτεται με αυτή της ΑΝ.Η. στα δυτικά του νομού Ηρακλείου και ειδικότερα στον ορεινό όγκο του Ψηλορείτη. Χρειάστηκε

να γίνει δύο φορές διαβούλευση με το ΑΚΟΜΜ για την οριοθέτηση της συγκεκριμένης ζώνης, καθώς μετά την πρόσκληση του ΥΠΑΑΤ και τον καθορισμό του δείκτη εξάρτησης από την αλιεία, υπήρξαν αλλαγές στην περιοχή της ΑΝ.Η. Ωστόσο, επήλθε απόλυτη συμφωνία με την ΟΤΔ του ΑΚΟΜΜ για τις αλλαγές αυτές (όπως περιγράφονται στον παραπάνω πίνακα Νο 24) και στις περιοχές παρέμβασης των δύο τοπικών προγραμμάτων (ΑΝΗ και ΑΚΟΜΜ) δεν υπάρχει αλληλοεπικάλυψη περιοχών.

- Η περιοχή παρέμβασης CLLD/LEADER του Δήμου Ηρακλείου**, αποτελούνταν αρχικά μόνο από τις αγροτικές περιοχές της ενδοχώρας του. Ωστόσο, μετά από διαβούλευση με το Δήμο, προέκυψε η ανάγκη τροποποίησης και προστέθηκε και η Τοπική Κοινότητα της Καλλιθέας, καθώς εκεί υπάρχει οριοθετημένη ζώνη ΒΙΠΕ με πολλές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Επιπλέον, ζητήθηκε από το Δήμο να ενταχθεί και η Δ.Κ. της Αλικαρνασσού, και ειδικότερα στις ζώνες της αλιείας, καθώς έχει πολλούς αλιείς που δραστηριοποιούνται εκεί. Ωστόσο, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (απογραφή 2011) στη Δ.Κ. Αλικαρνασσού εμφανίζονται λιγότεροι αλιείς και δεν πληρείται ο δείκτης 0,36% για την περιοχή, ενώ αλλοιώνονται και οι δείκτες των άλλων ζωνών και επομένως δεν ήταν εφικτό να ενταχθεί στην περιοχή παρέμβασης. Επειδή, ωστόσο στην περιοχή της Αλικαρνασσού ο Δήμος έχει σχεδιάσει τη μεταφορά της Ιχθυόσκαλας από το κέντρο του Ηρακλείου όπου δημιουργεί πολλά προβλήματα, σε υφιστάμενο κτίριο δίπλα στην κεντρική λαχαναγορά, η ΟΤΔ θα προτείνει στο Τ.Π. σημειακή παρέμβαση στη Δ.Κ. Αλικαρνασσού (σύμφωνα με τη δυνατότητα που δίνει ο ΚΑΝ. 1303/2013 άρθρο 70), καθώς η παρέμβαση αυτή είναι προς όφελος όλων των αλιέων της περιοχής παρέμβασης και του νομού γενικότερα (αφού δεν υπάρχει άλλη ιχθυόσκαλα στο νομό) αλλά και του τοπικού πληθυσμού.
- Ο Δήμος Φαιστού και ο Δήμος Γόρτυνας** (πλην των τμημάτων που περιλαμβάνονται στην περιοχή του ΑΚΟΜΜ), ήταν αρχικά στο πολυταμειακό Τ.Π CLLD/LEADER. Ωστόσο, μέσω της διαβούλευσης προέκυψε η ανάγκη στοχευμένης παρέμβασης σε τμήμα της περιοχής (που ανταποκρίνεται στους όρους της προκήρυξης), στον τομέα της ανάπτυξης της αλιείας, της παράκτιας ζώνης και της γαλαζίας ανάπτυξης γενικότερα. Έτσι, η ΟΤΔ μετά από διαβούλευση τόσο με τους ΟΤΑ, την Περιφέρεια και τους τοπικούς φορείς όσο και με τις ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ και ΠΑΑ, αποφάσισε για τις παρακάτω περιοχές να υποβάλλει μονοταμειακό πρόγραμμα CLLD/LEADER Αλιείας:

Πίνακας 3.3.: Περιοχή παρέμβασης CLLD / LEADER Αλιείας

ΤΟΠΙΚΗ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020	
	ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Δ. ΓΟΡΤΥΝΑΣ	69,87	809
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	69,87	809
Δ. ΦΑΙΣΤΟΥ	205,57	10031
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	109,3	2236
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	96,27	7795
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	275,44	10.840,00
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2.643,12	305.490
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	8.341,51	623.065,00
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	132.049,00	10.816.286,00

- Οι αλιευτικές ζώνες του πολυταμειακού Τ.Π. CLLD/LEADER**, ήταν αρχικά οριοθετημένες στο σύνολο των παράκτιων περιοχών του νομού Ηρακλείου βόρεια και νότια. Ωστόσο, μετά τη Δ.ίευση της προκήρυξης και τον ορισμό του δείκτη εξάρτησης από την αλιεία στο 0,36% (με

βάση την απογραφή 2011 ΕΛΣΤΑΤ) αλλά και την απόφαση οι περιοχές στην ευρύτερη ζώνη του κόλπου της Μεσαράς να αποτελέσουν ξεχωριστό μονοταμειακό πρόγραμμα για την αλιεία, οι αλιευτικές ζώνες τροποποιήθηκαν. Οι ζώνες αυτές (όπως φαίνεται και στο Κεφάλαιο 2.1) είναι τρεις: Α' Ζώνη στο Δήμο Μαλεβιζίου, Β' Ζώνη στο Δήμο Χερσονήσου και Γ' Ζώνη νότια του νομού, που αποτελείται από μέρος των Δήμων Βιάννου, Μινώα Πεδιάδας και Αρχανών – Αστερουσίων. Οι ζώνες αυτές έχουν αλιείς (πολλούς περισσότερους από αυτούς που δίνει η απογραφή 2011 της ΕΛΣΤΑΤ), αλιευτικά καταφύγια, υποδομές τουρισμού, έδρα του ΕΛΚΕΘΕ και του Θαλασσοκόσμου και στις περιοχές αυτές μπορούν να αναπτυχθούν σημαντικές δράσεις με τη χρηματοδότηση του ΕΤΘΑ.

- **Ο χωροταξικός σχεδιασμός της Περιφέρειας Κρήτης** για τα καταδυτικά πάρκα. Η ΟΤΔ μετά τη διαβούλευση τροποποίησε την περιοχή (και καθόρισε τις ζώνες που περιγράφονται πιο πάνω), ώστε οι οριοθετημένες περιοχές για τα καταδυτικά πάρκα να εντάσσονται στις αλιευτικές ζώνες του Τ.Π. CLLD/LEADER (εντάχθηκαν οι Τ.Κ. Μοχού και Αχεντριά που δεν ήταν στον αρχικό σχεδιασμό).
- Επιπλέον, ελήφθη υπόψη **ο χωροταξικός σχεδιασμός της Περιφέρειας Κρήτης** κυρίως σ' ότι αφορά στη χωροθέτηση των σημαντικότερων έργων που εκτελούνται ή σχεδιάζονται (νέο αεροδρόμιο Ηρακλείου, μεγάλοι οδικοί άξονες, διαχείριση απορριμμάτων, ΑΠΕ, αλιευτικά καταφύγια κλπ), τις ζώνες των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και των ζωνών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ).

Μετά τα παραπάνω διαμορφώθηκε οριστικά η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π. CLLD/LEADER για την ενδοχώρα του Ν. Ηρακλείου η οποία αποτυπώνεται αναλυτικά στο Κεφάλαιο 2.

Σε ότι αφορά στο εταιρικό σχήμα και στο επίπεδο λήψης αποφάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτούμενες προδιαγραφές της πρόσκλησης (ποσοστό ιδιωτικών και δημόσιων φορέων, ποσοστό αλιευτικών φορέων), την εμπειρία από τις προηγούμενες εφαρμογές των προγραμμάτων LEADER αλλά και την υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής, διερευνήθηκε η δυνατότητα η Επιτροπή Διαχείρισης του Προγράμματος να αποτελείται από εννέα ή έντεκα ή δεκατρία μέλη με στόχο την ευρεία εκπροσώπηση φορέων της περιοχής αλλά και τη γεωγραφική της κάλυψη.

Έτσι, στη διαβούλευση προτάθηκε να υπάρχει εκπρόσωπος από την Περιφέρεια Κρήτης, τους ΟΤΑ της περιοχής παρέμβασης, τα Επιμελητήρια, Αγροτικούς και Αλιευτικούς φορείς, καθώς και Κοινωνικούς / Περιβαλλοντικούς / Πολιτιστικούς Φορείς.

Στον αρχικό σχεδιασμό της ΟΤΔ ήταν η συμμετοχή στην ΕΔΠ εκπροσώπου από ένα επιμελητήριο μόνο. Ωστόσο, από τη διαβούλευση προέκυψε η ανάγκη συμμετοχής εκπροσώπου τόσο από το Επιμελητήριο Ηρακλείου που εκπροσωπεί ουσιαστικά όλες τις επιχειρήσεις του νομού και γνωρίζει καλά τα θέματα επιχειρηματικότητας, όσο και από το ΓΕΩΤΕΕ/Παράρτημα Κρήτης που ασχολείται τόσο με τα θέματα του πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία με ειδικούς ιχθυολόγους), όσο και με τα περιβαλλοντικά θέματα.

Επίσης, εκτιμήθηκε ότι, πέρα από το ΓΕΩΤΕΕ και το Σύλλογο Επαγγελματιών Αλιέων Βιάννου που γνωρίζουν τα θέματα αλιείας, η συμμετοχή του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ), παράρτημα του οποίου εδρεύει στις Γούρνες Δήμου Χερσονήσου, με την επιστημονική γνώση που διαθέτει, θα συμβάλλει θετικά στη σωστή επιλογή των δράσεων και στην υλοποίησή τους για τις ζώνες αλιείας.

Η επιλογή των φορέων που συμμετέχουν στην ΕΔΠ, έγινε με βάση τα παρακάτω:

- Να είναι σύμφωνα με την προκήρυξη και τους περιορισμούς που τίθενται από το πρόγραμμα
- Να εκπροσωπούν συλλογικά συμφέροντα και να συμμετέχουν οι βασικές παραγωγικές τάξεις της περιοχής

- Να εκπροσωπείται γεωγραφικά το σύνολο της περιοχής παρέμβασης
 - Να έχουν ενεργή συμμετοχή στις δραστηριότητες της περιοχής, να διαθέτουν φερεγγυότητα, καταξίωση στην τοπική κοινωνία, να έχουν εμπειρία στην υλοποίηση προγραμμάτων, να μπορούν να συμβάλλουν στον αναπτυξιακό σχεδιασμό και στην υλοποίηση της παρέμβασης στην προτεινόμενη περιοχή
 - Να διαθέτουν περιβαλλοντική και κοινωνική ευαισθησία
 - Να διαθέτουν εμπειρία από την συμμετοχή τους σε προηγούμενες αναπτυξιακές παρεμβάσεις στην περιοχή και να είναι εξοικειωμένοι με την φιλοσοφία και τους στόχους της ΕΔΠ και της ΟΤΔ.
- Μετά την ολοκλήρωση της διαβούλευσης η **Επιτροπή Διαχείρισης** του τοπικού προγράμματος (ΕΔΠ) στην οποία εκχωρήθηκε η αρμοδιότητα υλοποίησης του Τ.Π. CLLD/LEADER αποτελείται από 13 μέλη – φορείς εκ των οποίων οι τέσσερις (4) εξυπηρετούν συμφέροντα του Δ.ίου τομέα και οι εννιά (9) εξυπηρετούν συμφέροντα του ιδιωτικού τομέα (από τα οποία οι δύο είναι φορείς που σχετίζονται με την αλιεία). Αναλυτικά τα μέλη της ΕΔΠ παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 1.

3.2. Ενέργειες Ενημέρωσης

Υπό το σύνθημα «**Ελάτε να σχεδιάσουμε μαζί**», γνωστό στον τοπικό πληθυσμό από τις αντίστοιχες ενέργειες ενημέρωσης των προηγούμενων LEADER, η ΟΤΔ σχεδίασε τις ενέργειες ενημέρωσης κυρίως για τον καθορισμό της περιοχής εφαρμογής του νέου CLLD/LEADER, λαμβάνοντας υπόψη τους όρους της προκήρυξης και τη διαδικασία της bottom-up προσέγγισης στην οποία βασίζεται το LEADER και είχαν στόχο:

- την πληροφόρηση των φορέων και του τοπικού πληθυσμού για τη φιλοσοφία της ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης και της Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ – CLLD),
- την πληροφόρηση των φορέων και του τοπικού πληθυσμού για τους στρατηγικούς στόχους του ΠΑΑ 2014-2020 και του ΕΠΑΛΘ 2014-2020,
- τη διασφάλιση της μέγιστης δυνατής συμμετοχής και συναντίληψης του τοπικού πληθυσμού για το μέλλον της περιοχής στο στάδιο του καθορισμού της περιοχής παρέμβασης του τοπικού προγράμματος κυρίως αλλά και της ΕΔΠ,
- την καταγραφή των υφιστάμενων και μελλοντικών αναγκών της περιοχής δράσης.

Για την πραγματοποίηση της ενημέρωσης, χρησιμοποιήθηκαν όλα τα μέσα που μεγιστοποίησαν την απήχηση όλων των ενεργειών και συγκεκριμένα (βλέπε Παράρτημα Π 3.2.01 – Π 3.2.07 ενημερωτικό έντυπο, παρουσίαση ppt, print screen site, f/b, αντίγραφα δελτίων τύπου, print screen από blogs Δ.ιευμάτων, κλπ):

1. Ενέργειες άμεσης επικοινωνίας – πληροφόρησης:

- ατομικές συνεργασίες με φορείς και κατοίκους της περιοχής στην έδρα της ΟΤΔ από τα στελέχη, που έδιναν πληροφορίες για το πρόγραμμα CLLD/LEADER και την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης.
- ανοιχτές ενημερωτικές εκδηλώσεις
- συμμετοχή με εισηγήσεις σε εκδηλώσεις τρίτων
- αποστολή ενημερωτικών εντύπων και ανακοινώσεων σε λίστα επαφών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

2. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (δελτία τύπου, ανακοινώσεις, ραδιοφωνικές συνεντεύξεις κλπ):

- έγινε αποστολή τριών Δελτίων Τύπου σε λίστα με 38 τοπικούς Δ.ιογράφους και μέσα
- πραγματοποιήθηκαν 5 ραδιοφωνικές συνεντεύξεις (Σκάι Κρήτης, Ράδιο Κρήτη, Κόκκινο Κρήτης, Ράδιο 9,84, ΕΡΑ Ηρακλείου)

- πραγματοποιήθηκε μία αναλυτική τηλεοπτική συνέντευξη σε τοπικό σταθμό περιφερειακής εμβέλειας (Εκπομπή Business Class, TV Creta)
 - έγινε παρουσίαση και συνεντεύξεις στο πλαίσιο βραδινού δελτίου ειδήσεων τοπικού καναλιού περιφερειακής εμβέλειας (TV Creta)
3. Έντυπο υλικό (δημιουργία εντύπου υπό τον τίτλο «Ελάτε να σχεδιάσουμε μαζί» που περιείχε τους στόχους του ΠΑΑ 2014-2020, και του ΕΠΑΛΘ 2014-2020, την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος CLLD LEADER βάσει των όρων και περιορισμών της πρόσκλησης, το προτεινόμενο εταιρικό σχήμα και την ΕΔΠ του προγράμματος, τις προτεινόμενες θεματικές κατευθύνσεις για την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική)
 4. Δημιουργία χωριστού μενού στην ιστοσελίδα της ANH για το CLLD/LEADER (www.anher.gr), με διάφορα πεδία: το CLLD LEADER Χώρας, με δυνατότητα σύνδεσης με την ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ (www.agrotikianartixi.gr και www.alieia.gr), την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης της ΟΤΔ αναλυτικά και με χάρτη και το σχετικό ενημερωτικό έντυπο.
 5. Η ANH συνεργάστηκε με του μετόχους της που διαθέτουν ιστοσελίδα, προκειμένου να αναρτούν και αυτοί σχετικό ενημερωτικό υλικό και να υπάρχει η αντίστοιχη σύνδεση με την ιστοσελίδα της ANH, ώστε να πολλαπλασιάζεται η ενημέρωση.
 6. Αξιοποίηση μέσων κοινωνικής δικτύωσης (facebook) με διαρκής ενημέρωση για τα θέματα του CLLD/LEADER.
 7. Διανομή της έκδοσης με τα αποτελέσματα της εφαρμογής του Τ.Π. LEADER Άξονα 4 του ΠΑΑ 2007-2013.

Οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν από την ΟΤΔ και σχετίζονται με την προετοιμασία του τοπικού προγράμματος και ειδικότερα με τον καθορισμό της περιοχής εφαρμογής του τοπικού προγράμματος, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα 3:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4: Ενέργειες Ενημέρωσης Αναπτυξιακής Ηρακλείου

A/A	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος Διεξαγωγής	Συμμετέχοντες	Αριθμ. Συμμετ/ντων	Αντικείμενο Ενημέρωσης
1	13/4/2016	Δ. Ηρακλείου ΔΔ Κυπαρίσσι	Αγρότες – Τοπικός Πληθυσμός	24 βλ. Π 3.2.08	«Ενδογενής Ανάπτυξη και Τοπικότητα» (Εισήγηση σε εκδήλωση που οργάνωσε ο Δήμος Ηρακλείου, όπου ενημερώθηκε ο τοπικός πληθυσμός για την προτεινόμενη περιοχή LEADER στο νομό)
2	8/6/2016	Αρχάνες, Γραφεία AN.H	Μέτοχοι ΟΤΔ ANH	18 βλ. Π 3.2.09	Εταιρικό σχήμα / ΕΔΠ/ Περιοχή παρέμβασης / Υποβολή προτάσεων – ζώνες αλιείας
3	14/6/2016	Αρχάνες Γραφεία AN.H.	Αναπτυξιακή Εταιρεία Επαρχίας Λάρνακας	8 βλ. Π 3.2.10	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / Συνεργασίες/ Εθνικό θεσμικό πλαίσιο προκήρυξης
4	15/6/2016	Ηράκλειο – Περιφέρεια Κρήτης	Τυροκόμοι Κρήτης	13 βλ. Π 3.2.11	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / Συλλογικές και ατομικές δράσεις για τα τυροκομεία.
5	22/6/2016	Ηράκλειο – Περιφέρεια Κρήτης	Γυναικείοι Συνεταιρισμοί Κρήτης	23 βλ. Π 3.2.12	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / Συλλογικές και ατομικές δράσεις για γυναικείους συνεταιρισμούς.
6	24/06/2016	Αρχάνες Γραφεία AN.H.	Στελέχη ΟΤΔ	10 βλ. Π 3.2.13	Περιοχή παρέμβασης / θεματική κατεύθυνση / ΕΔΠ
7	29/6/2016	Τυμπακι, Δήμου Φαιστού	Αλιείς	8 βλ. Π 3.2.14	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / Συλλογικές και ατομικές δράσεις για αλιείς
8	1/7/2016	Βιάννος, Δ. Βιάννου	Αλιείς	22 βλ. Π 3.2.15	Περιοχή Παρέμβασης / Θεματική Κατεύθυνση / Συλλογικές και ατομικές δράσεις για αλιείς
9	7/7/2016	Ηράκλειο, Δ. Ηρακλείου	Τοπικός Πληθυσμός	52 βλ. Π 3.2.16	Περιοχή παρέμβασης Τ.Π. CLLD/LEADER Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική
10	8/7/2016	Αρχάνες, Δ. Αρχ-Αστερουσίων	Τοπικός Πληθυσμός	16	Περιοχή παρέμβασης Τ.Π. CLLD/LEADER Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική

A/A	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος Διεξαγωγής	Συμμετέχοντες	Αριθμ. Συμμετ/ντων	Αντικείμενο Ενημέρωσης
				βλ. Π 3.2.17	
11	8/7/2016	Καστέλι Δ. Μινώα Πεδιάδας	Τοπικός Πληθυσμός	36 βλ. Π 3.2.18	Περιοχή παρέμβασης Τ.Π. CLLD/LEADER Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική
12	11/7/2016	Τυμπάκι, Δήμου Φαιστού	Τοπικός Πληθυσμός	39 βλ. Π 3.2.19	Περιοχή παρέμβασης Τ.Π. CLLD/LEADER Τοπική Αναπτυξιακή Στρατηγική

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα, η ΑΝ.Η. ενημέρωσε:

- τον τοπικό πληθυσμό σε μία εκδήλωση που οργανώθηκε από το Δήμο Ηρακλείου, όπου παρουσίασε την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης στον τοπικό πληθυσμό του Δήμου και ιδίως στους αγρότες της περιοχής, καθώς η εκδήλωση ήταν στοχευμένη σ' αυτούς,
- συγκεκριμένες ομάδες στόχο, τους τυροκόμους, τους αλιείς και τους γυναικείους συνεταιρισμούς, για την περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος αλλά και την έμφαση που δίνει η ΟΤΔ στον αγροδιατροφικό τομέα, στις συνεργασίες και στις δικτυώσεις,
- τους τοπικούς φορείς και τον τοπικό πληθυσμό με τέσσερις ενημερωτικές εκδηλώσεις σε υπερτοπικά κέντρα που καλύπτουν όλη την περιοχή παρέμβασης.

Από τις ενέργειες ενημέρωσης – διαβούλευσης προέκυψε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, τον τοπικό πληθυσμό και τις ειδικές ομάδες στόχο, με αποτέλεσμα ο φορέας να έχει σύμφωνη γνώμη για τα εξής:

- την υποβολή δύο προγραμμάτων στο νομό Ηρακλείου (ένα πολυταμειακό και ένα μονοταμειακό)
- την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης
- τις προτεινόμενες ζώνες αλιείας εντός της περιοχής παρέμβασης αν και τονίστηκε ότι οι ζώνες αυτές θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερες και να καλύπτουν όλη την παράκτια ζώνη του νομού. Έγινε κατανοητό ωστόσο, ότι οι περιορισμοί του προγράμματος ήταν αυτοί που δεν το επέτρεψαν και όχι η πρόθεση της ΟΤΔ
- τη βασική θεματική κατεύθυνση, που εστιάζει στον αγροδιατροφικό τομέα και στη σύνδεσή του με τον τουρισμό και τον πολιτισμό
- την επιλογή των συγκεκριμένων φορέων για να συμμετέχουν στην ΕΔΠ του προγράμματος.

3.3. Ενέργειες Επιμόρφωσης

Στη σύγχρονη διαρκώς αναπτυσσόμενη κοινωνία η αύξηση των γνώσεων γίνεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς και οι απαιτήσεις της αγοράς εργασίας συνεχώς αλλάζουν. Συνεπώς, η επιμόρφωση και η συμπληρωματική εκπαίδευση αποτελούν μία διαρκή προτεραιότητα για το σύγχρονο εργαζόμενο και βασική πολιτική επιδίωξη της Αναπτυξιακής Ηρακλείου. Όλα τα στελέχη αλλά και εκπρόσωποι του φορέα συμμετέχουν σε δράσεις επιμόρφωσης και διά βίου μάθησης, με στόχο τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των εφοδίων σε προσωπικό, κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο.

Διαχρονικά την τελευταία πενταετία, τα στελέχη της Αναπτυξιακής Ηρακλείου έχουν επιμορφωθεί σε θέματα διαχείρισης Η/Υ και πιστοποίησης ECDL, σε οικονομικά – λογιστικά θέματα, διαχείρισης προγραμμάτων και διενέργειας διαγωνισμών, καθώς και σε θέματα διοίκησης – project management και τοπικής ανάπτυξης, καθώς και σε οργανωμένα σεμινάρια που σχετίζονται με εφαρμογές νέων νόμων, προτύπων, κανονισμών κλπ.

Ειδικότερα από τα μέσα του 2014 ως την υποβολή της πρότασης (20/7/2016) στο πλαίσιο της προετοιμασίας και σχεδιασμού του τοπικού προγράμματος αλλά και στο πλαίσιο επιμορφωτικών δράσεων που υλοποίησε μέσω διαφόρων προγραμμάτων, οργανώθηκαν τα εξής επιμορφωτικά σεμινάρια για τα στελέχη της ΑΝ.Η. αλλά και για φορείς και τοπικό πληθυσμό της περιοχής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5: Ενέργειες Επιμόρφωσης που οργανώθηκαν από την Αναπτυξιακή Ηρακλείου

A/A	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος Διεξαγωγής	Αντικείμενο Επιμόρφωσης
1	14/07/2016	Αρχάνες (Γραφεία ΑΝ.Η.)	Σεμινάριο στα μέλη της νέας ΕΔΠ του τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER για την Αγροτική Ανάπτυξη και το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της ΕΔΠ
Εισηγητές: 1.Γιώργος Μαυρογιάννης – Διευθυντής ΑΝ.Η. , 2.Αμαλία Ταβλαδωράκη Συντονίστρια Τ.Π. CLLD/LEADER ΑΝΗ, 3.Βιβή Δερμιτζάκη, Νομικός Συνεργάτης ΑΝ.Η., 4.Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ΑΝ.Η.			
Συμμετέχοντες (ΕΔΠ CLLD/LEADER):		10. Ιωάννης Νικολουδάκης (ΤΜ) 11. Άννα Φραντζεσκάκη (ΤΜ) 12. Ειρήνη Φρέσκου (ΑΜ) 13. Παναγιώτης Κασσιπίδης (ΑΜ) 14. Ευγενία Στυλιανού (ΤΜ) 15. Γεώργιος Αρμουτάκης (ΤΜ) 16. Νικόλαος Σχοιναράκης (ΤΜ) 17. Χρόνης Καλαϊτζάκης (ΑΜ) 18. Λάμπρος Καμπούρακης (ΤΜ)	19. Γεώργιος Τίγκλης (ΤΜ) 20. Παντελεήμων Αρβανίτης (ΑΜ) 21. Μιχαήλ Σπυριδάκης (ΤΜ) 22. Νικόλαος Λέριος (ΑΜ) 23. Κων/νος Μοχιανάκης 24. Χρήστος Σάββας 25. Άννα Μανουσάκη 26. Εμμανουήλ Παρασκευάς Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.01
2	21/6/2016	Αρχάνες (Γραφεία ΑΝ.Η.)	Θαλάσσιος και Αλιευτικός Τουρισμός
Εισηγητής: Αποστολάκης Μανώλης, εκπαιδευτής ιστιοπλοΐας ανοιχτής θάλασσας			
Συμμετέχοντες:		8. Ιωάννης Ζαχαράκης, Στέλεχος ΑΝΗ 9. Δέσποινα Ροβίθη, Στέλεχος ΑΝΗ 10. Εμμανουήλ Παρασκευάς, Στέλεχος ΑΝΗ 11. Ευαγγελία Κατσαράκη, Στέλεχος ΑΝΗ 12. Μανώλης Παντερής, Στέλεχος ΑΝΗ (Σημείωση: Στο εξής όπου συμμετέχουν και τα 13 στελέχη της ΑΝΗ θα αναφέρεται «Όλα τα στελέχη- 13 συμμετέχοντες»)	Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.02
3	17/6/2016	Αρχάνες (Γραφεία ΑΝ.Η.)	Σεμινάριο για την υπ.αριθμ. 1435/14-6-2016 Πρόσκληση Επιλογής Προτάσεων για την επιλογή Τοπικής Ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών Κοινοτήτων στο πλαίσιο του Μ19 του ΠΑΑ 2014-2020 και της προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛΘ 2014-2020.
Εισηγητές: 1.Γιώργος Μαυρογιάννης – Διευθυντής ΑΝ.Η. ,2.Αμαλία Ταβλαδωράκη Συντονίστρια Τ.Π. CLLD/LEADER ΑΝΗ			
Συμμετέχοντες: Όλα τα στελέχη της ΑΝΗ – 13 συμμετέχοντες		Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.03	
4	15/4/2016	Αρχάνες (Γραφεία ΑΝ.Η.)	Σεμινάριο στους φορείς του Ν. Ηρακλείου για την Αγροτική Ανάπτυξη (Πυλώνας Ι & ΙΙ ΠΑΑ 2014-2020)
Εισηγητές: 1.Κων/νος Τσιμπούκας, Εισηγητής, Καθ. Γεωπονικού Παν. Αθ., 2.Δημήτρης Ψαλτόπουλος, Εισηγητής, Καθ. Παν. Πατρών			
Συμμετέχοντες (από περιοχή παρέμβασης ΑΝ.Η):		10. Χρήστος Καραγιάννης, Γεωπόνος ΤΕ Δ. Ηρακλείου Αικατερίνη Λασιθιωτάκη, Γεωπόνος Δ. Ηρακλείου 11. Μελομένη Ερμείδη, Γεωπόνος Δ. Αρχαίων Αστερουσίων 12. Χρήστος Σάββας, Ειδ. Σύμβουλος Δ. Φαιστού 13. Ολυμπία Μελεσσανάκη, Στάλεχος Μ Β' ΕΥΔ Περιφέρειας Κρήτης 14. Ελένη Δεινάκη, Στέλεχος Μ. Β' ΕΥΔ Περιφέρειας Κρήτης 15. Μαρίνα Μπαστάκη, Στέλεχος Μ. Α' ΕΥΔ Περιφέρειας Κρήτης 16. Εμμανουήλ Λαμπράκης, Δ/νση Αγρ. Οικον. Περιφέρειας Κρήτης 17. Κων/νος Φωτάκης, Δ/νση Αγρ. Οικον. Περιφέρειας Κρήτης 18. Μιχάλης Μπιτσάκης, Μηχανολόγος, Σύμβουλος Επιχειρήσεων	Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.04
5	14/4/2016	Αρχάνες (Γραφεία ΑΝ.Η.)	Σεμινάριο στα στελέχη της ΑΝ.Η. για την Αγροτική Ανάπτυξη (Πυλώνας Ι & ΙΙ ΠΑΑ 2014-2020) (συνδιοργάνωση με τις άλλες 3 ΟΤΔ της Κρήτης)
Εισηγητές: 1.Κων/νος Τσιμπούκας, Εισηγητής, Καθ. Γεωπονικού Παν. Αθ., 2.Δημήτρης Ψαλτόπουλος, Εισηγητής, Καθ. Παν. Πατρών			
Συμμετέχοντες: Όλα τα στελέχη της ΑΝΗ – 13 συμμετέχοντες		Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.05	
6	1/4/2016	Αρχάνες (Γραφεία ΑΝ.Η.)	«ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020 – Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Κρήτης (RIS) – Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης» (συν/ση με άλλες 3 ΟΤΔ της Κρήτης)
Εισηγητές: 1.Ιωάννης Μπαλαντινάκης, Πρ/νος Μονάδας Α' ΕΥΔ ΕΠ Περ. Κρήτης, 2.Μαρία Κασσωτάκη, Πρ/νη ΕΥΔ ΕΠ Περ. Κρ.			
Συμμετέχοντες (από ΑΝ.Η):		7. Δέσποινα Ροβίθη, Στέλεχος ΑΝΗ 8. Εμμανουήλ Παρασκευάς, Στέλεχος ΑΝΗ 9. Ευαγγελία Κατσαράκη, Στέλεχος ΑΝΗ 10. Μανώλης Παντερής, Στέλεχος ΑΝΗ 11. Ιωάννης Ζαχαράκης, Στέλεχος ΑΝΗ 12. Λευτέρης Κάβαλος, Στέλεχος ΑΝΗ	Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.06
7	15/3/2016	Αρχάνες (Γραφεία ΑΝ.Η.)	Σεμινάριο για τους κανονισμούς των Ευρωπαϊκών Διαθροτικών Ταμείων (ΚΑΝ 1303/2013, 1305/2013, 508/2014)
Εισηγητές: 1.Γιώργος Μαυρογιάννης – Διευθυντής ΑΝ.Η. ,2.Αμαλία Ταβλαδωράκη Συντονίστρια Τ.Π. CLLD/LEADER ΑΝΗ			
Συμμετέχοντες: Όλα τα στελέχη της ΑΝΗ – 13 συμμετέχοντες		Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.07	
8	23-24/11/2015	Ανώγεια (Ν.Ρεθύμνου)	Συνέδριο με θέμα: «Κτηνοτροφικά αγροκτήματα και τοπική ανάπτυξη»
Συμμετέχοντες (από περιοχή παρέμβασης ΑΝ.Η):		4. Κτηνοτρόφοι περιοχής παρέμβασης 5. Εκπρόσωποι κτηνοτροφικών συλλόγων	Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.08
9	30/06/2015 – 01/07/2015	Ηράκλειο-ΕΑΔ	Διημερίδα με θέμα: «Διακρατικές – διατοπικές συνεργασίες και δικτύωση»

Συμμετέχοντες:			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH 2. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH 3. Ευαγγελία Κατσαράκη, Στέλεχος ANH 4. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH 5. Λευτέρης Κάβαλος, Στέλεχος ANH 6. Μαρία Πιτσιάκη, Μέλος ΕΔΠ Άξονα 4 7. Νίκος Μηλιαράκης, Μέλος ΕΔΠ Άξονα 4 8. Χάρης Ροδιτάκης, Συνεργάτης ANH 9. Ντέπυ Ροβίθη, Στέλεχος ANH 10. Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Πρόεδρος ANH 		<ol style="list-style-type: none"> 11. Άννα Μανουσάκη, Στέλεχος ANH 12. Έλενα Ζουδιανού, Στέλεχος ANH 13. Ελευθερία Μυκωνιάτη, Στέλεχος ANH 14. Μανώλης Παντερός, Στέλεχος ANH 15. Μανώλης Παρασκευάς, Στέλεχος ANH 16. Εκπρόσωποι Ευρωπαϊκών δικτύων (Rural Network) 17. Εκπρόσωποι φορέων και δήμων από Ιταλία, Κύπρο, Ελλάδα 18. Στελέχη ΟΤΔ Χώρας 19. Εκπρόσωποι φορέων σε τοπικό – εθνικό επίπεδο <p style="text-align: right;">Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.09</p>	
10	21-24/05/2015	Vibo – Valentia Calabria – Ιταλία	Συνέδριο παρουσίασης γαστρονομικών διαδρομών και σύνδεσης των τοπικών προϊόντων με τον πολιτισμό και τον τουρισμό
Συμμετέχοντες (από περιοχή παρέμβασης AN.H):			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Γιώργος Μαυρογιάννης, Διευθυντής Αναπτυξιακής Ηρακλείου 2. Εύα Κατσαράκη, Στέλεχος ANH 3. Μιχάλης Βαμιεδάκης, Εντεταλμένος σύμβουλος Περιφέρειας Κρήτης 		<p>για θέματα τουρισμού, Περιφερειακός σύμβουλος</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Ελένη Μαραγκάκη, Πρόεδρος ΚΟΙΠΟΔΙ - Χερσονήσου και εκπρόσωπος Δήμου Χερσονήσου <p style="text-align: right;">Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.10</p>	
11	16-18/03/2015	Γερακάρι Αμαρίου Ρεθύμνου	Βιωματικό Εργαστήριο για κτηνοτρόφους με θέμα: «Διαδικτικές κτηνοτροφικές φάρμες» Δίκτυο «Ορέα Κρήτη»
Συμμετέχοντες (από περιοχή παρέμβασης AN.H):			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Γιώργος Μαυρογιάννης, διευθυντής Αναπτυξιακής Ηρακλείου 2. Εύα Κατσαράκη, Στέλεχος ANH 3. Χάρης Παπαγιαννάκης, Γραφείο Τουρισμού 4. Ευθυμία Βυδάκη, ΔΑΟΚ ΠΕ Ηρακλείου 5. Δράκος Μανταδής, Σύνδεσμο Επαγγ.Κτην/φων Ηρακλείου, ΣΕΚΝΗ 6. Μιχάλης Γιαννακάκης, Πρόεδρος ΣΕΚΝΗ 		<ol style="list-style-type: none"> 7. Μαρίνα Αργιμανάκη, Γρ. στήριξης κτηνοτροφίας δήμου Αρχ. – Αστ. 8. Αλέξανδρος Στεφανάκης, ΓΕΩΤΕΕ Παράρτημα Κρήτης 9. Ανδρέας Ταζάκης, Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης 10. Ευστάθιος Κοντογιάννης, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης 11. Πλήθος κτηνοτρόφων της περιοχής 12. Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.11 <p style="text-align: right;">Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.11</p>	
12	25-26/02/2015	Κριτσά Αγίου Νικολάου ΚΑ Άγιο Νικόλαο	Διήμερο Workshop για τοπικούς φορείς με θέμα: «Διαδικτικές κτηνοτροφικές φάρμες» Δίκτυο «Ορέα Κρήτη»
Συμμετέχοντες (από περιοχή παρέμβασης AN.H):			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Γιώργος Μαυρογιάννης, διευθυντής Αναπτυξιακής Ηρακλείου 2. Εύα Κατσαράκη, Στέλεχος ANH 3. Παντελής Αρβανίτης, ΓΕΩΤΕΕ 4. Γεώργιος Περικλειδάκης, Περιφερειακή Δ/ση εκπαίδευσης Κρήτης 5. Σταύρος Ξηρουχάκης, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας – Παν.Κρήτης 6. Σγουρός Οδυσσεάς, ΤΕΕ/ΤΑΚ 7. Εμμανουήλ Κριτωτάκης, Περιφερειακή Δ/ση εκπαίδευσης Κρήτης 8. Χρήστος Διαμαντόπουλος, ΠΕΤΑΣΟΣ Γρ.Εναλλακτικού τουρισμού 9. Αλέξανδρος Στεφανάκης, ΓΕΩΤΕΕ – Παράρτημα Κρήτης 10. Παντελής Αρβανίτης, ΓΕΩΤΕΕ 		<ol style="list-style-type: none"> 11. Εμμανουήλ Μαλαξιανάκης, Γρ.Εναλλ/κού τουρισμού Alpine Travel 12. Χάρης Ροδιτάκης, Σύνδεσμος «Ομορφα χωριά της Κρήτης» 13. Γιώργος Μηλιαράς, Πρόεδρος Συν. «Ομορφα χωριά της Κρήτης» 14. Εμμανουήλ Γεροντής, Οικονομικό Επιμελητήριο 15. Εμμανουήλ Λαζανάκης, Δήμος Φαιστού 16. Γεώργιος Χρονάκης, Δήμος Χερσονήσου 17. Ευθύμιος Μουντράκης, Δήμος Χερσονήσου 18. Ζαχαρίας Σωμαράς, Περιφέρεια Κρήτης 19. Μαρίνα Αργιμανάκη, Γρ. στήριξης κτηνοτροφίας Δήμου Αρχ. – Αστ. <p style="text-align: right;">Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.12</p>	
13	13/12/2014	Μυρτιά Δήμου Αρχαίων Αστερουσίων	Επιμόρφωση των τοπικών πολιτιστικών συλλόγων, για θέματα οργάνωσης και λειτουργίας τους. Δίκτυο «Νήσων Περίπλους»
Συμμετέχοντες (από περιοχή παρέμβασης AN.H):			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH 2. Εύα Κατσαράκη, Στέλεχος ANH 3. Ρίτσα Μυκωνιάτη, Στέλεχος ANH 4. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH 5. Ντέπυ Ροβίθη, Στέλεχος ANH 6. Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής ANH 7. Βαρβάρα Τσάκα, Μουσείο Ν. Καζαντζάκης 8. Έφη Κεφαλάκη, Μουσείο Ν. Καζαντζάκη 9. Αλεξάνδρα Μαραβέλα Μουσείο Ν. Καζαντζάκη 10. Σωτηρία Δούνη, Μουσείο Ν. Καζαντζάκη 11. Αντώνης Λεβέντης, Μουσείο Ν. Καζαντζάκη 12. Στέλιος Ματζαπετάκης, Πρόεδρος Μουσείου Ν. Καζαντζάκη 13. Λευτέρης Χαρωνίτης, Πρόεδρος στην ΠΕΠΣΥ Κρήτης 		<ol style="list-style-type: none"> 14. Δημήτρης Ηλιάδης, ΠΕΠΣΥ Κρήτης 15. Μαρία Μπαριτάκη, Εκδόσεις «Ίτανος» 16. Κώστας Φασουλάκης, Περιφέρεια Κρήτης 17. Μανώλης Παπαδάκης, Ελληνική Φωτογραφική Εταιρεία Κρήτης 18. Ελένη Μαραγκάκη, ΚΟΙΠΟΔΙ Χερσονήσου 19. Γιάννης Κομανταχάκης, Πρόεδρος ΚΟΙΠΟΔΙ Δ. Χερσονήσου 20. Σπύρος Επιτροπάκης, Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας 21. Ρίτσα Καλογεροπούλου, Πολιτιστική Εθ/κή ομάδα Δ.Ηρακλείου 22. Αριστεά Πλεύρη, Δήμος Ηρακλείου 23. Ρούσσοσ Κυπριωτάκης, Δήμαρχος Αρχαίων Αστερουσίων 24. Θεανώ Βρέτζου, Αντιπεριφερειάρχης Κρήτης 25. Στέλλα Σπανάκη, Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων Μυρτίας 26. Πολιτιστικοί σύλλογοι (25) από την περιοχή παρέμβασης της ANH <p style="text-align: right;">Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.13</p>	
14	25-29/06/2014	Ανώγεια Ρεθύμνου	Βιωματικό εργαστήριο δικτύωσης φορέων πολιτισμού στο πλαίσιο του Δικτύου «Νήσων Περίπλους» Δίκτυο «Νήσων Περίπλους»
Συμμετέχοντες (από περιοχή παρέμβασης AN.H):			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Γιώργος Μαυρογιάννης, διευθυντής Αναπτυξιακής Ηρακλείου 2. Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια ΤΠ CLLD/LEADER ANH 3. Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH 4. Εύα Κατσαράκη, Στέλεχος ANH 5. Γιάννης Μαρκάκης, Μουσείο Παρ/κής ζωής Κρήτης – Λυχνοστάτης 6. Ρούσσοσ Κυπριωτάκης, Δήμαρχος Δήμου Αρχαίων Αστερουσίων 7. Γιάννης Χαρκιωτάκης, Ειδικός σύμβουλος Δήμου Φαιστού 		<ol style="list-style-type: none"> 8. Τίτος Κοκολάκης, Πολ. Σύλλογος ΙΝΙ Μοναστηράκι «ΙΝΑΤΟΣ» 9. Κων/νος Μανιδάκης, Πολ. Σύλ. Μιαμούς – Λέντα «Ο Ασκληπιός» 10. Μαριλένα Μηλαθανάκη, Σωματείο ΜΕΛ 11. Ross Daly, Μουσείο Μουσικών Οργάνων– ΜΕΛ 12. Χαρίλαος Αγαπάκης, Πολιτιστικό & Περιβαλλοντικό εργαστήριο του Δ. Α-Α, αντιδήμαρχος αρμόδιος στα θέματα πολιτισμού 13. Κώστας Ασσαργιωτάκης, Μορφωτικός εκπολ.Σύλ. Αβδού (ΜΕΣΑ) 14. Σπύρος Μαραγκάκη, Μορφωτικός εκπολ.Σύλ. Αβδού (ΜΕΣΑ) <p style="text-align: right;">Βλέπε Παράρτημα: Π 3.3.14</p>	

Επιπλέον, τα στελέχη και φορείς της AN.H συμμετείχαν σε επιμορφωτικές ενέργειες που οργανώθηκαν από άλλους φορείς, που αποτυπώνονται στον πίνακα 3.7

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6: Ενέργειες Επιμόρφωσης που οργανώθηκαν από άλλους φορείς και συμμετείχαν στελέχη της ΟΤΔ

A/A	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος Διεξαγωγής / Διοργανωτής	Συμμετέχοντες	Αντικείμενο Επιμόρφωσης
1	3-5/06/2016	Σύλλογος Αποφοίτων Μεταπτυχιακών Σπουδών Πανεπιστημίου Κρήτης / Πολιτιστικό Κέντρο Ηρακλείου	Δέσποινα Ροβίθη, Στέλεχος ANH	Συνέδριο με θέμα: Data Driven World, Θεματική ενότητα: «Οικονομία, Κοινωνικές Επιστήμες, Δ.ιογραφία, Πολιτική»,
2	16/05/2016	Αθήνα, Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο, Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια Τ.Π. CLLD/LEADER ANH Μανώλης Παντερής, Στέλεχος ANH	Εξοικείωση με το Κοινό Πλαίσιο Παρακολούθησης και Αξιολόγησης (ΚΠΠΑ), στο πλαίσιο χρηματοδότησης από το ΕΓΤΑΑ.
3	22-23/04/2016	Ηράκλειο, Περιφέρεια Κρήτης	Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια Τ.Π. CLLD/LEADER ANH Μανώλης Παντερής, Στέλεχος ANH Μανώλης Παρασκευάς, Στέλεχος ANH	Διημερίδα με θέμα «Ενεργειακός Σχεδιασμός Κρήτης - Αναπτυξιακές Προοπτικές»
4	11/4/2016	Αθήνα Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων (ΕΥΚΕ)	Γεώργιος Μαυρογιάννης, Διευθυντής Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια Τ.Π. CLLD/LEADER ANH Μανώλης Παντερής, Στέλεχος ANH	Ποσοστά χρηματοδότησης / Εφαρμογή Κανονισμών
5	11-12/12/2015	Θεσσαλονίκη / Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο	Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH	Συνέδριο: «Δημιουργική και Πολιτιστική Οικονομία: Χωρικές Αναπτυξιακές Πολιτικές, Ο Πολιτισμός ως εργαλείο Ανάπτυξης της Νησιωτικής Ελλάδος»
6	5-6/10/2015	Αθήνα / Δίκτυο Νήσων Περίπλους ΟΑΚ	Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH	Τοπική Ανάπτυξη Νήσων, μέσω Δικτύωσης και Δημιουργικής Οικονομίας
7	25/09/2015	EU Pavillion – Milano EXPO 2015 /European Network for Rural Development	Εύα Κατσαράκη, Στέλεχος ANH	Strengthening local development through cooperation
8	15/6/2015	Ηράκλειο/ Γενική Γραμματεία Ισότητας των φύλων	Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH	Πολιτικές Ισότητας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, Εξειδίκευση του πρότυπου Συστήματος Ισότητας των Φύλων (ΣΕΙΦ) σε Περιφέρειες και Δήμους της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, Δημιουργία Μεθοδολογιών και εργαλείων ένταξης παρακολούθησης και Ελέγχου της διάστασης των φύλων σε όλες τις δημόσιες πολιτικές
9	24/6/2015	Forum Training & Consulting / Ηράκλειο	Έλενα Ζουδιανού, Στέλεχος ANH Άννα Μανουσάκη, Στέλεχος ANH	«Νέο καθεστώς Δ.ίων Συμβάσεων»
10	7-8/04/2015	Αθήνα, Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο, Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια Τ.Π. CLLD/LEADER ANH Ευαγγελία Κατσαράκη, Στέλεχος ANH	Κατάρτιση φορέων εφαρμογής του ΠΑΑ σε θέματα διατοπικής συνεργασίας και στις συμμετοχικές διαδικασίες και εφαρμογή αυτών.
11	27-28/11/2014	Ηράκλειο / Περιφέρεια Κρήτης	Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH	Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και Καινοτόμες Ιδέες «Συν-επιχειρούμε Κοινωνικά»
12	10/10/2014	Βασιλική Αγ. Μάρκου Ηρακλείου / Γραφείο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα	Εύα Κατσαράκη, Στέλεχος ANH	Νομοθεσία και πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιφερειακή ανάπτυξη, την καινοτομία και τις νεοφυείς επιχειρήσεις: στρατηγική για την απασχόληση»

A/A	Ημερομηνία Διεξαγωγής	Τόπος Διεξαγωγής / Διοργανωτής	Συμμετέχοντες	Αντικείμενο Επιμόρφωσης
13	21/07/2014	Αθήνα, Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο, Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια Τ.Π. CLLD/LEADER ANH Ευαγγελία Κατσαράκη, Στέλεχος ANH	Κατάρτιση Ομάδων Τοπικής Δράσης σε μεθόδους αυτό-αξιολόγησης
14	30/6/2014	Ηράκλειο / Περιφέρεια Κρήτης	Δήμητρα Καμπέλη, Στέλεχος ANH Εύα Κατσαράκη, Στέλεχος ANH	Συνέδριο: «Πληθυσμιακές Μεταβολές και Ανάπτυξη στην Περιφέρεια Κρήτης για το 2020»
15	10-11/06/2014	Ηράκλειο / Ελληνική προεδρία – Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας	Ευαγγελία Κατσαράκη, Στέλεχος ANH	Διεθνές συνέδριο Κοινωνική Επιχειρηματικότητα – Ένα εργαλείο για την τοπική ανάπτυξη την αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών και τη ανεργίας των νέων
16	7/06/2014	Επιμελητήριο Ηρακλείου / Περιφέρεια Κρήτης – Σύνδεσμος «Τα όμορφα χωριά της Κρήτης»	Ευαγγελία Κατσαράκη, Στέλεχος ANH	Δημιουργία Δικτύου «Τα πιο όμορφα χωριά της Μεσογείου»
17	11/03/2014	Επιμελητήριο Ηρακλείου / Αγροδιατοφική Σύμπραξη της Περιφέρειας Κρήτης	Ευαγγελία Κατσαράκη, Στέλεχος ANH	Πιστοποίηση των αγροτικών προϊόντων στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ: Προοπτικές και ευκαιρίες για τα προϊόντα της Κρήτης

Ο ρόλος των σεμιναρίων / δράσεων επιμόρφωσης είναι διττός. Καταρχήν στόχο έχουν τη δια βίου μάθηση και εκπαίδευση των συμμετεχόντων σε αυτά και κατά δεύτερον συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός τοπικού προγράμματος που θα απαντά καλύτερα και με μεγαλύτερη συνοχή στις ανάγκες τις περιοχής.

Όσον αφορά στην εκπαίδευση των στελεχών, έχουν επιμορφωθεί κατάλληλα σε διάφορα θέματα, όπως:

- διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων
- ευρωπαϊκών και εθνικών στρατηγικών ανάπτυξης για την περίοδο 2014-2020
- οικονομικής διαχείρισης και παρακολούθησης συμβάσεων και διαδικασιών
- δικτύωση επιχειρήσεων της τοπικής οικονομίας
- δικτύωση φορέων
- πιστοποίηση φορέων και επιχειρήσεων
- κοινωνική επιχειρηματικότητα και τρίτος τομέας της οικονομίας
- πολιτισμός και διαχείριση πολιτιστικής κληρονομιάς
- τουρισμός – αγροτουρισμός – εναλλακτικές μορφές τουρισμού
- θέματα τοπικής, βιώσιμης, αειφόρου ανάπτυξης

Μέσα από τις δράσεις επιμόρφωσης προκύπτει ότι τόσο τα στελέχη, όσο και οι εκπρόσωποι φορέων της Αναπτυξιακής Ηρακλείου και μέλη της ΕΔΠ της παρούσας πρότασης είναι επιμορφωμένα και κατάλληλα εκπαιδευμένα για να επιτύχουν στην υλοποίηση του τοπικού προγράμματος.

3.4. Λοιπές Ενέργειες

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται **μελέτες** σχετικές με την περιοχή εφαρμογής στις οποίες έχει προβεί η ΟΤΔ Αναπτυξιακή Ηρακλείου και σχετίζονται άμεσα με την προετοιμασία του τοπικού προγράμματος και ειδικότερα με το εταιρικό σχήμα του φορέα και την επιλογή της περιοχής εφαρμογής του.

Επιπλέον, παρουσιάζονται συνοπτικά **δράσεις δικτύωσης και συνεργειών** ιδιωτικού – δημόσιου τομέα που συντονίζει η Αναπτυξιακή Ηρακλείου και που συνέβαλλαν στη διαμόρφωση του εταιρικού σχήματος της ΕΔΠ και την ανάδειξη των ομάδων στόχων.

A. Μελέτες

1. Τίτλος: **Μελέτη Ανάλυσης Τοπικής Αγοράς Εργασίας Ν. Ηρακλείου (2012)**

Αντικείμενο: Αποτύπωση και ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της αγοράς εργασίας της Π.Ε. Ηρακλείου και η παρουσίαση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων και των αναγκών της τοπικής επιχειρηματικής κοινότητας προκειμένου να αναδειχθούν οι δράσεις, οι συνέργειες και οι τομείς που δύναται να δώσουν λύση στο πρόβλημα της εργασιακής ένταξης ειδικών ομάδων πληθυσμού.

Συσχέτιση: Η μελέτη περιέχει πληροφορίες σχετικά με την απασχόληση, την ανεργία και την ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού γενικότερα στην Π.Ε. Ηρακλείου και ειδικότερες πληροφορίες για τις ειδικές ομάδες πληθυσμού.

2. Τίτλος: **Μελέτη Διάγνωσης Αναγκών Τοπικής Αγοράς Εργασίας των δήμων: Αρχανών – Αστερουσίων, Βιάννου, Μινώα Πεδιάδας και Χερσονήσου (2012)**

Αντικείμενο: Ανάλυση της αγοράς εργασίας των δήμων: Αρχανών – Αστερουσίων, Βιάννου, Μινώα Πεδιάδας και Χερσονήσου, με την καταγραφή των αναγκών της υπάρχουσας τοπικής επιχειρηματικής κοινότητας, καθώς και με την ανάδειξη των προβλημάτων και αναπτυξιακών δυνατοτήτων της περιοχής που θα αποτελέσουν τη βάση για την υποστήριξη και ενίσχυση νέων

επιχειρηματιών και ανάδειξη νέων βιώσιμων πεδίων επιχειρηματικής δραστηριότητας για τους ανέργους της περιοχής.

Συσχέτιση: Η μελέτη βοήθησε στον καθορισμό της περιοχής παρέμβασης και μας παρέχει ειδικότερα στοιχεία αναπτυξιακών δεδομένων των περιοχών των Δήμων Αρχανών – Αστερουσίων, Βιάννου, Μινώα Πεδιάδας και Χερσονήσου.

3. Τίτλος: Μελέτη Αξιοποίησης Δημοτικής Περιουσίας με σκοπό την εκμετάλλευσή της από Κοινωνικές Επιχειρήσεις (2015)

Αντικείμενο: Η ανάδειξη του βαθμού και των δυνατοτήτων αξιοποίησης της δημοτικής περιουσίας (υποδομές, αγροτικές εκτάσεις κλπ) των δήμων: Αρχανών – Αστερουσίων, Βιάννου, Μινώα Πεδιάδας και Χερσονήσου, από νέες αλλά και υφιστάμενες κοινωνικές επιχειρήσεις, μέσω συγκεκριμένων προτάσεων που προέκυψαν από την ανάλυση των ευκαιριών αλλά και τη διάγνωση των αναγκών της περιοχής.

Συσχέτιση: Μέσα από τη μελέτη προκύπτουν προτάσεις συνεργασίας των εμπλεκόμενων δήμων στην περιοχή παρέμβασης και μας δίδονται επίσης στοιχεία για τις υφιστάμενες κοινωνικές επιχειρήσεις.

4. Τίτλος: Μελέτη εντοπισμού και αξιοποίησης αγροδιατροφικών και τοπικών προϊόντων της περιοχής με σκοπό την τυποποίηση και προώθησή τους από φορείς κοινωνικής οικονομίας (2015)

Αντικείμενο: Ο εντοπισμός και η αξιοποίηση αγροτικών και λοιπών τοπικών παραδοσιακών προϊόντων από φορείς και επιχειρήσεις της Κοινωνικής Οικονομίας. Περιοχή αναφοράς της μελέτης αποτελούσαν οι Δήμοι Μαλεβιζίου, Γόρτυνας και Φαιστού, όπου εξετάστηκε αναλυτικά η υφιστάμενη κατάσταση στον πρωτογενή τομέα και στον τομέα της παραγωγής.

Συσχέτιση: Η σύνδεση του πρωτογενή τομέα με τις κοινωνικές επιχειρήσεις σε ορισμένους δήμους περιοχής παρέμβασης και στοιχεία ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης στον πρωτογενή τομέα.

5. Τίτλος: «Δίκτυο ευρωπαϊκών παράκτιων μεσογειακών περιοχών πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς – η μελέτη περίπτωσης της Βιάννου» (2009)

Αντικείμενο: Στόχος της μελέτης ήταν η αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης του Δήμου Βιάννου και η ανάλυση δυνατών σημείων – ευκαιριών / αδυναμιών – απειλών για την αιεφόρο τοπική ανάπτυξη και ιδιαίτερα για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του Δήμου. Επιπλέον, στη μελέτη παρατίθεται και ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης για την αιεφόρο ανάπτυξη της περιοχής.

Συσχέτιση: Η μελέτη μας βοήθησε στη συλλογή στοιχείων και γνώσεων για τον Δήμο Βιάννου, αλλά κυρίως για το παράκτιο προφίλ του Δήμου και τις αναπτυξιακές προοπτικές του μέσα από τη διασύνδεσή του με τον πολιτιστικό πλούτο που διαθέτει.

6. Τίτλος: Μελέτη καθορισμού των επιθυμητών προδιαγραφών ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών των επιχειρήσεων εστίασης των αλιευτικών περιοχών της Π.Ε. Ηρακλείου (2014)

Αντικείμενο: Στόχος της μελέτης ήταν να καταρτιστούν οι προδιαγραφές για τη δημιουργία ενός Ενιαίου Προτύπου Ποιότητας κατασκευής, εξοπλισμού και παρεχόμενων υπηρεσιών των επιχειρήσεων εστίασης των Αλιευτικών Περιοχών της Π.Ε. Ηρακλείου. Επιπλέον, προσδιορίζονται οι θεματικές των προγραμμάτων κατάρτισης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων των απασχολούμενων στις μονάδες εστίασης, με στόχο την ανάπτυξη και αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών τους.

Συσχέτιση: Η μελέτη μας βοήθησε στη διαμόρφωση των αλιευτικών ζωνών στην περιφερειακή ενότητα Ηρακλείου, ενώ μας παρουσιάζει και στοιχεία απασχόλησης σε τομείς σχετικούς με την αλιεία.

7. Τίτλος: «Εξειδίκευση του πλαισίου εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης στην Περιφέρεια Κρήτης για την Προγραμματική Περίοδο 2014 - 2020» (2015)

Αντικείμενο: Στόχοι της μελέτης ήταν να οριστούν οι ζώνες ΟΧΕ στην Κρήτη, να αντιμετωπιστούν οι ιδιαίτερες αναπτυξιακές προκλήσεις στο χωρικό επίπεδο, να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη από το ΕΣΠΑ 2014-2020 σε χωρικό επίπεδο οργανώνοντας κατάλληλες συνέργειες Θ.Σ., ΕΔΕΤ και Προγραμμάτων αλλά και παράλληλων πολιτικών και πηγών χρηματοδότησης, και να προωθηθεί η αποδοτική εφαρμογή των νέων εργαλείων χωρικής ανάπτυξης που αφορούν: (α) στην Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ), (β) στη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ) και (γ) στην Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση (ΟΕΕ).

Συσχέτιση: Η μελέτη μας καθοδήγησε στη χάραξη της περιοχής παρέμβασης και τις αναπτυξιακές παρεμβάσεις που θα προτείνουμε ανά ταμείο (ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ) σε πλήρη συνοχή και συμπληρωματικότητα με τις για τις ΟΧΕ αλλά και άλλες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες της Περιφέρειας Κρήτης και των άλλων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που αφορούν στην Περιφέρεια Κρήτης.

8. Τίτλος: «Σχεδιασμός και προώθηση κοινών διαδρομών γεύσεων και πολιτισμού – διαμόρφωση τουριστικών πακέτων» (2013)

Αντικείμενο: Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, η διάγνωση του τοπικού τουριστικού δυναμικού και το πλαίσιο στρατηγικής για την ανάπτυξη διαδρομών γεύσεων και πολιτισμού, για τέσσερις «διαφορετικά ομογενοποιημένες» περιοχές: την Κρήτη, την Κέρκυρα, την Ζάκυνθο και τους Ν. Βορείου Ελλάδας – Ημαθίας, Φλώρινας, Κοζάνης και Κιλκίς (εταίροι του δικτύου Medeat). Η μελέτη καταλήγει σε δομημένες προτεινόμενες διαδρομές για τους επισκέπτες των περιοχών παρέμβασης και σε συγκεκριμένα τουριστικά πακέτα διαδρομών γεύσεων και πολιτισμού.

Συσχέτιση: Μέσα από την μελέτη έχουμε πλήρη εικόνα για τον αγροτοδιατροφικό τομέα της περιοχής παρέμβασης, τις επιχειρήσεις εστίασης, παραγωγής και τυποποίησης τοπικών / παραδοσιακών προϊόντων, των σημείων έντονου περιβαλλοντικού πλούτου και ενδιαφέροντος επίσκεψης, καθώς και τις χαραγμένες διαδρομές γαστρονομικού τουρισμού εντός της περιοχής παρέμβασης.

9. Τίτλος: «Μελέτη για την ανάπτυξη των διδακτικών αγροκτημάτων στην Κρήτη και σχεδιασμό 20 διαδρομών» (2014)

Αντικείμενο: Σκοπός της μελέτης ήταν η ανάπτυξη διδακτικών αγροκτημάτων στην Κρήτη και ο σχεδιασμός 20 σχετικών διαδρομών στην ορεινή Κρήτη. Ειδικότερα, μέσα από τη μελέτη υποδεικνύονται τα σημεία στα οποία μπορεί να αναπτυχθεί ο θεσμός και να δημιουργηθούν Διδακτικές Φάρμες, οι υποδομές που απαιτούνται κλπ, και γίνεται και η αντίστοιχη αποτύπωση σε χάρτη και περιγραφή ανά διαδρομή. Αντικείμενο επίσης της μελέτης αποτελεί η πρωτυποποίηση των ελάχιστων προδιαγραφών – κριτηρίων για τη δημιουργία ή ανάπτυξη της κάθε διαδρομής, για την ένταξη της σε ένα ενιαίο δίκτυο διαδρομών μέσα στην περιοχή παρέμβασης του σχεδίου, καθώς και των ελάχιστων προδιαγραφών δημιουργίας της διδακτικής φάρμας.

Συσχέτιση: Η μελέτη ελήφθη υπόψη στο σχεδιασμό της περιοχής παρέμβασης, εντός της οποίας βρίσκονται οι δέκα κτηνοτροφικές διαδρομές που καθορίστηκαν για την ΠΕ Ηρακλείου .

10. Τίτλος: Μελέτη τεχνολογικών εφαρμογών και καλών πρακτικών στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου (2012)

Αντικείμενο: Η εξέταση της υφιστάμενης κατάστασης αγροτουριστικών επιχειρήσεων διαμονής και εστίασης, μεταποίησης γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων και παρασκευής τοπικών παραδοσιακών προϊόντων αναφορικά με τη χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Συσχέτιση: Μέσα από την μελέτη γνωρίζουμε σε ποιες γεωγραφικές περιοχές κυρίως εστιάζονται οι τεχνολογικές δυσκολίες των επιχειρήσεων της περιοχής παρέμβασης αλλά και τις προοπτικές χρήσεων νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Β. Αναπτυξιακές Συμπράξεις

Την τελευταία προγραμματική περίοδο η Αναπτυξιακή Ηρακλείου ήταν ο συντονιστής των Αναπτυξιακών Συμπράξεων «Δρόμοι Απασχόλησης» και «Δρόμοι Απασχόλησης και Ανάπτυξης» στα αντίστοιχα Επιχειρησιακά Προγράμματα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργείου και της Περιφέρειας Κρήτης. Και την Γ' Προγραμματική περίοδο αντίστοιχα υπήρξε ο συντονιστής για τις πράξεις των Αναπτυξιακών Συμπράξεων «Ενεργοί Πολίτες» και «ΚΡΗΚΟΣ» της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL Α και Β' κύκλος αντίστοιχα.

Στις Αναπτυξιακές αυτές συμπράξεις συμμετέχουν αρκετοί τοπικοί φορείς ιδιωτικού και Δ.ίου δικαίου από την Περιφέρεια Κρήτης, με τους οποίους η Αναπτυξιακή Ηρακλείου συνεργάστηκε για την επιτυχή ολοκλήρωση των πράξεων. Οι συνέργειες με τους τοπικούς φορείς (Δήμους, Επιμελητήριο, Κοινωνικούς φορείς) είναι δοκιμασμένες και επιτυχημένες.

Γ. Δίκτυα επιχειρήσεων / επιχειρηματιών και δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου μέσα από την υλοποίηση διαφόρων άλλων προγραμμάτων διακρατικής και διατοπικής συνεργασίας αλλά και μέσα από το συντονισμό των τριών (3) σχεδίων συνεργασίας (ένα διακρατικό και δύο διατοπικά) στο πλαίσιο του Άξονα 4, επιτυγχάνει τη δημιουργία δεσμών και τη διαρκή συνεργασία με:

- τοπικές επιχειρήσεις
- ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες
- ομάδες συμφερόντων – συλλόγους
- φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και
- άλλους κοινωνικούς φορείς

Στο πλαίσιο υλοποίησης αυτών των προγραμμάτων ο φορέας οργανώνει δράσεις Διότιδας – προβολής και προώθησης της τοπικής οικονομίας και των τοπικών προϊόντων και φυσικών πόρων, δράσεις μεταφοράς τεχνογνωσίας και ανταλλαγής εμπειριών, δράσεις δικτύωσης ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων και επιχειρηματικές αποστολές σε εκθέσεις και επισκέψεις εργασίας στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Με τον τρόπο αυτό προκύπτουν σχέσεις συνεργασίας και συνέργειες με τις ομάδες – στόχους του τοπικού προγράμματος.

Τόσο η συμμετοχή της ANH στις αναπτυξιακές συμπράξεις, όσο και η εμπειρία από τα δίκτυα και τις συνεργασίες, βοήθησαν στην προετοιμασία του τοπικού προγράμματος και ιδίως σε ότι αφορά στον προσδιορισμό των φορέων που θα αποτελέσουν την ΕΔΠ και στην κινητοποίηση του τοπικού πληθυσμού στη διαδικασία ενημέρωσης και διαβούλευσης αλλά και στον καθορισμό της περιοχής παρέμβασης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Εκπόνηση σχεδίου ολοκληρωμένων αστικών παρεμβάσεων στο Δήμο Ηρακλείου», Δήμος Ηρακλείου (2016)
2. «Κέντρο Οινικού Πολιτισμού Κρήτης», Δήμος Αρχανών Αστερουσίων (2016)
3. Μελέτη εντοπισμού και αξιοποίησης αγροδιατροφικών και τοπικών προϊόντων της περιοχής των Δήμων Μαλεβιζίου, Γόρτυνας και Φαιστού, με σκοπό την τυποποίηση και προώθησή τους από φορείς κοινωνικής οικονομίας», Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2015)
4. «Μελέτη Αξιοποίησης Δημοτικής Περιουσίας με σκοπό την εκμετάλλευσή της από Κοινωνικές Επιχειρήσεις» Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2015)
5. «Εξειδίκευση του πλαισίου εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης στην Περιφέρεια Κρήτης για την Προγραμματική Περίοδο 2014 - 2020», Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2015)
6. «Σύνδεση – Δικτύωση – Ανάπτυξη Επιχειρηματικότητας στον τομέα του Πολιτισμού», Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης (2015)
7. «Μελέτη εντοπισμού και αξιοποίησης αγροδιατροφικών και τοπικών προϊόντων της περιοχής με σκοπό την τυποποίηση και προώθησή τους από φορείς κοινωνικής οικονομίας», Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2015)
8. «Σχέδιο Διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών του υδατικού διαμερίσματος Κρήτης (GR13), Ειδική Γραμματεία Υδάτων (2015)
9. «Επιχειρησιακό πρόγραμμα Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2015 – 2019», Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων (2015)
10. «Επιχειρησιακό πρόγραμμα Ηρακλείου 2015 – 2019», Δήμος Ηρακλείου (2015)
11. «Επιχειρησιακό πρόγραμμα Δήμου Μινώα Πεδιάδας 2015 – 2019», Δήμος Μινώα Πεδιάδας (2015)
12. «Οινοτουρισμός στην Κρήτη, το σήμερα και οι προοπτικές εξέλιξης 2012-2013-2014», Δίκτυο Οινοποιών Ν. Ηρακλείου (2015)
13. «Υποθαλάσσια όαση» κατάδυσης αναψυχής με τεχνητούς υφάλους - Μία καινοτομική πρόταση για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στην χώρα μας», ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε. (2015)
14. «Ανάδειξη των θαλάσσιων περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη», Περιφέρεια Κρήτης (2015)
15. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΤΘΑ 2014-2020, Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2015)
16. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020, Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2015)
17. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2014-2020, ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης (2015)
18. Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης, Περιφέρεια Κρήτης (2015)
19. Στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης Περιφέρειας Κρήτης, ΕΥΔ ΕΠ Κρήτης 2014-2020 (2015)
20. «Μελέτη για την ανάπτυξη των διδακτικών αγροκτημάτων στην Κρήτη και σχεδιασμό 20 διαδρομών», Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2014)
21. «Μελέτη καθορισμού των επιθυμητών προδιαγραφών ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών των επιχειρήσεων εστίασης των αλιευτικών περιοχών της Π.Ε. Ηρακλείου», Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2014)
22. «Στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων ΕΠ Αλιείας & Θάλασσας 2014-2020» Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – ΕΥΔ ΕΠ Αλιείας (2014)
23. «Πολυετές Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών στην Ελλάδα, 2014-2020», Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, ΓΔ Αλιείας (2014)
24. Ανακαλύπτοντας την αξία των νησιωτικών υδροτόπων, Προστασία των νησιωτικών υδροτόπων της Ελλάδας 2004-2013, WWF Ελλάς (2014)
25. «Σχεδιασμός και προώθηση κοινών διαδρομών γεύσεων και πολιτισμού – διαμόρφωση τουριστικών πακέτων», Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2013)
26. «Η έρευνα και καινοτομία στο αγροβιοδιατροφικό σύμπλεγμα στην νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020», Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (2013)
27. «Η συμβολή του κλάδου της αλιείας στην ανάπτυξη: δεδομένα και προοπτικές», ΚΕΠΕ (2013)
28. «Μελέτη Ανάλυσης Τοπικής Αγοράς Εργασίας Ν. Ηρακλείου», Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2012)
29. «Μελέτη Διάγνωσης Αναγκών Τοπικής Αγοράς Εργασίας των δήμων: Αρχανών – Αστερουσίων, Βιάννου, Μινώα Πεδιάδας και Χερσονήσου», Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2012)

30. «Διαδρομές στο περιβαλλοντικό και πολιτισμικό απόθεμα, “ΚΥΠΡΟΣ-ΚΡΗΤΗ-ΛΕΣΒΟΣ”», Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2012)
31. «Μελέτη τεχνολογικών εφαρμογών και καλών πρακτικών στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου» Αναπτυξιακή Ηρακλείου, (2012)
32. «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Κρήτης 2012- 2014», Περιφέρεια Κρήτης (2011)
33. «Στρατηγικό σχέδιο της Περιφέρειας Κρήτης για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα και την διαχείρισης των προϊόντων του», Περιφέρεια Κρήτης (2011)
34. «Επιχειρησιακό πρόγραμμα Δήμου Φαιστού 2011 – 2014», Δήμος Φαιστού (2011)
35. «Επιχειρησιακό πρόγραμμα Δήμου Χερσονήσου 2011 – 2014», Δήμος Χερσονήσου (2011)
36. «Δίκτυο ευρωπαϊκών παράκτιων μεσογειακών περιοχών πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς – η μελέτη περίπτωσης της Βιάννου», Αναπτυξιακή Ηρακλείου (2009)
37. «Επιχειρησιακό πρόγραμμα Δήμου Βιάννου», Δήμος Βιάννου (2009)
38. «Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.) Δήμου Παλιανής», Δήμος Παλιανής (2007)
39. «Ρυθμιστικό Σχέδιο και Πρόγραμμα Προστασίας Περιβάλλοντος Οικιστικού Συγκροτήματος Ηρακλείου», Δήμος Ηρακλείου
40. Η συμβολή των φυσικών πόρων στην περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα, Πολύζος, Πετράκος, Αραμπατζής, Σούτσας (2004)

ΚΥΡΙΟΙ ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ:

41. <http://www.alieia.minagric.gr> – ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ
42. <http://www.agrotikianaptixi.gr> – ΕΥΔ ΠΑΑ
43. <http://www.ead.gr> – ΕΘΝΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
44. <http://www.statistics.gr> , ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ
45. <http://www.espa.gr> , ΕΣΠΑ 2014-2020
46. <http://www.crete.gov.gr> , ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
47. <http://www.pepkritis.gr> , ΕΥΔ ΕΠ Κρήτης 2014-2020
48. <http://www.inale.gr> , ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
49. <http://www.hcmr.gr> , Hellenic Centre for Marine Research (HCMR) – Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ)
50. <http://www.fishforward.eu> , Διαδικτυακός τόπος της εκστρατείας “Fish Forward” της WWF
51. <http://geodata.gov.gr/dataset/to-diktuo-natura-2000-kai-prostateuomenes-periokhes> , Το Δίκτυο NATURA 2000 και προστατευόμενες περιοχές
52. <http://www.biodiversity.gr/natura.php> , Βιοποικιλότητα στην Ελλάδα
53. <http://www.oikoskopio.gr/ygrotopio> Διαδικτυακή Πύλη της WWF Ελλάς για τους νησιωτικούς υγρότοπους
54. <http://www.wwf.gr> , WWF ΕΛΛΑΣ
55. <http://www.ekby.gr> , Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων- Υγροτόπων
56. <http://estia.minenv.gr> , Διαδικτυακό Αρχείο Παραδοσιακών Οικισμών & Διατηρητέων Κτιρίων, Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
57. <http://odysseus.culture.gr> , Διαδικτυακή πύλη «ΟΔΥΣΣΕΥΣ» για τον ελληνικό πολιτισμό, Υπουργείο Πολιτισμού
58. <https://www.incrediblecrete.gr> , Διαδικτυακή πύλη με πληροφορίες για την Κρήτη, Περιφέρεια Κρήτης